

Täysistunto

Tiistai 18.11.2025 klo 14.00—21.13

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 21.13.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (14.00—14.58, 17.01—19.00 ja 20.59—21.13) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (14.58—17.01 ja 19.00—20.59).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 50-52/2025 vp.

3. Perustuslakivaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 89/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi perustuslakivaliokunnan jäseneksi edustaja Henrik Vuornoksen ja varajäseneksi edustaja Karoliina Partasen.

4. Hallintovaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 90/2025 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi hallintovaliokunnan jäseneksi edustaja Martin Paasin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisen talouden hoitamisesta ja talouspolitiikan arviointineuvostosta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 167/2025 vp

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Mennään keskusteluun. Esittelijänä on ministeri Purra. Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 Valtiovarainministeri Riikka Purra (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kaiken viisauden alku on tosiasiajn tunnustaminen. Näin totesi eräs tunnettu valtiomiehemme pian viime sotien jälkeen.

Eilen Euroopan komissio julkaisi ennusteensa Suomen talouden kehityksestä. Ennusteen julkisen talouden luvut ovat sanalla sanoen pysäyttäviä, vaikkakaan eivät toki yllättäviä asiaa tuntevalle. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Komission virkamiesten arvion mukaan julkinen velkamme ylittää 90 prosentin kriittisen rajapyykin jo ensi vuonna. Komission ennusteessa julkisen talouden alijäämä on vielä neljä prosenttia suhteessa bkt:hen vuonna 2026. Julkisen velan ylittäessä 90 prosenttia jo ensi vuonna joutunemme EU-vaatimusten nojalla jo vuonna 2027 tilanteeseen, jossa velkasuhteen kasvun pysäyttämisen lisäksi seuraava hallitus joutuu sopeuttamaan niin paljon, että julkinen velkasuhde alenee keskimäärin vähintään prosenttiyksikön vuodessa. On jo nyt siis aivan selvää, että esittämäni arvio kymmenen miljardin sopeutustarpeesta ensi kaudella on realismia. Ainoa mielenkiintoinen kysymys onkin, riittääkö edes se.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden tilanne on siis vakava. Valtiovarainministeriön riippumaton ennuste valmistuu joulun alla. Saamme silloin uusimman tiedon julkisen velan kehityksestä. Kuitenkin, kuten olen jo hyvän tovin varoittanut, on syytä varautua siihen, että Suomi joutuu liiallisen alijäämän menettelyyn heti alkuvuonna. Tämä näyttää lukujen perusteella täysin selvältä. Puolustusmenot eivät selitä nykyistä alijäämäämme, vaan kyse on tulopohjan heikosta kehityksestä suhteessa muihin kasvaviin menoihin, kuten nopeasti kasvaviin sotemenoihin ja tulonsiirtoihin valtion siirtotaloudessa. Iso kuva kaikessa yksinkertaisuudessaan valitettavasti on, että olemme rakentaneet vuosikymmenten kuluessa liian suuren sosiaalivaltion, jonka menotarpeet mitoitettiin Nokia-klusterin huumavuosiin. Tuo huumaus oli, hyvät kuulijat, kuitenkin kangastus, eikä raha lisääntyneisiin ja kasvaneisiin etuihin, oikeuksiin ja tukiin yksinkertaisesti riitä — varsinkaan näillä turvallisuus- ja puolustustarpeilla ja tällaisella väestökehityksellä.

Vielä vuosituhannen alussa sosiaalidemokraattinen valtiovarainministeri puhui innolla jakovarasta. Valitettavasti jakovara taitaa tarkoittaa nykyään niukkuuden jakovaraa.

Arvoisa puhemies! Emme voi enää tässä maassa kuvitella sopeuttavamme julkista taloutta höttöisillä kasvutoiveilla. [Antti Kurvinen: Kasvu ei ole höttöä!] Velkaa on pelkästään valtiolla pian jo 200 miljardia euroa. Siihen tulevat päälle hyvinvointialueiden velat ja kuntien velat. Suomalaisen kansantalouden tulonmuodostuskyky on sellainen, että meillä on käyttömenoja liikaa ainakin kymmenen miljardia euroa. [Anne Kalmarin välihuuto] On muistettava, että sotemenot kasvavat ikääntymisen vuoksi nopeammin kuin bruttokansantuote. Puolustusmenoja lisätään valtavasti ja syystäkin. Nämä menot

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

realisoituvat pääosin vasta 2030-luvulla. Ydintehtävät turvataan, mutta kaikesta toissijaisesta on säästettävä. Tätä kokonaisuutta silmällä pitäen valitus jokaisesta tähänastisesta leikkauksesta on surkeaa, sillä työ muuttuu vain vaikeammaksi.

Luottoluokituksemme on tippunut vuosikymmenen aikana pikkuhiljaa AAA-luokasta alaspäin. Velasta maksettava riskilisä on kasvanut vuosien kuluessa. Korkoihin menee pelkästään valtiolla pian neljä miljardia euroa vuodessa. Yhtälö on sietämätön, ja silti kuulee oppositiosta, että velkarallia voisi jatkaa, mutta pää on tulossa vetävän käteen. Muistakaamme, että euroalueella ylivelkaantuneen pienen jäsenmaan asema on hauras ja kohtalo on kova. Jos luottamus pääomamarkkinoilla menee, luottamuksen uudelleen rakentaminen on melkoinen kivireki vedettäväksi. Meidän on parempi eduskunnassa itse päättää tuskallisestakin sopeutuksesta, ennen kuin muut tekevät päätökset meidän puolestamme. Jos ei ole luottamusta pääomamarkkinoilla, ei ole tosiasiallisesti budjettisuvereniteettiakaan. Emme ole vielä sellaisessa kriisissä, mutta sammakonreisiä lämpenevä vesi kattilassa jo arveluttaa. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Voi hyvää päivää!]

Arvoisa puhemies! EU:n uudet finanssipoliittiset säännöt tulevat vaatimaan meiltä arvion mukaan ainakin kymmenen miljardin lisäsopeutuskokonaisuuden heti seuraavalla vaalikaudella. EU kertonee teille tämän viimeistään keväällä 2027, jos ette minua usko. Velkasuhde jatkaa kasvua valtiovarainministeriön ennusteen mukaan 2027 alkaen, jos lisäsopeutusta ei tehdä. Näin uskon, että löytyy tahtoa sopeuttaa lisää, vaikka uudet leikkaukset ovat seuraavalla vaalikaudella poliittisesti todella hankalia, koska lisäleikkaamisen poliittinen vaikeusaste kasvaa joka eurolta. Leikkausten tekeminen on kuitenkin välttämätöntä ja myös niiden jaksottaminen inhimillistä. Tämä hallitus on sopeuttanut tähän mennessä yli kuuden miljardin euron edestä. Lisää on tulossa tulevissa budjettiprosesseissa budjettiriihessä tehtyjen päätösten mukaisesti.

Komission ohella Kansainvälinen valuuttarahasto, IMF, on kiitellyt hallituksen talouspoliittista linjaa, mutta sekin pitää selvänä, että rajua kulukuuria on jatkettava tulevaisuudessa, kunnes velkasuhde saadaan selvään laskuun. EU:n perussopimusten mukaan julkista velkaa saa olla enintään 60 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Kasvu ei kuittaa velkaa, tai ainakaan vastuullinen valtiovarainministeri ei voi siihen tuudittautua.

Arvoisa puhemies! Parlamentaarisen valmistelun perusteella esitän nyt eduskunnalle hallituksen esityksen velkajarrusta, joka tulee lakina vaatimaan tulevilta hallituksilta ja eduskunnilta EU:n sääntöjen noudattamisen ohella vahvaa sitoutumista julkisen talouden vakauttamiseen. Korostan, että vaikka vaatimukset ovat laissa, varsinainen toimeenpano edellyttää aitoa poliittista kykyä viedä säästöt budjettiin, pääluokkiin ja momenteille. Toimeenpanokyky ratkaisee. Hallituksen esityksessä pannaan täytäntöön uusi EU:n finanssipoliittinen kehikko sekä ehdotetaan säädettäväksi lakiin parlamentaarisen sovun mukainen prosessi ja vaatimukset julkisen velan alentamisesta.

Julkisen talouden hoitamista koskevan lakiehdotuksen mukaan julkista taloutta ohjattaisiin valtion ja paikallishallinnon yhteenlasketulle nimelliselle rahoitusasemalle asetettavalla vaalikausikohtaisella ja ylivaalikautisella rahoitusasematavoitteella. Rahoitusasematavoitteiden asettaminen valmisteltaisiin vaalikausittain parlamentaarisesti.

Vaalikausikohtainen rahoitusasematavoite tulisi asettaa vaalikauden alussa EU-oikeudelliset vaatimukset täyttävästi ja siten, että se edistää ylivaalikautisen rahoitusasematavoitteen saavuttamista. Valtioneuvoston tulisi esittää vaalikauden rahoitusasematavoitteen saavuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet vaalikauden

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

ensimmäisessä julkisen talouden suunnitelmassa sekä tarkistaa suunnitelma vuosittain. Vaalikauden rahoitusasematavoitteen saavuttamista tukisi korjausmekanismi. Nyt näyttää siltä, että EU vaatii meiltä prosenttiyksikön vuodessa alenevan velkasuhteen ja sitä vastaavaan rahoitusasematavoitteen finanssipolitiikan sääntönä vuonna 2027 alkavalla vaalikaudella.

Ylivaalikautinen rahoitusasematavoite asetettaisiin vaalikauden puolivälissä seuraavaksi kahdeksaksi vuodeksi keskimääräisenä rahoitusasemana. Ylivaalikautinen rahoitusasematavoite tulisi asettaa EU-oikeudelliset vaatimukset täyttävästi ja vähintään siten, että julkisyhteisöjen velka suhteessa bkt:hen vähenee vuosittain keskimäärin vähintään 0,75 prosenttiyksikköä kahdeksan vuoden tarkastelujakson aikana. EU-lainsäädännön edellyttämänä itsenäisenä finanssipolitiikan valvojana toimisi talouspolitiikan arviointineuvosto. Arviointineuvostosta säädettäisiin sen uuden valvontatehtävän vuoksi jatkossa asetuksen sijasta lailla.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt otetaan lyhyt debatti tähän. Kaikkia niitä, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron tähän, pyydetään nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Sieltä ensiksi valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohi.

14.10 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministerin puhe ja erityisesti pääosa siitä, alkuosa, oli erittäin vakavaa puhetta — kriisipuhetta siitä, missä tilanteessa Suomen talous tällä hetkellä on. Tätä viestiä keskustakin on kaksi vuotta tuonut täällä eduskunnassa esille: menemme väärään suuntaan talouden tunnuslukujen nojalla. Yli neljä prosenttia on budjettialijäämä tälläkin hetkellä. Tulot eivät siis riitä menoihin. Tätä tosiasiaa vasten peilaten on erittäin tärkeää, että me parlamentaarisesti pääsimme nyt sopimukseen tämän lain sisällöstä, jota nyt ollaan tuomassa eduskuntaan, mutta myös semmoisesta jatkuvasta prosessista, jossa me yhdessä pyrimme löytämään reitin terveeseen talouden tielle.

Tämä työ on kyllä nyt todella vaikeaa, kun ajatellaan, mihin tilanteeseen olemme tässä ajautuneet. Sen takia rohkenen nyt ottaa esille sen, että kun vielä muutama kuukausi sitten oli rahaa tehdä aika merkittäviä veronalennuksia vähän sinne sun tänne, niin kannattaisiko nyt katsoa, ollaanko pikkuisen liian roisilla kädellä roiskittu niitä veronalennuksia, jottemme syö sitä tulopohjaa liikaa Suomelta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen. [Edustajan mikrofoni on kiinni] — Mikrofoni.

14.11 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Terve talous on hyvinvoinnin perusta, ja Suomi on pitkään ollut vaarallisesti velkaantuva hyvinvointiyhteiskunta, niin kuin valtiovarainministeri tuossa uusimmat luvut kävi läpi. Tämä urakka tulee olemaan valtava. Haluaisin kiittää, valtiovarainministeri Purra, teitä siitä, että te olette oman tehtävänne säntillisesti hoitanut. Kiitosta ei kaikilta tahoilta aina ole tullut, mutta teidän työnne on ollut välttämätöntä: ei miellyttävää, mutta vastuullista.

On historiallista, että nyt meillä on tässä talossa näin laaja sopu siitä, että tämä yhteinen velkahaaste ratkotaan. Sopimus on tärkeä lähtökohta, jonka ensimmäinen tukijalka on tämä juridinen kehikko, joka nyt meillä on käsittelyssä, eli lainsäädäntö. Toinen on jo

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

työnsä aloittanut finanssipoliittinen työryhmä, joka helmikuun loppuun mennessä antaa ensimmäisen ylivaalikautisen suunnitelmansa. Kolmantena näkisin laajan kansalaiskeskustelun. Meillä on niin iso yhteinen urakka edessä, että suomalaisten tulee laajasti osallistua siihen. Talouden kuntoon laittaminen tulee vaatimaan hyvin laajaa yhteisymmärrystä [Puhemies koputtaa] ja aika paljon sisua koko Suomelta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten valiokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Hyrkkö.

14.13 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huoli julkisen talouden tilasta on tosiaan yhteinen ja perusteltu. On Suomen kannalta aika tärkeää ja historiallistakin, että puolueet kykenevät tällaisena aikana istumaan yhteisen pöydän ääreen ja sopimaan asioista.

Olen tyytyväinen siihen, että tämän alun perin esitellyn hyvin jäykän ja ylikireän velkajarrun sijaan nyt tehdään enemmänkin tämmöinen talouden turvavyö. Suomessa jatkossakin siis järjen käyttö on sallittua, ja itse asiassa jokaisella hallituksella on paitsi mahdollisuus myös velvollisuus tehdä tarkoituksenmukaista politiikkaa, joka ottaa huomioon erilaiset olosuhteet ja turvaa sen, että meillä on täällä hyvinvointia ja ympäristö huomioidaan myöskin jatkossa.

Meillä voi olla edessä aika monenlaisia kriisejä, poikkeuksellisia tilanteita, joihin Suomen täytyy pystyä vastaamaan. Se edellyttää paitsi sitä talouspoliittista liikkumavaraa, jota tälläkin lainsäädännöllä pyritään raivaamaan, myös tietenkin joustoja ja kokonaisharkintaa, jotta emme itse aiheuta itsellemme entistä enemmän ongelmia.

Malli, jota nyt tehdään, ei ole täydellinen, mutta se on yhdessä sorvattu kompromissi. Haluan ajatella, että kun se nimenomaan rakentuu näiden yhteisten tavoitteiden ympärille ja jättää kuitenkin kokonaisharkinnan kullekin hallitukselle, niin sillä voidaan saada aikaan parempaa talouspolitiikkaa Suomessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

14.14 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä tärkeintä on kuitenkin tässä huomata, että vaikka meillä ei olisi minkäänäköisiä EU-sääntöjä, vaikka meillä ei olisi minkäänäköistä kansallista lainsäädäntöä, niin emmehan me näin voi jatkaa. Tämä velkaantumiskehitys, joka tällä hetkellä Suomessa on todella Euroopan nopein: eihän me näin voida jatkaa. Mikäli me näin jatketaan, niin kuin valtiovarainministeri totesi, paitsi rahoitusmarkkinat reagoivat mutta myös jokainen meistäkin näkee sen täällä keltaisessa kirjassa. Tänä vuonna velanhoidon kustannukset ovat yli kolme miljardia. Ennuste on, että seuraavien vuosien aikana ne kasvavat jo viiteen miljardiin. Varmasti sitä rahaa mieluummin kohdentaisimme jonnekin muualle, joten on täysin välttämätöntä, että tämä suunta saadaan käännettyä.

Mutta siitä olen hieman valtiovarainministerin kanssa eri mieltä, että kyllä tässä työssä kaikista tärkeintä on saada tämä Suomen talouskehitys käännettyä tästä alhosta, jossa me olemme viimeisen yli vuosikymmenen olleet, ja saada työllisyys vihdoinkin vahvistumaan. Niihin meidän kannattaa kaikkien etsiä ratkaisuja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

14.15 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tavoite julkisen velkasuhteen taittamisesta on yhteinen. Julkista velkaa mitataan suhteessa bruttokansantuotteeseen, ja toimivin keino alentaa velkasuhdetta on historiallisestikin tarkastellen ollut talouskasvu.

Pääministeri Orpo on todennut, että jos velkajarru olisi ollut voimassa tällä vaalikaudella, olisi se edellyttänyt miljardeja enemmän sopeutuksia kuin mitä hallitus on tehnyt, ja juuri tähän kiteytyy velkajarrun ongelma. Jo Orpon hallituksen tekemät sopeutukset ovat johtaneet taantuman pitkittymiseen. Sopeutuksista huolimatta velkasuhde ei ole taittunut, kun hallituksen tekemät sopeutukset ovat syöneet ostovoimaa, heikentäneet työllisyyttä ja leikanneet kasvua. Mikäli olisi tehty suurempia sopeutuksia kesken taantuman, olisi sopeutusten kasvua leikkaava vaikutus voinut olla vielä suurempi. Pelkona siis on, että velkajarru voi pahimmillaan johtaa kasvun heikkenemiseen ja siten velkasuhteen kasvuun ja leikkausten kehään, mikäli velkajarrun toimeenpanossa ei käytetä riittävää joustavuutta. Näiden syiden takia vasemmistoliitto ei velkajarrusopuun mukaan lähtenyt.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela.

14.16 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on ennen kaikkea terve järjen ääni. Suomi ei voi jatkaa velaksi elämistä. Uudet vaalikausittaiset ja ylivaalikautiset rahoitusasematavoitteet tarkoittavat, että velkasuhteen on oikeasti käännyttävä, ei pelkästään papereissa vaan todellisuudessa.

Perussuomalaiset ovat johdonmukaisesti kiinnittäneet huomiota Suomen krooniseen tulojen ja menojen epäsuhtaan. Velkaa on liikaa, ja pelkästään korkomenoihin menee enemmän kuin mitä on sisäministeriön ja oikeusministeriön yhteenlaskettu budjetti. Jokainen lisämiljardi on pois nuorten tulevaisuudesta ja hyvinvointipalvelujen kestävyyydestä.

Tämä laki ei ratkaise kaikkea, mutta se pakottaa hallitukset laittamaan asioita tärkeysjärjestykseen. Meidän tehtävänä on varmistaa, että sopeutus tehdään järjellä, ei tavallisen suomalaisen selkänahasta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Viitanen.

14.18 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvin tärkeää, että me pystymme taittamaan velkaantumisen, ja oli tärkeää myös, että tähän löytyi nyt tällainen aidosti yhteinen parlamentaarinen malli, millä tätä aletaan pohtia. Tavoitteet tullaan määrittämään yhteisesti, ja totta kai keinoista sitten jokainen puolue miettii omia ratkaisujaan ja jokainen hallitus sitten miettii keinoja erikseen. Tärkeää on myös, että tähän jäi tämä lauseke suhdanneluonteisuudesta, eli jos talouden realiteetit, poikkeusolot sitä edellyttävät, niin edelleen on viisasta ja järkevää ja mahdollista tehdä suhdannepolitiikkaa.

Puhemies! Minulla kiinnitti huomiota se, ministeri, että käytitte sellaista sanaa, että kasvupuhehöttöä ei pidä enää olla. Minä ihmettelen tätä kovasti, sillä nimenomaan kasvullahan Suomi tästä suosta ylös nousee. [Juha Mäenpää: Mutta ei puheilla!] Ehkä juuri tämä asenne sitten kertoo ja on syynä siihen, [Sanna Antikainen: Katsokaa vaan omaa asennettanne!] että hallitukselta ovat konkreettisesti lähestulkoon kaikki kasvutoimet

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

puuttuneet. Ja mitä siitä on seurannut, jos politiikka on pelkkää saksipolitiikkaa? Työttömyys on kasvanut, velka on kasvanut, konkurssit ovat kasvaneet, ja köyhyys on kasvanut. Eihän me tällä menolla tietenkään tulevaisuutta rakenneta, puhemies. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kuka saksii Tampereella?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Honkonen.

14.19 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on todellakin nyt historiallinen ja äärimmäisen tärkeä asia, että tätä Suomen hallitsematonta velkakehitystä pystytään jatkossa parlamentaarisesti täällä eduskunnassa yhteistyöllä sopimaan ja hallinnassa pitämään. Nythän tämä velkaantuminen on jatkunut ennätyksellisen nopeana, ja tietysti iso asia siinä on, että nämä hallituksen kasvutoimet eivät ole onnistuneet. Niille hallitus oli tietyn tuottolaskelmankin aloittaessaan laskenut, ja nyt ne eivät ole toteutuneet ja velkaantuminen on senkin johdosta ollut entistä suurempaa.

Nythän on tärkeää, että jatkossa tällä mekanismilla pystytään myös sopimaan niistä rakenteellisista uudistuksista, joita Suomen on syytä jatkaa ja syytä tehdä tulevillakin vaalikausilla tasapainossa tehtävien budjetisopeutusten kanssa. Nostan esimerkkinä perintöveron, joka on aivan keskeisessä roolissa siinä, että Suomi on pysynyt pääomaköyhänä maana ja yrityksemme eivät ole päässeet samalla tavalla kehittymään. Sitäkin, voidaanko se poistaa, on osana tätä rakenteellisten uudistusten sarjaa tulevaisuudessa punnittava.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

14.20 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minusta megaluokan juttu on, että parlamentaarisesti on löydetty tällainen raami toimia, ja sille pitää antaa aika iso arvo, että näin pystytään katsomaan, miten yli hallitus—oppositio-rajoiden jatkossa katsotaan ennakolta, mitä vaalikausien taloudellinen liikkumatila on ja miten velkaa hoidetaan. Tämä on iso juttu tässä mielestäni.

Se, mikä tässä on tärkeätä myös muistaa, on, miten tämä talouskasvu saadaan aikaiseksi, koska talouskasvu määrittelee aika pitkälti sen, kuinka kipeitä päätöksiä täällä joudutaan tekemään. Jos meillä ei ole talouskasvua, niin ratkaisut ovat entistä vaikeampia. Jos meille syntyy talouskasvua, ja toivottavasti saadaan aikaiseksi, niin me pystytään näitä sopeutustarpeita pienentämään.

Joka tapauksessa on niin, että nämä EU-säännöt olisivat meillä olleet tässä edessä joka tapauksessa ja koko eduskunta on ne hyväksynyt, niin että kyllä tässä olemme sitoutuneet aika laajasti tämän velan hoitamisen taittamiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu.

14.21 Pekka Aittakumpu ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Vanhan sanonnan mukaan vahva valtiontalous on köyhän paras ystävä. Ilman vahvaa valtiontaloutta emme voi pitää yllä tärkeitä turvaverkkojamme, eli palveluita, kuten sosiaali- ja terveyspalveluita, koulutusta ja niin edelleen. Nyt tämä puolueiden yhdessä sopima velkajarru asettaa rajat valtion velkaantumiselle. Meillä ei ole varaa velkaantua loputtomiin. Kyllä suomalaiset ovat tietysti tämän aina tienneet. Olemmehan useimmat jo

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

varhain oppineet, että velka on veli otettaessa ja veljenpoika maksettaessa ja mikä laulaen tulee, se viheltäen menee.

Arvoisa rouva puhemies! Velkajarruun ovat sitoutuneet kaikki eduskuntapuolueet vasemmistoliittoa lukuun ottamatta, mutta on tosin huomattava, että SDP ei hyväksynyt jarrua yksimielisesti vaan mediatietojen mukaan varapuheenjohtaja Mäkynen ja sotevaliokunnan puheenjohtaja Kiuru jättivät eriyvän mielipiteen. SDP:n kohdalla tuntuukin pätevän vanha sanonta, että ei kahta ilman kolmatta — aina löytyy vielä yksi syy olla sitoutumatta talouskuriin. Mielestäni köyhän parhaasta ystävästä huolestuneen onkin syytä kysyä, ja SDP:n olisi hyvä vastata: oletteko te todella sitoutuneet tähän yhdessä sovittuun velkajarruun?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

14.22 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan erinomaista, että tämä velkajarrusopimus saatiin syntymään, mutta minä en tällaisille juhlallisille julistuksille ja sopimuksille kovin isoa arvoa anna ennen kuin alkaa tulla todellisia päätöksiä.

Mehän olemme eläneet todella rajusti yli varojemme, ja katsokaapa, mitä tapahtuu. Meillä on semmoinen hallinto luotu tähän maahan, että jos joku yrittäjä pyrkii tekemään jonkun, vaikka maanviljelijä laajentamaan navettaa, niin monta vuotta kestää älytön luparumba, investoinnit seisovat. Miljardien investoinnit seisovat tuolla lupavirastoissa, mitään ei tapahdu. Nyt kun luodaan tämä uusi Suomen valtiollinen Gosplan, tämä Lupa- ja valvontavirasto Tampereelle, siellä keskitetään yhteen paikkaan ja siellä on vielä sisäinen edunvalvontavirasto, joka valtion etua valvoo. Eihän valtiolla ole mitään muuta etua kuin se, että veronmaksajalla menee hyvin. Se on se valtion etu. Ei sillä virastolla ole mitään etua. Se on valtava byrokratian hallintopesä.

Kun siihen lisätään vielä tämä ilmastopolitiikan turmiollinen vaikutus, että meillä metsäteollisuutta puretaan tällä hetkellä semmoisella vauhdilla, että minua hirvittää. Ajatelkaa, vasemmiston arvoisat kansanedustajat, pitäisikö tälle jotakin tehdä. Ainakin Koiviston Manu sanoi aikoinaan, että tarttis tehdä jotakin. [Puhemies koputtaa] Tällä menollahan ei voi jatkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wickström.

14.24 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Suomessa ei ole ollut talouskasvua lähes 20 vuoteen, ja meillä menot ja tulot ovat epätasapainossa. Sen takia on pakko sanoa, että on todella hienoa, että me ollaan saatu laajalla parlamentaarisella konsensuksella aikaan tällainen laki, joka kuitenkin on osoitus niin kaikille kansalaisille kuin myöskin sitten eteenpäin maailmalle, että me halutaan pitää kiinni meidän taloudesta ja huolehtia siitä, että me saadaan myöskin meidän talous tasapainoon.

Haluan tässä myöskin osoittaa kiitoksen kaikille niille oppositiopuolueille, jotka lähtivät mukaan tähän parlamentaariseen työhön, koska tosiasia on se, että tämä talouskeskustelu tässä salissa on yleensä aika repivää, mutta tässä löydettiin konsensus, mikä on tosi hyvä osoitus siitä, että vaikeissa paikoissa me löydetään myöskin yhteisiä ratkaisuja.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Se, mitä me RKP:ssä toivotaan, on se, että kun tämä itse parlamentaarinen fipo-työryhmä lähtee käyntiin, niin ei unohdeta nimenomaan sitä kasvua. On myöskin tärkeää, että me voidaan sitten tässä ryhmässä keskustella uusista avauksista, joilla voidaan parantaa kasvua, niin veroporkkanoista kuin myöskin muista, koska tosiasia on se, että ilman talouskasvua me ei tulla saamaan meidän julkista taloutta tasapainoon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen.

14.25 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP pitää hyvänä finanssipolitiikan ohjauksesta saavutettua sopua. Se on vahva viesti myös Suomesta ulospäin, että me olemme sitoutuneet vastuulliseen talouspolitiikkaan. Tästähän ei nyt tullut jäykkää Yhdysvaltojen mallin mukaista velkakattoa tai Saksan mallin mukaista velkajarrua, vaan lopultakin varsin järkeenkäypä talouspolitiikan ohjausjärjestelmä, joka muun muassa sulkee pois nyt tällä vaalikaudella nähdyt kirjanpitoikkailut.

Puhemies! Tämä sopu oli mahdollinen, koska puolueista löytyi aitoa halua yhteistyöhön, ja hyvä niin, mutta toisin oli viime viikolla, kun koko oppositio, kaikki oppositioryhmät yhdessä, vetosi pääministeriin samanlaisen sovun löytämiseksi myös hyvinvointialueitten tilanteen ratkaisemisessa. On hyvä muistaa, että tämäkin talouspolitiikan järjestelmä, velkaantumisen hillintä, edellyttää sitä, että soteasiat ovat meillä hallinnassa. Oli siksi hyvin surullista, että pääministeri suoralta kädeltä ylimielisesti torjui tämän opposition yhteisen vetoomuksen parlamentaarista yhteistyöstä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Satonen.

14.26 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tässä velkajarruasiassa on kaksi merkittävää kohtaa: Ensimmäinen on tietenkin se, että siihen saatiin näin laaja parlamentaarinen sopu. Se oli myös viesti maailmalle ja myös Suomen rahoittajille, että Suomi hoitaa asiansa, kuten se on tähänkin asti aina tehnyt. Toinen on se, että se tekee minusta myös seuraavista vaaleista läpinäkyvämpää. Eli kaikki puolueet joutuvat kertomaan sen oman vaihtoehdon, ja en usko, että niillä, jotka yrittävät siirtää maalia tai eivät tuo uskottavaa vaihtoehtoa, on myöskään edellytyksiä menestyä. Eli tämä tulee tekemään paljon reilumman myöskin tästä vaalikampanjasta, minkä näen tärkeänä kohtana myös.

Sitten olen samaa mieltä Räsäsen kanssa siitä, että tämä korkomenojen kasvu tätä vauhtia on mahdoton yhtälö. Sen sijaan Sarkkisen kanssa olen eri mieltä siitä, että tässä jollain suhdannepolitiikalla näitä ongelmia ratkaistaisiin. Kyllä tässä Kreikan tie on edessä, jos ei mitään tehdä. Kreikkahan on nyt saanut asiansa kuntoon, mutta lääkkeet ovat olleet kovat, ja toivon, ettemme joudu niin kovaa tietä käymään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm.

14.27 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kolme huomiota tästä talousjarrukeskustelusta:

Ensinnäkään en usko, että meidän tarvitsee täällä salissa kisailla siitä, kuka ottaa Suomen julkisen talouden tilanteen vakavammin, koska eiköhän jokainen kansanedustaja

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

täällä ymmärrä tätä vallitsevaa tilannetta tarpeeksi hyvin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Eipä siltä näytä!]

Toiseksi yksimielisyyttä ei ole sen sijaan siitä keinovalikoimasta ja ajallisesta ulottuvuudesta, joilla talouden tilaa ja velkaa korjattaisiin. Mennyt hallituskausi on hyvä osoitus siitä, miten väärin ajoitettu leikkauspolitiikka on turmiollista sekä yksilöille että myös sille kasvulle, jota me täällä niin kovasti kaipaamme poliittisen työn tueksi. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kaksikymmentä vuotta!]

Kolmantena pointtina haluan nostaa sen, että itse suhtaudun suurella varovaisuudella tähän linjaan, joka pahimmillaan syö liikkumavaraamme entisestään taloudenhoidossa ja sitä kautta hyvinvointivaltion ylläpitämisessä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne.

14.28 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Luottamus on keskeinen asia taloudessa. Valitettavasti hallitus ei ole omilla toimillaan oikein luottamusta millään mittarilla saanut aikaiseksi, mutta mielestäni tällainen laaja parlamentaarinen sopu siitä, että velkaantuminen otetaan tosissaan, kyllä herättää luottamusta.

Tähän liittyen kyllä yksi elementti, jota täytyy vielä valiokuntatarkastelussa katsoa huolella, on se, että tämä riippumaton valvoja on tässä sitten riittävästi resursoitu ja mandatoitu. Minusta on tärkeä kysymys katsoa ja kuulla siitä asiantuntijoita.

No, mitä tulee julkisen talouden tilaan, niin joo, menojen kanssa pitää olla tarkkana, mutta on hyvä havaita, että tässähän ei ole taustalla nyt joku holtiton törsäys vaan oikeastaan ikääntyminen, siihen liittyvät sote- ja eläkemenot, puolustuksen ja turvallisuuden tarpeet ja kasvun puute. Kyllä kääntäisin sitten näistä hallituksen suuntaan kysymyksen, onko näiden jälkeen tehty oikeita asioita. No, puolustus on sellainen asia, että se on lähtökohtaisesti vain meno. Ainut, missä siinä voi varmaan skarpata, on esimerkiksi puolustusvienti, siihen liittyvää osaaminen. Muuten minusta aika hankalalta näyttää, että juuri näihin juurisyihin ei ole kyllä oikein hyviä reseptejä tämä hallitus vielä löytänyt, mutta onhan teillä vielä hetki aikaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Razmyar.

14.30 **Nasima Razmyar sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse pidän erittäin tärkeänä, että jokainen täällä sitoutuu julkisen talouden tasapainottamiseen. Se on meidän kaikkien velvollisuus. Mutta samanaikaisesti näen myöskin sen, että tämä ei sulje meiltä talouspolitiikkaa. Päinvastoin olen samaa mieltä tässä edustaja Satosen kanssa: puolueilla on velvollisuus nyt luoda niitä omia keinoja ja myöskin omia työkaluja julkisen talouden tasapainottamiseksi. Uskon, että tämä on asia, joka varmasti on yhteistä meillä kaikilla.

Mutta leikkaamalla tätä maata ei saada nousuun. Sosiaaliturvaa leikkaamalla ei saada tätä maata nousuun. ”Kasvu maksaa velan”, näin taisi sanoa EK, ja tässäkin ovat yhteisesti monet edustajat todenneet, että Suomi tarvitsee kasvua. Itse myös yhtä lailla näen, että meidän keskittyminen kasvun toimenpiteisiin tulee olemaan kaiken tämän, myöskin velkajarrun, keskiössä.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Mutta pidän tärkeänä, että yhteinen sopu on syntynyt, ja pidän hyvin tärkeänä myös sitä, että parlamentaarinen työ on saanut alkunsa ja siellä esimerkiksi myös vasemmistoliitto on mukana.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen.

14.31 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Toivottavasti oppositiokin kuunteli tässä edellä valtiovarainministerin vakavaa tilannekuvaa. On kaiken kaikkiaan käsittämätöntä, että tässäkin tilanteessa tässä salissa on yksi puolue, joka ei halunnut olla isänmaan pelastustalkoissa millään lailla mukana, eivätkä kyllä demaritkaan olleet yksimielisiä. [Välihuutoja vasemmalta] Konkkaanko te haluatte tämän maan vai haluatteko te Kreikka 2.0:n? Nähtävästi.

Huomautan muuten tässä välissä, että Suomessa on OECD-maiden suurin julkinen sektori. Suomi tarvitsee jokaisen sairaanhoitajan, lähihoitajan, poliisin, rajavartijan ja niin edelleen, [Välihuutoja vasemmalta] mutta se ei tarvitse valtavaa byrokraattista virkakoneistoa: pomoja pomojen perään, pikkupomoja ja niin edelleen. On sanottava, että perussuomalaiset ovat puhuneet tästäkin, ja mitä olemme saaneet sitten vastineeksi? No, vasemmalta laidalta valtavan huutokonsertin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Partanen.

14.32 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on puolin ja toisin kiitelty puolueita siitä, että olemme löytäneet tällaisen yhteisymmärryksen, ja omaltakin osaltani tahdon kiitokseni meille kaikille sanoa.

On sanottu myös, että sopeuttamalla Suomi ei tästä suosta nouse. Uskallan myös väittää, että verottamalla Suomi ei tästä suosta nouse. Me tarvitsemme ennen kaikkea kasvua, me tarvitsemme ennen kaikkea yrityksille vakaan näkymän siitä, että ympäristö, yrittämisen ympäristö, pysyy Suomessa myös tulevaisuudessa vakaana, vaikkakin ajat ovat haastavat. Sosiaalidemokraattien puoluevaltuusto kokoontui viikonloppuna, ja sieltä tuli jo sosiaalidemokraateilta ensi hallituskaudelle vallan monta heidän tavoitettaan esille, ja kyllä sieltä paistaa se, että heidän työkalupakissaan on ennen kaikkea verojen nostaminen ja ennen kaikkea se, että verot kohdistuvat mittavassa määrin yritysten taakaksi. Tämä ei kyllä tule tuomaan Suomeen sitä talouskasvua ja yrityksille sitä hyvää näkymää yrittämisen edellytyksistä, mitä yritykset tällä hetkellä tarvitsevat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri.

14.33 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on hyvä sopimus kasoissa tässä kokonaisuudessa... [Välihuutoja — Sanna Antikainen: Puhemies!] — Puhemies. Tuli melkein vahingossa. — Meillä on hyvä sopimus tässä parlamentaarisesti saavutettu, ja siitä valtiovarainministerin esittämä ohjelma on järkeenkäypä, on saatu talousrakenteita raamittava sopu aikaiseksi, mutta se jättää tilaa myös poliittiselle toteuttamiselle, miten tätä kehystä tehdään. Minulla karhaisi korvaan valtiovarainministerin puheessa, jossa kävitte myös tätä kautta läpi, se, että ette mitenkään maininnut sitä, että tässä raamissa, kehyksessä, voi jälkeensä katsoa meno- ja tulopuolen sopeuttamista. Voi olla, että oli häpeä sitä katsellakin taaksepäin, kun lähes

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

miljardi yhteisöverosta jätetään kerryttämättä ja taloustieteilijät arvioivat, että tuo ei tuo sitä kasvua eikä myöskään sovi suomalaisen tulevaisuuden rakentamiseen, että kasvua pidetään missään muodossa höttönä. Me tiedämme tämän velkaraamin tarjoamat mahdollisuudet ja tiedämme, että ajoissa täytyy keskittyä politiikassa siihen, että luomme kasvua. Perussuomalaiset jo vilauttivat sitä omaa näkemystään, että yhteiskunnallisissa [Puhemies: Aika!] tehtävissä olevat ovat höttöä, että on liikaa työntekijöitä ja on tarkoituskin [Välihuutoja oikealta — Puhemies: Aika!] pienentää julkista sektoria.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen.

14.35 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä meidän pitää olla tosi tyytyväisiä siihen, että tämä laki täällä eduskunnassa on. Tämä on varmaan niitä asioita, mitä kaikki suomalaiset odottavat meiltä eduskuntaryhmiltä, kansanedustajilta, puolueilta, sitä, että me tartutaan näihin suomalaisen yhteiskunnan kaikista syvimpiin, pirullisiin ongelmiin, jollainen tämä meidän talouden luisuminen alaspäin hitaasti mutta varmasti eittämättä on ollut. Ja, arvoisa puhemies, tämä vastaa myöskin keskustan tavoitteita. Toivoimme jo puolitoista vuotta sitten, että tällainen työ käynnistyy. Se käynnistyi, ollaan tässä vaiheessa, ja työ jatkuu. Myös presidentti Sauli Niinistö toivoi jäähyväispuheessaan meiltä kansanedustajilta tämäntyyppistä toimintaa.

Rouva puhemies! On kuitenkin todettava, että pelkillä veronkorotuksilla ja leikkauksilla ei kyetä hoitamaan tätä velan jarrutusta vaan se edellyttää merkittävästi isompaa talouskasvua. Meidän on päästävä noin kahden prosentin talouskasvun uralle.

Mutta, puhemies, meillä on nyt hyviä kokemuksia parlamentaarisesta työstä: on tämä velkajarru, viime vaalikaudelta tki-työskentely, Veikkauksen aseman uudistaminen. Siksi, puhemies, ihmettelen, miksi pääministeri tyrmäsi viime viikolla opposition aloitteen hyvinvointialueitten tarkastelemisesta myös parlamentaarisessa prosessissa. Kysyisinkin nyt varapääministeri Purralta: voisitteko te vielä harkita sitä, [Puhemies koputtaa] että hyvinvointialueitten rahoitusta ja asemaa myös pohdittaisiin [Puhemies: Kiitos!] tällaisessa laaja-alaisessa, rohkeassa prosessissa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eerola.

14.36 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Yksi harvoista positiivisista uutisista tänä syksynä tosiaan on ollut se, että kaikki tämän salin vastuulliset puolueet ovat sitoutuneet tähän velkajarruun. Erityisen ilahduttavana pidän tosiaan sitä, että suurin oppositiopuolue SDP ilmoitti tähän sitoutuvansa — no ei kuitenkaan yksimielisesti. Jopa jotkut puolueen varapuheenjohtajista ja entisistä puheenjohtajista, jopa kenties tänne takaisin pyrkivistä toimijoista, ovat ilmoittaneet kritiikkinsä ja vastustuksensa tätä velkajarrua kohtaan.

Viikonloppuna saimme iltapäivälehdestä lukea SDP:n edustajien haastatteluja, joissa he listasivat nykyisen hallituksen vastuullisiakin päätöksiä, jotka SDP mahdollisesti sitten hallituksessa ollessaan purkaisi. Ensimmäiseksi ihmettelen sitä, millä ihmeellä olette kuvitelleet tämänkaltaisen hallitusenemmistön saavanne, ja vielä enemmän ihmettelen sitä, oletteko te nyt aivan tosissanne tämän velkajarrun kanssa, kun pää tuntuu puhuvan toista kuin mitä kädet tekevät. Eli ei taida olla ihan sama suunta näillä kaksilla rattailanne.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

[Pia Viitanen: Miltäs tämän hallituksen tulostaulu näyttää? Ei kovin hyvältä!] — Koko ajan paranee.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen.

14.37 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä edellinen puheenvuoro ei nyt ollut kovin palkitseva siihen nähden, että me olemme rakentamassa kansallista konsensusta tämän velkakehityksen pysäyttämiseksi. Olisi hyvä tukea toinen toisiamme tässä asiassa, eikä lähteä kaivelemaan kuoppia.

Valtiovarainministeri avasi oman puheenvuoronsa vahvasti siitä lähtökohdasta, että tämä velkaantumiskehitys täytyy saada kuriin ja järjestykseen omalla tavallaan, ja viittasi, että me lähestymme 90 prosentin kriittistä rajaa. Haluan nyt yhden teknisen kysymyksen tästä tarkistaa, ja se on nämä korkotuettuun ja kohtuuhintaiseen asuntorakentamiseen varatut rahat ja annetut takuujärjestelyt, jotka luetaan osaksi Suomen velkaa, toisin kuin monissa EU-maissa, kuten Hollannissa, ei tehdä näin. Kun se luetaan tilastoteknisesti osaksi velkaa, sen suhteellinen osuus on seitsemän prosenttiyksikköä koko tästä meidän julkisesta velasta. Eli emme ole lähellä 90:tä prosenttia, vaan me olemme lähempänä 80:tä prosenttia. Perinteinen sanontahan on valhe, emävalhe ja sitten tilasto, ja jos te tällä tavalla sen tilaston rakennatte tämmöiseen tekniseen huomioon, niin me emme puhu ihan siitä realiteetista, mikä Suomessa tällä hetkellä on. En yhtään kiistä sitä, että velkaantumisen tahti on liian suuri.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä.

14.39 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä meidän taantuva länsimainen elämäntapamme tuottaa kaikkienkokoisia elintasosairauksia, ja tämä ylivelkaantuminen on yhteiskunnallinen elintasosairaus. Sen taudinkuvan ytimessä on eläminen yli varojensa, ja sen laihdutuskuurin ainut keino on vähentää sitä yli varojen elämistä. Nyt tässä tullaan sopimaan eräänlaiset tavoitteet tälle kyseiselle laihdutuskuurille. Tavoitteet on hyvä olla olemassa, mutta ne ovat vasta alku. Tarvittaisiin niitä keinoja, joilla päästään niihin tavoitteisiin, ja konkreettisia askeleita, joilla se yhteiskunnallinen ylipaino vähenee. Suomessa tätä vaikeuttaa se, että olemme olleet kykenemättömiä luomaan kasvua.

Tässä eduskunnassa jonkin aikaa istuneena olen hieman pessimistinen näiden keinojen löytymisen suhteen. Monesti käy niin, että varsin oikealtakin laidalta salia alkaa kuulumaan puheenvuoroja, että jostain on kerta kaikkiaan mahdotonta säästää, kun pitäisi käydä säästämään. Ei se kuitenkaan mitään mahdotonta ole, kun on vain halua miettiä sitä, mikä on yhteiskunnan perustehtävä ja perustoiminto ja mikä ei sitä ole. Sitä ei ole esimerkiksi rahan antaminen ulkomaille, eikä kaiken mahdollisen tekeminen veronmaksajien laskuun ja tuella.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo.

14.40 **Riitta Kaarisalo sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on Orpon kauden aikana ollut Euroopan nopeiten velkaantuva maa. Julkisen talouden haasteet ovat aito ongelma, joka täytyy todella ratkaista. Mutta, arvoisa valtiovarainministeri Purra,

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

olen eri mieltä kanssanne siitä, että kasvua on aidosti saatava aikaan, koska muuten me emme selviä.

Mutta mielestäni on hyvin arvokasta ja tärkeää, että vaikeina aikoina olemme kuitenkin kyenneet sopimaan. SDP:hän ei hyväksynyt hallituksen alkuperäistä esitystä, joka oli jäykkä ja jopa taloudelle vahingollinen, ja siksi meillä oli tiettyjä reunaehtoja, jotka sitten saimme yhteistyössä muiden puolueiden kanssa läpi. Velkajarru ei nyt itsessään määritä, millaista talouspolitiikkaa pitää tehdä, vaan keinot ovat edelleen jokaisen senhetkisen hallituksen päätettävissä. Mutta tavoitteet asetetaan yhdessä, ja tämä on mielestäni hyvä asia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja.

14.41 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto suhtautuu kaikkien muiden eduskuntapuolueiden tavoin vakavasti Suomen velkaantumiseen, joka on erittäin kovalla tasolla. Me emme kuitenkaan usko siihen, että kasvun edellytyksiä ja tärkeitä sosiaalisia ja vihreitä investointeja pahimmillaan torppaava velkajarru olisi parannus tähän tilanteeseen. Sen sijaan velkajarru voi pahimmillaan olla uhka hyvinvointivaltiolle, mikäli se johtaa hyvinvointivaltion peruspilareiden leikkauksiin. Suurissa leikkauksissa sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut ja koulutus eivät olisi turvassa ja suomalaisille tärkeät palvelut olisivat aidosti uhattuina. Velkajarrun sijaan me keskittyisimme järkevään suhdannepolitiikkaan, oikein mitoitettuun sopeuttamiseen, tulopuolen huomiointiin ja kehysmenettelyn uudistukseen.

Arvoisa puhemies! Täytyy ottaa vielä esiin se, että kun täällä perussuomalaiset ovat puhuneet siitä, että vahva valtiontalous on köyhän hyvä ystävä, niin kyllähän tämä hallitus on osoittanut, että oikeistohallitus ja perussuomalaiset eivät ole köyhälle ystävä lainkaan, sikälikään kun lupasitte vaaleihin mentäessä, että pienituloisilta leikkaaminen ei mukamas teille käy.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan aikarajojen puitteissa vielä kolme vastauspuheenvuoroa, sen jälkeen ministerin vastaus, sitten siirrymme toiseen asiaan. Ja nämä kolme henkilöä ovat edustajat Hyrkkö, Valkonen ja Räsänen, Joona. [Juha Mäenpää: Mäenpää!] — Hyrkkö.

14.42 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Toisin kuin tässä edellisessä puheenvuorossa annettiin ymmärtää, järjen käyttö on tosiaan jatkossakin Suomessa sallittua, itse asiassa jopa suotavaa. Näin on toki ollut tähänkin asti, ja se ei ole tätä nykyisen hallituksen päätöntä politiikkaa estänyt.

Yksi vihreiden pitkäaikainen tavoite toteutuu tämän uuden finanssipoliittisen sääntelyn myötä. Jatkossa hallitukset eivät voi enää niin yksisilmäisesti tuijottaa pelkkiä menokehyksiä, vaan entistä paremmin tunnistetaan myöskin tulojen merkitys talouden tasapainotukselle. Tämä ehkä kokoomuksellekin jossain kohtaa valkenee. Tämän hallituksen hövelien veronalennusten talouspoliittinen järjettömyys ja toisaalta haitallisten yritystukien karsimisen välttämättömyys tulevat entistä ilmeisemmiksi.

Kun, ministeri Purra, te olette nyt julkisuudessaakin ennakoinut, että Suomi päättyy tänne EU:n tarkkailuluokalle, niin oletteko valmis harkitsemaan uudelleen tätä teidän ensi

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

vaalikaudelle virittämäänne lähes miljardin ansaa, jota myös yhteisöveroalennukseksi kutsutaan?

Kaiken kaikkiaan on minusta selvää, että tämä lakiesitys on käytävä tietysti valtiovarainvaliokunnassa huolella läpi, ja toivon, että myös hallituspuolueiden ote on siinä työssä ehkä aavistuksen rakentavampi kuin mitä tänään on puheenvuoroissa täällä kuultu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Valkonen.

14.44 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itse haluan tulkita tämän yhteisymmärryksen, joka täällä perusasiasta vallitsee, varsin selvästi toivoa tuovana. Me haluamme yhdessä taistaa velkaantumisen ja pelastaa hyvinvointiyhteiskunnan.

Muutama täällä esitetty väite ei kestä mitään tarkastelua:

Ehkä yksi erityisesti vaatii vastausta niiltä tahoilta, erityisesti vasemmistoliitolta, jotka ovat jättäytyneet tämän sovun ulkopuolelle: Jos 10—12 miljardia vuodessa tästä eteenpäin ja tällä hetkellä ei ole tarpeeksi velkaa eikä tarpeeksi elvyttämistä, niin mikä sitten olisi? Mikä olisi se riittävä suhdannepuskurivara? Tämä on iso kysymys.

No, toinen sitten on ollut sellainen väite, että tämä hallitus ei olisi priorisoinut talouskasvua. Sehän ei kestä mitään tarkastelua. Tämä hallitus on tehnyt enemmän talouskasvu-uudistuksia, rakenneuudistuksia kuin mikään milloinkaan.

Sekään väite ei kestä tarkastelua, että Suomessa ei verotettaisi tarpeeksi. Me kuulumme julkisen sektorin koon lisäksi myöskin maailman kovimpiin verottajiin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä Räsänen, Joona.

14.45 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tyypillisestihän tällainen keskustelu yleensä menee vähän siihen, että aletaan itse kukin täällä eri puolilla salia röyhistelemään rintaa. Mutta kun tätä kokonaisuutta nyt katsoo, niin haluaisin kuitenkin muistuttaa kaikille, että tämä hallitus ei, eivätkä kyllä edeltäjätkään, ole yhtenäkkään vuotena noudattanut niitä kriteereitä, mistä nyt sovittiin. Siis yhtenäkkään vuotena ei tämä hallitus eivätkä edeltäjät ole noudattaneet niitä kriteereitä, jotka nyt on sovittu. Nyt toivon, että kun ihmisillä on tapana tietenkin huudella vähän vieraisiin pöytiin, niin mentäisiin tässä asiassa ensin peilin eteen ennen kuin lähdetään keskustelua käymään.

Arvoisa puhemies! Onko mahdollista tehdä tämä käänös? On, ja niin on tehty Suomessa aikaisemminkin. Vuonna 95 meidän julkinen velkasuhde oli pahimpia kaikista Euroopan maista. Alijäämä oli suurimpia. Vuoteen 2007 mennessä tilanne kääntyi, ja meidän ylijäämä oli sinä vuonna Euroopan kaikista suurin. Poliitiikalla, jossa edistetään niin talouskasvua kuin tehdään järkevää julkisen talouden sopeuttamista, tämä on mahdollista hoitaa, ja nyt toivottavasti tässä työssä ihan jokainen meistä haluaa olla mukana.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

14.46 **Valtiovarainministeri Riikka Purra:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia eduskunnalle keskustelusta, ja erityisesti edustaja Räsänen viimeinen puheenvuoro oli varsin hyvä.

Tosiaan täällä sekoitettiin, kuten osasin odottaa, meidän julkisen velan ja julkisen talouden edellyttämät sopeutustoimet ja sitten toisaalta talouskasvu. Kaikki ovat samaa mieltä siitä, että me tarvitsemme talouskasvua. Tosiasia on se, että kun sitä lähes 20 vuoteen reaalisesti tässä maassa ei ole ollut — pääministerien, jotka voin luetella, Marin, Rinne, Sipilä, Stubb, Katainen, Kiviniemi, Vanhanen aikana, joiden alla kaikki salissa olevat puolueet ovat olleet edustettuina — kyse ei ole siitä, että me pitäisimme kasvua höttöinä, hyvät sosiaalidemokraatit, vaan turhaa kasvupuhetta me pidämme höttöinä. Samoin me pidämme höttöinä sitä, että kun on välttämättä löydettävä säästötoimia sinne käyttömenojen puolelle, niin te uskotte, että tätä voidaan paikata kasvulla tai jopa pelkällä kasvupuheella. Se on kyllä höttöä.

Nämä kysymykset eivät ole joko—tai. Me tarvitsemme julkiseen talouteen sopeutustoimia, tulo- ja menosopeutusta, ja sen lisäksi jokainen hallitus toivottavasti osaltaan huolehtii siitä, että kasvun mahdollisuuksia parannetaan. Tämän hallituksen toimet kasvupolitiikan saralla, erilaisten rakenteellisten uudistusten saralla, veronkevennyksien saralla ovat kyllä erinomaisen hyvät, [Antti Kurvisen välihuuto] ja ne eivät tästä järjestelmästä häviä mihinkään. Siinä vaiheessa, kun meidän tilanteemme on parempi niin työllisyyden kuin reaalitalouden osalta, nämä kasvutoimet kyllä vaikuttavat. Ja me edelleen tuomme niitä tähän saliin lisää, ja olemme hyvin ylpeitä seistessämme niiden takana. Mutta toivoisin, oppositio, että älkää sekoittako näitä kahta asiaa toisiinsa. Tämä ei teitä tule pelastamaan siitä, että mikäli te hallituksessa istutte, niin te joudutte tekemään sopeuttamista, te joudutte tekemään niitä leikkauksia. [Timo Harakka: Jonkun on siivottava tämä sotku! — Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] — Edustaja Harakka, kuulkaa, mitä teidän edustajanne Räsänen tuossa viimeisessä puheenvuorossaan sanoi. Hän voi teille kertoa vähän tarkemmin tästä kokonaisuudesta.

Arvoisa puhemies! Joku otti puheenvuorossaan esille sen, mitä tällainen parlamentaarinen sopu yhtä lukuun ottamatta kaikkien puolueiden kesken tarkoittaa kansalaiskeskustelun kannalta, ja itse olen myös pitänyt tätä tärkeänä. Toivon, että esimerkiksi vaalikeskusteluissa tämä hieman kesyynnyttää niitä hyvin yleisesti kuultuja puheenvuoroja, kun ääniä halutaan ostaa lupaamalla rahaa sinne tai tänne. Toivon, että tämä liennyttää keskustelua esimerkiksi soteen ja hyvinvointialueisiin liittyen.

Yleisesti ottaen olen tietenkin erinomaisen tyytyväinen, että tällainen sopimus on saatu aikaiseksi, mutta kuten puheenvuorossani jo korostin, pelkkä lainsäädäntöön vieminen ei itsessään takaa mitään, vaan täytöntöönpano, poliittiset päätökset ovat oleellisia. Säästöjä pitää pystyä viemään pääluokkiin ja momenteille. Samaan aikaan ei riitä enää se, että on huolestunut tai ottaa vakavasti julkisen talouden tilanteen, mitä kuulimme jälleen täältä, eikä myöskään riitä se, että haluaa kasvua. On aivan yhdentekevää, haluaako sitä kaksi prosenttia vai kolme prosenttia vai ehkäpä jopa viisi prosenttia, mikäli kuitenkin toimet eivät välttämättä siihen suuntaan ohjaa.

Arvoisa puhemies! Vasemmistosta arvosteltiin sitä, että tässä sopimuksessa ei ole tarpeeksi joustavuutta. Toisaalta sosiaalidemokraateista sanottiin, että siihen on nyt saatu joustavuutta. En tiedä, kumpi näistä sitten loppujen lopuksi pitää paikkansa, mutta hieman minua naurattaa tämä joustavuus. Nimittäin kun tässä maassa sitä joustavuutta on ollut vähän liiaksikin. Se nähdään siitä, että näitä toimia ei ole kyetty tekemään edes

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

nousukausilla. Muun muassa viime kaudella olisi ollut hyvinkin kätevää finanssipoliittisen tilanteen ja virityksen kannalta joitakin säästöjä saada aikaiseksi, mutta niitä ei siitä huolimatta saatu lainkaan. [Timo Harakka: Korona-aikana!]

Arvoisa puhemies! Saimme myös kritiikkiä siitä, että me emme ole tehneet todellisia päätöksiä emmekä ole saavuttaneet oikeita tuloksia julkiseen talouteen. Mietin, että kun kuusi miljardia on tehty näitä suoria säästöjä ja kymmenen miljardin kokonaisuus on tässä, niin mitä te sitten, hyvä oppositio, oikein olette vastustaneet, jos toimmme sopeuttamiseksi eivät ole olleet edes todellisia. [Timo Harakka: Ei se ole todellinen luku!]

Arvoisa puhemies! Vihreistä esitettiin huomioita vielä talouspolitiikan arviointineuvoston suuntaan. Nimenomaan hallitus huolehtii siitä, että tämä uusi tehtävä huomioidaan myös resursseissa.

Tulo- ja menosopeutus. Sosiaalidemokraattien suunnalta korostettiin, että tarvitaan myös veronkiristyksiä. Tämä hallituskin on joutunut tekemään veronkiristyksiä, kuten hyvin tiedätte, ja myös niiden saama palaute on ollut tietenkin pääosin kriittistä, koska ihmiset tai toimialat eivät pidä veronkiristuksista eivätkä leikkauksista. Toisaalta en usko, että ainakaan tämä hallitus myöskään kannattaa sosiaalidemokraattien ehdotusta kiristää yrittäjien verotusta 18 prosentilla.

Arvoisa puhemies! Aivan loppuun [Puhemies koputtaa] edustaja Kiljuselle vielä: kyllä, korkotukilainat lasketaan EDP-velkaan, ja se ei ole minun keksintöni. [Välihuuto vasemmalta]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely tässä vaiheessa keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.52.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.00.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä asiakohtaa 5 ja sen käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Valkonen.

19.00 Ville Valkonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Terve talous on hyvinvoinnin perusta, ja valitettavasti Suomi on pitkään ollut vaarallisesti velkaantuva hyvinvointiyhteiskunta. Juuri eilen saimme uuden Euroopan komission ennusteen siitä, miltä julkinen taloutemme näyttää, ja se on ehkä ennakko-odotuksia synkempi. Näyttää siltä, että ylitämme kriittisen 90 prosentin rajan mahdollisesti pahimmassa tapauksessa jo ensi vuonna.

Velka on uhka hyvinvoinnille neljästä eri syystä.

Se on uhka ihan meille tällä hetkellä verojaan maksaville ja julkisia palveluja käyttäville suomalaisille sen takia, että se välittömästi lisää korkomenoja, mikä tietenkin haittaa mahdollisuuksia panostaa tärkeisiin asioihin.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Korkomenot ovat erittäin voimakkaassa nousussa, ja tietenkin jokainen lisäeurovelka, joka otetaan, nostaa meidän vuosittaisia korkomenoja sen lisäksi, että toki korkotaso on nollakorkoajasta noussut.

Velka lisää julkisen talouden riskejä. Se heikentää meidän liikkumavaraamme erilaisissa kriiseissä, ja kuten olemme nähneet, niitä tässä maailmassa riittää takuuvarmasti myöskin tulevaisuudessa.

Ja neljänneksi: Velka jää loppujen lopuksi tulevien polvien maksettavaksi. Vaikka me pystyisimme nykysukupolvilla potkimaan tölkkiä eteenpäin ehkä vielä joitain vuosikymmeniäkin, tai vuosia ainakin, niin jossain vaiheessa kustannukset ja riskit tulevat silloisten suomalaisten työssäkäyvien ja yhteiskuntaa pystyssä pitävien maksettavaksi, ja tämä on myös oikeudenmukaisuuskysymys.

Nyt on hienoa ja historiallista, että tänä syksynä on saatu laaja parlamentaarinen sopu velkaantumisen hillinnästä, siitä, että tämä vakava uhka yhteiskunnallemme on tiedostettu, ja olemme yhdessä sopineet ensiaskeleet siitä, miten tähän uhkaan vastataan, yhteistuumin. Näin suurta poliittista sopua mistään yhteiskunnallisen ongelman ratkaisusta harvoin näkee tässä salissa, hyvin harvoin. Nato-jäsenyys lienee samoilla luvuilla edennyt kokonaisuus, ja jossain määrin tätä velkaeuropimusta voikin kutsua talouspolitiikan Nato-jäsenyyspäätökseksi. Se tulee muuttamaan tapaa, jolla me yhdessä pyrimme tähän uhkaan vastaamaan.

Sopimus selvästi lisää luottamusta Suomen taloudenpitoon niin maan rajojen sisällä kuin ulkona. Se on jo lisännyt ennustettavuutta, ja täytyy sanoa, että jos olisimme onnistuneet aikaisempina vuosikymmeninä samankaltaiseen menettelyyn, niin ehkä tilanne ei olisi näin haastava.

Ehkä kuitenkin kaikkein suurimpana hyötynä itse näen tälle sovellulle sen, että nyt meillä on yhteinen tilannekuva, yhteinen lähtökohta sille, että me kansakuntana, laaja-alaisemmin kuin pelkästään tämä sali, pystymme harkiten, parhaaseen tietoon perustuen valmistautumaan ja päättämään siitä, miten tämä velkakehitys katkaistaan. Tämä mielestäni tuo paljon toivoa suomalaisille siitä, että tämäkin, kieltämättä iso haaste, pystytään ratkomaan ajantasaiseen tietoon perustuen ja suunnitelmallisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Sopimusten arvo on tietenkin loppujen lopuksi niitten toimeenpanossa, ja onkin erinomaista, että toimeenpano on alkanut välittömästi itse sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen. Tämä käsittelyssä oleva laki julkisen talouden hoitamisesta on ensimmäinen pilari sopimuksen toimeenpanossa. Se on juridinen osa sitä. Se vie lainsäädäntöön sen, mitä poliittisesti on sovittu, ja sitoo kaikkia tulevia hallituksia.

Toinen keskeinen pilari on parlamentaarinen menettely, eli finanssipoliittinen parlamentaarinen työryhmä, joka myös on jo ehtinyt aloittamaan työnsä. Siinäkin toimeenpano on edennyt ripeästi. Työ on alkanut mielestäni hyvin ja rakentavasti. Me uppoudumme aiheeseen varsin perusteellisesti, kuulemme asiantuntijoita, perehdymme uusimpiin materiaaleihin ja ennusteisiin, ja helmikuun loppuun mennessä tulemme laatimaan ensimmäisen raportin, johon sisältyy tämä ensimmäinen seitsemän vuoden rahoitusasematavoite, ylivaalikautinen suunnitelma ja myöskin alustava tavoite ensi vaalikaudelle. Siitä päästään sitten ympäri yhteiskunnan valmistautumaan tuleviin konkreettisiin toimeenpanopäätöksiin.

Näen tärkeänä, että tälle kokonaisuudelle rakennetaan yhdessä myös kolmas keskeinen tukipilari, joka on laaja kansalaiskeskustelu, laaja yhteiskunnallinen keskustelu. Karkeasti meillä Suomessa on edessä — nyt käytän hyvin karkeaa esimerkkiä, joka ei ole eksakti

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

luvuiltaan vaan havainnollistaa tilannetta — kymmenen vuoden aikana tilanne, urakka, jossa noin yksi viidestoistaosa julkista sektoria hoidetaan tulevaisuudessa jollain muulla tavalla tai vastaavasti korotetaan samalla summalla veroja. Vaikka saisimme talouskasvua aikaiseksi, niin karkeasti tämäntyylinen iso urakka meillä on edessä, ja tämä on niin iso muutos, päivitys yhteiskuntaan, että se edellyttää sitä, että suomalaiset ovat aika tarkkaan miettineet, mitä se tulee tarkoittamaan, ja vaaleissa sitten loppujen lopuksi pääsevät antamaan näkemyksen siitä, minkälainen keinovalikoima valitaan tähän isoon urakkaan. Näin on elintärkeää, että tähän juridiseen lainsäädäntöprosessiin, poliittiseen prosessiin, yhdistetään laaja yhteiskunnallinen keskustelu, ja tästä syystä parlamentaarinen työryhmä on käynnistänyt avoimen kuulemiskierroksen.

Arvoisa rouva puhemies! On rehellistä tunnustaa, että tämä haaste on niin suuri, että yksikään meistä puolueista ei yksinään sitä pysty ratkomaan, ei edes mikään enemmistöhallitus, vaan tarvitaan laajaa ja pitkäjänteistä yhteistyötä. Tämä urakka on kuitenkin hoidettavissa, ja haluaisin antaa suomalaisille sen toivonviestin, että Suomi on pystynyt tähän ennen. Aikana 90-luvulta 2000-luvun ensimmäiseen vuosikymmeneen me suurin piirtein tämänkaltaisen urakka saatiin hoidettua. Lisäksi monet maat ympäri Euroopan [Puhemies koputtaa] pitkin historiaa ovat onnistuneet samankaltaisessa urakassa.

Haluan kiittää kaikkia vastuullisia päättäjiä, jotka ovat nyt tunnustaneet tosiasiat ja ovat valmiita vaikeisiin mutta vastuullisiin päätöksiin. Pelastetaan Suomi yhdessä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen poissa. — Edustaja Sarkkinen.

19.08 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Suomen julkinen talous velkaantuu liian nopealla tahdilla. Velkasuhteen kasvu on saatava taittumaan. Suomi ei ole akuutin velkakriisin partaalla, mutta jos velkasuhteen kasvu jatkuu nykyisellä tahdilla, on ongelmia edessä. Tavoite velkasuhteen taittamisesta on siis jaettu. Valtion velkaantumista mitataan velan suhteella bruttokansantuotteeseen, ja velkasuhde saadaan taitettua, jos talouskasvu on nopeampaa kuin velan ja korkomenojen kasvu. Eli velkasuhdetta voidaan taittaa talouskasvulla tai velkaantumisen vähentämisellä. Velkaantumista on kuitenkin vaikea käytännössä vähentää ilman kasvua.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto ei lähtenyt mukaan parlamentaariseen velkajarrusopimukseen, sillä pelkäämme sen muodostuvan kasvujarruksi ja hyvinvointivaltiota heikentäväksi mekanismiksi. Velkajarrussa sovittiin kansallisena lisäsääntelynä EU-vaatimuksia tiukemmasta velan alentamistahdist 2030-luvulla ja siitä eteenpäin. Meidän mielestämme EU-sääntely olisi tullut tuoda lakiin ilman kansallista lisäsääntelyä. EU:n finanssipoliittiset säännöt ovat kansallisesti pakottavaa lainsäädäntöä, eli ne on tuotava kansalliseen lainsäädäntöön. Me emme näe tarvetta EU-säännöksiä tiukemmille kansallisille vaatimuksille lain tasolla. On huomattava, että jo EU-säännöt ovat varsin tiukat, mikäli niitä noudatetaan pilkulleen.

On hyvä huomata, että Orponkaan hallitus ei ole noudattanut voimassa olevia EU-vaatimuksia sellaisenaan, vaan se on neuvotellut niihin erilaisia joustoja. Mikäli velkajarrussa sovittu sääntely olisi ollut voimassa tällä vaalikaudella, olisi se edellyttänyt useita miljardeja enemmän sopeutuksia kuin mitä hallitus on toteuttanut. Orpon hallituksen jo toteuttamat sopeutukset ovat johtaneet kasvun heikkenemiseen. Vaikka on sopeutettu, velka-aste ei ole taittunut, vaan velka-asteen kasvu on jatkunut. Sopeutukset ovat osaltaan

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

syventäneet ja pitkittäneet taantumaa leikatessaan kulutuskysyntää ja heikentäessään työllisyyttä, ja sitä kautta leikkaukset ovat huonontaneet velkasuhdetta.

Juuri tämä voi muodostua velkajarrun ongelmaksi. Tiukat sopeutukset taantumassa eivät taita velkaantumista, mutta ne vahingoittavat taloutta ja yhteiskuntaa. Kasvu on paras tapa taittaa velkaantumista, ja kasvu on historiallisesti tarkastellen ollut onnistunein tapa velkasuhteen taittamiseen. Pelkona on, että mekaaninen velkajarru johtaa myötäsykliseen talouspolitiikkaan eli kasvun tappaviin sopeutuksiin taantumassa. Uhkana on loputon leikkausten kierre, jossa matalasuhdanteessa tehdyt leikkaukset leikkaavat kasvun ja johtavat velkasuhteen kasvuun ja jälleen uusiin leikkauksiin. Tällainen kierre johtaisi hyvinvointivaltion alasajoon ja estäisi vihreän siirtymän kannalta välttämättömät investoinnit. Toivon tietenkin, että velkajarruun soveltamisessa käytetään sitten aikanaan järkeä ja tarpeenmukaista joustavuutta eikä haitalliseen leikkauskierteeseen päädytä.

Arvoisa puhemies! Sopeutukset tulee ajoittaa ja mitoittaa niin, etteivät ne leikkaa kasvua. Sopeutukset tulee kohdistaa niin, etteivät ne tuhoa yhteiskunnan perusrakenteita ja tuhoa hyvinvointivaltiota. Sopeuttaa voi joko lisäämällä tuloja tai vähentämällä menoja. Myös vasemmistoliitto on valmis julkisen talouden sopeutuksiin. Sopeutukset tulee ajoittaa ja mitoittaa niin, ettei niillä tapeta kasvua ja vain päädytä kasvattamaan velkasuhdetta. Sopeutukset tulee kohdistaa sinne, missä rahaa on, eli hyvätuloisille. Me esimerkiksi karsisimme ympäristöhaitallisia yritystukia, lisäisimme suurituloisten verotusta ja laittaisimme pisteen erilaisille pääomaverokikkailuille.

Velkajarrun kansallinen lisäsääntely tulee siis voimaan vasta 2030-luvulla, mutta tällä hetkellä parlamentaarinen finanssipoliittinen työryhmä pohtii, millainen rahoitusasemataavoite julkiselle taloudelle tulisi asettaa tuleville vuosille. Vasemmistoliitto on tässä parlamentaarisessa työssä mukana, ja toivon, että voisimme löytää yhteisen järkevän tavoitteen tuleville vuosille.

Arvoisa puhemies! On hyvä huomata, että Suomen julkinen talous ei ole velkaantunut holtittoman taloudenpidon takia. Velkasuhteen kasvun suurin syy on heikko talouskasvu, joka on jatkunut jo pitkään. Julkista taloutta haastaa tulevana vuosina ennen kaikkea väestön ikääntymiseen liittyvät menopaineet sekä puolustusmenojen kasvu. On taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti kestävämpiä, mikäli puolustusmenojen kasvu rahoitetaan leikkaamalla pienituloisilta ja yhteiskunnan peruspalveluista, kuten sosiaali- ja terveyspalveluista ja koulutuksesta. Pääministeri Orpo lupasi viime kesänä, että puolustusmenojen kasvu rahoitetaan kasvulla ja työllisyydellä. Toivon, että pääministeri, ja myös hänen edustamansa kansanliike, pitää lupauksestaan kiinni eikä sosiaali- ja terveyspalveluita, sosiaaliturvaa ja koulutusta ajeta alas leikkauksilla. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö poissa. Edustaja Koskela, Jari poissa. Edustaja Partanen poissa. — Edustaja Lyly paikalla.

19.14 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Teen kysymyksen tässä alussa: onko velkajarru jatkossa megaluokan moukari julkisen talouden hoitamisessa? Yritän vastata tuolla lopussa.

Arvoisa rouva puhemies! Viime viikkojen kuuma puheenaihe on ollut velkajarru. Tarve tämän asian käsittelylle tulee EU:n vaatimuksesta saada kansalliseen lainsäädäntöön yhteisiä julkisen talouden finanssipoliittisia sääntöjä. Nyt valmistelussa olevan

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

lainsäädännön on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2031. EU:n vaatimukset julkisen velan suhteesta bruttokansantuotteeseen 60 prosenttia ja alijäämästä 3 prosenttia luovat raamit jäsenmaille.

Nykyisestä Suomen julkisen talouden velkaantumisesta ja tämänhetkisestä alijäämästä johtuen EU:n vaatimukset johtavat ensi vaalikaudella noin 6,4 miljardin euron sopeuttamistarpeeseen viimeisten laskelmien ja ennusteiden mukaan, ja seuraavankin vaalikauden eli 2031—2035 sopeuttamistarve on noin 4,8 miljardia euroa. Kaikki eduskuntapuolueet ovat sitoutuneet hoitamaan edellä mainitut EU:n julkisen talouden velvoitteet.

Suomessa valmistelussa olevan velkajarrulain vaalikaudelle 2031—2035 laskelmat osoittavat 4,6 miljardin sopeutusta eli alle EU-vaatimusten. Tulevien vaalikausien sopeuttamisvaatimukset ovat kovia. Tulevat kaksi vaalikautta ratkaisevat, miten onnistumme. Velkaantuminen on ollut liian nopeaa, ja julkinen velka on nyt noin 88 prosenttia bkt:stä. Huolimatta EU-vaatimuksista olisimme joutuneet saman suuruusluokan sopeutuksen eteen joka tapauksessa. Mikäli onnistumme, velkasuhteemme alkaa hitaasti kääntyä paremmaksi. Joskus 2040-luvun lopulla olemme 60 prosentin tasolla, ja se on ensimmäinen tavoite, ja sen jälkeen tavoite on 40 prosenttia. Miksi? Siksi, että jokainen kriisi nostaa velkasuhdetta vähintään 10 prosentilla ylöspäin. Saisimme puskurin aikaan varautuaksemme paremmin tuleviin haasteisiin.

Arvoisa rouva puhemies! Laaja parlamentaarinen yhteistyö yli hallitus—oppositio-rajoiden määrittelee tulevaisuudessa talousraamin kahdeksan vuoden jaksoissa. Kotimaisen velkasuhteen keskimääräinen 0,75 prosentin vuositaso jää pitkäksi aikaa alapuolelle EU:n vaatimusten, koska alijäämämme ja velkaantumisemme ovat nyt liian korkeita. Tänään kuulumme valtiovarainministerin ennusteen yhden prosentin tasosta. Näistä lähtökohdista kukin hallitus tekee julkisen talouden talousraamien sisällä arvoistaan lähtevää politiikkaa ja asettaa itselleen vaalikauden loppuun yltävän rahoitusaseman ja muita tavoitteita. Painotukset hallitusten välillä vaihtelevat muun muassa sopeutuksiin ja veronkorotuksiin suhtautumisessa, rakenneratkaisuissa, uudistuksissa, työllisyyden parantamiskeinoissa, talouskasvun aikaansaamisessa huomioiden myös ympäristön aiheuttamat vaatimukset.

Kestävä talouskasvu on välttämätön, jotta pystymme tästä selviämään, ja se ratkaisee sen, miten kivuliaita päätöksiä tarvitaan. Laskelmat on tehty nyt noin puolentoista prosentin talouskasvulle. Jos talouskasvu on korkeampi, sopeutustarve pienenee, ja päinvastoin. Helppoa ei tule olemaan millään hallituksella, sillä julkiseen talouteen kohdistuu tulevaisuudessa kovia paineita muun muassa kasvavien sote-menojen, ikärakenteemme, koulutustarpeiden ja kasvavien korkomenojen ja puolustusmenojen takia.

Arvoisa rouva puhemies! Seuraavia vaaleja käydään edellä kuvatuista asioista ja keinoista, miten eri puolueet niihin vastaavat. Varmaa on, että täysin erilaisia ratkaisuja on keskusteluissa esillä. Kaikki ovat huolissaan julkisesta velasta. Keskustelu siirtyy sisältöihin. Ulkopuolelta tuleviin ei omissa käsissä oleviin poikkeusoloihin, esimerkiksi korona ja selkkaukset ynnä muut, on järjestelmään rakennettu joustoja.

Aika näyttää, miten onnistumme. Megaluokan juttu on, että yli hallitus—oppositio-rajoiden parlamentaarisesti määritellään ennakkolta vaalikausien talouden liikkumatila ja velan hoitaminen. Ainakin Ruotsi on onnistunut tällä tavalla hoitamaan talouttaan ja luomaan ennustettavuutta. Miksi emme me pystyisi samaan? — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

19.20 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat ja yleisö siellä nettien ääressä! Tänään käsiteltävä finanssipoliittinen kehikko eli tuttavallisesti velkajarru ei ole vain talouspoliittinen kysymys, se on mitä suurimmassa määrin kokonaisturvallisuuden kysymys. Suomen velkaantuminen on ollut liian pitkään huolestuttavalla uralla. Velkavuoren kasvu on muodostunut riskiksi, joka uhkaa sekä valtion kykyä hoitaa perustehtäviään että suomalaisten luottamusta tulevaisuuteen. Vuosittain miljardeja syövät korkomenot ovat pois puolustuksesta, turvallisuudesta, lapsista ja nuorista, terveydenhuollosta ja kyvystämme varautua kriiseihin. Siksi on oikein todeta, että velkajarru on kuin Suomi-auton turvavyö: se on kiinnitettävä ennen liikenteeseen lähtöä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esittämä pitkän aikavälin velkatavoite ja sitä tukevat kahdeksan vuoden ajalle parlamentaarisesti sovitut tavoitteet vahvistavat Suomen taloudellista selkänöjää. Velan vähentämisen linja on suomalaisten etu. Kun Suomi sitoutuu rakentamaan julkisen talouden kestäväälle polulle, se tarkoittaa käytännössä sitä, että kriisin kohdatessa me olemme valmiita, sitä, että Suomella on kykyä puolustaa itseään, suojata huoltovarmuutta ja turvata kansalaisten arkea. Näin velkajarru toimii osana kokonaisturvallisuutta. Se antaa Suomelle iskunkestävyyttä maailmassa, jossa epävarmuus on uusi normaali.

Arvoisa puhemies! Tänään käsitteilyyn tullut velkajarru on ennen kaikkea vastuunkantoa tulevista sukupolvista. Vahva talous on myös vahva puolustuksen ehto. Ilman hyvin hoidettua julkista taloutta meillä ei ole varaa ylläpitää riittävää puolustuskykyä, ei varmistaa toimivia viranomaisketjuja eikä rakentaa pohjoisen elinvoimaa ja alueellista huoltovarmuutta. Velkajarru tukee kaikkea tätä, koska se tekee talouspolitiikasta ennustettavampaa, pitkäjänteisempää ja kestävämpää. Samalla se parantaa Suomen mainetta luotettavana kumppanina ja investointikohteena, mikä on niin taloudellisen kuin strategisen turvallisuutemme perusta.

Arvoisa puhemies! Se, että sidomme itsemme yhdessä tasapainoisen talouden linjaan, on päätös, joka kantaa paljon pidemmälle kuin yksittäinen budjettivuosi. Se on päätös, joka vahvistaa kokonaisturvallisuutta, puolustaa hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohjaa ja antaa suomalaisille syyn uskoa tulevaisuuteen. Siksi tämä esitys on välttämätön. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo poissa. Edustaja Rintamäki poissa. Edustaja Seppänen poissa. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

19.24 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kun on painettu pitkään velkakaasua vähän reilummin, on hyvän sään aikana painettava myös velkajarrua. Tämä hetki on nyt. Suomi on ajanut vuosia talouttaan niin, että kierrokset ovat korkealla, mutta mittaristo huutaa punaista.

Velkaantuminen ei ole tulevaisuuden ongelma vaan tämän päivän suomalaisen arjen uhka. Aivan liian suuri osa verovaroista kuluu nyt korkomenoihin. Jokainen korkoeuro on pois koulutuksesta, turvallisuudesta, puolustuksesta ja hyvinvointipalveluista. Korkomenot ovat maksu siitä, että julkinen talous on ollut aivan liian kauan velkavetoinen. Tämän vuoden osalta tuo lasku on yli kolme miljardia euroa.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Arvoisa puhemies! Kannatan velkajarrua, koska se on Suomelle ja suomalaisille järkevää ylisukupolisesti. Velkaantumisen taittaminen on ainoa keino turvata suomalainen hyvinvointiyhteiskunta. Vahva julkinen talous on kaikkein köyhimmän turva. Olemme voineet nähdä Kreikasta, mihin tilanne pahimmillaan voi johtaa.

Velkajarrun tavoitteena on saada julkisyhteisöjen velkasuhde enintään 60 prosenttiin ja pitkällä aikavälillä 40 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Tämä esitys ei sido käsiä niin, että poliittinen harkinta loppuu. Velkajarru kertoo, miten paljon pitää tehdä, mutta ei sitä, miten se tehdään. Puolueelle jää liikkumavaraa. Sopeutusta voi tehdä menoja leikkaamalla, veroja nostamalla tai kasvua vahvistamalla. Verojen korottamisen tie on kuitenkin Suomessa kuljettu loppuun erityisesti työn verottamisen osalta. Meillä on jo yksi maailman korkeimmista veroasteista. Sen nostaminen uhkasi työn tekemisen, yrittämisen ja investointien edellytyksiä, mikä taas estäisi talouden kasvua.

Arvoisa puhemies! Velkajarrussa tärkeää on myös parlamentaarinen sitoumus. Velkajarruun ovat sitoutuneet kaikki eduskuntapuolueet vasemmistoliittoa lukuun ottamatta. Tämä on historiallinen hetki etenkin siksi, että myös SDP on nyt ainakin paperilla sitoutunut vastuulliseen talouspolitiikkaan.

Mutta, arvoisa puhemies, se sitoumus ei ole yksimielinen. SDP:n sisältä kuuluu myös toisenlaisia ääniä. Puolueen varapuheenjohtaja Matias Mäkyne ja Krista Kiuru jättivät tähän asiaan eriävän mielipiteen. Myös entinen puheenjohtaja ja pääministeri Sanna Marin on kritisoinut velkajarrua. Kun puolueessa käydään sisäistä väantöä siitä, tuleeko velkaantumisen tielle oikeasti loppu, sopii kysyä, Mihin SDP:hen muut puolueet ja äänestäjät voivat luottaa.

Arvoisa puhemies! Velkajarru on investointi tuleviin sukupolviin. Se estää sitä, että lapsemme ja lapsenlapsemme joutuisivat maksamaan meidän tämän päivän kohtuuttomat velat ja niiden korot. Meidän on nyt tehtävä se, mikä on oikein, ei sitä, mikä on helpointa. Kiitän valtiovarainministeri Riikka Purraa tämän tärkeän lain valmistelusta ja esittelystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi poissa. — Edustaja Lindén.

19.28 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Nostan esille kolme kokonaisuutta tästä tärkeästä asiasta, jota nyt käsittelemme.

Ensimmäinen on sellainen, joka ei vielä ole tänään ollut keskustelussa, eikä se tämän asian pääkysymys olekaan. Se liittyy Valtiontalouden tarkastusviraston rooliin, jolta nyt ollaan siirtämässä tehtäviä talouspolitiikan arviointineuvostolle. Haluan itse todeta, että en näe tätä siirtoa kovin perusteltuna. Olen oppinut luottamaan eduskunnan tarkastusvaliokunnan jäsenenä Valtiontalouden tarkastusvirastoon. Me olemme täällä vuosittain saaneet heiltä esimerkiksi finanssipolitiikan arvioinnit ja selvitykset. Tarkastusvaliokunta työskentelee hyvin paljon VTV:n eli Valtiontalouden tarkastusviraston kanssa. Siellä on erinomainen henkilöstö, korkea ammattitaito, ja sillä on lakisääteinen tehtävä tällä hetkellä suorittaa juuri näitä tehtäviä.

Nyt sitä tehtävää ollaan siirtämässä talouspolitiikan arviointineuvostolle, jolla tällä hetkellä on palveluksessaan 1,5 virkamiestä ja luottamusmiestoimisia professoreita, jotka muodostavat tämän neuvoston. No, heille ollaan varaamassa rahoitusta ymmärtääkseni 300 000 euroa, jolla he voivat palkata kolme henkilöä lisää. Sen jälkeen heillä olisi noin viiden henkilön yksikkö päätoimisia työntekijöitä. Verrattaessa VTV:ssä tällä hetkellä on

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

enemmän. Tämä on asia, josta minusta pitäisi keskustella, vaikka se ei ole nyt tietenkään se politiikan pääkysymys tässä, ja sitä tullaan tietysti käsittelemään.

Toinen asia on tietenkin tämä pääkysymys eli tämä valtionvelka. Jos tekee ihan pikaisen historiallisen analyysin, niin tässä viimeisen vajaan sadan vuoden aikana Suomen valtionvelka on neljä eri kertaa noussut kovin korkeaksi.

Vuonna 1940 talvisodan jälkeenkin valtionvelan osuus bruttokansantuotteesta oli vielä alle 30 prosenttia. Nyt huom. puhun valtionvelasta. Käsité julkinen velka on laajempi. Siinä on kuntien ja hyvinvointialueiden ja muiden julkisyhteisöjen velka mukana, mutta jos valtionvelasta puhutaan, niin vielä talvisodan jälkeenkin se oli alle 30 prosenttia, mutta vuonna 44 jatkosodan päättyttyä se oli noussut 71 prosenttiin. Siitä se alkoi voimakkaasti alentua, ja esimerkiksi vuonna 1961 se oli 9 prosenttia bkt:stä. Alimmillaan se kävi vuonna 1974, jolloin se oli 3 prosenttia. Voimmeko kuvitella? Siis kolme prosenttia oli valtionvelka bkt:stä. Silloin oli muun muassa sosiaalidemokraattien johtama hallitus Suomessa. No, sen jälkeen se nousi seuraavan kerran 90-luvun laman aikana erittäin voimakkaasti, erittäin nopeasti sieltä noin 15 prosentin tasolta sinne 70 prosentin tasolle, josta se sitten kahden peräkkäisen Paavo Lipposen hallituksen, siis sosiaalidemokraattien johtaman hallituksen aikana, ja itse asiassa 16 vuoden kasvun aikana, putosi tämä prosenttiosuus taas sinne alle 20 prosentin luokkaan, josta se nousi finanssikriisin aikana yli 60 prosenttiin, siitä laski taas tuonne 35–40 prosentin tasolle, josta se on nyt noussut, siis huom. valtionvelka, 65 prosentin tasolle bkt:stä. Julkinen velka kokonaisuudessaan, kuten edustaja Lyly ja myös valtiovarainministeri täällä totesi, on jo hyvin lähellä 90:tä prosenttia, ja siinä on mukana kuntien ja hyvinvointialueiden velka.

Eilen olin oman kotikaupunkini Turun kaupunginvaltuustossa, ja kun teimme sinne taloussuunnitelmaa, niin huh huh sitä velan kasvun määrää, mikä siellä on, ja niin se näyttää olevan kunnissa ja hyvinvointialueilla vähän muuallakin.

Sitten viimeinen asia tässä — kolme kokonaisuutta sanoin puheenvuorossani käsitteleväni: miksi itse luotan tähän velkajarruun?

Se ei ole minusta erityisen dramaattinen asia, joskin hyvin tärkeä asia. Kertasin äsken historiaa, ja siitä näitte ja kuulitte, minkälaista aaltoliikettä tässä on ollut. Aina jos me saamme bruttokansantuotteen kasvamaan yhden prosenttiyksikön vuodessa enemmän kuin mitä velan kasvu on, niin tapahtuu velan suhteellisen osuuden vähenemistä ainakin sillä 0,75 prosenttiyksiköllä bruttokansantuotteesta. Me voimme tehdä laskelmaharjoituksen vaikkapa sillä tavalla, että jos silloin vuonna 2033 meidän bkt on 340 miljardia euroa ja se kasvaa siitä vaikkapa vain yhden prosentin vuodessa eli nousee neljässä vuodessa sinne 350 miljardiin ja jos samana aikana velka lähtötilanteessa on 90 prosenttia eli 305 miljardia ja se ei lainkaan lisäännä, niin pelkästään tämä yhden prosentin bkt:n kasvu alentaa 90 prosentista 87 prosenttiin neljässä vuodessa eli juuri sen 0,75 prosenttiyksikköä per vuosi tämän velan osuutta.

Eli olennaista ja tärkeää tässä on se kasvun aikaansaaminen. Toki yhtä tärkeää on myös se velan kurissa pitäminen, koska jos se velka kasvaa, niin, kuten äsken totesin, velka voi kasvaa esimerkiksi yhden tai kaksi prosenttia vuodessa, mutta silloin talouden pitää kasvaa kolme tai neljä prosenttia vuodessa. Tämä on käytännössä se yhtälö, ja eikö tällainen tavoite ole aina hyvän taloudenpidon perusta? — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harjanne poissa. Edustaja Honkonen poissa. — Edustaja Kangas.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

19.34 **Antti Kangas ps:** Arvoisa rouva puhemies! Sotien jälkeen pula-aikana syntynyt äitini aina muistaa sanoa, että kun on paikka paikan päällä, niin on markka markan päällä. Paikkoja on kyllä riittänyt viimeisenä parina vuosikymmenenä Suomen teissä, mutta kasvusta ja markoista ei ole tietoaakaan. — Markasta ikävä kyllä ei ole tietoa ihan kirjaimellisestikaan kenelläkään.

Taloudessa voidaan syytellä meitä edustajia vasemmalta oikealle vuosien saatossa, mutta yksi tosiasia on jäänyt hyvin vähälle puheelle tässäkin keskustelussa. Nyt viimeisimpinä vuosina, kun inflaatio runteli Eurooppaa ja rahapolitiikkaa suitsittiin voimakkain askelin, tilannehan oli se, että Suomessa oli voimakas stagflaatio, kun EKP Euroopassa suitsi inflaatiota. Ilman Suomen omaa rahaa, Suomen markkaa, meillä ei ollut mitään mahdollisuuksia tehdä omia finanssipoliittisia toimia asialle. Vaikka me halutaan olla yhteisessä Euroopassa ja olla osa niin yhteistä Eurooppaa, puolustusta, kauppaa kuin kaikkea muutakin, niin fakta on se, jopa taloustieteilijät sen ovat tunnustaneet, että Suomen talous oli nyt niin eriytynyt muun EU:n ja euroalueen taloudesta, että oma valuutta olisi pelastanut jo puolet tästä viimeksi nähdystä kriisistä. Tilanne on yksinkertaisesti se, että mikäli tämä nykyinen kehitys jatkuu eikä meillä ole omaa rahaa, niin velkajarrusopimuksesta huolimatta tässä talossa kiistellään vielä paljon, kuinka radikaaleja sopeutustoimia me tullaankaan tekemään.

Velkajarrupaperi on yksi aivan erinomainen keino, mikä tulee suitsimaan kaikkein rajuimpia irtiottoja ja populismia. Velkaantumiskehitys on ollut pitkän aikavälin tulos, ja kuten edustaja Lindén tuossa edellä sanoi, väristä riippumatta hallitukset ovat välillä onnistuneet sitä taistamaan ja välillä kasvu on lähtenyt täysin laukalle. Itse tykkään poliittisesta väristäni huolimatta antaa tunnustusta myös muunvärisille ministereille, ja viimeisin velan kasvun taittaja oli Sipilän hallitus, ja siitä erityiskiitos Sipilälle. Suosiota siitä ei ikävä kyllä tullut myöskään Sipilän hallituksessa, niin kuin ei entistä hankalammassa tilanteessa olevalle Orpon ja Purran hallituksellekaan. Mutta jonkun on ne hankalat toimet tehtävä. Aina ei voi välttää vastuuta.

Arvoisa puhemies! Nyt kun seuraavaa hallitusta lähdetään muodostamaan ja käydään keskusteluja hallituksen tulevista talouslinjauksista, toivon aidosti sydämestäni, että tässä talossa on sellaisia edustajia, jotka eivät pelkää oman takamuksensa puolesta. Siellä tullaan tekemään sellaisia päätöksiä, jotka yrittävät pelastaa Suomen talouden, Suomen itsemääräämisoikeuden ja Suomen itsenäisyyden, mutta samalla myös, ikävä kyllä, moni edustaja tulee tervaamaan oman takamuksensa kannattajien silmien edessä toreilla. Suosiota tästä ei tule, mutta päätökset ovat välttämättömiä, eikä niitä silti pidä pelätä. Ne on kestävä ja kohdattava pystypäin.

Suomen talous on todella haastavassa tilanteessa, ja kasvua on saatava, mutta kuten ministeri Purra päivällä sanoi, me emme voi luottaa kasvuhöttöön. Kasvuhöttö-sanaa kritisoitiin tässä salissa hyvin voimakkaasti, mutta mielestäni se on juuri oikea sana kuvaamaan sitä, mikä talouspolitiikan tilanne Suomessa on ollut. Velanottoa velanoton päälle on aina perusteltu kasvutoimella. Vaikka tämä kasvutoimeksi naamioitu velanotto ei olisi tuonut minkäänlaista kasvua, niin aina on pystytty perustelemaan kasvulla: tämä toimi tuo kasvua, ja jälleen elvytämme ja luomme kasvua, vaikka mitään kasvua ei ole ollut missään vaiheessa näköpiirissä, vaan uudella velalla on paikattu kuralla olevaa valtiontaloutta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

19.39 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä oleva velkajarru on tuiki tarpeellinen suomalaisten veronmaksajien ja ennen kaikkea tulevien suomalaisten veronmaksajien kannalta. Nähdäkseni tämä esitys suojaa nimenomaan veronmaksajia poliitikkojen mielivallalta ja erilaisilta haluilta, joita aina syntyy politiikassa luonnollisesti ja etenkin vaalien alla. Se tuo siis tietynlaista realismia siihen keskusteluun toivottavasti myös eduskuntavaaleissa siitä, mihin sitten on varaa. Toisaalta se parhaimmillaan myös pakottaa puolueet avaamaan jo eduskuntavaaleissa hyvin yksityiskohtaisesti, mistä he olisivat valmiina sopeuttamaan, jolloin saadaan käyntiin aito kansalaiskeskustelu siitä, mitkä asiat suomalaiset priorisoisivat julkisista menoista pois.

Kyllähän tätä asiaa on selvitetty jo pidemmän aikaa. Esimerkiksi Evan kyselytutkimuksessa suomalaisilta kysytään säännöllisesti, mitkä menokohteet valtion budjetissa olisivat sellaisia, mistä olisitte valmiit sopeuttamaan. Harmillinen homma tietysti siinä kyselyssä on se, että ne kohteet, mistä suomalaiset ovat valmiina sopeuttamaan, eivät nauti kovinkaan laajaa suosiota täällä eduskunnassa. Nostaakseni sieltä muutaman esiin: muun muassa taide ja kulttuuri kuuluvat aika suosittuihin kohteisiin, tai Yleisradiolta leikkaaminen, maahanmuutosta leikkaaminen, kehitysavusta leikkaaminen, valtionhallinnosta leikkaaminen. Nämä ovat sellaisia, mitä suomalaiset näkevät prioriteettilistalla korkealla, kun heiltä kysytään, mistä pitäisi sopeuttaa.

No, onneksemme nämä sopeutuskohteet löytyvät tämän hallituksen ohjelmista. Valtionhallinnosta leikataan yli puoli miljardia euroa, kehitysavusta hallituskauden aikana yli 1 300 miljoonaa euroa, Yleisradio on lähtenyt kulukuurille, ja myöskin taide- ja kulttuuriala on mukana sopeutuksissa. Mutta nämä kyseiset kohteet eivät sitten juurikaan näy opposition vaihtoehtobudjeteissa, mikä on surullista ottaen huomioon, että näille nimenomaan suomalaisilta laaja tuki kuitenkin olisi.

Mutta sitten itse velkaantumiseen. Eihän velkaa pidä automaattisesti pitää minään pahana asiana, sitäkin täällä aina muistutetaan, mutta Suomen tapauksessa on kaksi ongelmaa, joista ensimmäinen on se, että velan kasvuvauhti on aika korkea, ja toinen on se, mitä sillä velalla rahoitetaan: sillä rahoitetaan peruskäyttömenoja. Eli kääntäen: jos esimerkiksi yksityishenkilö ottaa pankista lainaa ostaakseen asunnon tai sijoitusasunnon, niin voiko nähdä pahana asiana, jos ottaa velkaa tällaiseen asiaan? No ei. Mutta voiko nähdä ehkä hiukan ongelmallisena taloudenpidon kannalta, jos ottaa kuukaudesta toiseen lisää velkaa rahoittaakseen peruselämän menoja, kuten esimerkiksi ruokaostoksia tai sitten vain hurvittelua, kun on ollut hauskaa ja jäänyt vanha elämäntapa päälle ja ottaa kulutusluottoja sitten siihen? No, tällä hetkellähän Suomen valtio ottaa käytännössä velkaa rahoittaakseen meidän nykyiset luvut palvelut, joita poliitikot ovat menneet lupaamaan, ja niistä ei uskalleta päästää irti edes siinä tilanteessa, että rahat eivät riitä, ja sen takia meillä velan kasvuvauhti kasvaa koko ajan.

No, se suurin ongelma, mikä siitä syntyy, ovat tietenkin kasvavat korkokulut. Muistan elävästi, oliko vuonna 2022, kun vasemmistoliiton entinen edustaja Jussi Saramo totesi, että tämän hallituksen aikana ottama velka on jatkossakin nollakorkoista eli toisin sanoen ilmaista rahaa veronmaksajille. No, kuinkas sitten kävikään? Kun katsotaan tällä hetkellä valtion korkomenoja, niin itse asiassa ne ovat yli kolme miljardia euroa ja ne ovat kasvamaan päin. Se kolme miljardiakaan ei välttämättä vielä kerro mitään, mutta sen voi tietysti kääntää niin, että jos me otetaan kaikki sisäministeriön menot eli poliisi, Rajavartiolaitos, lisätään siihen vielä oikeusministeriön menot eli meidän oikeudenhoidon palvelut, vankilakustannukset, kaikki, niin nämä velan korkomenot ovat enemmän kuin

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

nämä osat yhteensä. Eli mitä kaikkea sillä kolmella miljardilla saisikaan, ja kuinka monta erilaista sopeutustoimea oltaisiin voitu välttää, jos meillä ei menisi näin paljon rahaan korkomenoihin? Siinä vasta kysymys. Eli tämän takia on erittäin tärkeätä, että sitä velkaa saadaan hallintaan.

Toinen asia, minkä takia se on tärkeätä: Jos ajatellaan sekä 90-luvun lamaa, finanssikriisiä, koronakriisiä että sitten Ukrainan sotaa, niin jotta voit varautua tämän kaltaisiin talouden sokkeihin, niin sinullahan pitää olla puskureita. Toisin sanoen sinä et voi olla ylivelkaantunut, koska hätätilanteessa sinulla voi olla vaikeuksia saada enää markkinoilta velkaa, tai vaihtoehtoisesti, jos saat sitä velkaa, niin sen velan hoitokustannukset ylittävät sinun kantokykysi, minkä seurauksena joudutaan tekemään merkittäviä sopeutustoimia toisaalla. Tällä hetkellä ollaan vähän siinä tilanteessa. Velkaantuminen on edelleen voimakasta, samaan aikaan ovat päällä voimakkaat sopeutukset. Oppositio nauraa, että te ette saa sopeutettua valtiontaloutta, mutta toisella kädellä he sitten huutavat, että tästäkään ei pidä sopeuttaa. Eli ollaan tällaisessa ikävässä kierteessä, jossa sitten koko Suomen kansa kärsii ja ajaudutaan tilanteeseen, jossa sopeutetaan jatkuvasti ja tilanne entisestään pahenee.

Mutta erittäin hyvä tämä velkajarru. Parhaimmillaan tämä mahdollistaa laajan parlamentaarisen sovun siinä, mistä sopeutetaan, mutta se kuitenkin tarkoittaa sitä, että puolueet joutuvat jatkossakin itse määrittelemään, mitkä ovat ne prioriteetit, mistä haluaa sopeuttaa, ja on entistä tärkeämpää tuoda se suomalaisille myös esiin vaaleissa.

Nostan vielä sen, kun täällä kritisoitiin valtiovarainministerin puhetta tästä kasvuhommasta, että sille ei saisi naureskella. No, eihän sille kukaan naurakaan, mutta eihän sen varaan voi laskea, että hei, koska me ei uskalleta sopeuttaa, niin lyödään kasvuluvuksi viisi prosenttia vuodessa, niin sillä me säästytään sopeutuksilta. Tämä on erittäin vaarallista. Meidän pitäisi nähdä, että on joku perusura, että tämän verran suurin piirtein tulee kasvua. Jos sen ylitse tulee, se on positiivinen juttu — jes, nyt meidän ei tarvitsekaan sopeuttaa niin paljon. Mutta ei voida olettaa, että jostain taikatynnyristä syntyy kasvuprosentteja valtiontalouteen, joilla sitten kuitataan tämä velka. Se on positiivinen lisä, jos näin käy, mutta ei sen varaan voi laskea, ainakaan ilman valtiovarainministeriön virkamiesten auditointia siitä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

19.45 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Eduskuntapuolueiden yhteinen työryhmä pääsi lokakuussa sopuun niin sanotusta velkajarrusta, jolla pyritään hillitsemään julkisen velan kasvua tulevana vuosikymmeninä. Vasemmistoliitto jäi sovun ulkopuolelle. Lehtitietojen mukaan SDP:n talousosaaja, 3. varapuheenjohtaja Matias Mäkynen jätti eriävän mielipiteen eduskuntaryhmänsä velkajarrupäätöksestä kansanedustaja Krista Kiurun kannattamana. Eduskuntaryhmän kokouksessa käytettiin useampi kriittinen puheenvuoro siitä, että SDP päätti kannattaa parlamentaarisen työryhmän kompromissia velkajarrusta. Sinänsä tämä on hieno asia, että SDP on mukana tässä, mutta tietenkin se antaa näille koville talousosaajille jonkinlaiset ränget kaulaan niin, ettei nyt enää jatkossa sovi puhua ihan mitä sattuu eikä luvata mitä sattuu.

Arvoisa rouva puhemies! Velkajarrulla on tavoite saada Suomen velkaantumisaste laskuun, ja velan alenemisvauhdiksi on sovittu 0,75 prosenttiyksikköä vuodessa,

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

tavoitteena ensin 60 prosentin velkasuhde. Meidän valtiomme talouden tulot eivät ole kasvaneet 17 vuoteen, menot sen sijaan ovat. Tämä on tarkoittanut velkaantumista. Olemme eläneet yli varojemme. Itseäni hävettää ja nolottaa tämä tilanne, että yhä edelleen joudumme niin tekemään, mutta siellä on muun muassa jo useiden miljardien korkomenot näistä valtionlainoista, mitä tähän asti on otettu. Velkaantumisen taittaminen vaatii isoja ponnisteluja. Suomen täytyy käyttää kaikkia talouden valttikorttejaan tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Siksi ihmettelenkin kovasti ehdotuksia ja esityksiä, joilla pyritään rapauttamaan aivan toimivien yritysten kannattavuutta.

Hyvä esimerkki tästä on se, miten salin vasemmalta laidalta käydään kerta toisensa jälkeen turpeen kimppuun. Tämä on aivan käsittämätöntä. Liki 20 vuotta sitten venäläisen energian ystävä, edustaja Kiljunen äänestysi uusiutuvan turpeen fossiiliseksi vastoin kaikkia biologisia faktoja. Tämä on aivan täysin järjetöntä. Viimeistään velkajarrun myötä kaikkien pitäisi ymmärtää täällä, että turve on osa ratkaisua, ei osa ongelmaa. Koettakaas mennä sanomaan norjalaisille, että se öljy, mitä te myytte ympäri maailmaa, on fossiilista, sitä ei saa nostaa — tämä on aivan täysin järjetöntä. Ei kyllä ole. Mutta näin vain on sitä energiaa tuotu ulkomailta. Venäläistä öljyä on rahdattu ensin satamaan laivalla. Sieltä on sitten saatettu ajaa vaikka nyt Alajärven kokoiselle kunnalle useita rekkakuormia, varmaan satoja rekkakuormia vuodessa, ja sillä on lämmitetty rakennuksia. Yhtä öljyrekkakuormaa vastaa kaksi rekkakuormaa turvetta. Me oltaisiin voitu polttaa kotimaista turvetta, siitä olisi suomalainen yritys kenttä hyötynyt, eivätkä ne rahat olisi valuneet sitten sinne Venäjälle. Mutta kuten jo äsken sanoin, niin tämä juttu alkaa aina vain enemmän haisemaan, kun miettii tätä, miksi sitä turvetta ei ole saanut nostaa. Olisihan se nyt ollut kamalaa, jos ne rahat olisivat jääneet kotimaahan. Nyt täällä taas sitten tätä fossiilista öljyä, yhtä rekkakuormaa, halutaan korvata puulla, joka poltetaan sitten hakkeen muodossa, ja siihen vaaditaankin sitten neljä rekkakuormaa sitä puuhaketta. Tämä pitäisi ennemmin myydä sahatavarana ja selluloosana ja paperina maailmalle, mutta näin mänttiä täällä maassa on, että vientituotteet jätetään nostamatta tai poltetaan ja sitten vielä kaiken kukkuraksi tuodaan Italiasta jätettä tänne maahan, tuhotaan omaa huoltovarmuutta. Ei ole järjen häivää.

Mutta kuitenkin lopuksi: On hienoa, että tällaiseen puoluerajat ylittävään sopimukseen on päästy. Voisimme ottaa tämän tavoitteeksi myös muissa poliittisissa kysymyksissä. Suomeen voitaisiin ottaa käyttöön joku italialaisen jäte-energian jarru, tai yhtä tärkeää Suomen talouden kannalta olisi ottaa käyttöön mamujarru. Tavoitteena olisi parlamentaarisen sovun siivittämänä laskea Suomeen kohdistuvan haittamaahanmuuton määrää ja lopulta lopettaa se kokonaan. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kangas.

19.52 Antti Kangas ps: Kiitos, arvon rouva puhemies! Haluaisin kiittää ensinnäkin edustaja Bergbomia erinomaisesta puheesta tästä kokonaistilannekuvasta, mikä meillä tällä hetkellä on käsillä. Siihen haluaisin lisätä oikeastaan sen totuuden, minkä edessä me kaikki täällä ollaan, eli nämä leikkaukset, vaikka ne ovat käyneet tosi kipeää tiettyihin ihmisryhmiin, ovat vasta kosmeettisia, mikäli aitoa kasvua ei saada luotua — huomio: nämä tehdyt leikkaukset ovat täysin kosmeettisia, mikäli kasvua ei saada aikaan ja velkaantumistahti kiihtyy. Tämä on karu sanoma, mutta tämä on totta, ja velkajarrupaperi

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

ennestään tuo tätä tilannekuvaa lähemmäs konkretiaa. Mikään puolue ei voi väittää, etteikö voisi joutua tosi hankalien leikkausten eteen.

Sitten tähän edustaja Mäenpään aivan erinomaiseen turvepuheeseen: en voi olla mitään muuta kuin samaa mieltä tästä, ja joku saattaa sanoa, että miten tämä kuuluu velkajarruasiaan, mutta tämä nimenomaan kuuluu.

Turve esimerkiksi on yksi hyvä malli siitä, millä me saataisiin Suomi nousuun ja kannattavaa yrittämistä, vientituotteita. Tälläkin hetkellä esimerkiksi Neovalla on aktiivihiilituotantoa Ilomantsissa — aktiivihiiltä, millä korvataan kiinalaista kivihiilellä tehtyä aktiivihiiltä, valtavan hieno suomalainen innovaatio, turveaktiivihiili. Siellä tehdään biostimulantteja ja valtavaa kehitystyötä biostimulanttien kehitykseen. Kun ilmastonmuutoksen myötä Etelä-Euroopan kesät kuivuvat ja kuumenevat, niin eteläeurooppalaiset kasvintuottajat, puutarhurit tarvitsevat suomalaisesta turpeesta tehtyä biostimulanttia, entsyymiä, millä he saavat kasvun vauhtiin. Lisäksi siellä on maanparannusaineita. Nyt kun polttoturpeesta on tehty käytännössä rikollinen — tänään justiin luin ikävän uutisen, että Salon kaukolämmöntuotannossa on päätetty nyt luopua kokonaan turpeen käytöstä — suomalainen turveyhtiö on kehittänyt näiden alempien pohjakerrosten käyttöön tämmöisen maanparannusaineen, mitä myydään Etelä-Eurooppaan parantamaan karua maata. Lisäksi siellä on eläinrehuja. Siellä on vaikka mitä innovaatioita tulossa turpeesta, ja joskus tulevaisuudessa kenties tämä turpeesta tehtävä polttoainekin saattaisi pelastaa meidät uudelleen.

Loppu onkin sitten ideologiaa. Tällä hetkellä esimerkiksi turpeentuotannon luvitus on täysin jumissa, eikä sitä orastavaa kasvua saada sieltä poimittua. Vaikka yritykset ja yrittäjät tekevät kaikkensa, että ne saavat Suomeen kannattavaa vientiä, työpaikkoja, tuloja, niin ei. Tässä talossa tehdään regulaatiota, mikä tekee turpeesta ja turveyrittäjästä täysin lainsuojattoman — joka ei todellakaan ole mikään Venäjän kätyri niin kuin Teboilin öljyukot — tekee turveyrittäjästä käytännössä rikollisen, eikä lupia heru, ei yksinkertaisesti heru. Tämä tilanne on täysin kestämaton. Tällä hetkellä pakotteiden alaiset öljy-yhtiöt toimivat Suomessa, mutta silti me ei saada turveinnovaatioita maailmalle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

19.55 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Vielä pari sanaa puolueiden sitoutumisesta tähän velkajarruun.

Nythän meillä on julkisuuden kautta ihan olemassa oleva tieto, että vasemmistoliitto ainoana puolueena ei sitoutunut tähän velkajarruun, mutta tämän lisäksi huolestuttavia uutisia kantautuu sosiaalidemokraateista, jotka tällä hetkellä johtavat gallupeja. Voidaan myös olettaa, että mikäli tämä tilanne jatkuu — toivottavasti ei, mutta jos jatkuu — te voitaisitte vaalit ja mahdollisesti neuvottelisisitte hallituksesta. Teidän julkisten tietojenne mukaan, mitä toimitukset kertovat, teidän ryhmässänne tämä velkajarruun lähteminen ei ollutkaan ihan yksimielinen päätös. Nimittäin puolueen varapuheenjohtaja Matias Mäkyinen vastusti asiaa lehtitietojen mukaan, näin myös ilmeisesti sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja Krista Kiuru, kokenut ministeri sosiaalidemokraateissa. Tämän lisäksi julkisuuteen vastakkaisia kommentteja antoi myös emerituspuheenjohtaja, emerituspääministeri Marin, joka ilmaisi, että hän ei usko tämänkaltaisiin velkajarruihin — tällä lailla vapaasti suomennettuna hänen sanomisistaan. Eli vastavetoa löytyy.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Tässähän nyt tullaankin siihen, että jos sitoutuminen velkajarruun aiheuttaa tämän mittaluokan vaikeuksia erittäin korkea-arvoisissa sosiaalidemokraateissa siinä vaiheessa, kun te olette oppositiossa ettekä ole lyöneet mustetta alle yhteen ainoaankaan sopeutukseen vaan päinvastoin olette täällä haukkuneet kaikki hallituksen sopeutukset, niin kuinka vaikeaa se sopeuttaminen mahtaa olla tilanteessa, jossa te joudutte aidosti kantamaan vastuuta niistä päätöksistä. Tämähän on se iso kysymys. Kyllä toivon, että saatte rivit suoriksi — nimittäin erittäin raskaat neljä vuotta tulee sopeuttaa kymmenen miljardia tilanteessa, jossa edes puoluejohto ei pääse yksimielisyyteen siitä, pitääkö Suomen velkaantuminen laittaa kuriin vai ei.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

19.57 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Kuten edellä todettua, Suomi on sitoutumassa nyt laajalla parlamentaarisella hyväksynnällä, siis eduskunnan hyväksymällä, velkajarruun, jolla pyritään siihen, että julkinen talous tasapainottuisi ja että me saataisiin jopa se velkasuhde laskuun, takaisin pohjoismaiselle tasolle. Tällähän me ei olla hetkeen oltukaan, koska olemme velkaantuneet kovaa vauhtia ja talouskasvu on jäänyt uupumaan siitä huolimatta, että kovasti kaikki hallitukset ja kaikki puolueet ovat sen talouskasvun tärkeyttä korostaneet. Ne ovat kuitenkin monesti vähätelleet tai vesittäneet tehtäviä säästöjä, jolloin lopputuloksena on ollut, että ei ole juuri ollut reaalista talouskasvua viimeiseen 15—20 vuoteen, kun taas sitten menokehykset ovat paukkuneet hallituskaudesta toiseen. Lopputuloksena on menokuria tuleville vuosille, tuleville hallituskausille.

Mielenkiintoisen taustan tälle velkajarrulle, johon nyt ollaan saatu sekä täällä oikeammalla puolella salia, keskellä salia että vasemmallakin puolella salia puolueita mukaan, antaa se, että kuitenkin viimeiset kaksi vuotta erityisesti vasen puoli salia on vastustanut suurta osaa valtiontalouden tasapainotustoimista, joita tämä hallitus on hyvin vaikeassa tilanteessa joutunut tekemään. On vastustettu säästöjä, on vastustettu veronkorotuksia, on vastustettu rakenteellisia uudistuksia esimerkiksi työmarkkinoilla. On vastustettu aika johdonmukaisesti useimpia, ehkä jopa liki jokaista tähän saliin tuotua säästöä, veronkorotusta, työmarkkinuudistusta. Aika harvasta kaikista näistä talouden tasapainotukseen tähtäävistä toimista tämä sali on pystynyt olemaan yksimielinen. Erityisesti SDP on hyötynyt siitä vastustamisesta merkittävästikin. Sen takia SDP on tällä hetkellä gallupjohtaja ja sitä ennakoidaan tulevaksi pääministeripuolueeksi.

Kuitenkin mielenkiintoinen piirre on nyt se, että SDP on lähtenyt muuttamaan hieman linjaansa ainakin puheiden tasolla ja on yhtäkkiä sitoutuneempi valtiontalouden tasapainotukseen, sitoutuneempi ikäviinkin toimiin: leikkaamiseen, säästöihin, veronkorotuksiin ja niin edelleen. Nyt kun tämä velkajarru täältä tulee, niin siitä tehdään vakinaisempi osa meidän vaalikeskusteluita, meidän päätöksentekoa ja lopulta sitä hallituspolitiikkaa, mitä tulevat hallituksetkin sitoutuvat tekemään. Aivan perusteltu kysymys on se, mitä edustaja Bergbom tässä vieressä kysyi: voiko SDP olla yhtä sitoutunut talouden tasapainotukseen hallituksessa ollessaan ja hallitusta johtaessaan kuin se tällä hetkellä on ollut oppositiossa, kun kipuilua on nähty jo nyt oppositiossakin ollessa, kun vallassa ei olla? Siellä on korkea-arvoisia — varapuheenjohtajistoa, ex-pääministeriä — jotka ovat irtisanoutuneet tästä linjasta. Mitä käy vaalikeskusteluissa? Lupaako SDP silloinkin, että velkajarrua ja talouskuria on luvassa, vai lähteekö kuitenkin laukalle ja

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

luvataan menolisäyksiä kansalle, vaikka todellisuus [Puhemies koputtaa] tulee olemaan karu ensi vaalikaudella, [Puhemies koputtaa] kun velkajarru iskee, oli vallassa vasemmisto, oikeisto tai keskusta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

20.01 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Piti oikein tulla tänne pönttöön kehuaan edustaja Kankaan ensimmäistä puheenvuoroa. Hän nosti siinä sen ongelman, mistä tämä maa ehkä kaikista eniten kärsii, eli tämä maa kärsii siitä, että meillä ei ole omaa valuuttaa. En ole kauhean kiitollinen siitä, että Suomi liittyi Euroopan unioniin, mutta se on suoraan sanoen kauheata, että me liityttiin eurovaluuttaan. Tästä nämä ongelmat johtuvat. Meillä ei ole omia keinoja tasapainottaa talouttamme rahan arvon muutoksella.

Sitten haluaisin tuosta Kankaan toisesta puheenvuorosta vielä sanoa, että hän ansiokkaasti käsitteli myös turveasiaa. Suomessa on tällä hetkellä valtava vientipotentiaali kasvuturpeessa. Kuiviketurpeesta on pulaa, se loppuu hetken päästä. Täällä Suomessa käytetään rahaa koko ajan siihen, että etsitään kuiviketurpeelle korvaavaa vaihtoehtoa, vaikka tiedetään, että sille ei ole yhtä hyvää vaihtoehtoa, ei ainakaan edullisempaa ja yhtä hyvää vaihtoehtoa. Elikkä turpeessa on meillä mahdollisuus vientiin.

Tästä velanotosta haluan kuitenkin pohtia sitä asiaa, kun täällä kaikkea vastustetaan. Vasemman laidan oppositio vastustaa veronkorotuksia, sitten se vastustaa veronalennuksia, kaikenlaisia säästöjä. Tämä on aivan käsittämätöntä. Jos kotitalous tai yritys olisi tällaisessa tilanteessa kuin tämä maa on — yhtä paljon velkaa, yhtä huonot näkymät — niin kyllä minä ihmettelen, minkälaisia ohjeita sosiaalidemokraatit antaisivat sitten tälle yksityistaloudelle tai yksityiselle yritykselle. Jos yritys tai kotitalous kuluttaa enemmän kuin tuottaa, niin sehän velkaantuu koko ajan, ja se on sellaista syömävelkaa niin sanotusti. Ei investoida mitään, sitä rahaa ei siis käytetä investointeihin vaan yleiseen elämiseen ja talouden pyörittämiseen. Tällainen yritys menee konkurssiin, ja kotitalous pankin toimesta joutuu ahtaalle ja päättyy ikään kuin konkurssiin, lähtee tupalta.

Tämä on huolestuttava tilanne, missä maamme on, ja sitä ei pikavipeillä pelasteta. Tämä on ihan käsittämätöntä, ja jollakin lailla itse koen näin, että erityisesti viime vaalikaudella tällaisia pikavippejä otettiin ja nostettiin koronan varjolla ja kaiken varjolla, ja sitten annettiin elvytyspakettia italialaisten pesuhuoneremontteihin ja ikkunaremontteihin — siis aivan käsittämätöntä. Viime hallitus, jossa siis pääpuolueina olivat keskusta ja sosiaalidemokraatit, antoi rahaa Italiaan pesuhuone- ja ikkunaremontteihin. On se käsittämätöntä. Toki huomattava osa kokoomuksesta mahdollisti tämän, ja he tukivat tätä viime kaudella vallassa ollutta vasemmistohallitusta. Tämä on vähän niin kuin pikavippiä tavallansa, että hei, sitoudutaan maksamaan seitsemän miljoonaa velkaa takaisin, josta saadaan itselle kaksi miljoonaa. Tämä on vähän sama kuin meni tuohon Mannerheimintielle ja tilaisi Klarnalla pizzan. [Aki Lindén: Juha, ne oli miljardeja!] — Anteeksi, sanoinko minä, että miljoonia? — Kiitos. Tämä oli asiallinen huomautus SDP:stä, että nämä olivat siis miljardeja eivätkä miljoonia. Elikkä otettiin seitsemän miljardia velkaa, siis 7 000 miljoonaa otettiin meidän veronmaksajille velkaa, että saatiin siitä itselle käyttöön 2 000 miljoonaa eli kaksi miljardia. Se loppu viisi miljardia eli 5 000 miljoonaa katosi kuin pieru Saharaan, se meni muun muassa Italian

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

pesuhuoneremontteihin. Tällaisten pikavippien ottaminen on ollut petollista tälle maalle, ja nämä pitää saada loppumaan.

Sitten kun katsoo meidän verotusta ja tutustuu siihen, mikä on Lafferin käyrä, niin meidän maa on minun mielestäni kestävässä tilassa sillä lailla, että meillä on kova verotus, meillä on kaikki julkiset maksut, ympäristölupien maksut, vedetty niin kireälle, että ei niitä ole mielekästä maksaa täällä. Sen takia tämä veronmaksukyky on huono, tai verokertymä on huono, koska ihmiset käyttävät rahansa ja siirtävät — ne, joilla siihen mahdollisuuksia on — ulkomaille. En tiedä.

Tämä hallitus pyrkii tekemään semmoisia päätöksiä, jotka ovat pitkäkestoisia. [Puhemies koputtaa] Ne ovat erittäin hyviä ratkaisuja, mitä on tehty, mutta eiväthän ne toimi heti. Jos tänään tehdään päätös, niin ei voi huomenna odottaa, että se muodostaisi jonkun valtavan tuloksen. Uskon, että oppositio ja demaritkin ymmärtävät sen, [Puhemies koputtaa] että näitä muutoksia on tehty, mutta niiden tulokset näkyvät vasta vuosien päästä. Saattaahan se olla, että ne hyvässä lykyssä näkyvät jo ensi vaalikaudella, ja silloin te varmaan yritätte kerätä kiitokset niistä asioista, joita te nyt moittitte tämän hallituksen tekemänä.

Arvoisa rouva puhemies! Maamme on järkyttävässä tilassa. Toivottavasti tämä velkajarru nyt edes toimii ja pitää ja saamme tämän kasvu-uralle. Tätä kasvu-uraa odotetaan muissakin maissa. Oli järkyttävää, kun olin Ranskassa ja siellä puhuttiin siitä, että odotetaan sitä huomisen kasvua ja panostetaan tki-toimintaan ja tutkimukseen ja kehitykseen. Se kasvu-ura on ihan nurkan takana, ja toivotaan, että meidän maa löytää sen kasvu-uran, ja toivotaan, että Ukrainan sota loppuu. Siksi meillä pitäisi olla täällä edes puuntuotanto tai sahatavaran tuotanto kunnossa, niin että jos se Ukrainan sota loppuu, niin meillä olisi edes puuta, mitä viedä sinne, koska rakennushommat sieltä on jo varmaan jaettu. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kangas.

20.10 Antti Kangas ps: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Mielestäni täällä on esitetty hyvin validi kysymys siitä, ovatko demarit aidosti sitoutuneet tähän velan taittamiseen. Kuten ensimmäisessä puheenvuorossa sanoin, seuraavassa hallituksessa on sen kestävä takapuolen tervausta, joka siellä on päättämässä. Päätökset eivät tule olemaan helppoja, kun lähdetään hakemaan sellaista kymmenen miljardin pakettia sopeutusta tai sitten valtavaa kasvua. Itse olen yrittäjänä useammassa yrityksessä. Olen aina miettinyt sitä — vaikka valtiontalous ei suoraan olekaan verrattavissa yritykseen — kun yleensä yrityselämässä sanotaan, että velkaa saisi olla enintään liikevaihdon verran ja se pitää pystyä maksamaan kymmenessä vuodessa, ellei sitten liiketoiminta ole poikkeuksellista — silloin voidaan joko velkamäärää kasvattaa tai maksuaikaa hiukan pidentää. No, nyt valtiontalouden osalta ei päästä kumpaankaan. Ei todellakaan olla pääsemässä kymmenen vuoden takaisinmaksuaikaan, ja velkamääräkin näyttäisi karkaavan aika voimakkaastikin yli liikevaihdon ihan lähiaikoina. Tämmöiselle yritykselle normaali rahoittaja sanoisi, että no thank you ja että saatte valita, myytekö itse, myykö pankki, vai haataanko yritys saneeraukseen.

No, nyt näyttää siltä, että tämän hallituksen ponnisteluista huolimatta ollaan päätymässä siihen velkasaneerauksen tielle, ja se tie ei tule olemaan millään lailla helppo. Luvassa on hyvin kylmää kyytiä, ja vaalipuheissa pitää olla hyvin tarkkana, mitä tulee luvattua ja mitä

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

tulee edes tavoiteltua tilanteessa, jossa kaikki tavoitteetkin on käytännössä lukittu velkaantumisen vuoksi. On hyvin hankala ymmärtää näin yrittäjänä tätä rahanjakoa helikopterista hajalevityksenä pitkin poikiin. Sitä rahaa on mennyt niin soiden ennallistamiseen, vihersekoiluun kuin aktivismiin ja taiteeseen, jota kukaan ei halua kuluttaa.

Maatalousyrittäjänä sitä on joutunut sijoittamaan lannoitteet ja siemenet millintarkasti kylvöriiviin eikä hajasijoittamaan niitä pitkin pellonreunoja ja ojia ja mihin sattuu syvyyteen. Vähän semmoista vastaavanlaista tarkkuutta toivoisi tähän valtiontalouden hoitoon kuin millä tarkkuudella viljelijät viljaansa kylvävät keväisin: millintarkasti ja grammantarkasti oikeaan paikkaan. Tällä tyylillä myös Suomen valtiontalouden suunta on käännettävissä. Helposti se ei tapahdu, kun on totuttu leväperäiseen jakovarapolitiikkaan, mutta mitä pitemmälle nämä ratkaisut viedään, sen hankalammiksi ne muuttuvat. Velkajarru on nyt hyvä takaportti sille, että aivan mitä sattuu ei enää luvata. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

20.13 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Kun puhumme velkajarrusta, on hyvä muistuttaa siitä, että kuten edustaja Kangas toi ilmi, helppoa se ei tule olemaan. Se tulee vaatimaan paljon paljon toimia. Kuten aiemmin päivällä kuultiin SDP:n riveistä, niin sanottu talousguru, edustaja Joonas Räsänen toi ilmi, että monikaan hallitus ei ole yltänyt siihen velkajarrun sopeutustavoitteeseen, joka sitten tuleville vuosille säädettäisiin. Se kertoo siitä, että jos tähän asti menneiden hallitusten sopeutukset, säästöt, leikkaukset, veronkorotukset, työmarkkinauudistukset ja niin edelleen ovat tuntuneet kipeiltä, niin varmasti tulevina hallituskausina ja vuosina voi olla vaikeita päätöksiä edessä. Silloin korostuu se, mistä erityisesti perussuomalaiset ovat puhuneet valtiontaloudesta ja ylipäätään julkisesta taloudesta puhuttaessa: perussuomalaiset ovat korostaneet priorisoinnin tarvetta, eli että vaalikeskusteluista ei käytäisi tulevaisuudessa pelkästään sen ympärillä, kuka saa rahaa ja kelle annetaan, ikään kuin jotain jakovaraa ihan merkittävästikin olisi, uusia tukia, uusia etuisuuksia ja niin poispäin, vaan puhuttaisiin enemmän siitä, miten me voitaisiin tuolla valtion budjetin sisällä miettiä niitä prioriteetteja uudelleen, mihin valtio käyttää tällä hetkellä miljoonia tai miljardeja euroja, jotka voitaisiin siellä budjetin sisällä kohdentaa paremmin.

Tällä hetkellä noin kolmannes kaikista valtion menoista menee sosiaali- ja terveyspalveluihin, sosiaali- ja terveydenhuoltoon — noin kolmannes niistä menoista. Sitten kun siitä laskee vielä tämmöisiä tärkeitä lakisääteisiä peruspalveluita, joille on kansan keskuudessa äärimmäisen kova kannatus ja joista ei haluta säästää, kuten koulutuspalvelut, toisaalta esimerkiksi oikeudenhoito, Puolustusvoimat, sisäinen turvallisuus, poliisi, Rajavartiolaitos ja niin edelleen, niin ollaankin tilanteessa, jossa sitä liikkumavaraa ei enää kovin paljon ole.

Kaikista erilaisista mittauksista, joita meillä on käsillä, joissa suomalaiset ovat määrittäneet, mitkä ovat heille kohteita, joista voi leikata ja joista voi tinkiä, ja toisaalta kohteita, joista ei voi leikata ja joista ei voi tinkiä, pitäisi kaikissa puolueissa — perussuomalaiset tätä ovat erityisesti korostaneet omien havaintojeni mukaan — tehdä uudelleenarviointia siitä, mihin sitä rahaa laitetaan valtion budjetin sisällä. Ihmisten sosiaali- ja terveyspalveluihin, maanpuolustukseen, sisäiseen turvallisuuteen vai kaikenlaiseen hölynpölyyn, mitä löytyy sitten vähemmän tärkeiltä ei-lakisääteisiltä

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

sektoreilta erilaisina avustuksina ja tukina esimerkiksi järjestökentälle? Esimerkiksi sieltä voitaisiin hyvin aloittaa nämä säästötalkoot.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

20.16 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Kuten aiemmassa puheenvuorossani totesin, niin toivottavaa on, että eduskuntavaalien alla käydään laaja keskustelu tässä yhteiskunnassa siitä, mistä puolueet ovat valmiina sopeuttamaan ja mitä suomalaiset näistä sopeutuksista ajattelevat. No, tämä hallitus on korttinsa lyönyt pöytään neljän puolueen kompromissina, ja kenellekään tuskin tulee yllätyksenä se, että perussuomalaiset ovat valmiina edelleen yhä suurempiin sopeutuksiin, mitä tulee kehitysapuun, humanitääriin maahanmuuttoon, järjestökenttään, valtionhallintoon ja näin pois päin.

Mutta kun katsotaan sosiaalidemokraatteja, niin siellä tunnutaan säännönmukaisesti piilottelevan sitä, mistä sopeutettaisiin, mutta kyllä ne löytyvät, kun oikein kaivamalla kaivaa ja tänne keskusteluun itse nostaa. Jostain syystä SDP ei sitä itse halua hirveästi tehdä. Aloitetaan nyt vaikka siitä, miten te näette tämän seuraavan kauden sopeutustavoitteen, ja puhutaan nyt vaikka talouskasvusta: Te oletatte, että vuosittainen talouskasvu olisi kaksi ja puoli prosenttia, kun se tällä hetkellä on vähän reilun prosentin seuraavalle vuodelle Suomen Pankin ennusteissa. Eli siis käytännössä oletatte, että talouskasvu tuplaantuu. Se on aika rohkea oletus. Mihin se perustuu? Perustuuko se kenties siihen, että tässä samaisessa esityksessänne ehdotatte, että yritysten verotusta kiristetään, suomalaisille luodaan kilometripohjainen tieliikenteen verotus, eli jos ajat kilometrin, veroa tulee tämän verran, jos ajat kaksi kilometriä, veroa tulee tämän verran, ja jos satut käymään töissä vähän kauempana, niin veroa tulee muuten vielä enemmän? Eli näilläkö se Suomi lähtee kasvuun? Ei suinkaan.

SDP on varautunut esittämällä ohjelmassaan maahanmuuton merkittävää lisäystä. Kyllä, kuulitte oikein, hyvät suomalaiset. Nimittäin, kuten tiedätte, SDP:n mukaan tällä hetkellä maassa on niin kova työvoimapula, että maahanmuuttoa pitää lisätä merkittävästi, jopa 40 000 ihmisellä. Kaikkihan me tiedetään, että tällä hetkellä EU- ja Eta-alueelta saa täysin vapaasti kuka tahansa kävellä töihin Suomeen, lähestulkoon ilman mitään sääntöjä. Näin ollen vaihtoehdoksi jää, että ne työntekijät haetaan EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta SDP:n vaihtoehdossa, eli kolmansista maista eli kehitysmaista. Tämä on siis SDP:n vaihtoehto: raahata kehitysmaista lisää työvoimaa Suomeen, kymmeniä ja kymmeniä tuhansia ihmisiä joka vuosi tilanteessa, jossa Suomessa työttömien määrä on edelleen hyvin korkea ja jossa meillä todellakaan ei ole tällä hetkellä työvoimapulaa.

Mutta tämä on tämä, millä voidaan sitten tämmöistä näennäistä talouskasvua luoda SDP:n vaihtoehtotodellisuudessa tulevalla kaudella, ja siitä olen erityisen huolissani, kun se yhdistetään a) näihin veronkorotuksiin, jotka kohdistuvat suomalaisille, ja b) toisaalta teidän haluttomuuteen olla leikkaamatta toissijaisista menoista. Nostan nyt esimerkkinä vaikka surullisenkuuluisan kehitysavun, johon olette vaihtoehtobudjetissanne sekä 2024 että 2025 esittäneet kymmenien ja kymmenien miljoonien eurojen korotuksia, tälle kehitysavun momentille. Siis tilanteessa, jossa Suomi velkaantuu yli kymmenen miljardia euroa vuodessa ja jokaisesta paikasta on säästettävä, ja tilanteessa, jossa olette kuitanneet monia ikäviä toimia, olette valmiina kuitenkin lisäämään kehitysapuun. Kehotan teitä tarkastelemaan prioriteettejanne uudelleen. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

20.20 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomella on vielä toivoa, mikäli tätä velkajarrua noudatetaan tulevilla seuraavalla kahdella kaudella. Onneksi kaikki puolueet ovat tässä parlamentaarisessa sovussa mukana vasemmistoliittoa lukuun ottamatta. Heillä ei ole halua kantaa vastuuta Suomen tulevaisuudesta.

No, tämä laki antaa raamit mutta ei kerro niitä keinoja, eli sopeutus voidaan tehdä kovin monella tavalla: leikkaamalla menoja, nostamalla veroja tai sitten luomalla sitä kasvua. Verojen korottamisen tie on Suomessa kuitenkin tullut tiensä päähän. Veroaste on jo aivan ennätyksellisen korkea.

Miksi sanoin, että Suomella on toivoa, mikäli tätä velkajarrua noudatetaan? Herää epäily juurikin sosiaalidemokraattien linjasta. Mikä on se teidän vaihtoehtonne oikeasti? Mistä te säästätte? Vai jatkatteko te samaa linjaa kuin viime kaudella: velkaa, velkaa ja lisää velkaa? Tämäkään oppositiokausi tähän mennessä ei ole vakuuttanut, sillä olette vastustaneet lähes kaikkia säästöesityksiä. Ja kun katsomme vielä demareita tarkemmin, yhtenäisyys on kaukana. Varapuheenjohtaja Mäkynen ja valiokunnan puheenjohtaja Kiuru jättivät eriävän mielipiteen, ja entinen pääministeri Marin on kritisoinut velkajarrua hyvin avoimesti. Jos puolue ei itse tiedä, mitä se haluaa, niin miten se voi johtaa Suomea vastuullisesti?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

20.21 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä puheenvuoroista edellä.

Tässä taloustilanteessa on surullista, suorastaan vastuutonta, edes ajatella, että meillä ideologisista syistä ollaan kurittamassa maa- ja metsätaloutta, kuten turpeen nostoa, metsähakkuuta, perustellen niitä hiilipäästölähteiksi. Muualla maailmassa suomalainen puu ja turve ovat kysyttyä tavaraa, ja me tarvitsemme niitä itsekkin täällä Suomessa. Näistä luopuminen ilmastosyistä lisää arjen kustannuksia suomalaisille veronmaksajille. Tämäkin liittyy tähän velkajarruun, tärkeään velkajarruun, siten, että jos itse vaikeutamme omaa talouttamme ja kuritamme yrittäjyyttä liiallisilla ilmastotoimilla, se lisää sopeuttamistarvetta muualta. Velkajarru on välttämätön vastuullisen talouden hoitamiseksi ja velanoton jarruttamiseksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

20.22 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Jatkan vielä velkajarrusta ja julkisen talouden tasapainotuksesta. Helppo tehtävä se ei ole, ja itse asiassa jonkinlaista esimakua olemme saaneet siitä tilanteen vaikeudesta jo paikallistasolla Tampereella. Hieman kuten nyt on nähty valtiontalouden tasapainotuksen suhteen, niin vaikeaa se tekee. Puolueet joutuvat taipumaan sellaisiin ratkaisuihin, joita he eivät tekisi, jos talouden tilanne olisi parempi. Joudutaan tekemään ikäviä säästöjä, menokohteista leikkaamista, veronkorotuksia, muita toimia, ja niitä vastustamalla voi toki lisätä omaa kansansuosiotaan, kuten nykyisestä oppositiosta on huomattu.

Hauska piirre tässä on kuitenkin se, että esimerkiksi kaksi vuotta täällä erilaisia hallituksen menosäästöjä ja veronkorotuksia ja työmarkkinauudistuksia vastustanut ex-kansanedustaja Ilmari Nurminen, joka kohosi kuntavaaleissa Tampereen pormestarin

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

asemaan SDP:n voitettua kuntavaalit Tampereella, joutuikin realiteettien eteen. Hänen ensimmäisenä vaalilupauksenaan Ylen vaalikoneessa oli, että hän tarjoaa vaihtoehdon saksipolitiikalle. Hän lupasi, että kuntavaaleissa määritetään se, johtaako Tampereella Orpon—Purran hallituksen saksipolitiikka vai SDP:n reilumpi vaihtoehto, vaihtoehto, jossa kaikki tehdään reilummin. No, heti vaalien jälkeen realiteetit iskeytyivät päin kasvoja, siis ne realiteetit, mitkä olivat näkyvillä jo ennen vaaleja ja joihin itse asiassa myös SDP oli Tampereella sitoutunut jo ennen vaaleja paikallisesti, eli siihen, että Tampereen taloutta tullaan tasapainottamaan noin 60 miljoonalla viimeisen vuoden tasolla. Luvattiin saksipolitiikan loppua, ja sitten se saksipolitiikka alkoi demareiden johdolla Tampereella.

Yritin siellä paikallisesti muistuttaa juuri siitä, että nyt on oikea aika lopettaa ihmisten huijaaminen sillä, että me eläisimme jakovara-Suomessa. Nyt on aika lopettaa se huijaaminen, että tässä on nyt ikään kuin miljardien edestä jakovaraa, ja pitäisi alkaa puhumaan siitä, mistä me voidaan säästää, mistä me voidaan priorisoida. Ei välttämättä sellaisella retoriikalla, joka lamaannuttaa ja ei saa niitä talouden pyöriä pyörimään, mutta sellaisella retoriikalla, että jos me halutaan, että valtio ja hyvinvointiyhteiskunnan peruspalvelut saadaan turvattua, niin se vaatii, että jostain pitää priorisoida. Se on täysin tehtävissä, se on täysin mahdollista, mutta se vaatii meiltä tiettyä resilienssiä, ja se vaatii sitä, että se uskalletaan tehdä, koska kaikki ne asiat, jotka jätetään tässä hetkessä tekemättä tai Tampereella tekemättä, [Puhemies koputtaa] maksetaan ennemmin tai myöhemmin kovempina veroina, kovempina säästöinä tai kovempina rakenteellisina uudistuksina. [Puhemies koputtaa] Sen takia on pehmeää ja empaattista politiikkaa pyrkiä tekemään ne nyt, kun ne eivät ole niin vaikeita tehdä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Muistutan, että paikalta pidettävän puheenvuoron mitta on kolme minuuttia ja sen jälkeen pitää siirtyä puhujakorokkeelle. — Edustaja Kangas.

20.26 Antti Kangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä velkajarrukeskustelussa monesti keskustelu lähtee hieman rönsyilemään ymmärrettävästi, koska tämä velkaantuminen ja kasvu on hyvin laaja kysymys. Haluaisinkin siksi muistuttaa loppujen lopuksi inhimillisen elämän perustarpeista: se on lämmin ja kuiva paikka olla, se on ravintoa ja tarvittaessa terveydenhuoltoa. Kaikki muu sen yli on tietynlaista arjen luksusta. Me ollaan aika kaukana siitä tilanteesta, että siitä arjen luksuksesta ihmisten tarvitsisi aidosti kovinkaan paljoa lähteä tinkimään, mutta se saattaa olla edessä, mikäli talouspolitiikan vastuulliselle linjalle ei tule jatkumoa. Tämä hallitus on pyrkinyt tekemään vastuullista talouspolitiikkaa, jotta myös vähempiosaisilla olisi mahdollisuus hyvään ja inhimilliseen elämään, mutta jos valtion velkaantumiskehitys jatkuu, näin ei välttämättä ole seuraavilla hallituskausilla.

No, sitten mitä tulee kasvun avaimiin ja kasvun aikaansaamiseen, niin meidän Suomessa pitäisi ymmärtää se, että me ei voida reguloida itseämme ulos kasvusta. Ympäristölainsäädäntö, monet muut lainsäädännöt, pankkilainsäädäntö, kaikki, jarruttavat tällä hetkellä merkittävästi kasvua. Aina löytyy joku este sille, miksi joku hanke ei voi saada ympäristölupaa, tai ihmisille kuuluu valitusoikeus pidättää niitä vuosikausia valituskierteessä. Yksi murheellisimpia esimerkkejä on BASFin akkumateriaalitehdas Harjavallassa. BASFillä oli merkittävät suunnitelmat myös jatkoinvestointeihin Suomessa, mutta he ovat tehneet strategisen linjauksen, että vaikka Harjavallan tehdas

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

saataisiin käyntiin ja vaikka se olisi kuinka kannattava, niin he eivät tule jatkoinvestoimaan Suomeen. Meillä on myös kaivospuolella valtavia investointeja, erityisesti Lapissa ja Pohjois-Pohjanmaalla, mutta siellä on jopa vanhojen kaivosten uudelleen käyttöönotto kohdannut niin vakavia vaikeuksia, että ne ovat pyörineet 15—20 vuotta luvituksen hampaissa. Tämä ei ole sitä kasvun luontia, millä me saadaan Suomi nousuun.

Sitten maa- ja metsätaloutta ja turvetuotantoa on ajettu alas ympäristöperusteilla, vaikeutettu toimintaa. Samalla kuitenkin EU on tuonut sillekin puolelle mahdollisuuksia. Esimerkiksi EU-asetuksen 2023/839 artikla 12 mahdollistaa kotimaisen hiilensidonnan tekemisen maa- ja metsätalousyrittäjien tai -yritysten toimesta, mutta virkamiesjohto on ideologisista syistä torpanut sen, jotta kehitysapuluonteiset hiilikauppaprojektit Afrikassa saavat jatkoa, mutta suomalaiset maa- ja metsätalousyrittäjät eivät kykene tällä tekemään liiketoimintaa markkinassa, mikä kasvaa valtavaa vauhtia. Samalla yritykset pumppaavat epämääräisiin hankkeisiin Afrikassa rahaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

20.29 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakipaketti vahvistaa finanssipolitiikan uskottavuutta ja läpinäkyvyyttä, ja tässä talouspolitiikan arviointineuvoston asema riippumattomana valvojana on myös hyvin keskeinen. Se tuo ulkopuolisen arvioinnin kriisimekanismiin ja korjauspolitiikkaan, mikä vähentää poliittista opportunistia.

Toivottavasti näemme hyvissä ajoin ennen vaaleja myös SDP:n ja muiden puolueiden säästökohteet, nimittäin helppoa se ei tule olemaan, mikäli katsomme kulunutta oppositiokautta ja sitä intoa vastustaa joka ikistä säästöä. Perussuomalaisille on selvää, että säästämme maahanmuutosta, kehitysavusta ja kaikesta siitä, mikä on toissijaista eikä suoraan kosketa suomalaisten hyvinvointia.

Tämä parlamentaarinen sopimus lisää toivottavasti sitoutumista yli hallituskausien järkevään taloudenpitoon. Tämä ei ole sääntelyä, vaan se on nimenomaan kulttuurin muutos, jossa taloudenhoito perustuu yhteisiin pelisääntöihin. Näen, että tämä on historiallinen ja erittäin tärkeä askel kohti vastuullista talouspolitiikkaa.

Haluan tähän lopuksi sanoa lyhyesti, että kyllä meillä on myös ministeriöiden sisällä vielä hyvin paljon tarkasteltavaa siinä, miten tätä meidän yhteistä rahaa käytetään. Nimittäin tänä vuonna pelkästään Suomen Akatemialle 600 miljoonaa euroa, ja kun julkista keskustelua seuraa, niin tuntuu, että nämä tutkimuskohteet ovat lähes pyhä asia. Niitä ei saisi arvioida julkisesti, käydä keskustelua siitä, mikäli siellä on tutkimushankkeita, jonne annetaan lähes miljoona euroa rahaa. Kun siitä keskustellaan, niin ei ole kuulemma sopivaa arvioida sen hyötyä suomalaisille veronmaksajille. Olen tästä hyvin paljon eri mieltä. Kyllä opetus- ja kulttuuriministeriönkin sisällä pitäisi pystyä katsomaan kohdennuksia ja myös aidosti käymään rehellistä ja julkista keskustelua siitä, mihin suomalaisten verovaroja käytetään, myös tutkimuksen osalta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

20.32 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Kun olen käyttänyt suurimman osan puheenvuorostani näihin sopeutustoimiin, niin uhrataan yksi puheenvuoro myös tälle

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

kasvupolitiikalle. Edustaja Kangas tässä edellä pitikin oikein hyvän puheenvuoron, ja siihen lisäksi muutamia nostoja.

Tämä sääntelyviidakko, missä Suomi ja EU elävät, on ehkä yksi isoimmista ongelmista. Ei ollut kauan aikaa sitten, kun satuin törmäämään erääseen raporttiin, jossa todettiin, että EU sisämarkkinoita sääntelemällä luo itse asiassa sisämarkkinoille tämmöiset todelliset tullit, joiden vaikutukset ovat itse asiassa huomattavasti kovemmat kuin Donald Trumpin EU:lle asettamat tullit. Eli vähän voitaisiin myös miettiä sitä, miten säännellään meidän sisämarkkinoita EU:ssa.

No sitten Suomeen. Kun seuraa tiettyjä suomalaisia yrityksiä ja suomalaisia innovaatioita, ehkä edustaja Lindénkin tietää tämän, lääketutkimuksen puolelta, ja kun täällä kehitetään vaikka joku erittäin loistava lääkeaihiö, niin sitten kun siihen pitäisi saada lääketutkimus käyntiin ja faasi ykkönen, faasi kakkonen ja faasi kolmonen rahoitettua, niin hups vaan todetaan, että Suomessahan ei rahaa olekaan, vaan se lääkeaihiö myydään itse asiassa ensi vaiheessa ulkomaille, Kiinaan, Yhdysvaltoihin ja ehkä hyvällä tuurilla jonnekin Eurooppaan, mutta Suomesta se lähtee. Eli hienoja innovaatioita kehitetään, saadaan siitä innovaatiosta sitten muutama 10 miljoonaa Suomeen, ja sitten isot lääkeyhtiöt käärivät miljardit maailmalla. Onhan tämä surullista, kun meillä ei pääomia ole näitä rahoittamaan. Tämä sama pätee varmasti monilla muillakin aloilla.

Toinen, mitä olen tässä viime aikoina ajatellut, on se, että tuolla puolustuspuolella puhutaan usein siitä, että suomalaiselle puolustusalan yritykselle erittäin kriittistä on saada referenssi käytännössä Puolustusvoimilta tai sisäisen turvallisuuden toimijoilta, koska sen referenssin avulla on helppo mennä sanomaan ulkomaille, että tämä on testattu Suomessa, meidän asevoimat käyttävät tätä, ja uskokaa tai älkää, tämä on hyvä tuote. Mutta jos sinulla ei ole sitä referenssiä takataskussa, niin on vähän vaikea mennä selittämään, vaikka nyt esimerkiksi jonnekin Saksaan, että minkä takia tämä on niin erinomainen tuote, jos sinun omat Puolustusvoimat ei käytä tätä. Ymmärrätte varmaan.

Mutta siitähän tuli mieleen sitten aasinsiltana, että tämä samahan pätee varmasti monilla muilla aloilla yhtä lailla. Meillä on julkisesti rahoitetut sosiaali- ja terveystalvet, meillä on erittäin iso kuntakenttä, jossa on merkittävät ict-talvet, sama pätee tietysti soteen ja monille valtionhallinnon alueille, ja jos suomalaiset, tämmöiset pienemmät innovaatiot eivät etene julkisella puolella edes testiin, niin millä ne voivat mennä perustellusti myymään niitä tuotteita ulkomaille, etenkin ulkomaalaisen julkisen sektorin ostajille, jos edes suomalaiset eivät niitä itse osta? Tämä on kanssa semmoinen, mitä voitaisiin miettiä, että voisiko täällä tehdä tällaisia kokeiluluontoisia ostoja ja testeitä, joilla saataisiin se referenssiarvo sitten sinne vientimarkkinoille.

Sitten tästä luvituksesta. — Itse asiassa, puhemies, tulen jatkamaan pöytästä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa rouva puhemies! Siitä luvituksesta vielä: Nythän tästä TNT-tehtaasta, jota Suomeen ollaan tuomassa pikavauhtia, oli Ylellä taas artikkeli, kuinka nyt oikeusvaltiota ollaan murentamassa, kun sitä yritetään viedä nopeasti eteenpäin. Siis ihmettelen. Eihän tähän Suomeen saada kohta rakennettua edes grillikioskia, kun siellä on joku valittamassa, että liito-orava on lentänyt 50 metrin päästä 1900-luvun alussa, ja sen takia pitää teettää sitä sun tätä selvitystä. Se on sillä tavalla, että kuokka maahan, puskutraktorilla puut kumoon ja TNT-tehdas pystyy. Kansallisen turvallisuuden nimissä täytyy saada käyntiin näitä erittäin kriittisiä hankkeita, joilla on merkitystä paitsi Suomen turvallisuudelle myös koko Euroopan turvallisuudelle, ja tämä pätee näihin: Esimerkiksi tämä akkutehdas on hyvä

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

esimerkki. Sitten on näitä vesivoimainvestointeja, joita on pitkitetty vuosikymmeniä erilaisilla valitusprosesseilla ja ympäristölupaprosesseilla, että nyt siellä on havaittu joku erittäin harvinainen perhonen, joka tulee muutenkin kuolemaan, mutta sen kuolemaa pitää vähän ehkäistä vuoden verran ja käyttää siihen miljoonia euroja rahaa. Siis tämä on mennyt ihan tämmöiseksi pelleilyksi käytännössä. Eihän kukaan täysjärkinen yrittäjä ulkomailta halua tulla Suomeen ottamaan sellaista riskiä, että hei, minulla olisi 100 miljoonan euron investointi, mutta lähdenpä tuommoiseen 10 vuoden ympäristöluvitusprosessiin, ja sitten sieltä on just löytynyt joku liito-orava, joka on lentänyt siellä joskus muinaisella kivikaudella, ja sen takia pitää teettää taas uusi selvitys, ja hanke viivästyy 20 vuodella. Siinä vaiheessa kilpailijat ovat painaneet oikealta kaistalta ohitse jo aikapäiviä sitten, ja se yritys on tuhoutunut ja mennyt konkurssiin. Tähän pelleilyyn pitää saada kyllä erittäin nopeasti muutos. Kiitos siitä hallitukselle, että tähän on yritetty jotain tehdäkin: on tätä yhden luukun mallia luvitukseen, pyritään nopeuttamaan näitä prosesseja ja saamaan tämmöisiä kriittisiä hankkeita maaliin, mutta edelleen erittäin vaikeata on ja raskasta on. En tiedä, koneisto tietysti haraa vastaan, kun muutos on alkamassa, mutta toivottavasti se saadaan käyntiin, koska se on tämän maan talouskasvun kannalta välttämätöntä, jos tänne halutaan joskus sitä talouskasvuakin saada, että ne investoinnit ihan aidosti tulevat tänne eikä jumiudu jonkun byrokraatin pöydälle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

20.37 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Elinkeinoelämän valtuuskunta selvitteli ennen viime eduskuntavaaleja sitä, mistä suomalaiset olisivat valmiit tinkimään, jos julkista taloutta päätettäisiin tasapainottaa seuraavalla hallituskaudella. Tuo selvitys oli itse asiassa hyvin mielenkiintoinen juuri siksi, että siinä jouduttiin laittamaan asioita hieman tärkeysjärjestykseen, ja suomalaiset vastaajat niin tekivät.

Luen täältä nyt kohteet, joiden kohdalla suomalaiset vastasivat, että eivät olisi näistä julkisin varoin rahoitetuista menokohteista valmiit säästämään lainkaan, yli puolet suomalaisista ei olisi valmiit säästämään näistä lainkaan: peruskoulusta ja toiselta asteelta, poliisilta ja Rajavartiolaitokselta, varhaiskasvatuksesta ja opintotuesta, Puolustusvoimilta, sairausvakuutuksesta ja sotesta. Näistä suomalaiset eivät olisi valmiita säästämään lainkaan, jos julkista taloutta tasapainotettaisiin.

Hyvä kysymys on, mitä jää ulkopuolelle. Siinä oli jo kymmenien miljardien edestä erilaisia valtion tärkeitä menokohteita, valtion tärkeitä palveluita. Ulkopuolelle käytännössä kohteista, joista suomalaiset olivat tuolloin ennen eduskuntavaaleja 2023 valmiit säästämään, jäivät Evan listauksen mukaan, suosiojärjestyksessä: puoluetuet, valtionhallinto, kehitysapu, Yleisradio, taide ja kulttuuri, maahanmuutto ja kotouttaminen, yritystuet, urheilu ja liikunta, luonnonsuojelu, työvoimatoimistot ja palvelut, maaseudun kehittäminen, työttömyyskorvaukset, kansalliset maataloustuet, asumistuki, tiede ja tutkimus, lasten kotihoidon tuki, toimeentulotuki, korkeakouluopetus, liikenneväylät, oikeuslaitos ja vankilat ja vanhempain- ja perhe-etuudet. Laskevassa järjestyksessä suosiojärjestyksessään vähiten suosittuun menokohteeseen, josta leikattaisiin.

Tämä on juuri sitä pohdintaa, mitä me tarvitaan suomalaisessa yhteiskunnassa enemmän. Suuri osa näistä listalla olevista asioista ei todellakaan olisi helppoja säästökohteita, ei missään tapauksessa. Siellä on paljon yhteiskunnallisesti merkittäviä, tärkeitä palveluita, toimintoja, etuisuuksia, mutta me tarvitaan yhteiskunnassa sitä

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

keskustelua, että kun meillä on lukuisilla eri sektoreilla, lukuisten eri ministeriöiden alaisuudessa suoraan valtion rahoittamia, hyvinvointialueiden rahoittamia, kuntien rahoittamia palveluita, niin mitkä niistä ovat niin tärkeitä, että niihin voidaan panostaa tai niiden rahoitus voidaan pitää nykyisellä tasollaan, pyrkiä tehostamaan vain siellä sisäisesti, ja mitkä ovat semmoisia, että sieltä oikeasti voidaan tehdä tiheällä kammalla paljon sitä karsintaa, mistä menokohteista voitaisiin päästä eroon, mistä voitaisiin tinkiä, jotta voitaisiin nämä kaikista tärkeimmät palvelut turvata suomalaisille. Sitä me tarvitsemme.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kangas.

20.40 Antti Kangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Bergbom avasi tässä suorastaan sellaisen pandoran lippaan, mistä pitäisi lähteä keskustelemaan hyvinkin laajasti: regulaatiolla luodut sisäiset ikään kuin tullirajat ja se niin sanottu Suomi-lisä ja Suomi-sääntely.

Meille tulee tuonne valiokuntiin jatkuvasti EU-säädöksiä käsiteltäväksi, asetuksia ja direktiivejä, ja hyvin usein pohjaesityksessä, kun ministeriöitä tentataan, tulee se niin sanottu Suomi-lisä. Me halutaan tehdä paremmin, fiksummin, hienommin ja ikävä kyllä samalla myös kalliimmin ja samalla vieden alta Suomen kilpailuedellytyksiä niin valtiolta kuin yrityksiltä. Suomalaiset ovat aina halunneet olla EU:ssa sellaisia mallioppilaita ja suunnannäyttäjiä: että kun tehdään hiukan paremmin ja vähän paremmin kuin kaverit ja näytetään vähän paremmilta, niin kyllä ne muut ottavat meistä mallia. Mutta tosiasia on se, että eivät ne kyllä ota. Nyt muissa EU-maissa puhutaan jo paljon kolmansien maiden tuonnin uhasta, että se uhkaa talouskasvua, että kun EU-regulointi on tiukempaa, niin sinne pitää tehdä tulleja ja hiilirajamekanismeja ja monenlaisia muita, millä EU:n omaa tuotantoa suojellaan. No, sitten vielä mennään naksu tiukempaan päin, kun mennään Suomeen. Meillä on jo merkittävä kilpailuhaitta verrattuna tuonne Eurooppaan, ja sitten kun meitä lähdetään vertaamaan vaikka Kiinaan tai joihinkin muihin merkittävästi matalampien standardien maihin, niin se gäppi on suorastaan valtaisa siinä.

Minun mielestäni käsittämätöntä ja lyhytnäköistä talouspolitiikkaa on esimerkiksi se, että Suomi on reguloinut elintarviketuotannossa itsensä maailman tiukimpiin yhdessä Norjan ja Ruotsin kanssa. Sitten samalla kuitenkin julkiset hankinnat hankkivat ruuat, mistä sattuu saamaan edullisimmin. Ajattele, sinä voit syödä sairaalassa tai koulussa ruokaa, minkä tuottamisesta niillä ehdoilla suomalainen tuottaja ja suomalainen teollisuus olisi joutunut rikosoikeudelliseen vastuuseen ja jopa vankeuteen. Sinä syöt julkisessa ruokailussa separotonta sikaa, antibioottibroileria ja glyfosaattiruisleipää. Tämä on täysin käsittämätöntä. Tuntuu hetkellisesti hiukan edullisemmalta hankkia, mutta kun otetaan huomioon työllisyysvaikutukset, otetaan huomioon lääkeresistenssit ja kaikki muut asiat, niin maksamme kokonaisuutena, kansana, todella kovaa hintaa näistä lyhytnäköisistä säästöistä.

Meidän on tulevaisuuden politiikassa otettava enemmän huomioon kokonaisuuksia, kuten edustaja edellä otti puolustushankinnat hyvänä esimerkkinä. Puolustusvoimat hankki Scanian kuorma-autoja Ruotsista ja jätti suomalaisen Sisun rannalle ruikuttamaan. Miettikää, mikä työllistämisen ja verotulovaikutus tällä olisi ollut Suomeen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

20.43 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käyty hyvää keskustelua näistä ympäristöluvituksista. Suomessa kaivosteollisuuden ympäristöluvitukset on paisunut niin raskaaksi, että se uhkaa näitä investointeja ja myös kiertotalouden kehitystä. Meillä on kotimaisia yrityksiä, jotka hyödyntävät kaivosten sivuvirtoja ja vievät niistä esimerkiksi Italiaan tuotteita, joilla tehdään teihin pohjia, mutta tämä ei onnistu Suomessa. Tällainen olisi kiertotaloutta parhaimmillaan, mutta meillä lupaprosessit kestävät vuosia ja sisältävät päällekkäisiä vaatimuksia eri viranomaisilta, ja tämä hidastaa innovaatioita. Menetämme työpaikkoja ja kilpailukykyä ihan joka päivä. Me tarvitaan nopeampaa, selkeämpää lupamenettelyä, joka turvaa nämä ympäristöasiat mutta ei tukahduta tätä kestävää teollisuutta. Tämä nykyinen järjestelmä ei palvele yhtään ketään.

Arvoisa puhemies! Suomessa kaivosteollisuuden ympäristöluvitukset kestää tyypillisesti 2—4 vuotta, ja tähän lisäksi kuntien kaavoitukset ja erittäin pitkiksi venyvät valitusprosessit. Näitä lupia tosiaan käsittelevät useat viranomaiset, ja voi puhua jopa valitusketjuista, jotka sitten venyttävät näitä prosesseja. Italiassa vastaavat luvat, VIA ja AIA, hoidetaan pääosin 6—12 kuukaudessa, suurissakaan hankkeissa harvoin yli kahta vuotta kestävät nämä prosessit. Meillä byrokratia tukahduttaa investoinnit ja kiertotalouden innovaatiot. Meillä on esimerkkejä kotimaisista yhtiöistä, jotka jalostavat näitä sivuvirtoja hyötykäyttöön, ja jos me haluttaisiin olla kilpailukykyisiä ja edistää tätä niin sanottua puhdasta siirtymää, niin lupaprosessit olisi todellakin yksinkertaistettava ja määräaikoja lyhennettävä. Tämä hallitus tekee hyviä toimenpiteitä, mutta työ ei todellakaan ole vielä valmis, eli me joudutaan puuttumaan myös lainsäädäntöön, ei pelkästään siihen hallintoon ja lupaprosessiin, mitä tällä hetkellä tehdään.

Tämä tilanne kun otetaan huomioon — ja se on hyvin tiedossa tässäkin talossa edustajilla — on valitettavaa huomata, että silti useiden edustajien toimesta hartiavoimin tehdään töitä sen eteen, että näitä järkeviä hankkeita ei saada edistettyä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

20.46 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Vielä viimeisenä lisäyksenä tähän velkajarrukeskusteluun haluan nostaa esille sen, mikä tulikin esille jo jossakin aiemmassa puheenvuorossa. Keskustelussa liittyen siihen, että valtiontaloutta joudutaan tasapainottamaan ja joudutaan etsimään saksittavia kohteita valtiolta, täysin hallituksen väristä ja puolueiden kokoonpanosta huolimatta on kyllä aivan keskeisesti pakko olla kehitysyhteistyö, tuttavallisemmin kehitysapu. On hyvin ongelmallista, jos vaikeina taloudellisina aikoina Suomi ei ole valmis säästämään ja tinkimään ulkomaille menevistä, kehitysmaihin menevistä rahoista ja niistä menokohteista siellä, joihin olemme syytäneet rahaa vuosia, vuosikymmeniä yhtäjaksoisesti sieltä 60—70-luvulta lähtien. Suomi on osallistunut vuosikymmenten ajan erilaisiin kehitysyhteistyökohteisiin. Useimmilla puolueilla täällä — muistaakseni kokoomuksella, SDP:llä, taitaa olla keskustallakin, vihreillä, vasemmistoliitolla, kaiketi RKP:lläkin — on omissa tavoitteissaan — periaateohjelmissa, tavoiteohjelmissa, millä nimillä niitä ikinä kutsutaankaan — edelleen tavoite nostaa kehitysyhteistyön rahoitusta käytännössä tuplaan siitä, mitä se tällä hetkellä Suomessa on, 0,7 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Sen hinta nykyisellä bruttokansantuotteella olisi Suomelle kaksi miljardia euroa vuodessa — kaksi miljardia euroa vuodessa. Siinä on aika kallis tavoite. Se on enemmän kuin mitä monet puolueet lupaavat opiskelijoille tai eläkeläisille tai työssäkäyville tai veronalennuksina tai

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

menolisäyksinä, tukilisäyksinä vaalien alla, mutta tämä on tavoite, joka useimmilta — suurilta ja keskikokoisilta, pieniltäkin — puolueilta löytyy omista tavoitteistaan. Se tavoite on asia, mistä näiden puolueiden kannattaisi jo luopua.

Perussuomalaiset ovat puhuneet tätä tavoitetta vastaan iät ja ajat ja vastustaneet sitä juuri sen takia, että paitsi meillä aina hyvinä taloudellisina aikoina myös sitten vielä erityisesti taloudellisesti vaikeina aikoina tulisi keskittää meidän voimavaramme tänne omaan kotimaahamme. Kun esimerkiksi velkajarru pakottaa meitä miettimään ihan aidosti nykyistäkin kovemmin, mistä tingitään, mikä on vähemmän tärkeää, niin toivoisin, että jokainen puolue ja jokainen hallitus väristä riippumatta arvostaisi omaa maataan sitä ulkomaille menevää tukea korkeammalle, kehitysmaihin menevää tukea korkeammalle — sitä tukea, jota on tehty jo vuosikymmenten ajan. Voisimmeko me tinkiä sieltä? Se on oma henkilökohtainen toiveeni. Valitettavasti katsoessani puolueiden vaihtoehtobudjetteja en odota sitä vasemmistohallitukselta, jos sellainen tähän maahan vielä ilmaantuu. Nimittäin kaikki nämä [Puhemies koputtaa] ovat olleet peruuttamassa kehitysyhteistyön rahoitusleikkauksista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

20.49 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Kangas käytti erittäin hyvän puheenvuoron liittyen kotimaiseen ruokaan ja kuntien ja hyvinvointialueiden hankintoihin. Tämä olisi iso ratkaisu, että me saisimme tätä kotimaista ruuantuotantoa tuettua, kun me saataisiin kaikki Suomen kunnat ja hyvinvointialueet mukaan isommilla prosenteilla hankkimaan kotimaista ruokaa.

Meillä Rovaniemellä käytiin hiljattain valtuustossa keskustelu tämän osalta, nimittäin me lisättiin 400 000 euroa kouluruokaan, mikä oli todella hieno asia, kaikki puolueet kannattivat sitä, ja me perussuomalaiset teimme esityksen, että tämä lisäys käytetään ainoastaan kotimaiseen ja lähiruokaan, mutta emme saaneet esitykselle kannatusta. Sosiaalidemokraateista yksikään valtuutettu ei kannattanut tätä, keskustasta aivan muutama. Eli juhlapuheissa kyllä halutaan tukea kotimaista ruokaa, mutta sitten kun tulee niitten päätösten aika, niin näin ei tapahdu.

Meillä on Lapissa Sodankylän kunnassa rakennettu kunnan keittiö nimenomaan lähiruokaa ajatellen, eli lähtökohtaisesti siellä käytetään vain lähellä tuotettuja elintarvikkeita. Haluankin lähettää terveisiä sinne Sodankylään, että tästä pitäisi koko Suomen ottaa kyllä mallia: se erittäin hyvin toimii ja lähti tämmöisestä kokeilusta, ja sitten siirryttiin täysipainoisesti tähän malliin.

Se on valitettavaa, niin kuin tässä edustaja Kangas sanoi, että meillä on tarjolla julkisten hankintojen myötä sellaista ruokaa, mikä ei täyttäisi meidän omia kriteerejämme ruuantuotannolle. Tässä on kyllä koko eduskunnalle pohdittavaa. Ehkä tästäkin pitäisi tehdä jonkunlainen parlamentaarinen esitys ja sopu seuraavalla kaudella.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle terrorismirikoksia koskevan sääntelyn muuttamiseksi Hallituksen esitys HE 163/2025 vp

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Esittelijänä ministeri Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.53 Oikeusministeri Leena Meri (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan terrorismirikoksia koskevan sääntelyn kokonaisuudistusta, jolla selkeytetään lainsäädäntöä ja huolehditaan siitä, että sääntely on riittävän kattavaa ja rangaistukset riittävän ankaria. Tämä hanke poikkeaa useimmista aikaisemmista terrorismirikoksia koskevista hankkeista siinä, että yleensä on ollut kysymys siitä, että laitamme täytäntöön Suomessa kansainvälisiä velvoitteita. Nyt tämä perustuu kansalliseen harkintaan ja siihen, että meillä on ollut tarve uudistaa näitä pykäläiä.

Taustalla on hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan hallitus tekee terrorismilainsäädännön kokonaisuudistuksen vastaamaan nykyisiä uhkia ja poistaakseen nykyisen sääntelyn vaikeaselkoisuuden. Mahdolliset aukot nykyisissä kriminalisoinneissa arvioidaan ja rangaistusasteikkoja tarkistetaan siten, että rangaistukset terrorismirikoksista kovenevat. Taustalla on toisaalta myös eduskunnan perustuslakivaliokunnan ja lakivaliokunnan useat kannanotot siitä, että terrorismirikoksia koskeva sääntely muodostaa vaikeaselkoisen kokonaisuuden. Sääntelyä on vuoden 2002 jälkeen muutettu useita kertoja, mutta kokonaistarkastelua ei ole tehty.

Esityksessä nykyistä sääntelyä ehdotetaan selkeytettäväksi monin tavoin. Esimerkiksi pykäläviittauksista ja toissijaisuuslausekkeista luovutaan ja säännösten sanamuotoja yhdistetään ja tunnusmerkistöjä tarkennetaan. Sääntelyn sovellettavuutta ja käyttökelpoisuutta merkittävästi edistää myös se, että nykyisin hajallaan useissa hallituksen esityksissä olevat pykälien perustelut on kattavasti koottu nyt yhteen hallituksen esitykseen. Se toki helpottaa lain soveltajien työtä.

Rangaistavuuden alan laajennuksista merkittävin koskee sitä, että rangaistavaksi tulee se, että henkilö oleskelee valtiossa, jonka kansalainen hän ei ole tai jossa hän ei pysyvästi asu, tehdäkseen siellä terroristisen rikoksen. Oleskeluun liittyvä rikos voi olla mikä tahansa terroristinen rikos, ja rangaistava oleskelu kattaakin myös kaikki valmistelutyypiset rikokset. Kyse voi olla esimerkiksi toisen henkilön terroristisen rikoksen tekemisen edistämisestä. Tällaiseen oleskeluun liittyvä rikosoikeudellinen vastuu voi kohdata myös terroristijärjestössä toimivan henkilön perheenjäsentä, kuten meillä usein puhekielessä — eikä niinkään puhekielessä vaan käytännössä — on puhuttu Isis-vaimoista.

Hallituksen esityksen perusteluissa kiinnitetään oleskelurikoksen lisäksi muutenkin erityistä huomiota perheenjäsenen rooliin. Perheenjäsenen rikosoikeudellinen vastuu voi kohdata esimerkiksi terroristiryhmän toimintaan osallistuvan henkilön, joka on yhteistoiminnassa terroristijärjestössä toimivan toisen henkilön kanssa tai joka oleskelee terroristijärjestön hallitsemalla alueella. Kysymys näissä tilanteissa voi olla esimerkiksi terroristiryhmän varustehuollosta, ruokahuollosta tai lasten terroristisesta ideologisesta

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

kasvatuksesta huolehtimisesta. Perheenjäsenen kohdalla on syytä myös erikseen korostaa, että rangaistavan avunannon ja yllytyksen ulottuvuus on laaja ja tällainen henkilö voi toiminnallaan syyllistyä myös terroristisen rikoksen tekemisen yllytykseen. Esimerkkinä näistä tilanteista voi mainita terroristiryhmän toimintaan osallistuvan puolison taisteluvarustehuollosta huolehtimisen tai puolison kannustamisen osallistumaan terroristiryhmän toimintaan. Lisäksi perheenjäsen voi toiminnallaan syyllistyä muihinkin vakaviin rikoksiin kuin terroristisiin rikoksiin, esimerkiksi törkeään ihmiskauppaan, josta voi olla kysymys silloin, kun henkilö vie lapsensa terroristijärjestön hallitsemalle alueelle.

Oleskelurikoksen lisäksi esitys sisältää lukuisia muita laajennuksia rangaistavuuden alaan. Terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten piiriä laajennetaan kattamaan törkeä vapaudenriisto, törkeä raiskaus, törkeä ryöstö ja törkeä lapsenraiskaus, joissa on ankarat rangaistukset. Rangaistavaksi tulee lisäksi se, että henkilö matkustaa toiseen valtioon terroristisen matkustamisen edistämistä varten tai yrittää antaa terroristista koulutusta.

Arvoisa puhemies! Terrorismirikoksen valmistelun ja terroristisen kouluttautumisen rangaistavuus myös laajenee niin, että rangaistavaksi tulee edistää myös sellaista tulevaa terrorismirikosta, jonka tekemiseen valmistelutoimen tekijä tai kouluttautuja ei itse tule osallistumaan. Terrorismirikoksen valmistelun rangaistavuus laajenee myös koskemaan kaikkien sellaisten esineiden ja aineiden käsittelyä, joilla voidaan terrorismirikoksen tekemisen yhteydessä aiheuttaa vakavaa vaaraa toisen hengelle ja terveydelle. Lisäksi terroristisella rikoksella edistettävän toisen terroristisen rikoksen ei enää tarvitse olla yksilöitävissä rikosnimikkeen tai pykälän tarkkuudella, millä edistetään ja tehostetaan terrorismirikollisuuden torjuntaa kokonaisuudessaan. Tämän muutoksen merkitys on siinä — ja se on huomattava — että se helpottaa käytännön toimijoiden näytön hankkimista ja arviointia.

Puhemies! Rangaistavuuden ala laajenee siis useilla eri tavoilla, ja nykyistä laajemmin säädetään rangaistaviksi myös varhaiseen vaiheeseen ulottuvat teot, joilla edistetään terroristista, rikollista toimintaa ja jotka voivat myös edistää toisen henkilön rikoksen tekemistä. Kaikki rangaistavuuden laajennukset, mukaan lukien edistettävän rikoksen yksilöintivaatimuksen lieventäminen, koskevat tietysti myös edellä mainitsemallani tavalla perheenjäseniä.

Myös rangaistusasteikkoihin tulee muutoksia, joiden perusteella voidaan tuomita ankarampia rangaistuksia kuin nykyisten asteikkojen mukaan voitaisiin tuomita. Muutokset koskevat terrorismirikoksen valmistelua, terroristista kouluttautumista, terroristista matkustamista ja matkustamisen edistämistä. Terroristiryhmän johtamista koskee nykyään kaksi erilaista rangaistusasteikkoa, joista lievempi ehdotetaan nyt kokonaan poistettavaksi.

Esityksessä huolehditaan salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevien säännösten muuttamisesta niin, että käytettävissä ovat riittävät ja rikoksen vakavuuteen suhteutetut poliisin toimintavaltuudet rikosten estämistä, paljastamista ja selvittämistä varten. Rangaistussäännösten muuttamisesta aiheutuvia teknisluonteisia muutoksia myös ehdotetaan useimpiin lakeihin, jotka ovat esityksen liitteenä.

Terrorismirikollisuudessa on kysymys yhteiskunnan perustoimintoja ja oikeusjärjestystä sekä ihmisten henkeä, terveyttä ja turvallisuutta hyvin vakavasti uhkaavasta rikollisuudesta. Terrorismin uhkaan on suhtauduttava vakavasti, ja siihen on vastattava ajantasaisella lainsäädännöllä. Suomessa terrorismin uhka on viisiportaisen asteikon tasolla kolme eli kohonnut. Viime vuosina terrorismirikoksia on myös tullut

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

enenevässä määrin tuomioistuinten käsiteltäviksi. Nyt käsiteltävään hallituksen esitykseen sisältyvällä lainsäädäntömuutoksella turvataan yhteiskuntaa ja sen kansalaisia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] — Ilmeisesti on tarvetta käydä hetken aikaa lyhyttahtista keskustelua. Pyydän niitä, jotka haluavat käyttää minuutin puheenvuoron, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Edustaja Aittakumpu.

15.01 Pekka Aittakumpu ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy sanoa, että ministeri Meri tekee kyllä ihailtavalla tavalla työtä. Olemme tänne eduskuntaan saaneet oikeusministeriön toimialalta todella paljon hallituksen esityksiä, joilla Suomesta on tehty oikeudenmukaisempaa ja turvallisempaa yhteiskuntaa. Tämä terrorismirikoksien rangaistusten kiristäminen ja muun lainsäädännön parantaminen on perussuomalaisten pitkäaikainen tavoite, joka sekin nyt toteutuu.

Arvoisa rouva puhemies! Terrorismirikoksethan voivat olla hyvin monenlaisia, ja niitä yhdistää se, että niiden tarkoituksena on esimerkiksi lietsoa pelkoa ja tehdä erilaista väkivaltaa ihmisille ja muille toimijoille. Nyt näitä rangaistuksia kovennetaan esimerkiksi terroristiryhmän johtamisesta, terrorismirikoksen valmistelusta, terroristisesta kouluttautumisesta ja niin edelleen. Tosiaan näitä lainsäädännön aukkoja suljetaan. Esimerkiksi kaikki Isis-äidit eivät jatkossa selviäisi Suomessa ilman rangaistusta.

On hyvä, että näitä lainsäädännön aukkoja nyt tosiaan tilkitään. Nämä muutokset ovat hyvin tärkeitä ja kannatettavia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jäntti.

15.02 Aleksi Jäntti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Terrorismirikosten rangaistussäännöksiin on tehty jo vuodesta 2002 lähtien lukuisia yksittäisiä muutoksia, ja viimeiset muutokset ovat astuneet voimaan vuonna 2023. Aikaisemmissa lainsäädäntöhankkeissa on useaan kertaan todettu terrorismirikoksia koskevan sääntelyn selkiyttämisen tarve. Nykyiset rangaistussäännökset muutokseen perustuvat pääosin kansainvälisiin YK:n, EU:n ja Euroopan neuvoston kriminalisointivelvoitteisiin. Muutoksia on kuitenkin tehty myös kansalliseen harkintaan perustuen.

Siitä huolimatta, että perustuslakivaliokunta ja lakivaliokunta ovat toistuvasti nostaneet esiin sääntelyn kokonaistarkastelun tarpeen ennen nyt käsittelyssä olevaa lainsäädäntöhanketta, rangaistaviksi säädettyjen tekojen suhdetta toisiinsa ja sääntelykokonaisuutta muutenkaan ei ole kokonaisvaltaisesti arvioitu. Siksi sen aika on juuri nyt.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola.

15.03 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos tosiaan, hallitus, ja kiitos tosiaan, ministeri Meri, tästä tarpeellisesta esityksestä, jonka nyt saamme. Nyt tosiaan, niin kuin edustaja Aittakumpu mainitsi, tilkitään aukkoja, jotta jokainen terroristista toimintaa tukenut henkilö saadaan vastuuseen. Eli toisin sanoen nekin henkilöt, jotka auttavat niitä varsinaisia jihadisteja ruokkimalla, rahoittamalla tai vaikka

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

taisteluvälineitä parhaimmillaan, joutuvat tulevaisuudessa sitten vastuuseen, eli voidaan sanoa ikään kuin, että terroristiselle töpinälle tulee nyt toppi. Tämä perheenjäsenen rikosoikeudellinen vastuu voi liittyä jopa tilanteisiin, joissa hän on yhteistoiminnassa terroristiksi katsottavan henkilön kanssa tai vaikka vain oleskelee terroristijärjestön tai -ryhmän hallitsemalla alueella. Niin kuin todettiin, esimerkiksi nämä joitakin vuosia sitten olleet Isis-vaimot eivät nyt ilman tuomiota selviäisi. Kiitos tästä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hiltunen.

15.04 Pia Hiltunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä terrorismirikoksia koskevan sääntelyn muuttamiseksi täsmennetään muun muassa rikosten määritelmää ja kriminalisoidaan entistä tarkemmin terroristisella alueella oleskelu, terroristisessa tarkoituksessa matkustaminen, toisen matkustamisen edistäminen ja terroristiryhmän jäsenyys ja siihen liittyvän toiminnan tukeminen. Lisäksi rangaistusasteikkoja yhdenmukaistetaan ja osin korotetaan vastaamaan rikosten vakavuutta. Digitaalisiin tukitoimiin liittyviä valmistelurikoksia täsmennetään myös ajan hengen mukaisesti, ja hyvä niin.

Esitys on kokonaisuutena kannatettava ja tarpeellinen mutta vielä puutteellinen erityisesti ennalta ehkäisevän ja sosiaalisen turvallisuuden osalta. Ennalta ehkäisevä työ puuttuu nyt lähes kokonaan esityksestä, eikä radikalisoitumisen juurisyyhin juuri vastata.

Arvoisa ministeri, viranomaisten lisävaltuuksista on pidettävä kiinni, nimittäin toimeenpano ei onnistu ilman lisäresursointia. Onko tätä asiaa huomioitu lainsäädännön toiminnan turvaamiseksi poliisin, supon, Rajavartioston ja syyttäjien osalta?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

15.05 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on aivan perusteltu lakiesitys. Tietysti valiokunnat sen vielä sitten tarkkaan käyvät läpi, ja tässä varmaan on myös joitakin valtiosääntöoikeudellisia asioita, mutta on hyvä, että näitä katvealueita käydään läpi. Viime vuosinahan meillä on ollut tilanteita, että on jouduttu pohtimaan sitä, onko niin, että Suomen rikoslaista loppuvat tunnusmerkistötyökalut tiettyihin terroristisiin tekoihin, käytännössä terrorismia tukevaan toimintaan, ja on hyvä, että tähän on nyt puututtu.

Kysyisin, kun ministeri on paikalla, ihan sellaista käytännön asiaa, että tällä vaalikaudellahan on pitkälti perustellusti, mutta hyvin voimakkaasti kiristetty eri rangaistuksia. Meillähan vankimäärät tulevat lisääntymään voimakkaasti, ja tilannehan on se, että aina kun teemme uusia rikoksia, säädämme uusia rikoksia ja niille kovempia rangaistuksia, se tietää työtaakkaa poliisille, syyttäjille, oikeuslaitokselle ja sitten vankiloitten pitäminenkin maksaa. Kysyisin oikeusministeriltä, onko tämän esityksen osalta nyt sitten talousvaikutukset arvioitu. Onko nyt niin, että syyttäjien ja tuomioistuinten työkuorma ei tässä liikaa kuormitu, ja onko tämä arvioitu resursseissa?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm.

15.06 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Rikoslain terrorismirikosluku on parissa vuosikymmenessä muodostunut sekavaksi tilkkutäkiksi.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Kokonaisuusuudistus on siis tarpeen. Suomessa on oikeudessa käsitelty terrorismirikoksia vain muutamia kertoja, ja hyvä niin. Lakia on kuitenkin tarpeen tullen pystyttävä myös soveltamaan. Laajat kriminalisoinnit eivät auta, jos pykälät ovat liian epämääräisiä.

Täsmällisyys on välttämätöntä niin yksilön oikeusturvan kuin lain käytännön soveltavuuden kannalta. Vaikka uudistus on perusteltu, tässä varmasti riittää valiokuntakäsittelyssä arvioitavaa. Maailmalla on paljon esimerkkejä siitä, miten terrorismilakeja on käytetty väärin. Tästä ei tietenkään ole hallituksen esityksessä kyse, mutta epämääräisen sääntelyn riskit on silti tiedostettava meilläkin ja otettava huomioon valiokuntatyössä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunistola.

15.07 Mari Kaunistola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! On hyvin yksiselitteistä, miksi ja miten terroristiset rikokset ovat vahingollisia kansallisesti ja kansainvälisesti. Myös turvallisuusympäristömme muutokset puoltavat sitä, että terroristisiin rikoksiin suhtaudutaan muun jengi- ja järjestäytyneen rikollisuuden ohella entistä vakavammin.

Terrorismirikokset kohdistavat suoraan uhkaa yhteiskunnan perustoimintoihin. Terrorismirikosten uhrin ei tule useinkaan olla välttämättä rikosten varsinaisia kohteita, vaan uhrin on esineellistetty ja välineellistetty laajempien tavoitteiden saavuttamiseksi. Nyt käsillä olevalla esityksellä on tarkoitus kiristää terrorismirikosten rangaistuksia sekä selkiyttää niitä koskevaa lainsäädäntöä merkittävästi. Kyse onkin siis tärkeästä ja kokonaisvaltaisesta uudistuksesta, joka johdonmukaisesti jatkaa hallituksen linjaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Niemi.

15.08 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa rouva ministeri, esittelyssänne tuli nyt täysin selkeäksi se asia, kuinka tärkeästä asiasta on kysymys tänä päivänä myöskin Suomessa. Edelleen aivan liian usein Suomeen pääsee tarkasta rajavalvonnasta ynnä muusta huolimatta sellaisia henkilöitä, joilla on tällaisia tavoitteita saada joitakin terroristisia tekoja tehtyä täällä Suomenmaassa. Toivottavasti me myös pystymme vastaamaan siihen haasteeseen, eli syyttäjälaitos, vankilalaitos, poliisipuoli ja kaikki, oikeuslaitos, pystyvät sitten myöskin vastaamaan siihen haasteeseen, kun meillä on riittävät työkalut, millä me voimme tuomioita jakaa, ottaa henkilöitä kiinni. Se ei onnistu, jos ei näitä kiinniottajia ynnä muita käsittelijöitä ole riittävästi. Tähän toivon myöskin, arvoisa ministeri, jotakin vastausta, jos mahdollista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Karlsson.

15.10 Anette Karlsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on tärkeä askel kohti selkeämpää ja johdonmukaisempaa terrorismirikoksia koskevaa sääntelyä. On hyvä, että rikoslain kokonaisuus kootaan ymmärrettäväksi ja että viranomaisille annetaan mahdollisuus puuttua vakaviin uhkiin aiemmassa vaiheessa.

Samalla on todettava, että lainsäädäntö ei yksin ratkaise radikalisoitumisen taustalla olevia ongelmia. Tätä puolta esitys käsittelee edelleen liian kevyesti. Turvallisuus ei synny

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

pelkästä rikosvastuusta vaan kyvystä tunnistaa ja torjua radikalisoitumista jo ennen kuin rikollinen toiminta alkaa.

Arvoisa puhemies! On myönteistä, että Suomi päivittää sääntelynsä vastaamaan muuttunutta turvallisuusympäristöä ja kansainvälisiä velvoitteita, mutta kokonaisuus on uskottava vasta silloin, kun rinnalle rakennetaan yhtä vahva ennalta ehkäisevä toimintamalli. Se vähentää radikalisoitumista, vahvistaa yhteiskunnan eheyttä ja on myös taloudellisesti järkevää.

Arvoisa ministeri, onko hallituksella suunnitelmissa rakentaa [Puhemies: Aika!] radikalisoitumista ennalta ehkäisevä toimintamalli?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Riipi.

15.11 Mika Riipi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On viisasta varautua, ja näen hyvin vahvasti, että tällä kokonaisuudella vastataan nyt niihin haasteisiin, mitä meillä lainsäädännössä on ollut, paikataan aukkoja. Tämä maailmantilanne huomioon ottaen pidän tätä kyllä nyt todella perusteltuna.

Minä haluan myöskin kuitenkin kiinnittää huomiota nyt siihen, että samalla kun tätä lainsäädäntöä kehitetään, niin toivon mukaan myöskin pystytään varmistamaan resurssit siellä paikallisella tasolla, niin että viranomaiset voivat tehdä yhteistyötä siellä ennaltaehkäisevässä työssä. Esimerkiksi poliisin, nuorisotyön ja niin edelleen resurssit ovat valtavan tärkeitä.

Sitten tämä toinen puoli, joka tuli jo edustaja Kurvisen nostamana esille, eli oikeudenhoidon tila: syyttäjäresurssit, tuomioistuimen resurssit, vankilapaikat. Me ollaan nyt jo tilanteessa, jossa nämä ovat vähän riittämättömiä, ja toivoisinkin, että ministeri kertoisi, miten me myöskin tähän pystytään vastaamaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

15.12 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitän aluksi ministeri Merta erinomaisesta työstä isänmaan parhaaksi tässäkin asiassa.

Esityksessä tehtävät muutokset ovat välttämättömiä nykypäivän uhkiin vastaamiseksi. Rangaistusasteikkojen tiukentaminen ja valmistelutoimien laajempi kriminalisointi kaventaa mahdollisuuksia terrorismiin liittyvän toiminnan suunnitteluun ja sen tukemiseen. On tärkeää, että terrorismirikokseksi määritellään jatkossa selkeästi myös vakavat väkivaltarikokset silloin, kun ne tehdään terroristisessa tarkoituksessa. Yhtä lailla viranomaisten käytössä olevien tiedonhankintakeinojen tulee vastata nykypäivän tarpeita.

Kun turvallisuusympäristö muuttuu, myös lainsäädännön on muututtava, niin kuin nyt tapahtuu. Tässä esityksessä poistetaan tulkinnanvaraisuuksia, täsmennetään sääntelyä ja varmistetaan, että viranomaiset voivat toimia tehokkaasti sekä esitutkinnassa että rikosten ennalta estämisessä. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Jari.

15.13 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Ja kiitokset myöskin ministeri Merelle. Te hoidatte kiittävällä intensiteetillä ja ammattitaidolla vaativaa tehtävääne.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Terrorismi on kansainvälinen ilmiö. Siksi on oikein, että Suomen lainsäädäntö täyttää kansainväliset velvoitteet ja tekee Suomesta vaikean toimintaympäristön kaikille ääri-ilmiöille. Ihmisoikeudet ja perusoikeudet turvataan, mutta niitä ei saa käyttää kilpenä järjestäytyneelle väkivallalle. Valmistelu, kouluttautuminen, matkustaminen ja toisen henkilön tukeminen terrorismiin tulevat tässä esityksessä tiukemmin rangaistaviksi.

Perussuomalaisille on keskeistä, että viranomaiset voivat puuttua toimintaan ajoissa, ennen kuin mitään peruuttamatonta tapahtuu. Siksi tätä esitystä on helppo tukea.

Tärkeää on myös, että viranomaisilla on riittävät resurssit lakien toimeenpanoon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

15.14 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin terroristinen toiminta Euroopassa ja koko maailmassa on tänäpänä äärimmäisen vakava ilmiö. Pitää muistaa, että terroristitkin käyttävät näitä nykyajan tiedotusvälineitä ja tekoälystä lähtien kaikkea mahdollista ilkeyttä, mitä ikinä pystyvätkään keksimään. Elikkä tavallaan lainlaati ja järjestäytynyt yhteiskunta tulevat pikkusen jäljessä. Se on vähän kuin lääketutkimus, että ei voi vastalääkettä keksiä ennen kuin itse tauti on tullut.

Miten on tämä kansainvälinen yhteistyö, arvoisa ministeri, kun te olette erinomaisesti työtänne hoitanut, niin kuin moni edustaja on sanonut aivan oikein tässä keskustelussa? Me laadimme tässä lakeja, poliisit tekevät omaa työtään, tiedustelupalvelut omaa työtään, niin onko eurooppalainen yhtenäinen lainsäädäntö saatu aikaiseksi sillä keinoin, että tämä toimintaympäristö saadaan mahdollisimman tiukaksi koko EU-alueella? Onko tässä miten tiukkaa tämä eurooppalainen yhteistyö? Sehän on kaiken perusta, että on yhtä vaikeaa meillä kuin muualla, meillä jopa vaikeampaa, ja sitten se, että poliisityö ja tiedustelupalvelujen työ on aukotonta ja tieto tulee sitten myös oikeusvalvontaa tekeville viranomaisille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jukkola.

15.15 Janne Jukkola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Terrorismi ei ole kaukainen ilmiö. Se on uhka, joka pyrkii murentamaan ne peruspilarit, joille suomalainen yhteiskunta rakentuu: oikeusjärjestyksen, turvallisuuden ja ihmisen luottamuksen siihen, että arki on ennakoitavaa ja turvattua. Siksi tämän esityksen ydin on yksiselitteinen: terrorismiin on vastattava määrätietoisesti ja johdonmukaisesti tinkimättä oikeusvaltion periaatteista.

Hallituksen esitys tiukentaa rangaistusasteikkoja ja selkeyttää epäyhtenäistä terrorismirikoslainsäädäntöä on oikea suunta. Kun terroritekojen valmistelu ja kouluttaminen ja niiden edistäminen eivät voi enää johtaa pelkkään sakkoon, viesti on selvä. Terrorismiin kytkeytyvä toiminta ei ole vähäinen rikkomus vaan erittäin vakava rikos, johon Suomen tulee suhtautua sen vaatimalla painolla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

15.17 Mira Nieminen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys terrorismirikoksia koskevan sääntelyn uudistamisesta on vahva

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

perussuomalainen kädenjälki suomalaisen turvallisuuden puolustamisessa, ja kiitos siitä tosiaan ministerille.

Perussuomalaiset ovat vuosikausia sanoneet, että Suomen terrorismilainsäädäntö on ollut liian löysä ja liian hajanaisesti rakennettu ja pahimmillaan jopa naiivi niiden uhkien suhteen, mitä Euroopassa on vuosien aikana nähty. Nyt vihdoinkin tällä hallituskaudella pykälät laitetaan kuntoon ja turvallisuus on asetettu taas vahvalle tasolle ja edelle.

Terrorismirikoksista ei voi selvitä jatkossa sakoilla: ei valmistelusta, ei matkustamisesta, ei kouluttautumisesta. Jokainen näistä teoista on osa ketjua, joka johtaa väkivaltaan ja kuolemaan. Siksi olemme ajaneet rangaistusasteikkojen kiristämistä ja rangaistavuuden laajentamista, ja nyt se tosiaan saadaan toteutumaan. Suomi ei saa olla turvapaikka ihmisille, joita epäillään tai tutkitaan terrorismiin liittyvistä rikoksista. Siksi on tärkeää, että nämä rikokset ovat jatkossakin kansainvälisiä rikoksia, jotka voidaan tutkia ja tuomita Suomessa riippumatta tekopaikasta tai tekijän kansalaisuudesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen.

15.18 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on erittäin tärkeä ja kannatettava lainsäädäntöehdotus, ja tässä on tehty hyvää ja perusteellista valmistelutyötä. Tämähän on myös hyvin linjassa sen tilannekuvan kanssa, jota sisäisen turvallisuuden selonteon yhteydessä käsiteltiin. Nämä terroristiset teot ovat suomalaiselle yhteiskunnalle uhka, ja niitä pitää pystyä hyvin torjumaan, mutta niistä pitää pystyä myös hyvin rankaisemaan, jotta sillä on ennaltaehkäisevä vaikutus. Varsinkin se palaute, mitä täällä eduskunnassa olemme saaneet esimerkiksi nyt poliisilta ja keskusrikospoliisilta näistä, on nimenomaan se, että tätä terrorististen rikosten alaa ja siihen kuuluvia nimikkeitä tulisi laajentaa, jotta sitten pystytään näitä uhkia torjumaan ja oikeudenmukaisesti rankaisemaan niiden tekijöitä.

Tämä on äärimmäisen hyvä ehdotus ja vie tätä meidän torjuntaa oikeaan suuntaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

15.19 Anne Rintamäki ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terrorismi ei ole kaukainen uhka, se on todellinen riski myös meillä Suomessa. Hallituksen esitys on välttämätön askel, jotta viranomaisilla on riittävät keinot estää ja torjua terrorismia. Tämä ei ole pelkkä lakitekkinen uudistus vaan konkreettinen toimenpide suomalaisten turvallisuuden puolustamiseksi.

Esityksen ydin on selkeä: rangaistavuuden piiriin tuodaan entistä laajemmin valmistelutoimet, kouluttautuminen, matkustaminen ja matkustamisen edistäminen terrorismirikoksen tekemiseksi. Lisäksi oleskelu ulkomailla terroristista rikosta varten kriminalisoidaan. Me perussuomalaiset olemme vaatineet tätä jo pitkään, nollatoleranssia terrorismille ja sen tukemiselle.

Poliiseilta tulee terveisiä, että nykyinen lainsäädäntö ei ole riittävän tehokas. Kun salaisia tiedonhankintakeinoja laajennetaan, annamme viranomaisille ne työkalut, joita he tarvitsevat. Tämä on käytännön turvallisuustyötä. Kiitos ministeri Merelle tästä tärkeästä esityksestä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

15.20 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä tuodaan esille, että näyttöä terrorististen rikosten merkittävästä kasvusta Suomessa ei tällä hetkellä ole. On kuitenkin nähtävissä huolestuttavalla tavalla, että alaikäisten kiinnostuksessa tämmöisiin väkivaltaisiin ääriliikkeisiin on kasvua, ja kansainvälinen trendi alaikäisten radikalisoitumisesta on myös Suomessa.

Suojelupoliisin mukaan tällä hetkellä on noin 350 kohdehenkilöä terrorismirikosten torjunnan piirissä, ja tämä kertoo viranomaisten seurannan laajuudesta. Terrorismin uhka, niin kuin täällä tuotiin esille, on tällä viisiportaisella asteikolla tasolla kolme, ja tässä on lievää nousua aiemmasta. Arvioiden mukaan se suurin ja todennäköisin uhka on äärioikeistolaisissa tai radikaali-islamistisissa ideologioissa sekä yksittäisissä henkilöissä ja pienryhmissä, joilla on usein väkivaltataustaa. Nämä yksittäiset henkilöthän ovat kaikista vaikeimpia yleensä tavoittaa. Mutta mitään merkittävää muutosta kuluvan vuoden aikana ei uhkatasossa ole tapahtunut, ja on täysin selvää, että Suomessa tulee varautua entistä tehokkaammin [Puhemies koputtaa] terroristisiin tekoihin tai niiden kaltaiseen muuhun toimintaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

15.22 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Terrorismilainsäädäntö uudistetaan nyt perussuomalaisen oikeusministerin toimesta. Tämä on välttämätöntä. Uhka on kohonnut, ja supo arvioikin sen olevan tasolla kolme.

Meillä on maassa henkilöitä, joilla on halu ja kyky tehdä iskuja. Tämä hallitus ei kuitenkaan katso tilannetta sivusta. Aukot tilkitään. Rangaistavaksi tulee myös terroristinen matkustaminen ja sen edistäminen. Vierastaistelijailmiö torjutaan, ja rikosoikeudellinen vastuu koskee myös niitä, jotka auttavat tai kannustavat näihin rikoksiin.

Rangaistukset kovenevat, ei enää sakkoja terrorismista. Tämä on selkeä viesti: Suomessa ei ole tilaa terrorille. Me emme hyväksy terroristien elämistä vapaina. On ainoastaan oikein, että jatkossa Isis-äitejä vastaavat tapaukset viedään oikeuden eteen.

Kiitos, ministeri Meri, olette ihailtavalla tavalla vienyt eteenpäin meille perussuomalaisille tärkeitä lakiesityksiä, ja tämä on oiva esimerkki siitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Antikainen.

15.23 **Sanna Antikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Viimeisen parinkymmenen vuoden aikana ääri-islamilainen terrorismi on rantautunut koko Eurooppaan ja jopa Suomeen. Vuonna 2017 Suomen Turussa turvapaikanhakijana Suomeen tullut tappoi kaksi naista. Kun katsoo Euroopan karttaa, niin juuri ne maat, jotka ovat harjoittaneet sinisilmäistä maahanmuuttopolitiikkaa, ovat joutuneet lukemattomien terroristi-iskujen kohteiksi, ja kuolleita on jo satoja. Ääri-islam on hengenvaarallinen meidän kansalaisille, jopa meidän lapsillemme.

Hallitus on tehnyt jo aiemmin kiristyksiä maahanmuuttoon ja nyt myös terrorismilainsäädäntöön. Päänsilittely ei suojele meidän kansalaisiamme. Onneksi nyt loppuu päänsilittely. Kiitos, oikeusministeri Leena Meri, ja kiitos hallitukselle tästä erittäin hyvästä esityksestä.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri vastata tässä vaiheessa? Debattipuheenvuoroja ei enää ole. [Leena Meri: Juu!] — Olkaa hyvä.

15.24 Oikeusministeri Leena Meri: Kiitos oikein paljon! Ja arvostan kiitoksia todella paljon. Meillä on erittäin vaativaa lainsäädäntöä tällä hetkellä oikeusministeriössä, ja kyllä täytyy sanoa, että pitkäaikaisella juristillakin on välillä vaikeata, kun menevät pykälät tosi vaikeiksi. Kiitos kannustuksesta.

Mutta vastaan kysymyksiin.

Täällä tuli puheeksi nämä erilaiset ennaltaehkäisytoimet, ja tietysti tämä hallituksen esitys on keskittynyt terrorismirikoslainsäädännön uudistamiseen, mutta meidän hallituksella on valtavasti toimenpiteitä koskien väkivaltaista radikalisoitumista, josta sisäministeriö on antanut erillisen toimenpideohjelman ja periaatepäätöksen viime vuonna. Paljon tehdään ennaltaehkäisytoimia erityisesti poliisissa ja erilaisissa muissa toimijoissa. Niistä sisäministeri varmasti osaisi kertoa vielä paremmin kuin minä, mutta tiedän, että siihen valtavasti puututaan. Oikeusministeriö on antanut kattavan järjestäytyneen rikollisuuden toimintaohjelman, joka pitää sisällään sen, että pohditaan näitä toimenpiteitä siihen, että on riittävät tiedonsaantimahdollisuudet. Poliisi, Tulli ja Raja tekevät valtavasti hyvää työtä, niin kuin jatkuvasti mediasta luemme, kuinka he ehkäisevät merkittäviä rikoksia ja paljastavat erilaisia rikoksia.

Lisäksi nuorille meillä on vielä tämä katu- ja nuorisojengiohjelma, jossa on paljon toimenpiteitä siihen, miten me saamme nuoria kaikista rikoksista sille tielle, että se rikoskierre katkeaa. Sisäministeriössä on koulupoliisi. Me tehdään kyllä valtavasti työtä, että ihmiset eivät radikalisoituisi, mutta niiden henkilöiden varalle, jotka radikalisoituvat tai tänne tulevat radikalisoituneina muualta maailmasta, me tarvitsemme kattavan rikosoikeuden, jotta nämä erittäin paheksuttavat ja yhteiskuntarauhaa häiritsevät rikokset tulevat rangaistaviksi.

Täällä kysyttiin näistä resursseista. Tässä valmistelussa, virkavalmistelussa eikä muutenkaan — tässähän oli mukana myös poliisista ja syyttäjiltä tahoja — ei nyt ole arvioitu, että tällä olisi mitään merkittäviä resurssivaikutuksia tällä hetkellä, mutta totta kai näitä pitää koko ajan tarkkailla. Meillä on haasteita, koska meillä on vuosien saatossa jäänyt sinne ruuhkia, ja nyt tällä hetkellä, kun on lisätty poliiseja, sieltä tutkinnasta tulee taas lisää, sitten syyttäjillä on ollut vanhoja ruuhkia. Meillä on nyt seuraava haaste sitten tämä niin sanottu pullonkaulailmiön taistaminen. Tämä on myös haaste. Pelkästään lisää ihmisiä palkkaamalla se ei tuomioistuimissa ja syyttäjäpuolellakaan ratkea, koska ihmisiähän ei ole loputtomasti, ei koulutettuja lakimiehiä laittaa sinne tekemään, vaan sen takia meillä on älyttömän paljon näitä prosessin sujuvoittamisia, joita nyt on jo jonkin verran täällä eduskunnassa käsittelyssä, ja lisää tulee, lupaan sen. Pikkuhiljaa koko ajan me tuomme näitä lisää. Mutta jatkan näistä toisessa puheenvuorossa, kun aika näyttää loppuvan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Kallio.

15.27 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys perustuu oikeusministeriön työryhmän tekemään huolelliseen esivalmisteluun ja lähes 500-sivuiseen mietintöön. Esitystä voidaan lähtökohtaisesti pitää kannatettavana. Joitain

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

ongelmia esityksessä kuitenkin on, erityisesti liittyen perusoikeuksiin sekä oikeudenhoidon resursseihin, mitä täällä on hyvin jo tuotu esille.

Suomessa on toistaiseksi tapahtunut yksi teko, joka on oikeudessa luokiteltu terroristi-iskuksi, Turun puukotus vuonna 2017. Sen lisäksi tuomioita on annettu avunannosta, kouluttautumisesta ja koulutuksen antamisesta terroristisessa tarkoituksessa. On ollut myös tapauksia, joissa rangaistusta ei ole tuomittu lainsäädännöstä johtuneiden puutteiden takia. Nämä ovat olleet niin sanottuja valmistelurikoksia.

Arvoisa puhemies! On selvää, että myös Suomessa tulee varautua entistä paremmin terroristisiin tekoihin tai niiden kaltaiseen muuhun toimintaan, ja tämä hallituksen esitys antaa siihen välineitä. Suomi voi ehkäistä terrorismirikollisuuden kasvua toimilla, jotka liittyvät ennaltaehkäisyyn sekä viranomaisyhteistyöhön ja lainsäädännön kehittämiseen. Hallituksen esityksen ja kansainvälisten suositusten perusteella keskeisiä terroristisia tekoja torjuvia keinoja ovat muun muassa seuraavat:

Varhainen puuttuminen ja radikalisoitumisen ehkäisy ja siihen liittyen koulutus ja nuorisotyö. Kouluissa ja nuorisotyössä tarvitaan ohjelmia, jotka vahvistavat kriittistä medialukutaitoa ja torjuvat verkossa tapahtuvaa radikalisoitumista.

Tehostettu tiedustelu- ja viranomaisyhteistyö, ja tässä erityisesti suojelupoliisin rooli. Uhka-arvion mukaan yksittäiset henkilöt ja pienryhmät ovat suurin riski. Myös tiedustelutoiminnan resurssien ja teknisten keinojen laajentamisen on oltava käytettävissä, ja kansainvälistä yhteistyötä on tiivistettävä.

Lainsäädännön kehittäminen rangaistusasteikkoja kiristämällä ja rangaistavuutta laajentamalla sekä digitaalinen torjunta verkossa ja erilaisilla sosiaalisen median alustoilla.

Arvoisa puhemies! Tähän esitykseen tosiaankin sisältyy myös lainsäädännöllisiä haasteita erityisesti ihmisten perusoikeuksiin liittyen. Perustuslakivaliokunta tulee arvioimaan ainakin seuraavia kohtia hyvin todennäköisesti:

Yksityiselämän suoja ja salaiset pakkokeinot. Perustuslakivaliokunta on aiemmin korostanut, että rajoitusten tulee olla tarkkarajaisia ja täsmällisiä, painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimia sekä välttämättömiä ja suhteellisia hyväksyttävän tarkoituksen saavuttamiseksi.

Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate. Rangaistavan käyttäytymisen alan laajentaminen esimerkiksi valmistelurikoksiin ja terroristiryhmän toimintaan osallistumiseen edellyttää, että säännökset ovat riittävän täsmällisiä ja ennakoitavia. Haasteena on erityisesti määritellä, millainen yhteys terroristijärjestöön riittää rangaistavuuden perusteeksi.

Kotirauha ja yksityisyyden rajat. Voidaanko kriminalisoida oman kodin piirissä tapahtuva toiminta, kuten perheen hoitaminen terroristijärjestön hallitsemalla alueella. — Nämä siis toteamuksena tilanteesta.

Hallituksen esityksessä katsotaan, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä, mutta perustuslakivaliokunnan lausunto on suositeltava, koska kysymykset ovat tulkinnanvaraisia ja periaatteellisesti merkittäviä.

Arvoisa puhemies! Tämä on tullut täällä jo moneen kertaan, mutta kun olen sen tähän paperille nyt kirjoittanut, niin luen sen täältä: On myös huolellisesti arvioitava, kuinka paljon tämä esitys lisää oikeudenhoidon ketjun työmäärää ja kustannuksia ja onko hallitus varautunut niihin. Hallituksen tekemissä esityksissä on tähän mennessä yhdistävänä tekijänä ollut nähtävissä oikeudenhoidon ketjun työmäärän ja kustannusten kasvattaminen ilman esityksiä muutosten toteuttamiseen tarvittavista resursseista. Tältä osin esitykset eivät ole olleet täysin tasapainossa. Samoin on käymässä tässä esityksessä, koska

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

rangaistavuuden ala laajenee ja salaisia pakkokeinoja käytetään enemmän terrorismirikosten estämisessä ja selvittämisessä.

Mutta, kuten alussa todettua, hallituksen esitystä voidaan pitää kannatettavana. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jukkola ja sen jälkeen ministerille puheenvuoro, ja sitten tässä vaiheessa tähän käytettävissä oleva aika alkaa päättyä. — Olkaa hyvä.

15.32 Janne Jukkola kok: Arvoisa rouva puhemies! Terrorismi ei ole jotakin, mikä tapahtuu muualla, valitettavasti. Se on ilmiö, joka haastaa suoraan ne arvot ja rakenteet, joiden varaan meidän yhteiskuntamme on rakennettu: lain kunnioituksen, turvallisuuden ja sen perustavan tunteen, että arjessa voi luottaa huomiseen. Juuri siksi tämän kokonaisuuden lähtökohta on kirkas: uhkaan vastataan selkeästi, määrätietoisesti ja oikeusvaltion reunaehdot säilyttäen.

Hallituksen esitys tuo terrorismirikoksiin kaivattua johdonmukaisuutta ja kiristää seuraamuksia tavalla, joka vastaa uhan vakavuutta. Kun terrorismitekojen valmistelu ja kouluttaminen, matkustaminen tai muu toiminnan edistäminen nostetaan pois lievien rangaistusten piiristä, vaikutus on välitön. Suomen viesti on, että terroristiseen toimintaan kytkeytyminen ei ole rajatapaus eikä vähäinen rike vaan raskas rikos, jota kohdellaan sellaisena.

Turvallisuusympäristö on muuttunut, kun se on siirtynyt myös verkkoon. Se hakee uusia muotoja, ja se pyrkii hyödyntämään avoimia yhteiskuntia. Meidän on vastattava myös tähän kehitykseen, ei ylireagoiden mutta ei myöskään sinisilmäisesti. Tämä esitys tekee juuri sitä: se paikkaa aukkoja, joiden vuoksi rikosvastuu on voinut joissakin tapauksissa jäädä toteutumatta.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan painottaa vielä muutamaa asiaa. Lainsäädännön selkeys on osa kansallista turvallisuutta. Kun sääntely on yhtenäinen ja ymmärrettävä, viranomaiset voivat toimia tehokkaasti ja potentiaalinen rikoksentekijä tietää täsmälleen, mikä rajan ylitys on. Toinen asia, joka ansaitsee tulla sanotuksi ääneen: Uhrien näkökulmaa ei myöskään saa unohtaa. Terrorismi ei vahingoita vain kohteitaan, vaan se pyrkii lamauttamaan kokonaisia yhteisöjä.

Tämä esitys ei ratkaise kaikkia terrorismin ongelmia, mutta se on tärkeä osa kokonaisuutta, jolla Suomi varmistaa, ettei tänne synny tilaa ääriajattelulle tai järjestäytyneelle terroritoiminnalle. Me puolustamme oikeusvaltiota ja teemme sen tinkimättä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt ministeri, olkaa hyvä, viimeinen puheenvuoro tässä vaiheessa, viisi minuuttia.

15.34 Oikeusministeri Leena Meri: Kiitos, arvoisa puhemies! Vastaan ensin tuohon laillisuusperiaatteeseen ja yksityisyydensuojaan. Hallituksen esityksestäkin löytyy hyvin tarkasti se, että tässä on punnittu myös perusoikeuspunnintaa ja tietysti laillisuusperiaatteeseen kiinnitetty erityistä huomiota, ja meillä on ollut erittäin kokeneita valmistelijoita. Eli ei minulla ole epäilystä siitä, että siellä jotakin erityistä olisi, mutta

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

sehän kuuluu perustuslakivaliokunnan tehtäviin tarkistaa, koska tämä menee sinne lausunnolle.

Sitten aikaisemmin puheenvuorossa tuli esille, että pitää tarkistaa, ettei pelkästään lapsista huolehtimista ole kriminalisoitu, niin sehän ei edelleenkään ole. Nyt on tarve tämentää, että tässä — 12 §:n 2 momentissa — on kysymys siis siitä, että jos oleskelee, niin oleskelee tehdäkseen tässä luvussa rangaistavaksi säädetyn teon. Siellä on valmistelua, voi olla tietysti avunantoa ja muuta sitä kautta, mutta sitten on edelleen tämä 6 §, jossa edellytetään edelleenkin, että se tehtävä on jollain lailla terrorismiryhmän kannalta olennainen. Se voi olla siis puolison erilaisia varustehankintoja, autat häntä digitalisaatiotehtävissä, kannustat häntä rikokseen, mutta ei edelleenkään pelkästään sitä, että on siellä eikä mitenkään osallistu mihinkään muuhun kuin ruokkii lapsia ja hoitaa niitä. Se täytyi nyt tarkentaa tässä. Muissakaan maissa, esimerkiksi Ruotsissa, ei ole pelkkä oleskelu ja lastenhoito kriminalisoitua. Tätäkin tutkittiin, muun muassa Norjan oikeuskäytännöstä katsottiin, miten siellä on toimittu: aina vaaditaan jotain aktiivista — ei riitä, että annat lapsillesi ruokaa. Mutta se on sitten eri asia, jos esimerkiksi voit samalla syyllistyä ihmiskauppaan, jos olet altistanut heitä siellä erilaisille toiminnoille tai sitten annat heille jonkinlaista ideologista koulutusta ja olet jo osa sitä ryhmää. Sitten se voi tulla kyseeseen. Toki näyttökysymykset tulevat jatkossakin olemaan niitä haasteita. Tuon halusin tässä tarkentaa.

Sitten mitä tulee näihin pakkokeinoihin, niin meillä on kiinnitetty huomiota siihen, että suojelupoliisi ja poliisi saavat ja heidän tulee saada ajanmukaiset tiedustelukeinot. Sisäministeriössä on vireillä hankkeita ja niin on myös meillä. Tähän tulee laajennuksia, ja samaten meillä on vireillä pakkokeinoja koskeva hanke, joka lähtee tällä tai ensi viikolla lausunnoille. Siellä on tarkoitus parantaa rikostorjuntaa siten, että arvioidaan jälkikäteen ilmoitettavan kotietsinnän säätäminen ja mahdollistetaan nykyistä laajempien salaisten pakkokeinojen käyttöä rikollisjengeissä aktiivisesti toimivien henkilöiden kohdalla. Tässä samassa yhteydessä olen pyytänyt myös heitä tässä työryhmässä arvioimaan paljon keskustelua aiheuttaneen vangitsemisen edellytykset. Olemme julkisuudessa lukeeet siitä, että erittäin vakavissa rikoksissa on koettu, että miten he nyt sieltä vapaalta vastaavat. Siellä tarkastellaan nyt mahdollisuutta siihen, onko siinä tarkentamisen varaa, eli tätä työtä tehdään.

Yksi asia, mitä haluaisin sanoa tässä vielä, on se, että jatkovuosillekin jää töitä. Kuten tiedämme, täällä on puhuttu siitä, että meillä on vankilat täynnä. Se johtunee siitä, että on arvioitu väärin edellisinä kausina, viime kaudella, erityisesti seksuaalirikoslainsäädännön vaikutus rangaistuksiin. Rangaistukset ovat nousseet, ja on myös koronaruuhan purkua. Tämä hallitus on varannut rahoituksen kaikkiin niihin vankipaikkoihin ja henkilökuntaan ja fasiliteetteihin, joita me tuomme. Niitä on arviolta noin 320, ja niihin on kaikki rahat ja siten, että alkuvuosina siellä on pientä apua muutamalla kymmenellä vankipaikalla myös näihin yliasutustilanteisiin, mutta tämä tulee olemaan ongelma.

Toinen ongelma on se, että me olemme edelleen jäljessä kansainvälisesti vertailtuna joidenkin rikosten alarajojen kohdalla siten, että meidän tulisi nostaa niitä, mutta tällä hetkellä se on melko mahdotonta, koska meillä on myös vankipaikat niin täynnä. Otan esimerkiksi tästä esityksestä sen, että tämä terrorismiryhmän johtaminen pitäisi olla rangaistavaa, maksimissaan 15 vuotta. Me emme voi sitä laittaa Suomessa täytäntöön sen takia, että meillä on maksimi 12 vuotta kaikissa rikoksissa. Meidän pitäisi ruveta avaamaan näitä ylärajoja. Meillä onkin oikeusministeriössä jo selvitystyötä käytettävissä ja ollaan

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

lähdössä selvittämään sitä, miten voitaisiin ylittää tuo enimmäisrangaistus, ja sitten sitä, että kun meillä on tämä yhteisen rangaistuksen mittaaminen 15 vuotta, niin meidän pitäisi nostaa sitä. Lähimaissa se on 18—21 vuotta.

Eli kyllä meillä on tässä tekemistä, jotta me vakavien rikosten osalta päästään siihen perheeseen, että meillä ei ole mitään suojasatamaa ja lievempiä rikoksia. Töitä riittää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Nyt keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.40.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.51.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeyttyä asiakohtaa 6 ja sen käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Kaunistola poissa. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

20.52 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Puhumme tänään vakavasta asiasta. Juuri nyt vastaamme todellisuuteen, jossa turvallisuusuhat ovat kasvaneet, monimuotoistuneet ja siirtyneet entistä enemmän rajojen yli sekä digitaalisiin ympäristöihin.

Terrorismi on edelleen yksi vakavimmista uhista suomalaisille ja koko suomalaiselle yhteiskunnalle. Se uhkaa oikeusjärjestystä, yhteiskunnan perustoimintoja ja aivan tavallisten ihmisten arkista turvallisuutta. Käsitlemme tänään terrorismirikoksia koskevan lainsäädännön ajantasaistamista, ja tämän esityksen ydin on selkeä: annamme viranomaisille paremmat työkalut terrorismin ennaltaehkäisemiseen ja Suomen kokonaisturvallisuuden vahvistamiseen.

Arvoisa puhemies! Esityksessä tehtävät muutokset ovat välttämättömiä nykypäivän uhiin vastaamiseksi. Rangaistusasteikkojen tiukentaminen ja valmistelutoimien laajempi kriminalisointi kaventavat mahdollisuuksia terrorismiin liittyvän toiminnan suunnitteluun ja sen tukemiseen. On tärkeää, että terrorismirikokseksi määritellään jatkossa selkeästi myös vakavat väkivaltarikokset silloin, kun ne tehdään terroristisessa tarkoituksessa. Yhtä lailla viranomaisten käytössä olevien tiedonhankintakeinojen tulee vastata nykypäivän tarpeita. Kun turvallisuusympäristö muuttuu, myös lainsäädännön on muututtava. Tässä esityksessä poistetaan tulkinnanvaraisuuksia, täsmennetään sääntelyä ja varmistetaan, että viranomaiset voivat toimia tehokkaasti sekä esitutkinnassa että rikosten ennalta estämisessä. Tämä on tärkeää, koska turvallisuudessa ennakointi on aina paras puolustus.

Arvoisa puhemies! Terrorismi ei tunne valtioiden rajoja. Siksi meidänkään ei tule rajoittaa tarpeettomasti Suomen kykyä puuttua näihin vakaviin rikoksiin riippumatta siitä, missä ne tapahtuvat tai keneen ne kohdistuvat. Tämä esitys vahvistaa Suomen mahdollisuuksia torjua kansainvälistä terrorismia ja vähentää riskejä, joita turvallisuusympäristön murros meille tuo. Sen viesti on yksiselitteinen: väkivalta ja terrori eivät saa jalansijaa Suomessa, ei missään muodossa eikä missään olosuhteissa.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Tässä esityksessä on pohjimmiltaan kyse suomalaisten turvallisuudesta. Se on asetettava etusijalle aina. Sen on oltava meidän tärkein tehtävämme. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki poissa. Edustaja Vornanen poissa. Edustaja Antikainen poissa. — Edustaja Seppänen.

20.56 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä terrorismilainsäädännön uudistus tukee perussuomalaisten pitkäaikaisia tavoitteita ja linjaa. No, mitä hallitus nyt siis tekee?

Ensinnäkin, selkeytämme sääntelyn: Nykyinen terrorismirikoksia koskeva luku korvataan kokonaan uudella, jotta tämä laki on johdonmukainen ja sovellettavissa. Poistamme vaikeaselkoiset pykäläviittaukset ja toissijaisuuslausekkeet, yhtenäistämme rikosnimikkeitä ja tarkennamme tunnusmerkistöjä. Tämä ei ole pelkkää teknistä työtä. Se on edellytys sille, että poliisi ja tuomioistuimet voivat toimia tehokkaasti.

Toiseksi, laajennamme rangaistavuuden alaa: Terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten piiriin lisätään törkeä vapaudenriisto, törkeä raiskaus, törkeä ryöstö ja törkeä lapsenraiskaus. Rangaistavaksi tulee myös terroristinen matkustaminen ja sen edistäminen, vierastaistelijailmiön torjuminen sekä se, että henkilö yrittää antaa terroristista koulutusta. Lisäksi rikosoikeudellinen vastuu voi koskea myös niitä, jotka auttavat tai kannustavat, eli ei ole enää porsaanreikiä perheenjäsenille, jotka toimivat terroristijärjestön hyväksi.

Kolmanneksi, me kovennamme rangaistuksia: Ei enää sakkoja terrorismista. Valmistelusta, kouluttautumisesta ja matkustamisesta voidaan tuomita nykyistä ankarampia rangaistuksia. Terroristiryhmän johtamisen lievempi asteikko poistetaan. Nyt annetaan selkeä viesti: Suomessa ei ole tilaa terrorille.

Miksi tämä sitten on välttämätöntä? No, koska nykyinen lainsäädäntö on jäänyt jälkeen. Kun muualla Pohjoismaissa terroristijärjestön jäsenyys ja siihen liittyvä toiminta on rangaistavaa, Suomessa on pitänyt näyttää yksilöity teko. Se on tehnyt tuomioista lähes mahdottomia. Nyt tämä muuttuu. Edistettävää rikosta ei tarvitse enää yksilöidä tarkasti. Tämä tuo Suomen linjan lähemmäksi Ruotsia, Norjaa ja Tanskaa, joissa vastaavat lait ovat olleet voimassa jo vuosia.

Mitä tämä sitten tarkoittaa suomalaisille? Se tarkoittaa turvallisempaa Suomea. Se tarkoittaa, että Isis-äitejä vastaavat tapaukset eivät enää jää oikeuden ulkopuolelle. Se tarkoittaa, että terroristinen matkustaminen ja sen edistäminen on rikos. Se tarkoittaa, että poliisi saa käyttöönsä laajemmat salaiset pakkokeinot ja tiedonhankintakeinot rikosten estämiseksi ja paljastamiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Terrorismi on hyökkäys yhteiskunnan perustoimintoja ja ihmisten henkeä vastaan. Meidän velvollisuutemme on suojella suomalaisia, ja tämä hallitus tekee sen, ei peittelemällä, ei viivyttelämällä vaan toimimalla. Suomi ei ole terroristien turvasatama, ei nyt, ei koskaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

20.59 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Orjuuttamista, lasten vaarantamista, terrorismin tukemista. Isisin kalifaatissa eläneitä naisia on useissa Euroopan maissa tuomittu raskaista rikoksista. Sen sijaan Suomeen palanneet Isis-naiset

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

elävät vapaina. Miksi? Näin kysyttiin jo pari vuotta sitten Helsingin Sanomien artikkelissa. Vastaus löytyy löperöstä lainsäädännöstä, jota tällä esityksellä nyt korjataan. Lakimuutoksen myötä osa terrorismirikosten rangaistuksista kovenee ja rangaistavuuden ala laajenee.

Nykyisen lain mukaan esimerkiksi näiden Isis-äitien osalta pitäisi pystyä näyttämään konkreettinen yksilöity teko, johon henkilö on syyllinen, eli rikos toteutuisi vasta, jos toiminnan voidaan osoittaa liittyvän johonkin yksilöityyn terroritekoon. Jatkossa tulee rangaistavaksi myös se, että henkilö toimillaan edistää toisen henkilön tekemää terrorismirikosta. Edistettäviä terrorismirikoksia ei myöskään enää tarvitsisi yksilöidä nykyisellä tarkkuudella. Tämä on erittäin tärkeä uudistus. Esimerkiksi näiden Isis-naisten osalta on muista Euroopan maista näytetty, että naiset eivät ole olleet mitään passiivisia sivustaseuraajia. He ovat olleet aktiivisia terroristijärjestön jäseniä ja toimijoita.

Arvoisa puhemies! Sen lisäksi, että lakia selkeytetään siten, että terrorismirikoksiin pystytään entistä paremmin puuttumaan, tulee tässä laissa myös rangaistuksen kiristyksiä terrorismirikoksiin. Rangaistusasteikkomuutokset koskevat terrorismirikoksen valmistelua, terroristista kouluttautumista, terroristista matkustamista ja terroristisen matkustamisen edistämistä. Enimmäisrangaistusmuutosten lisäksi listaamistani rikoksista ei enää voi tuomita pelkkään sakkorangaistukseen. Näiden lisäksi muun muassa terroristiryhmän johtamisen kohdalla luovutaan kokonaan nykyisestä lievimmästä rangaistusasteikosta. Esityksellä siis uudistetaan ja selkeytetään kokonaisuutena terrorismirikoksia koskevaa sääntelyä ainakin oman oikeustajuni mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Tässä ajassa turvallisuus on arvo, joka on jokaisen suomalaisen ja itsenäisen isänmaamme kannalta tärkein asia. Iso kiitos oikeusministeri Merelle hyvästä työstä, valmistelusta ja esittelystä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen poissa. Edustaja Honkonen poissa. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

21.02 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Suomen ei tule olla turvapaikka terroristeille. Ei voi olla niin, että Suomi toimii ensin kasvualustana terrorismille siten, että tänne on tultu jostakin kehittyvästä maailmasta, esimerkiksi Lähi-idästä, sitten täällä kasvetaan ja radikalisoitetaan esimerkiksi poliittisen islamin, radikaalin islamin piirissä, ja sen jälkeen kun tullaan tiettyyn ikään, lähdetään vierastaistelijaksi kalifaattiin ja syyllistytään siellä terroristisiin tekoihin, ja sitten kun se projekti epäonnistuu siellä kalifaatin päässä ja päädytään esimerkiksi al-Holin leirille, niin sen jälkeen Suomen poliittinen johto ja virkamieskunta lähtevät omaehtoisesti hakemaan sieltä sitten terroristit lapsineen, äiteineen, naisineen, kaikkineen takaisin Suomeen. Ja sitten kun Suomeen tullaan, niin ei jouduta edes vastuuseen niistä teoista, joita siellä on tehty joko aktiivisesti ase kädessä tai se miehen asekatinen heilunta siellä mahdollistaen, kotopuolella avustavissa tehtävissä. Ei voi olla niin.

Siksi tämä hallitus nyt uudistaa Suomen terrorismilainsäädäntöä. Paitsi että siitä tehdään juridisesti eheämpää lainsäädäntöä, sen lisäksi siellä on aivan konkreettisiakin asioita. Keskeisimmillään tämä tarkoittaa sitä, että terrorististen rikosten ala laajenee, eli yhä useampi aidosti terroristinen rikos voidaan myös tuomita Suomessa terroristisena rikoksena, jolloin myös sen rangaistukset ovat ankarampia, ja että se ala laajenee siten, että sellaisetkin toimet, joita ennen ei ole meidän lainsäädännössä tunnustettu, voidaan saattaa

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

nyt jatkossa tuomiolle. Sen lisäksi, että rangaistavuuden alaa laajennetaan, myös rangaistukset kiristyvät, eli terroristiset rikokset, jotka ovat loukkauksia paitsi sen kohteeksi joutunutta kansakuntaa — muitakin kuin suomalaisia — kohtaan, ovat rikoksina tekijänsä kautta myös rikkomuksia suomalaisia kohtaan ja pahimmillaan sitä suomalaista yhteiskuntaa kohtaan siinä samalla, jolloin on oikein, että niistä rangaistaan tuntuvammin, nykyistä ankarammin. Ja kolmantena: vahvistetaan samalla viranomaisten mahdollisuuksia puuttua, ennaltaehkäistä ja saattaa myös tuomittaviksi nämä vakavat rikokset suomalaisia ja suomalaista yhteiskuntaa vastaan.

Tämä on todella tärkeää terrorismirikoslainsäädännön uudistamista juuri siksi, että Suomen ei tule tervetuloitovottaa al-Holin terroristeja, olivat he miehiä, lapsia, naisia, takaisin Suomeen tervetulleiksi, hoivata heitä ja olla saattamatta heitä oikeuden eteen, vaan tämä ilmiö pitää pystyä estämään maahanmuuttopolitiikalla — toisaalta Suomen politiikalla, jos tänne on tultu, ja jos tänne ollaan lähdössä, se lähtö pitää estää, ja jos sieltä ollaan palaamassa, se palautus pitäisi estää. Ja jos tänne on joka tapauksessa kuitenkin onnistuttu palaamaan sen reissun jälkeen, niin kyllä siitä vähintään pitää nämä ihmiset tuomita, koska Suomen ei tule olla turvapaikka terroristeille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

21.06 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Se on jännä tilanne, että jos kuvitteelliset henkilöt, Joni, Juha, Juhani, lähtevät ulkomaille ryppyreissulle ja siellä sitten meneekin viikko vauhdikkaasti ja rahat on loppu ja Suomeen pitäisi päästä, mutta ei ole lentolippuja, niin ei ole vastassa ja auttamassa ulkoministeriön konsulipalvelua, ei järjestetä yksityiskonetta, apua viranomaisten toimesta: ”ei hätää Joni, Juha, Juhani, joskus menee vähän yli, kyllä Suomen valtio auttaa”. Ei, näin ei tapahdu. Valtio ei tule apuun. Ulkoministeriön konsulipalvelu ei tule auttamaan heitä takaisin Suomeen Suomen valtion ja veronmaksajien rahoilla.

Mutta auta armias, jos kyseessä ovat kalifaattiin lähteneet Isis-äidit, jotka ovat lähteneet rakentamaan tätä jihadistista unelmaansa ulkomaille terroristisissa tarkoituksissa, niin kyllähän siellä on ulkoministeriö auttamassa välittömästi, että ”kyllä nää tarvii Suomeen saada”. Ja sitten kun heidät saadaan Suomeen tämän kalifaatin rakennusprojektin jälkeen, joka on epäonnistunut, niin heitä ei tuomita. Sehän on johtunut siitä, että meidän terrorismilainsäädäntö on ollut autuaan vanhentunut ja he tiesivät sen. He tietävät sen maailmalla, eivät terroristitkaan niin tyhmiä ole. Kyllä he osaavat katsoa, missä kannattaa suunnitella ja valmistella operaatioita ja mihin kannattaa mahdollisesti palata sitten, kun operaatiot epäonnistuvat — maahan, jossa ei tuomita, eli Suomeen.

Sen takia nyt hallitus käynnisti tämän terrorismilainsäädännön kokonaisuudistuksen, jotta jatkossa Isis-äidit voidaan tässä maassa tuomita ja muutkin Isis-terroristit ja kaikenlaiset terroristit, mikä on erittäin tarpeellista. Eli kun tällaisen tuomion mahdollisuudet erilaisista rikoksista laajenevat, soveltamisala laajenee, niin se antaa viranomaisille erilaisia työkaluja puuttua tosiasiallisesti terroristiseen toimintaan eikä pidä Suomea enää tällaisena terroristien turvasatamana, johon on hyvä tulla valmistelemaan erilaisia operaatioita.

Erittäin hyvä uudistus hallitukselta, ja haluan siitä kiittää lämpimästi oikeusministeri Leena Merta, joka on valmistellut tämän esityksen eduskunnan käsiteltäväksi. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen.

21.08 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on todellakin muuttunut. Suojelupoliisin tuore uhka-arvio kertoo, että terrorismin uhka on kohonnut tasolle kolme tällä viisiportaisella asteikolla. Meillä on maassa radikaali-islamistisia toimijoita, joilla on halu ja kyky toteuttaa iskuja. Todennäköisimmän uhkan muodostavat yksittäiset henkilöt ja pienryhmät, mutta uhka on silti todellinen. Tämä ei ole enää mikään kaukainen ongelma, vaan kotimainen turvallisuuskysymys.

Samaan aikaan olemme nähneet, miten aukot lainsäädännössä ovat jättäneet Suomen hyvin haavoittuvaiseksi. Kun muualla Euroopassa Isis-äidit ja vierastaistelijat on tuomittu, niin Suomeen he ovat palanneet lähes ilman seuraamuksia. Tämä hallitus ei hyväksy sitä, että terroristijärjestöön liittyneet henkilöt elelevät vapaasti, ja siksi tämä lainsäädäntö uudistetaan perusteellisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Vigelius.

21.09 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Viimeisessä puheenvuorossani tahdon korostaa sitä, että tämä terrorismilainsäädäntö ei ole millään tavalla merkityksetöntä vaan aivan äärettömän tarpeellista, ottaen huomioon senkin, mistä uutisoitiin erityisen paljon silloin reilu kymmenen vuotta sitten, silloin kun oli käynnissä kaikista kiivaimmillaan tämä Lähi-idän — Irakin, Syyrian — alueen konflikti, jossa terroristinen kalifaatti yritettiin kyhätä pystyyn, ja monilta paikoin Eurooppaa lähti toisaalta kymmeniä, toisaalta satoja, jopa tuhansia vierastaistelijoita taistelemaan kalifaatin riveissä. Suomessa absoluuttisina lukuina nämä määrät olivat pieniä, mutta itse asiassa väkilukuun suhteutettuna Suomesta lähti jopa Euroopan eniten vierastaistelijoita kalifaattia rakentamaan tuolloin 2015, vuosien 2014—2016 tienoilla. Eli tämän suuren muuttoliikekriisin aikaan, kun Eurooppaan kohdistui merkittävää maahanmuuttoa, toisaalta täältä lähti myös sitten moni ihminen Lähi-idän suuntaan taistelemaan terroristisen valtion tai valtiokyhäelmän puolesta.

Valitettavasti se on johtanut tilanteeseen, jonka näimme muutama vuosi sitten tässä al-Holin naisten ja lasten tapauksessa, eli joudutaankin yhtäkkiä sellaisen tenkkapoon eteen, että siellä on Suomen kansalaisuuden omaavia ihmisiä, jotka ovat terroristisessa tarkoituksessa sinne lähteneet ja joista meillä tavallaan olisi vastuu, mutta mistä sitten joudutaan kiivaasti keskustelemaan, että onko meidän vastuumme aktiivisesti heitä palauttaa, tai jos he onnistuvat itsensä tänne junailemaan, niin otetaanko silloin vain vastaan. Erityisen ongelmallisen tästä ilmiöstä on tehnyt se, että meillä ei ole Suomessa ollut riittäviä keinoja puuttua siihen, että joku on lähtenyt vierastaistelijaksi tai erityisesti avustaviin tehtäviin sinne taistelualueille. Eli ihminen on voinut toimia kaikilla tavoin länsimaaisia, demokraattisia, sivistyksellisiä, moraalisia periaatteitamme vastaan osallistuessaan taisteluun islamistisen, jihadistisen kalifaatin puolesta, ja meillä on ollut tähän asti riittämättömät keinot puuttua siihen.

Terrorismirikoslainsäädäntö ei toki ole uutta. Toki meillä on pykälä ollut aiemminkin, mutta niiden kattavuus on ollut heikkoa, niitten rangaistavuus on ollut turhan alhaista, ja sitten vielä viranomaisten pakkokeinot, tiedonhankintakeinot ja toisaalta oikeuden eteen saattaminen ovat olleet sikäli puutteellisia. Nytemmin suojelupoliisin, joka on aivan keskeinen tässä terrorismin torjunnassa, määrärahoja on merkittävästi lisätty viimeisen

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

kymmenen vuoden aikana, terrorismirikoslainsäädäntöä on kiristetty, ja nyt sitä kiristetään merkittävästi. Samanaikaisesti sisäisen turvallisuuden muillekin viranomaisille on lisätty merkittävästi rahoitusta, jotta suomalaisten turvallisuudesta voidaan pitää huolta vaikeina aikoina. Ajat eivät ole juuri yhtään helpommat kuin ne olivat kymmenen vuotta sitten, jopa pahemmat.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tupakkaverosta annetun lain ja valmisteverotuslain 72 §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 96/2025 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 168/2025 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia, ja jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Edustaja Koskela, Jari, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.40 Jari Koskela ps: Kiitoksia, rouva puhemies! Tämä esitys on täydentävä esitys, ja tällä täydentävällä esityksellä korjataan aiemman lakiesityksen kohtaa, joka olisi käytännössä asettanut nuuskan ja nikotiinipussien matkustajatuonnille tiukan 200 gramman rajan, joka olisi ollut mielestäni irti ihmisten arjesta. Nyt veroton tuonti rajataan molemmissa tuotteissa 1 000 grammaan eli kiloon, samaan tasoon vielä kaiken lisäksi kuin tupakkalaissa sallittu henkilökohtainen käyttö. Näin verotus ja muu sääntely puhuvat vihdoin samaa kieltä. Ratkaisu on edelleen rajoittava, mutta se on johdonmukainen, ennakoitava ja oikeudenmukainen tavalliselle rajan ylittäjälle, joka tuo tuotteita omaan käyttöönsä eikä harjoita salakuljetusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

15.41 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun tätä keskustelussa olevaa asiaa luin ensimmäisen kerran tuolla työhuoneessani, niin piti kahdesti lukulasitkin puhdistaa — onko se tottakaan, että 200 grammasta mennään 1 000 grammaan, niin että missähän tässä se tiukennus löytyy? Mutta ne ovat nämä poliittinen huumori ja hallintohuumori ja todellinen huumori kolme eri asiaa. On todella ihmeellistä, että tällaisia asioita säädetään, että annetaan enemmän tuoda verotonta tupakkaa tai nuuskaa tai nikotiinipusseja.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Luin juuri erään hammaslääkärin asianmukaisen kirjoituksen nuorten nuuskan ja nikotiinipussien käytöstä. Hän lausui siinä kirjoituksessa erittäin suuren huolen, että jo nuorten suun limakalvoilla esiintyy tällaisia selviä poikkeamia limakalvoissa, ja kaikki me tiedämme, mihin se pitkän päälle johtaa. Elikkä se on erittäin erittäin vakava terveydellinen asia. Toivoisin nyt kuitenkin, että Euroopan unionissakin havahduttaisiin tähän. En minä tälle mahda mitään, kun en itse polta enkä näitä myrkkyyjä käytä, mutta tuli vain mieleen, kun on näitä nuoria tuolla kadulla paljon, ja näköjään niitä pusseja rupeaa tulemaan Suomeen yhä väkevämpiä. Pidän tätä tällaista esitystä aivan kummallisena.

Toivoisin, arvoisa rouva puhemies, kun täällä on muitakin kollegoita, että te omalta osaltanne veisitte sitä viestiä eteenpäin, että tällaiset asiat saataisiin jotenkin lopetettua. Olkoon Euroopan unionissa sitten lainsäädäntö mikä tahansa, niin Euroopan unioni ei nähdäkseni pysty kansalliseen lainsäädäntöön. Minimitasonhan se määrittelee, niin että onko tämä sitten nyt se minimitaso, mikä on pakko säätää, ja että tämän vähempään ei voi mennä, en tiedä.

Joka tapauksessa, arvoisa rouva puhemies, tällaisia lakiesityksiä pidän hyvin vahingollisina, koska nämä iskevät suoraan kansanterveyteen, ja kun se koskee nuorisoa lähinnä, tai aika pitkälti nuorisoa, niin se on meidän valtava tuleva kansanterveydellinen ongelma, seuraavan 30 vuoden aikana. Ne taudit, mitä sieltä tulee, kun näitä tällaisia myrkkyyjä käytetään, ovat lähinnä syöpätauteja, ja onko meillä tässä yhteiskunnassa sitten varaa lähteä jokaista syöpää hoitamaan niin hyvin, että potilas voi pelastua? Parempi olisi tässä tapauksessa jättää tällaiset aineet käyttämättä, ja ihmiset olisivat paljon terveempiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Löfström.

15.44 Mats Löfström r: Ärade fru talman! I dag behandlar vi regeringens förslag om komplettering av lagen om tobaksaccis och punktskattelagen, där en central fråga gäller införsel av snus och rökfria nikotinprodukter till Finland. Förslaget innebär att punktskattefriheten för resandeförsel av både snus och nikotinpåsar från andra EU-länder fortsätter att vara 1 000 gram, precis som det är i dag. Detta är mycket viktigt, eftersom det tidigare fanns förslag om att sänka gränsen till endast 200 gram. En sådan begränsning hade haft betydande negativa konsekvenser, då det hade försvårat eller i värsta fall i praktiken omöjliggjort möjligheten att ta in snus i Finland, en produkt som inte får säljas här enligt EU:s tobaksdirektiv men som används av många på Åland och i Finland samt inte minst av svenska turister eller svenskar som annars besöker Finland, vissa på längre tid. Snus är lagligt att införa i Finland för personligt bruk.

En så låg gräns som 200 gram hade också satt orimliga krav på övervakning. Tullens resurser måste fokuseras på smuggling av andra saker, såsom vapen, narkotika och människor. Vi ska inte ha Tullen att fokusera på att leta om vanliga människor har en stock snus med sig, vilket är mer än 200 gram. Det finns så klart också smuggling av snus, men den är redan i dag förbjuden. Där är problemet oftast 1 000 kilo i en paketbil, kanske mellan Haparanda och Torneå, inte 1 000 gram.

Att sänka tusengramsgränsen hade slagit mot helt vanliga människor. Det hade riskerat att öka den svarta och gråa marknaden i stället, och det är viktigt att vi inte sänder en signal i samhället att vi flyttar mera fokus på snus på bekostnad av saker som på riktigt är problem i samhället, som exempelvis alfa-PVP. Därför är jag glad över att lagförslaget nu kompletteras och att reseinförselgränsen förblir oförändrad.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Ärade talman! För Åland är den här frågan också kopplad till rederiernas möjligheter att sälja snus och nikotinpåsar ombord i sin trafik. Det är den försäljningen som i praktiken subventionerar färjetrafiken till och från Åland. Utan försäljningen ombord på fartygen skulle Åland ha färre och dyrare kommunikationer. Då passagerarsjöfarten är en av Ålands viktigaste näringar och en nödvändig del av försörjningsberedskapen, får ändringar i regelverk också indirekt konsekvenser för sysselsättningen ombord på fartygen.

Ärade talman! Jag snusar inte själv och jag rekommenderar ingen att göra det. Men för dem som ändå gör det måste lagstiftningen vara rimlig, rättssäker och inte skapa förutsättningar för grå ekonomi genom att försvåra laglig import. Därför är jag glad över att regeringen kompletterat lagförslaget och att vi nu har ett lagförslag där införselmängderna förblir oförändrade och som upprätthåller en rimlig ordning för resandeförsel, säkrar att inte Tullen måste fokusera mer resurser på snus samt tryggar förutsättningarna för passagerarsjöfarten både i Finland och särskilt på Åland. — Tack.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Käännös.

Tulkki esitti puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitos. — Sitten edustaja Lohi.

15.51 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on sinänsä teknisesti pieni, aivan järkevä täsmennys ja korjaus, kuten täällä on edellä puheenvuoroissa todettu — muun muassa edustaja Löfström tässä edellä — mutta tähän liittyy isompaan ilmiöön, joka meillä yhä useammin on vastassa. Nimittäin kun tässä tämän päivän täysistunnon alussa valtiovarainministeri Purra käytti puheenvuoron, niin hän kertoi, että Suomen julkinen talous on niin surkeassa tilassa, että olemme joutumassa alkuvuodesta liiallisen alijäämämenettelyn piiriin EU:ssa, ja kun me mietimme, millä tavalla me kykenisimme tätä tilannetta parantamaan, minkälaisia sopeutuksia me voisimme tehdä, niin siinä on tietenkin valikoimassa paitsi menojen leikkaus eli menosopeutus myös tulojen lisääminen eli verosopeutus. Mikä yhtymäkohta tähän tupakkaverotukseen on tällä asialla, minkä nostin esille, ja tällä julkisen talouden tilalla? Se yhtymäkohta, että kun mietimme, mitä tuloja me voisimme saada ja mitä veroja nostaa, niin meillä Suomessa alkaa olla sellainen tilanne, että kaikki haittaverotkin ovat tapissa: alkoholiverotus, tupakkaverotus. Kaikki haittaverotuskin on tapissa, ja olemme saavuttamassa sitä, taloustieteessä hienosti sanotaan, Lafferin käyrän kulminaatiopistettä, jossa veroprosentteja nostamalla verotuotot kääntyvätkin laskuun. Tähän me ollaan todettu jo muutamassa kohdin täällä eduskunnassakin. Olemme joutuneet sen tosiasian eteen, että kun arvonlisävero vedettiin tappiin, 25,5 prosenttiin, niin tänä vuonna me ollaan yli 700 miljoonaa tuotu veroennustetta alaspäin arvonlisäverojen osalta. Ja nyt meillä on pohjoisessa se tilanne, ettei siellä kukaan enää polta kotimaisia savukkeita ja virvoitusjuomatkin haetaan Haaparannasta samalla — ketkä nyt käyttävät, toivottavasti ei kovin moni käytä, enkä suosittelen ketään, niin kuin ei Löfströmkään, käyttämään nuuskaa. Mutta sieltähän on kova ralli. Ennen kun haettiin voita ja sokeria, niin nyt haetaan juomia ja nuuskaa ja tupakkaa rajan toiselta puolelta. Ja se ei vielä kovin iso massa ole, mutta sitten kun katsotaan tätä laivaliikennettä ja muuta, mitä tapahtuu tuolta Viron puolelta.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Tämä on enemmänkin nyt hätähuuto. En sano, että vastustan tätä hallituksen esitystä, tämä varmasti tähän tilanteeseen on ihan järkevä, mutta tämä on enemmänkin hätähuuto Suomen tilanteesta, mihin me olemme joutuneet. On harmi, että tätä meidän julkista taloutta on hallituksen päätöksillä rapautettu, veropohjaa entisestään pienillä jutuilla, joilla on iso merkitys. En väitä mutta kysyn: ollaanko julkisen talouden hoidossa onnistuttu?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

15.54 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun myös minä ensimmäisen kauden edustajana jo alkuvaiheessa jossain vanhemmalle kollegalle vähän ihmettelin, kun täällä ei aina tunnu kovin johdonmukaista olevan tämä toiminta, niin hän naurahti ja sanoi, että älä kuule sitä murehdi, ei tässä politiikassa ole mitään johdonmukaisuutta. Ja tietysti tämän esityksen kohdalta joutuu ihmettelemään sitä, että ensin hallitus pohti kiloa ja sitten se oli 200 grammaa ja sitten oli lausuntokierros, ja taas se muuttui, ja nyt taas on eri määrä siellä. En tiedä, mistä nämä 200 ja 1 000 grammaa sitten tulevat — pitäisikö sitten esittää 666,6 grammaa sinne [Markus Lohen välihuuto] tämmöisenä keskustalaisena esityksenä?

Tosiaan sen lausuntokierroksen pohjalta hallitus muutti esitystä, ja myös asiantuntijakuulemisissa oli selkeästi kaikista näistä haitoista, mitä tässä on, niin terveydellisistä haitoista kuin sitten myös tästä, kuinka paljon sitä tuodaan muualta. Meidän valiokunnan jäsenet tässä kyseisessä valiokunnassa varmasti osaavat hyvän linjan siihen muodostaa.

Mutta sen ehkä tässä haluan vielä tuoda esille, että kun itse olen tuolta itäisestä Suomesta ja meillä on se raja mennyt kiinni, niin en tiedä, mutta ei meiltä kovin kauaksi lähdetä hakemaan nyt mitään, vaan ostetaan mahdollisimman paljon niitä kotimaassa valmistettuja tuotteita, olivat ne sitten juomia tai tupakkatuotteita. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

15.55 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Todella minäkin hieman ihmettelen tätä logiikkaa, millä tätä lakia viedään eteenpäin. Terveydelle erittäin haitallisia aineita tuodaan Suomeen sen takia, että kauppa kävisi hyvin. Minä en siitä ikävä kyllä löydä, arvoisa rouva puhemies, mitään järkeä, mutta varmaan se sitten on sitä, kun Euroopan unionin alueella viisaat direktiivin viilaajat ja komission isopalkkaiset virkamiehet ovat näin pohtineet.

Siitä olen murheellinen, että todellakin kauppa on mennyt tällaiseksi Euroopan unionin alueella. Kun katselin tuossa esimerkiksi tätä Euroopan unionin tulevaa rahoituskehystä — liittyy muuten näihin tupakkatuotteisiin — niin kun kuulette seuraavan kerran sanan ”oma”, niin sanotut omat varat, se tarkoittaa, että Euroopan unionin käsi on menossa teidän kukkarollenne. Se menee nyt tupakkatuotteiden kautta ja valmisteveron kautta, eliikkä tulevalla rahoituskaudella Euroopan unioni alkaa myös kerätä tupakasta tiettyjä veroja itselleen.

Nyt on tässä tällainen, missä tuodaan Suomeen näitä äsken mainittuja vahingollisia tuotteita hyvin paljon tai semmoinen maksimiminimimäärä, jonka laki sallii. Tällä on sitten erittäin haitallisia terveysvaikutuksia. Viitataan edelleen siihen hammaslääkärin kirjoittamaan lehtijuttuun, jossa hän oli erittäin huolissaan näistä nuorista, joilla on jo limakalvomuutoksia suussaan. Sehän tarkoittaa, että jos sama homma jatkuu vielä

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

seuraavat kymmenen vuotta, niin sitten ollaan kyllä todella suurissa, hengenvaarallisissa tilanteissa, joissa limakalvomuutos voi johtaa vaikka suusyöpään, ja sitten on leikki kaukana siitä hommasta.

Nyt sitten, kun Euroopan unioni taas kaikella viisaudellaan on viilannut näitä direktiivin omia varoja elikkä on menossa meidän kukkarollemme, varautukaa siihen, että tupakkaverosta lähtee osa Euroopan unioniin. Se tarkoittaa sitä, että Suomen valtiolle tulevat verorahat pienenevät ja tupakan aiheuttamien haittojen hoitoon tarvittavat verovarot vähenevät. Tämä on semmoinen negatiivinen syöksykierre, ja me kaikki tässä talossa tiedämme, miten se päättyy.

Erinomaisen puheenvuoron pitänyt valtiovarainministeri Purra ennusti tässä alijäämämenettelyä tähän maahan. No, kun tällaista taloutta on Suomessa pidetty viimeiset kymmenen vuotta, niin ei kai siinä mitään muuta tapahdu. On siinä alijäämämenettelyssä sitten jotain hyvääkin, niin kuin Kreikassa kävi. Siinä, kun leikattiin todella rajusti valtion palkkoja ja eläkkeitä, ensimmäisellä kierroksella 30 prosenttia, ei ole mitään hyvää, mutta se on karu kurssi siitä, että kun taloutta ei osata pitää kunnossa, niin sitten kun isommat päättäjät tulevat, he eivät kysele keneltäkään. Siinähän heikoimmat ihmiset aina kärsivät, valitettavasti. Kreikka on saanut taloutensa nyt kuntoon, ja toivottavasti Suomeenkin järki löytyisi jonain päivänä, että saataisiin tätä taloutta kunnostettua ja ennen kaikkea suomalaiselle työlle helpotuksia ja yritykset toimimaan. Tämä viisaus ei tule Euroopan unionin kautta, se tiedetään jo.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Löfström.

15.58 **Mats Löfström r:** Ärade talman! Precis som jag sade tidigare rekommenderar jag ingen att använda tobaksprodukter överhuvudtaget, men bland tobaksprodukter är snus och nikotinpåsar mindre farliga än till exempel cigaretter, och det blir inte heller någon passiv rökning av nikotinpåsar eller snus. Själv har jag inte använt någon av de här produkterna någonsin, men så här är det när man tittar på statistiken och på forskning som finns gällande användningen av tobaksprodukter, och Sverige har haft lägre social- och hälsovårdskostnader för tobaksskador än till exempel Finland och många andra europeiska länder.

När vi här i salen nu diskuterat beskattningen av produkter och vad man får föra in, så är det positivt att den här regeringen har tillåtit försäljningen av nikotinpåsar i Finland överhuvudtaget, så att det är möjligt att också sälja produkterna och att få skatteintäkter, att det inte är på samma sätt som med snus, som enligt EU:s tobaksdirektiv inte har varit möjligt att sälja i Finland men som det är lagligt att föra in, men där vi då inte får några skatteintäkter. Därför skulle det vara viktigt att också på EU-nivå, vid nästa revidering av EU:s tobaksdirektiv, tillåta att också snus får säljas i andra europeiska länder än bara Sverige.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Käännös.

Tulkki esitti puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 ja 52 f §:n ja varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain muuttamisesta sekä tuloverolain 33 b §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 125/2025 vp

Toimenpidealoite TPA 11/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 19/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 19/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Edustaja Lohi, mietinnön esittely, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.02 Markus Lohi kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen valtiovarainvaliokunnan mietinnön koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 ja 52 f §:n ja varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain muuttamisesta sekä tuloverolain 33 b §:n väliaikaisesta muuttamisesta.

Tämä esityshän perustuu kevään 2025 puoliväliriihen päätöksiin. Puoliväliriihessä tehtyjen päätösten ytimessä ovat muun muassa Suomen talouskasvun edellytysten vahvistaminen ja julkisen talouden kestävyys. Osana kasvutoimien rahoitusta hallitus päätti estää osinkoverotuksen minimointiin tähtäävien osakevaihtojärjestelyjen epätarkoituksenmukaisen hyödyntämisen verotuksessa. Puoliväliriihen kasvutoimiin sisältyvän kirjauksen mukaan Suomen osakevaihtosäännökset ulotetaan koskemaan Euroopan talousalueen ulkopuolisia maita ja samalla tarkastellaan osakevaihdossa maksetun rahavastikkeen määräytymistä ja tehdään siihen tarpeelliset muutokset.

Osakevaihto on elinkeinoverolain 52 f §:ssä määritelty yritysjärjestely, jossa osakeyhtiö hankkii laissa tarkemmin määritellyn osuuden toisen osakeyhtiön osakkeista ja antaa hankittavan yhtiön osakkeenomistajille vastikkeena omia osakkeitaan. Jos veroneutraalin osakevaihdon laissa säädetyt edellytykset täyttyvät, ei osakevaihdossa osakkeet luovuttavalle osakkeenomistajalle synny välittömiä tuloveroseuraamuksia, vaan verotus lykkääntyy siihen ajankohtaan, jona osakevaihdossa vastikkeeksi saadut osakkeet luovutetaan. Siltä osin kuin vastike annetaan rahana, katsotaan luovutus veronalaiseksi. Osakevaihtoa koskeva sääntely perustuu yritysjärjestelydirektiiviin. Elinkeinoverolaissa tai yritysjärjestelydirektiivissä ei säännellä osakevaihdossa osakkeita hankkivan osakeyhtiön verotuksesta tai hankittujen osakkeiden hankintamenosta, joten osakkeiden hankintameno hankkivan yhtiön verotuksessa määräytyy verolain yleisten periaatteiden pohjalta.

Osakevaihtojärjestely mahdollistaa kohdeyhtiön arvostamisen välittömästi hankkivan yhtiön nettovarallisuuslaskelmalla käypään arvoon, joka vaikuttaa hankkivan yhtiön verotukseen sekä sen osakkeenomistajien osinkoverotukseen. Mahdollisuus suurempaan

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

huojennettuun osinkoon saattaa kannustaa puhtaasti verotuksellisista syistä toteutettaviin osakevaihtoihin. Esityksen mukaan pienten ja keskisuurten yritysten osakevaihdossa on usein kyse samojen osakastahojen kesken toteutettavasta järjestelystä osinkoverotuksen optimoimiseksi, jolloin osakkailla on intressi määrittää osakkeiden hankintameno mahdollisimman suureksi.

Esityksessä ehdotetaan, että osinkoverotuksen minimoimiseksi tehtyjen osakevaihtojen avulla saatava epätarkoituksenmukainen osinkoverohyöty estetään säätämällä arvostamislaisissa osakevaihdossa omistusta vaihtavien osakkeiden arvostusperiaatteista. Ehdotuksen mukaan osakkeet arvostetaan hankkivan yhtiön nettovarallisuuslaskelmalla käyvän arvon sijaan osakevaihtoa edeltävään matemaattiseen arvoon, jolloin käypä arvo ei paisuttaisi hankkivan yhtiön nettovarallisuutta eikä siten kasvattaisi yhtiöstä nostettavan huojennetun osingon määrää. Esityksessä on arvioitu, että muutoksen seurauksena yksinomaan osinkoverotuksen minimoimiseksi tehtyt osakevaihtojärjestelyt loppuisivat. Kohdeyhtiön osakkeen arvostaminen matemaattiseen arvoonsa hankkivan yhtiön nettovarallisuuslaskelmalla ei kiristäisi osakkeita luovuttaneen osakkeenomistajan verotusta verrattuna tilanteeseen ennen osakevaihtoa.

Osakevaihtojärjestelyt osinkoverotuksen minimoimiseksi liittyvät pääasiassa tilanteisiin, joissa osakevaihdon kohteena oleva yhtiö ja hankkiva yhtiö ovat samojen osakkaiden tai heidän lähipiirinsä omistuksessa, minkä vuoksi muutos ehdotetaan rajattavan koskemaan vain etuyhteydessä toisiinsa olevien osapuolten välillä toteutettuja osakevaihtoja, joissa osakkeiden omistus järjestelyn seurauksena vain muuttuu välilliseksi.

Arvoisa puhemies! Vaikka tämä on hieman hankalaakin veroteknistä tekstiä mietinnössä, ajattelin jatkaa vielä lyhyesti tästä ajallisesta kohdentamisesta ja muutamasta muusta näkökulmasta, mitä valiokunnan mietinnössä on haluttu nostaa esille.

Ensinnäkin arvostamislain muutosta ehdotetaan sovellettavan vain 1.1.2017 tai sen jälkeen toteutettuihin osakevaihtojärjestelyihin. Jos siis osakevaihto on toteutettu ennen vuotta 2017, ei tätä säännöstä sovellettaisi. Taustaksi on esityksessä esitetty useita oikeudellisia ja hallinnollisia perusteita, nimenomaan siis tämän ajallisen kohdentamisen taustaksi. Nimittäin Verohallinto on siirtynyt sähköiseen tietojärjestelmään vaiheittain vuodesta 2016 alkaen, jolloin tietojen jälkikäteinen saatavuus ja tarkastettavuus kyseistä ajankohtaa aikaisemmilta vuosilta olisi huomattavasti vaikeampaa ja alttiimpaa virheille.

Esityksen tavoitteet huomioon ottaen esityksessä ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena sitä, että arvostusmuutosta ei sovellettaisi jo tehtyjen osakevaihtojen osalta tulevaisuudessa nostettaviin osinkoihin, koska muutoin järjestelyn toteuttaneet pystyisivät edelleen hyötymään käyvän arvon kasvattamasta nettovarallisuudesta ja kevyesti verotetusta osingosta.

Ehdotetut muutokset kohdistuvat tulevaisuudessa tehtäviin verotuksellisiin toimiin. Lainmuutoksella ei muutettaisi ennen lain voimaantuloa toteutettujen osakevaihtojen tai osingonjakojen verotusta. Verovelvollisen oikeusasemaa ei myöskään heikennetä kohtuuttomasti, sillä lainmuutos ei poista jo toteutettujen osakevaihtojen liiketaloudellisia hyötyjä. Kyse olisi osinkoverojärjestelmän ja osakevaihtosäännöksen yhteisvaikutuksesta syntyneen tahattoman verohyödyn poistamisesta.

Ehdotetulla muutoksella on kuitenkin nähty myös taannehtivia vaikutuksia, koska verovelvollisen vahingoksi otettaisiin huomioon ennen lain voimaantuloa tapahtuneita seikkoja. Valiokunta toteaaakin yleisellä tasolla, että ennakoitavuuden ja kohtuullisuuden näkökulmasta verolainsäädännön muutoksiin, joilla on taannehtivia vaikutuksia, tulee

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

suhtautua äärimmäisen pidättyväisesti ja niihin tulee turvautua vain poikkeuksellisissa tilanteissa.

Arvoisa puhemies! Kuulemisessa on nostettu myös esille mahdollinen taannehtivuusongelma perustuslain näkökulmasta, ja tästä johtuen valiokunta on saanut selvitystä siitä, että asiassa ei ole eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 2 momentin mukaista epäselvyyttä. Tämä tarkoittaa siis sitä, että jos eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 2 momentin mukaan ilmenee, että olisi mahdollinen ristiriita perustuslain tai kansainvälisten sopimusten kanssa, valiokunta voi pyytää perustuslakivaliokunnalta lausunnon tästä väitetystä perustuslakiristiriidasta, ja siksi valiokunta on saanut selvityksen, jossa todetaan, että tämäntyyppiselle lausunnonle ei ole tarvetta.

Arvoisa puhemies! Esityksessä myös ehdotetaan osakevaihtosäännösten ulottamista Etan ulkopuolisiin maihin tiettyjen lisäedellytysten täyttyessä. Tältä osin tavoitteena on helpottaa rahoituksen hankkimista Suomessa sekä vahvistaa kilpailukykyä.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että osakeyhtiö voisi hakea muutosta oman osakkeensa vertailuarvoon.

Valiokunnan käsittelyssä on tehty muutamia täsmennyksiä.

Arvostuslain 12 §:ään esitetään pientä lisäystä, joka koskee sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon merkitsemistä ja kohtelua niissä tilanteissa aivan samalla lailla symmetrisesti.

Toinen on sitten voimaantulosäännös, 3. lakiehdotus, jossa valiokunta ehdottaa 3. lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen 2 momenttia täsmennettäväksi siten, että se vastaa perustuslaissa esitettyä ja osingon verotuksen alkamishetken vakiintunutta tulkintaa. Voimaantulosäännöksen 2 momentti 3. lakiehdotuksessa kuuluu muutoksen jälkeen seuraavasti: ”Lakia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2026 tai sen jälkeen nostettavissa oleviin osinkoihin.”

Arvoisa puhemies! Valiokunta ehdottaa näiden täsmennysten jälkeen, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen sisältyvän 1. lakiehdotuksen, että eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen sisältyvät 2. ja 3. lakiehdotuksen ja että eduskunta hylkää toimenpidealoitteen 11/2025.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Sitten edustaja Sarkkinen.

16.13 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys pyrkii puuttumaan listaamattomien yritysten osinkoverohuojennukseen liittyvään ongelmaan, jossa keinotekoisien osingonvaihtojärjestelyiden kautta pyritään minimoimaan verojen maksua. Esitys ehkäiseekin verrattain tehokkaasti keinotekoisien osakevaihdon avulla tapahtunutta osinkoverojen minimointia. Hallituksen esitys ei kuitenkaan vastaa osakevaihtoon liittyviin luovutusvoittovero-ongelmiin. Ellei hallituksen esitystä korjata esittämällämme tavalla, sillä ei pystytä riittävän tehokkaasti torjumaan luovutusvoittoverojen välttelyä.

Osinkoverotuksen merkittävän keventämisen lisäksi keinotekoisella osakevaihdolla voidaan keventää myös myöhemmin yrityskaupan yhteydessä maksuun pantavaa luovutusvoittoverotusta. Verotettavasta luovutusvoitosta voi muodostua huomattavasti pienempi kuin mitä se olisi ollut ilman osakevaihtoa. Vieläkin suurempi verohyöty muodostuu silloin, jos kohdeyhtiön osakkeet voidaan katsoa niin sanotuiksi käyttöomaisuusosakkeiksi, jolloin niiden luovutus on osakeyhtiölle kokonaan verovapaata.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Hallituksen esityksen mukaan jatkossa osakkeiden hankintamenoksi katsottaisiin verotuksessa osakkeen osakevaihtoa edeltänyt matemaattinen arvo. Tätä uutta määrittäytapaa sovellettaisiin kuitenkin vain tilanteissa, joissa sekä yritysmyynti että sitä edeltänyt lähipiiriosakevaihto ovat ajoittuneet 1.1.26 jälkeiselle ajalle. Tähän liittyy useita ongelmia. Suurimpia ongelmia ovat kapea ajallinen rajausta sekä se, ettei hallituksen esityksessä esitetä käyttöomaisuusosaketapauksiin minkäänlaista ratkaisua. Myös viimeksi mainittuihin tulisi puuttua nyt, kun korkeimman hallinto-oikeuden viimevuotinen ratkaisu on tehnyt käyttöomaisuusosakkeisiin liittyvän verosuunnittelun entistä helpommaksi. Lisäksi hankintamenon määräytyminen matemaattisen arvon mukaan johtaa siihen, että osa luovutusvoitosta jää jatkossakin verottamatta myös niissä tapauksissa, joissa uusia säännöksiä sovelletaan.

Hallituksen lausunnolla ollut luonnos puuttui käsittelyssä olevaa esitystä paremmin kuvattuun ongelmaan. Sääntelyn piiristä ollaan rajaamassa nyt ulos kaikki ne tuhat yritykset, joissa osakevaihto on jo toteutettu. Tämä kaventaa soveltamisalaa merkittävästi ja tarjoaa täyden verohyödyn kaikille osakevaihdon jo toteuttaneille. Säännös tulisikin palauttaa koskemaan myös jo tehtyjä osakevaihtoja niiltä osin kuin myynti ajoittui lain voimaan astumisen jälkeiselle ajalle.

Hallituksen esityksessä ei esitetä lainkaan ratkaisuja tilanteisiin, joissa lähipiiriosakevaihdon hankitut osakkeet saadaan luettua käyttöomaisuuteen ja siten myytyä kokonaan verovapaasti. Tästä johtuen luovutusvoittoveron voi jatkossakin välttää kokonaan osakevaihdon avulla, jos osakkeet katsotaan käyttöomaisuudeksi ja verovapaan myynnin edellytykset täyttyvät. Jotta luovutusvoittoverolta ei voisi välttyä kokonaan, tulisi hallituksen esityksessä säätää muutosehdotuksemme mukaisesti, ettei lähipiiriosakevaihdon hankittuja osakkeita voida lukea käyttöomaisuudeksi.

Kesällä lausunnoilla olleessa hallituksen esitysluonnoksessa esitettiin, että hankintamenoksi olisi tullut osakkeiden alkuperäinen hankintameno. Näin verotettavasta myyntivoitosta muodostuu osakevaihdon jälkeen samansuuruinen kuin mitä se olisi ollut ilman osakevaihtoa. Lakiesitys tulisi tältäkin osin palauttaa vastaamaan alkuperäistä esitysluonnosta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on siis oikeansuuntainen mutta riittämätön, ja se tulisi palauttaa lausuntoversiossa olleisiin muotoiluihin. Näillä perusteilla esitän, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseen mukaiset muutosehdotukset.

Lopuksi totean, että olisi ylipäättään korkea aika luopua listaamattomien yhtiöiden osinkoverohuojennuksesta, joka kannustaa erilaiseen verokikkailuun ja vähentää valtion verotuottoja ja ohjaa yrityksiä pumppaamaan rahaa ulos investoimisen sijaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitanen.

16.17 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on varsin tarpeellinen hallituksen esitys. Tällä tilkitään porsaanreikiä verotuksessa, ja tämä esitys tukkii sellaisen mahdollisuuden, että keinotekoisilla yhtiöjärjestelyillä sitten pyrittäisiin minimoimaan osinkoverotusta.

Minun on pakko mainita, puhemies, että tästä samasta asiasta edustaja Räsänen johdolla sosiaalidemokraattinen valtiovarainvaliokuntaryhmä teki toimenpidealoitteen jo tämän vuoden helmikuussa, ja tietenkin siltä osinkin on katsottava myönteisesti sitä, että tämä meidän toimenpidealoitteemme käytännössä nyt kyllä sitten etenee.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

On aina, puhemies, varsin viisasta tukkia porsaanreikiä verotuksesta. Se on aina viisasta, ja näinä taloudellisina aikoina se on erityisen viisasta, koska kyllähän siinä, että pystyy minimoimaan näitä maksettavia veroja, valtio myös menettää paljon yhteisiä verotuloja, ja se ei tietenkään ole hyvä asia se.

Tämä on mielestäni myös hieman, voisi sanoa, oikeudenmukaisuuskysymys. Jos näinä aikoina hallitus on esimerkiksi leikannut tavallisen suomalaisen palveluja ja tavallisen suomalaisen verotus on nostettu korkeimmilleen kymmenen vuoteen, niin on vähintäänkin kohtuullista, että puututaan myös sitten näihin mahdollisuuksiin minimoida verotusta, tehdä aggressiivista verosuunnittelua ja tehdä keinotekoisten yhtiöjärjestelyjen kautta mahdollisuuksia käytännössä katsoen vältellä merkittävällä tavalla veroja.

Mutta, puhemies, yksikään esitys ei ole ihan täydellinen, ja tässäkin sitten se pieni mutta tulee. Me kuulumme äsken tuossa edustaja Sarkkisen esittelyssä, että tähän on lausuntoluonnoksen jälkeen tehty tiettyjä heikennyksiä muun muassa tämän luovutusvoittoveron osalta siten, että luovutusvoittoveron välttelyä ei voida tällä tilkitä riittäväällä tavalla. Siksi me sosiaalidemokraatit olemme mukana tässä edustaja Sarkkisen esittelemässä vastalauseessa, ja niinpä kannatan edustaja Sarkkisen esitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Jari.

16.19 Jari Koskela ps: Kiitoksia, rouva puhemies! Tällä esityksellä sanotaan ”seis” kikkailulle, jossa perustetaan holdingyhtiö vain sitä varten, että osingot muutetaan kevyemmin verotettaviksi. Kun osakevaihdossa siirrytään käyvän arvon sijasta matemaattiseen arvoon, ei paperilla paisutettu nettovarallisuus enää oikeuta ylimääräisiin huojaennettuihin osinkoihin.

Rehellinen yrittäjä, joka pyörittää aitoa liiketoimintaa, ei häviä tässä. Häviö on se, joka on rakentanut järjestelmänsä pelkästään verohyödyn ympärille. Tämä on juuri sellaista veropohjan paikkaamista, joka tekee verotuksesta selkeämmän ja toimintaympäristöstä reilumman jokaiselle.

On ollut selvää, että osinkojärjestelmän sisälle on rakentunut väyliä, joita ei ole tarkoitettu tavalliselle pk-yrittäjälle vaan verosuunnittelun ammattilaisille. Etu yhteysosapuolten osakevaihtojen kiristäminen on täsmätoimi juuri näihin tapauksiin, sellaiseen kikkailuun, jossa omistus ei tosiasiaassa muutu mihinkään, mutta verotus kevenee. Tätä toimintaa ei voi perustella yrittäjyyden tukemisella.

Tässä osakkeiden arvostamista koskevan muutoksen arvioidaan lisäävän ansio- ja pääomaverotuloja yhteensä 37 miljoonaa, ja kun otamme varainsiirtoveron pienennyksen, 3 miljoonaa, nettovaikutus on 34 miljoonaa. Me perussuomalaiset haluamme, että verojärjestelmä kannustaa työllistämiseen ja investointeihin, ei pelkkiin paperijärjestelyihin. Tässä paketissa kohde on rajattu oikein ja tavallinen yrittäjä voi nukkua yönsä rauhassa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

16.21 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Koskela lausui äsken ne tärkeät sanat, että verotuksen pitää olla kannustavaa, mutta myös selvensi toiselta puolelta, että yhteiskunta saa oikeudenmukaisen osan siitä yrityksen tuotosta verona omaan kassansa. Tämän tasapainon hakemisestahan on tässäkin asiassa kysymys. Elikkä

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

yrittäjien pitää mieltää se asia sellaisena, että yrittäjän kannattaa edelleen yrittää, investoida, laajentaa ja ottaa työvoimaa töihin, ja sitten kertyvästä voitosta maksaa kohtuullisen veron yhteiskunnalle. Sehän olisi optimitilanne, että saataisiin yksityinen, avoin sektori toimimaan, koska sitä kauttahan tähän maahan tulevat ne verot.

Niin kuin aina puhutaan, otan yhden konkreettisen esimerkin, vaikka sadan miljoonan kaivosinvestoinnin: Siinä voi olla ensimmäinen alkuinvestointi sata miljoonaa koneisiin ja laitteisiin. Siitä tulee jo arvonlisäveroa 25 miljoonaa suurin piirtein, tai ehkä vähän alle, kun kaikissa ei välttämättä ole se vero niin kova. Sanotaan 20 miljoonaa arvonlisäveroa heti kättelyssä, ja vielä ei ole tehty varsinaista kaivostoimintaa juurikaan, mutta on koneita, laitteita ja muita tällaisia asioita ostettu. Elikkä sen jälkeen kun yritys lähtee sitten toimimaan ja tuottamaan, niin siitä se veronmaksu alkaa, sekä yhteisövero että ansiotuloverot ja muut verot, ja sitten käytetään palveluita ja monta muuta asiaa, ostetaan erilaisia varusteita sinne työmaalle, ja kaikesta kertyy pikkuhiljaa verokertymää valtion kassaan, ja kunta saa omat tulonsa aikanaan.

Näin ollen, kun edustaja Lohi esitteli tuon erittäin monimutkaisen lakipaketin, niin voi sanoa, että tuli mieleen erään valtiomiehen sanat, että kun edustaja Lohi lopetti puheenvuoronsa, hän olisi voinut lopuksi sanoa, että tämän pitäisi olla selvää tekstiä, varsinkin niille, jotka sen täysin ymmärsivät. Jotain ymmärsin, mutta en ihan ehkä kaikkea.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

16.22 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Tuossa edellä kun esittelin valiokunnan mietinnön, niin silloinhan ei oikein voi kertoa, mitä mieltä itse olen siitä, vaan pitää kertoa, mitä mieltä valiokunta on siitä, ja sen takia varasin tämän puheenvuoron vielä kertoakseni, että olen tämän mietinnön takana.

Täällä käytettiin muutamia puheenvuoroja, joissa duubioitiin tätä esitystä ehkä siltä kannalta, että olisi pitänyt mennä vielä pidemmälle joiltain osin, mutta samassa puheenvuorossa kyllä edustaja Sarkkinen — joka ehti valitettavasti jo lähteä — minusta hieman väärin ehkä ymmärtäen sanoi, että tämä nettovarallisuuteen perustuva listaamattomien yhtiöiden osinkoverojärjestelmä kannustaa pumppaamaan rahaa yhtiöstä pois. Näinhän se ei ole, vaan itse asiassa se on juuri päinvastoin. Eli jos otat sitä rahaa yhtiöstä pois heti alkuun, niin eihän sinulla kerry nettovarallisuutta. Tämähän kannustaa nimenomaan jättämään sinne yhtiöön sitä varallisuutta, jotta se nettovarallisuus kasvaa, jotta tulevaisuudessa saisit osinkotuloja huojennetulla verotuksella.

Ymmärrän sen, että tänä aikana, ja jo pitkään, on keskusteltu siitä, onko tämä optimaalinen, paras mahdollinen osinkoverojärjestelmä. Minusta tätä keskustelua pitää käydä ja pitää jatkaa, mutta silti olen sitä mieltä, että kun katsotaan taaksepäin historiaa, niin onhan tämä järjestelmä, jossa pienet ja keskisuuret yritykset ovat pitäneet vahvoja taseita ja on verotuksellisesti kannustettu pitämään vahvaa tasetta, jotta saat huojennettuja osinkoja, ollut — jopa niinkin voimakasta sanaa voisin käyttää — siunauksellinen tavallaan Suomen taloudelle. Kun me tulimme koronakriisiin, jossa monessa yrityksessä tuli ongelmia, niin tämä järjestelmä oli kannustanut pitämään vahvat taseet, ja me näimme yllättävän vähän yritysten kaatumisia ja konkursseja siinä kriisissä. Tuntuu, että niitä konkursseja tulee vielä enemmän tällä hetkellä kuin tuli silloin korona-aikana. En ihan tilastoja tarkkaan muista, mutta taitapa olla, että niitä tulee nytten enemmän. [Lauri Lyly: 3 500!] Eli kyllä tällä on ollut iso merkitys.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Millä tavalla tahansa tätä osinkoverojärjestelmää uudistettaisiinkaan tulevaisuudessa, niin minusta sen kärjen pitäisi olla siinä, että me huomioisimme siinä myös yrittäjän riskin. Ei voi olla siis niin, että yrittämisen verotus olisi aivan samalla viivalla palkansaajan kannalta, joka ei ota sitä yrittäjän riskiä. Moni pk-sektorin yrittäjä joutuu sen lisäksi, että hän panee omaa rahaa sinne, antamaan takauksia yhtiön puolesta tai kantamaan muuten henkilökohtaista vastuuta siitä yritystoiminnastaan, ja silloin jos sijoitetaan siihen rahaa, niin pitäähän sille sijoitukselle ja kannettavalle riskillekin jonkunlainen preemio ja hyöty siitä syntyä. Tämä kannattaa muistaa aina. Mutta porsaanreiät pitää tilkitä, ja nyt tämä on tehty, ja hyvä näin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Savio.

16.26 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tällä lakimuutoksella puututaan listaamattomien yhtiöiden eräistä keinotekoisista holdingyhtiöjärjestelyistä seuraavan hyvin matalan osinkoverotuksen epäkohtiin, ja on erittäin hyvä asia, että tähän puututaan. Esimerkiksi monet somevaikuttajat ovat hyödyntäneet holdingyhtiöitä verotuksellisesti ilman merkittäviä liiketoimintaan sitoutuneita pääomia ja saaneet täten hyvin matalasti verotettuja osinkoja. Mutta tämä holdingyhtiöjärjestely, joka on ollut keinotekoinen monessa tapauksessa, ei ole ollut lainsäätäjän alkuperäinen tarkoitus silloin, kun listaamattomien yhtiöiden yrittäjäriskiin perustuvaa huojaennettua osinkoverotusta on säädetty. Nyt tämä asia onneksi korjataan.

Arvoisa puhemies! Tätä lakimuutosta sovelletaan vuoden 2017 alussa tai sen jälkeen holdingyhtiölle luovutettuihin osakkeisiin niissä tilanteissa, joissa luovuttaja ja vastaanottaja ovat etuyhteydessä keskenään. Osakevaihdossa omistusta vaihtavat tai jo vaihtaneet osakkeet tullaan osinkoveroa määrättäessä arvostamaan ne hankkivan yhtiön nettovarallisuuslaskelmalla osakevaihtoa edeltävään matemaattiseen arvoon, jolloin ensi vuoden alusta lähtien nostettavissa olevia osinkoja koskeva verotus ei riipu siitä, onko tässä osinkoa maksava yhtiö holdingyhtiö vai se todellista liiketoimintaa harjoittava yhtiö, ja tämä on oikea lähestymistapa.

Arvoisa puhemies! Tämä lakimuutos tuo eri yritysmuotoja aiempaa selkeämmin samalle viivalle ja yhdenmukaistaa verotusmenettelyä. Samalla on todennäköistä, että holdingyhtiöjärjestelyt vähenevät merkittävästi, kuten valiokunnan puheenjohtaja Lohi esittelypuheenvuorossaan totesi.

Ehdotuksen arvioidaan myös tuovan valtiolle vuosittain yli 30 miljoonan euron lisäverotulot, mikä on tärkeää julkisen talouden kestävyuden näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on erittäin hyvä ja kannatettava.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

16.28 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lohi tuossa innoitti pyytämään puheenvuoron tästä yritysverotuksesta. Mutta ensin sanoisin tästä lakiesityksestä, että on hyvä, että tilkitään näitä porsaanreikiä ja saadaan läpinäkyvämmäksi ja verotuksellisesti tasa-arvoisemmaksi tämä tilanne. Siinä mielessä tässä on järkeä, mutta siitä, mitä edustaja Sarkkinen tuossa toi ja mitä edustaja Viitanen kannatti, olen samaa mieltä, niistä huomioista.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Kyllähän yritysverotuksen ideaalimalli olisi se, että meillä verotettaisiin osakeyhtiöitä ja listaamattomia yhtiöitä ja holdingia kaikkia samoilla periaatteilla, samalla lailla ja se olisi ennustettavaa. Nyt meillä on tällaisia poikkeussääntöjä olemassa, ja se tässä tekee sitten siitä aina vähän sentyyppisen, että sitten ruvetaan sitä yhtiömuotoa hakemaan vähän sen mukaan, mikä kulloinkin verotuksellisesti tuntuisi viisaalta. Mutta kaikkein parasta olisi, että meillä olisi sellainen verotus yrityskentässä, että se olisi aika tasapuolinen ja läpinäkyvä ja silti kohtuullinen, koska hyvässä verojärjestelmässä on laaja veropohja ja matala verokanta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

16.30 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Kyllä täytyy todeta, että edustaja Lylyn ajatuksessa on myös järkeä siinä, että meillä listattujen osakeyhtiöiden ja listaamattomien osakeyhtiöiden osinkoverotus olisivat samalla viivalla, ei tulisi tavallaan tämmöistä kynnystä. Mutta sitten on myös se toinen puoli: Silloin kun puhutaan listaamattomista yhtiöistä, niin silloin puhutaan pääsääntöisesti, jos katsotaan isoa massaa, yrityksistä, jotka ovat hyvin yrittäjävetoisia. Siellä kannetaan eri tavalla yrittäjäriskiä kuin sitten pörssiyrityksissä, jotka ovat listattuja. Siellä on palkkajohtaja, siellä eivät samalla tavalla omistajat joudu antamaan esimerkiksi vakuuksia, takauksia tai reaalivakuuksia yhtiöiden velkojen puolesta, ja siitä puuttuu tietyllä tavalla tämmöinen yrittäjäyys, silloin ollaan palkkatöissä.

Minusta, tässä kun tätä pintaa pikkusen raaputtaa ja miettii, sillä on ollut ihan selkeä peruste, että osinkojakin on verotettu eri tavalla listaamattomissa osakeyhtiöissä kuin sitten listatuissa, ja niin se edelleenkin on. Mutta kun tätä järjestelmää kehitetään, niin minusta pitää avoimin mielin suhtautua siihenkin, että jos me löydämme järkevän mallin, jossa saadaan samanlainen verotus, niin ei sitä pidä lähtökohtaisesti poissulkea. Se ei ole se itsetarkoitus, mutta oleellista on miettiä, että silloin kun puhutaan listaamattomista yhtiöistä, niin oleellista ei ole pelkästään yhteisöveron määrä tai se, miten osinkovero menee, vaan se, mikä kokonaisvaikutus, kokonaisveroaste muodostuu tälle yrittäjälle siitä toiminnasta. Se on se olennainen tekijä, joka pitää muistaa, kun puhutaan listaamattomista. Jos me saamme mallin, joka toimii hyvin molempiin, niin mikä ettei sekin voisi tulla kyseeseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

16.32 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos hyvistä puheenvuoroista tässä edellä. Ajattelen kyllä monessa mielessä samalla lailla kuin edustaja Lyly, joka nosti esille sitä, että meidän pitää tiivistää veropohjaa. Porsaanreikien tilkitseminen on äärimmäisen tärkeää. Toisaalta myös itse usein olen pohtinut, että kun tätä verotusta on tehty vähän niin kuin pala palalta monessa kohdassa, niin siitä myös on tullut aika rikkonainen tai erilaisia vaihtoehtoja sisällään pitävä. Ajattelen itse niin, että isossa kuvassa juuri samalla tavalla meidän pitää yksinkertaistaa meidän verotusta ja tavoitella sitä, että se järjestelmä olisi sellainen, joka kannustaa kasvuun, investoimaan, työllistämään ja myös siihen riskinottoon.

Ja kyllä edustaja Lohi ihan oikein mielestäni avasi myös tätä eroa, mikä on esimerkiksi näiden listaamattomien ja pörssiyritysten välillä, vaikka isossa kuvassa voisi kannattaa

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

sitä, että yritykset tuodaan samalle viivalle, mutta pitää tunnistaa myös se, että meillä on hyvin erilaisia yrityksiä. Monet ovat pieniä — itse asiassa kaikki ovat tainneet joskus olla pieniä ja sieltä kasvaneet — ja ennen muuta toivon, että yhdessä voitaisiin etsiä sitä, että meille syntyisi yhä enempi yrityksiä, jotka olisivat kasvuhakuisia, investointivalmiita.

Mutta se, jos me pystymme meidän verotuksen erilaisia porsaanreikiä tilkitsemään, mahdollistaa sen, että voimme sitten muuten verokantoja alentaa.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta ja tuloverolain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi verolaeiksi

Hallituksen esitys HE 98/2025 vp

Lakialoite LA 27/2023 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 13/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Viitanen.

Keskustelu

16.34 **Pia Viitanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Me tämän lakiesityksen ykköskäsittelyssä jo esittelimme SDP:n vaihtoehtoista linjaa tälle hallituksen tuloverolakipaketille, mutta todettakoon nyt vielä, että kannamme tässä kyllä suurta huolta ja jopa ihmetystä siitä, että näinä aikoina kun hallitus ensin leikkasi kovasti pienituloisilta ja leikkasi myös palveluista, ihmisten, tavallisten suomalaisten palveluista, sitten yllättäen viime kevään kehysriihessä tehtiin linjanveto siitä, että löytyi yllättäen isoja, miljardien veronkevennysvaroja kaikkein rikkaimpien ja kaikkein varakkaimpien hyväksi. Tässä sitten esimerkiksi tämä tuloveron kevennys, tämä marginaaliverokysymys, on historiallisen suuri tuloveron kevennys kaikkein rikkaimmille. Siinä me olemme ihmetelleet tätä hallituksen outoa linjaa tehdä arvovalintoja tänä päivänä. Nimittäin onhan niin, että tänä päivänä hallituksen toimesta tavallisen suomalaisen verotus on nostettu kireimmilleen kymmeneen vuoteen, ja olisi kuvitellut, että sitten kun sitä veronkevennysvaraa löytyy, olisi ollut sen tavallisen suomalaisen vuoro. Mutta näinhän tässä ei käynyt.

Olemme todenneet, että tämä hallituksen linja on varsin epäreilu. Tosiasiassa näistä veronkevennyksistä hyötyy vain silloin jos kuukausitulo on sellaista 9 000:ta euroa kuukaudessa. Ministeriaitiossa tulee vuodessa useita tuhansia euroja veronkevennyksiä, ja miljonääreille hallituksella on rahaa antaa jopa 100 000 euron veronkevennys. Toisaalta taas kun hallituspuolueet kovasti puhuvat, että tässä nyt kevennetään merkittävästi pieni- ja keskituloisten verotusta, on varsin tarpeellista katsoa, mitä sinne lompakkoon jää. Kun hallitus toisaalla tekee veronkiristyksiä — esimerkiksi järjestäytyneille palkansaajille tehdään täsmäveronkiristys tämän ay-liikkeen jäsenmaksun verovähennysoikeuden poiston myötä, työhuonevähennys poistuu jne. — ja toisaalla myös

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

työttömyysvakuutusmaksut nousevat hallituksen heikon työllisyydenhoidon johdosta, niin kuinka ollakaan lopputuloksena lompakkoon jää esimerkiksi pienituloiselle, 2 000 euroa tienaa vallee miinusmerkki, 4 000 tienaa vallee jää vain muutamia kymppejä ja 6 000 tienaa vallee insinöörielle voi jäädä vaikka plus miinus nolla.

Eli, puhemies, tämä on meidän mielestämme väärä linja. Silloin kun veronkevennysvaraa on, me kohdistaisimme kaiken veronkevennysvaran pieni- ja keskituloisille. Tämä on SDP:n linja.

Puhemies! Meillä on muitakin esityksiä tässä meidän vastalauseessamme. Esimerkiksi kotitalousvähennyksen osalta haluaisimme tukea naisvaltaisia yrittäjiä, ja esitämme, että kotitalousvähennystä parannettaisiin hoito- ja hoiva- sekä kotitalousavun osalta, ja samoin meillä on sitten muutama lausuma.

Tässä yhteydessä, puhemies, haluan ensin esittää, että SDP:n vastalauseen mukaisesti 6. ja 7. lakiehdotus hylätään kokonaan, ja sitten esittelen tässä myös meiltä SDP:stä kaksi lausumaa. — Tarvitseeko nämä lukea ihan kokonaan, ilmeisesti?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Jos se on ollut vastalauseessa, niin tiivis kertomus riittänee, eikö niin?

Joo, ei tarvitse lukea. — Eli siis ensimmäinen lausumaesityksemme käsittelee kotitalousvähennyksen laajentamista siten, että se voitaisiin remonttitöissä ulottaa myös asunto-osakeyhtiöihin, eli siis kerros- ja rivitaloihin. Tämä on ensimmäinen lausuma.

Tämä toinen lausuma koskee listaamattomien yhtiöiden osinkoverohuojennusta, jota pitäisi korjata. Viittaan tuossa muun muassa edellisessä pykälässä käytyyn keskusteluun tästä kyseisestä asiasta. Valtiovarainministeriön omat työryhmät, Järvikareen työryhmä ja sitä ennen myös Hetemäen työryhmä, ovat tätä toimenpidettä suositelleet, ja tässä toisessa lausumassa sitten esitämme tätä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

16.38 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Viitanen puhui ostovoimasta. Ensi vuonna keskituloisen ostovoima vahvistuu 800 euroa, toisin kuin edustaja Viitanen antoi ymmärtää. Itse asiassa ensi vuonna ostovoima on 2 300 euroa enemmän kuin Sanna Marinin hallituksen ostovoimakuopassa. Eli nyt me palaamme siihen tilanteeseen, missä ostovoima parhaimmillaan oli, eli tämä tilanne korjaantuu teidän valtakautenne ostovoimamontusta.

Me kohdistamme pieni- ja keskituloisille miljardin veronkevennyksestä suurimman osan, ja ensi vuonna veronkevennys on keskimäärin 480 euroa, ja esimerkiksi 4 000 euroa tienaa vallee kahden aikuisen lapsiperheelle veronkevennys on merkittävä ensi vuonna.

Korkeimpien marginaalien alentamisen kohdalla en oikein ymmärrä, että te vastustatte sitä veronkevennystä, mikä kaikista todennäköisimmin, Ruotsinkin esimerkin mukaan, tulee rahoittamaan itsensä täydellisesti ja jopa yli.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vastauspuheenvuoro, edustaja Viitanen.

16.39 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että ostovoima näyttää myönteisiä merkkejä — [Timo Heinonen: Ei se ole mikään merkki!]

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

siitä kiitos muuten muun muassa ay-liikkeen neuvottelemille palkankorotuksille. On hyvä, että tällaisia asioita on.

Mutta, edustaja Heinonen, minä tuossa omassa puheenvuorossani puhuin hallituksen veropäätöksistä ja siitä, mitä niiden seurauksena jää kukkaroon. Katsotaan, mitä sinne kukkaroon jää. Voi olla, että muutamalla sadalla miljoonalla kevennätte pieni- ja keskituloisten verotusta, mutta samaan aikaan toisella kädellä te kiristätte juuri näiden ihmisten verotusta. Sen seurauksena me olemme nähneet monia laskelmia, missä käy niin, että jollakin menee jopa pakkasen puolelle. Se lompakko hallituksen päätösten seurauksena voi verojen jälkeen mennä pakkasen puolelle tähän vuoteen verrattuna. Tästä minä, puhemies, kannoin huolta omassa puheenvuorossani.

Mitä tulee tähän marginaaliveroon, ei tämä aika kyllä nyt ole sellainen, että ensimmäinen huoli olisi niistä kaikkein hyvätuloisimmista. Kyllä mielestäni, puhemies, vuorineuvokset ja muut voivat hieman nyt odottaa. Nyt on tavallisen suomalaisen, tavallisen palkansaajan vuoro, ja siksi veronkevennysvara tulee kohdistaa pieni- ja keskituloisille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly, vastauspuheenvuoro.

16.41 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin tähän ostovoimaan ja vertailuun Marinin hallitusaikaan ja sitten tähän aikaan. Kaikki täällä salissa tunnustamme sen, että inflaatio silloin, kun oli Sanna Marinin hallitus, tuli energiakriisistä, joka syntyi siitä, että Venäjä hyökkäsi Ukrainaan, ja kun palkkasopimukset ja työehtosopimukset olivat silloin tavallaan kiinni, niin ne eivät tietenkään ole voineet vastata siihen inflaatiopiikkiin, mikä silloin tuli pariksi vuodeksi, aika korkea inflaatio, ja totta kai siinä ostovoima silloin putoaa ihan luonnollisista syistä. Meillähän pitäisi olla palkkasopimusjärjestelmät semmoiset, että siellä pitäisi olla inflaatio mukana, kun lasketaan palkankorotuksia, ja laskea sille jonkinlainen puskuri. Tämä aina unohtuu tässä, kun vertaillaan.

Ja sitten tälle kaudelle voi sanoa, että kyllähän ay-liike ja työnantajat ovat neuvotelleet sellaiset palkkaratkaisut, että ostovoimaa tulee. Korot ovat tulleet alas, ja inflaatio on nyt matalampi. Nämähän ovat ne ostovoiman todelliset syyt, [Timo Heinonen: Ja työn verotuksen keventäminen!] ja sieltä tulee se isoin ostovoiman kasvu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio, vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen edustaja Heinonen, vastauspuheenvuoro, ja sitten mennään puhujalistaan.

16.42 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käyty mielenkiintoista keskustelua tästä ostovoimasta ja ehkä ostokyvystä, mutta ehkä näin keskustalaisena nostan tähän kolmannen elementin: nämä ostohalut. Eli tällä hetkellä meillä on se ongelma, että ne, joilla olisi ostokykyä ja ostovoimaa, ovat aika haluttomia kuluttamaan. Siitä tietysti täällä salissa on käyty keskustelua jo moneen, moneen kertaan, että kuka on pelotellut ja kenet, että ei uskalleta kuluttaa, mutta se, että näköpiirissä on nyt sitä, että se ostovoima muuttuisi kulutukseksi, jää nähtäväksi. Joka tapauksessa se on hyvin pientä, mitä siellä tapahtuu.

Itselläni ja meillä on kohtuullisen hyvä tilanne kotona, ja kyllä me ollaan pohdittu monta kertaa puolison kanssa sitä, että ei me enää pystytä, ei me osata kuluttaa kauheasti enempää

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

kaikkea, mikä meille verohyötyä tulee. Keittiöremontti toki tehtiin. Kun vaimo ilmoitti, että meillä tehdään keittiöremontti, niin se oli silloin selvää, että se tehtiin ja kulutettiin näin. Mutta muuten ne menevät kyllä pitkälti sitten säästöön.

Tämä kokonaisuus pitää saada menemään eteenpäin. Ainoastaan pelkällä kulutuksen kasvulla ja kasvulla ei näitä yhteiskunnan ongelmia ratkaista, vaan sillä, että kaikki kokevat olevansa mukana ja pääsevänsä mukaan tähän kehitykseen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

16.43 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä on Suomessa yksi maailman tiukimpia progressioita, jossa siis hyvätulaiset maksavat kyllä erittäin paljon veroja. Sen näimme sinä päivänä, mitä osa kutsuu kateellisuuspäiväksi, minä kutsun kiitospäiväksi. Sinä päivänä me tiedämme, miten paljon ihmiset tässä maassa veroja maksavat, ja niillä verorahoilla näitä palveluita rahoitetaan. Yli 50 000 euroa tienaa maksavat yli 60 prosenttia meidän kaikesta tuloverokertymästä. Yli 100 000 euroa tienaa maksavat noin neljänneksen koko verokertymästä. Nyt on kyse siitä, onko oikein, että tienatusta eurosta maksetaan yli puolet veroa. Aika laajasti ajatellaan, että kyllä jokainen ansaitsemastaan eurosta vähintään puolet ansaitsisi itselleen, ja sitä kohden tässä mennään, kun näitä ylimpiä marginaaleja alennetaan. Ruotsi teki sen muutamia vuosia sitten, ja nyt tuoreet selvitykset osoittavat, että se itse asiassa rahoitti itsensä 120-prosenttisesti, eli reilusti enemmän tuli [Puhemies koputtaa] valtion hyvinvointikassaan euroja käytettäväksi kuin ennen sitä kevennystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, varsinainen puheenvuoro, poissa. — Edustaja Hänninen.

16.45 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Pääsemme pian päättämään historiallisesta askeleesta kohti työn ja yrittäjyyden verotuksen keventämistä. Tahdon korostaa, että kyse ei ole yksittäisestä muutoksesta vaan kokoaan suuremmasta suunnanmuutoksesta. Kyse on siitä, että työstä ja ahkeruudesta jää suomalaisille enemmän käteen. Me teemme nyt sen, mitä olemme luvanneet: työnteon verotusta kevennetään ja työn vastaanottamisen kannustimia vahvistetaan.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta on puoltanut esitystä ja korostanut sen vaikutuksia työnteon kannattavuuden ja ostovoiman vahvistamiseen. Erityisen merkittävää on työtulovähennyksen korottaminen ja lapsikorotuksen kasvattaminen. Nämä toimet tukevat pieni- ja keskituloisia perheitä, siis heitä, jotka pyörittävät arkea ja pitävät tämän maan liikkeessä.

Työ, yrittäjyys ja liikkuminen ovat Suomen kasvun lähteet, ei velka eivätkä jatkuvat veronkiristykset. On sanottu, että vain velalla, veroja lisäämällä ja korottamalla ei saada maan taloutta kuntoon. Valiokunnan mietinnössä todetaan aivan oikein, että työn verotuksen keventämisellä vahvistetaan pitkän aikavälin kasvun edellytyksiä. Tämä on vastuullista talouspolitiikkaa, joka rakentaa perustaa vahvemmalle Suomelle. Jos on pakko verottaa, niin sen voi tehdä kurittamatta kansalaisia. Kun palkasta jää käteen enemmän, kasvaa paitsi työn arvostus myös toivo tulevaisuudesta.

Arvoisa puhemies! Turvallinen ja vakaa yhteiskunta rakentuu myös taloudellisesta turvallisuudesta. Kun työntekeä kannattaa, julkinen talous vahvistuu ja

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus turvataan. Tämän hallituksen linja on selvä: vain työ ja sen tekeminen luo kestäväää kasvua, ja kasvu luo turvaa. Työtä ei voida ostaa velaksi, vaan työpaikkojen on synnyttävä innovaatioista ja yrittämisestä.

Turvallisuus ja talous kulkevat käsi kädessä. Tämä esitys on yksi osoitus siitä. Työlle ja yrittämiselle annetaan arvo. Suomalaisille annetaan uskoa tulevaisuuteen. Kasvu on jo käynnistymässä, eivätkä korkeat tuloverot saa olla sen hidasteena. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Jari.

16.49 Jari Koskela ps: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Käsitlemme tänään valtiovarainvaliokunnan mietintöä ensi vuoden tuloverotuksesta. Hallituksen linja on, että suomalaisten ennätyskorkeaa verotusta on kevennettävä ja palkasta pitää jäädä enemmän käteen. Samalla kun laskemme korkeimpia marginaaliveroja, samalla kevennyksiä suunnataan myös pieni- ja keskituloisille. Kansalaisten ostovoima on ollut koko hallituskauden nousussa, ja näillä nyt käsitellyssä olevilla veromuutoksilla se kasvaa myös vuonna 2026.

Perussuomalaisille erityisen tärkeää on, että lapsiperheet hyötyvät. Lapsista puhutaan usein kauniisti juhlapuheissa, mutta arkinen totuus on se, että hoitomaksut, asumiskustannukset ja ruokaostokset painavat juuri perheiden arjessa kovimmin. Kun palkasta jää enemmän käteen, on helpompi maksaa harrastusmaksut, talvikengät ja jokapäiväinen ruoka. Lapsikorotuksen tuplaamisen ansiosta kaksilapsinen perhe maksaa ensi vuonna 400 euroa vähemmän veroja. Kun syntyvyyttä halutaan nostaa, on syytä jatkossakin vahvistaa lapsivähennystä.

Arvoisa puhemies! Suomessa verotus on kokonaisuutena liian korkea. Se on tosiasia, jonka jokainen palkansaaja ja yrittäjä näkee tilinauhassaan ja veroilmoituksessaan. Perussuomalaisten mielestä oikea suunta on laskea verotusta, ei kiristää sitä entisestään. Se on ollut linjana hallituksen 10 miljardin sopeutumisurakassa: ennemmin menosäästöjä kuin veronkorotuksia. Korkea verotus syö työnteon kannustimia, heikentää ostovoimaa ja jarruttaa talouskasvua. Kun veroaste nousee yhä ylemmäs, lopputulos ei ole hyvinvointi vaan näivettyminen.

Arvoisa puhemies! Oppositio puolueet ovat jättäneet mietintöön omat vastalauseensa, jotka toimivat pohjana myös loppukuussa käsiteltävänä olevissa vaihtoehtobudjeteissa. Positiivista on, että sekä SDP:n että keskustan vastalauseessa hyväksytään tarve keventää työn verotusta. Teillä on omat mallinne, joista me olemme eri mieltä. Itse en pidä järkevänä monimutkaistaa työn verotusta lukuisilla eri vähennyksillä. On järkevämpää poistaa vähennyksiä ja laskea veroja yleisesti. SDP:ssä esitetään, että pääomia pitäisi verottaa enemmän. Tämä kuulostaa paperilla ehkä houkuttelevaltakin, mutta todellisuus on hyvin toisenlainen. Pääomien liian kireä verotus ei tuo lisää rahaa suomalaisille hyvinvointipalveluille. Se johtaa siihen, että pääomat ja niiden mukana investoinnit ja työpaikat siirtyvät maihin, joissa verotus on kevyempää ja ennakoitavampaa. Tätä ilmiötä tapahtuu jo nyt. Pääoma on globaalia ja liikkuvaa. Jos me teemme Suomesta maan, jossa onnistumisesta ja investoimisesta rangaistaan, yritykset ja sijoittajat valitsevat Ruotsin, Viron tai jonkin muun maan. Silloin ei verotuloja kerry vaan ne katoavat rajojen yli.

Perussuomalaiset haluavat, että Suomi on maa, jossa kannattaa tehdä työtä, perustaa yritys, investoida ja kasvattaa perhettä. Siksi puolustamme linjaa, jossa työn verotusta

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

kevennetään, yrittämisen edellytyksiä parannetaan ja pääomaverotusta tarkastellaan niin, että se tuo pääomia Suomeen eikä karkota niitä pois. Näin syntyy työtä, näin syntyy kasvua, ja näin syntyy myös verotuloja. Näillä me pystymme turvaamaan aidot tärkeät palvelut: poliisin, puolustuksen, hoivan ja koulutuksen. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö poissa. — Edustaja Lyly.

16.53 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin tässä alussa kannatan edustaja Viitasen tekemiä ehdotuksia ja niitten osalta tehtyjä lausumia. Niihin ilmeisesti vielä palataan uudestaan tässä yhteydessä, mutta niitä on nyt kannatettu.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä SDP:n verolinja on kuitenkin sellainen, jolla pieni- ja keskituloisten ostovoimaa halutaan turvata, ja tässä verokokonaisuudessa on nimenomaan kohdennus tehty pieni- ja keskituloisille ja sitten työtulovähennyksellä on kohdennettu vielä nuorille ja sitten pitkäaikaistyöttömille, ja se on ihan tarpeellinen asia.

Minulla on tässä laskelma siitä, kuinka meillä esimerkiksi 10 000 euroa vuodessa ansaitseva palkkatyöläinen, työtön tai eläkeläinen maksaa veroa. 10 000 ansaitseva palkkatyöläinen ei maksa veroa, eikä eläkeläinen maksa siitä, mutta työtön maksaa 1 600 euroa veroa siitä tulosta. Tämä on semmoinen asia, jonka takia SDP on kiinnittänyt tähän kohtaan huomiota.

Jos sitten sanotaan vaikka 20 000:n vuosituloilla, niin palkkatyöläinen maksaa 616 euroa veroa, työtön 4 420 ja eläkeläinen 2 670. Tässä näkee, että meillä on aika korkea marginaali myöskin tulojen alapäässä erityisesti työttömien osalta, ja tämä usein unohtuu täällä salissa. Kun me katsotaan tätä verojärjestelmää, niin tämä on sellainen asia. Tämä liittyy siihen, että työttömillä ei ole käytännössä muuta kuin perusvähennys, jota he tässä pystyvät käyttämään. Kaikki muut vähennykset ovat käytännössä pois. Siinä mielessä tämä kokonaisuus on myöskin huomioitava, ja tässä on tätä kohdennusta tehty sinne työttömien suuntaan.

Toinen asia, arvoisa rouva puhemies: Kun on puhuttu paljon siitä, että meidän pitää saada kotimaista taloutta pyörimään, niin tämä kotitalousvähennyksen kohdentaminen ja nostaminen ja sitten vielä sen kohdentaminen myöskin näihin rivitalo- ja kerrostaloasuntoihin on yksi tapa, jolla me tuomme talousvaikutuksia ja saamme niitä remontteja ja muita niissä vietyä eteenpäin. Tämä on semmoinen asia, joka on ollut semmoinen yksi kohta, jota meillä ei ole verotuksessa aiemmin huomioitu, ja nyt SDP halusi myös sen tuoda tähän mukaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

16.56 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! En tiedä, kiristyykö vai keveneekö verotus, mutta aina vaan vähemmän meitä täällä salissa näin loppuiltapäivä kohti on. Täällä olisi toki semmoinen huomattavasti seesteisempi tunnelma, ellei tuo edustaja Lohi aina huutelisi väliin. [Naurua — Markus Lohi: Vastauspuheenvuoro!] — Ja edustaja Lylyä naurattaa näköjään.

Arvoisa puhemies! Asiaan: Hallitus esittää tuloverolakeja muutettavaksi siten, että työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksut sekä sellaisten muiden järjestöjen jäsenmaksut, joilla sääntöjensä mukaan voisi olla työmarkkinatoimintaan liittyviä tavoitteita, eivät olisi vähennyskelpoisia menoja. Tämä on aiheuttanut jonkin verran järjestöissä nyt

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

sääntömuutoksia ja hieman epävarmuutta siitä, mikä tämä tilanne käytännössä tulee olemaan. Elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia ja maatilatalouden tuloverolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että yhdistyksille tai muille oikeushenkilöille, joilla voi niiden sääntöjen tai yhtiöjärjestyksen mukaan olla työmarkkinatoimintaa koskevia tavoitteita, maksetut jäsenmaksut olisivat verotuksessa vähennyskelvottomia.

Jäsenmaksujen vähennysoikeuden poistamisen arvioidaan lisäävän verotuloja yhteensä reilut 190 miljoonaa euroa, josta noin 20 miljoonaa euroa kohdistuu yhteisöveroon. Todellisuudessa hallituksen esitys kiristää tavallisten työtä tekevien suomalaisten verotusta. Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen vähennyskelvottomuus nostaisi verotusta lähes kahdella miljoonalla verovelvollisella. Keskimääräisen veroasteen muutoksen arvioidaan olevan noin 0,2 prosenttiyksikköä ja keskimääräisen veromuutoksen noin 86 euroa vuodessa. Summa voi kuulostaa pieneltä, mutta se on kuitenkin merkittävä — jo pelkästään periaatteellisena kysymyksenä siitä, mitä tässä on tapahtumassa.

Keskusta ei hyväksy tällaista työn verotuksen kiristämistä. Palkansaajien verotuksen kiristämisen sijaan keskusta muuttaisi mieluummin työmarkkinajärjestöjen ja suurten yleishyödyllisten säätiöiden ja järjestöjen sijoitustuotot osittain veronalaiseksi tuloksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo poissa. — Edustaja Sarkkinen.

16.58 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikan kokonaisuus on taloudellisesti eriarvoistava. Suurituloisille annetaan kauhalla veronalennuksia samalla, kun pienituloisilta leikataan ja keskituloiset saavat verohyötyä ehkä lusikallisen verran. Veronkevennyksistä suurin hyöty tulee miljonääreille. Pienituloisten verotus voi jopa kiristyä, kun työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen verovähennysoikeus poistuu. Verovähennysoikeuden poistamisen tavoitteena näyttää olevan lähinnä heikentää ammattiyhdistysliikkeen asemaa ja järjestäytymisastetta Suomessa. Tämä on erikoinen pyrkimys ottaen huomioon, että Euroopan unionissa pyritään päinvastoin vahvistamaan järjestäytymisasteita ja tukemaan kollektiivista neuvottelua.

Arvoisa puhemies! Käsittelin tätä aihepiiriä ja hallituksen politiikan kokonaisuutta ja vasemmistoliiton vaihtoehtoja laajemmin lakiesitysten ensimmäisessä käsittelyssä, joten totean tässä vaiheessa vain esityksen ja esitän, että vastalauseen 4 mukaisesti lakiehdotukset 3, 5, 6 ja 7 hylätään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm.

17.00 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Sarkkisen tekemää esitystä.

Kuten edustaja Sarkkinen jo mainitsi, tosissaan viime viikollahan me keskustelimme tästä vuoden 2026 verotuksesta ja siihen liittyvistä eriarvoisuuksista ja muista kummallisuuksista, enkä nyt lähde toistamaan kaikkea silloin sanomaani. Isossa kuvassa kaikkien leikkausten jälkeen olisi kannattavampaa totta kai vahvistaa pieni- ja keskituloisten ostovoimaa suurituloisten sijaan. Tämä vahvistaisi kokonaiskysyntää ja sitä kautta talouden suuntaa. Olemme vasemmistoliitossa myös nostaneet yhtenä keinona näiden kiky-maksujen palauttamisen työnantajille.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Ammattiliiton jäsenmaksun verovähennysoikeuden poistamisella taas syödään näiden veronalennusten hyötyä niiltä pienipalkkaisilta duunareilta, jotka ammattiliittoihin kuuluvat. Kyseessä on poikkeuksellinen toimi, kun tulonhankkimiskustannuksia tällä tavalla muutetaan vähennyskelvottomiksi. Tällaisen tavallisen palkansaajan taloudellisen painostuksen taustalla on hallituksen tavoite heikentää ammattiliittojen kykyä järjestäytyä ja neuvotella tulevaisuuden työehdoista.

Arvoisa rouva puhemies! Yksi iso kummallisuus on myös tämä työsuhtepolkupyörän veroedun poistaminen. Itse asiassa se on niin kummallinen, että lausuntokierroksella valtaosa lausujista sen poistoa vastusti ja puoltajatkin vaativat jonkinlaista siirtymäaikaa. Syitä tälle yksimielisyydelle piilee seuraavissa tekijöissä: Etu on ollut siis suosioltaan kymmenkertainen siihen arvioon nähden, johon se aikoinaan luotiin, ja on sitä kautta luonut valtavasti yrittäjyyttä, työtä ja verotuloja. Nyt tilalle saadaan markkinahäiriö, joka näitä yrittäjiä uhkaa. Etu on myös tukenut tätä hallituksen linjaa aktiivisemmasta elämäntavasta ja vähentänyt esimerkiksi sairaspöissaoloja. Etu on myös vahvistanut siirtymää kestävämpiin liikkumismuotoihin. Kaiken kaikkiaan tämän veroedun poistosta ei ole kyetty tuottamaan mitään taloudellista laskelmaa, mikä on sitten se lopullinen plussa, mikä tällä valtiontalouteen saadaan.

Itse asiassa liittyen nyt vielä tähän polkupyörätyösuhde-etuun: Turussa kun aloitteestani tämä aikoinaan kaupungin työntekijöille sorvattiin, niin en tiedä, olenko mistään poliittisesta toimesta saanut yhtä paljon kiitosta kuin tästä. Se on ollut todella suosittu opettajien keskuudessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi.

17.03 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Heti tähän alkuun haluan varmuuden vuoksi tehdä keskustan vastalauseeseen 2 sisältyvät lausumaehdotukset, joista ensimmäinen koskee sitä, että ”eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee ja antaa eduskunnalle tarvittavat esitykset uuden keskituloisten ostovoimaa selvästi vahvistavan työtulovähennyksen toteuttamiseksi”.

Miksi teemme tämmöisen lausumaehdotuksen? Riippumatta näistä todella kauniista puheista, mitä täällä on kuultu tänään niiden edustajien taholta, jotka ovat jo lähteneet salista pois, niin kun katsotaan hallituksen esitystä, kun katsotaan taulukkoa siitä, mitä hallituksen esitys tarkoittaa niille tavallisille ahkerille keskituloisille suomalaisille, jotka kipuilevat arjessa kustannusten kanssa, käteen jäävän tulon kanssa, niin onko tämä historiallisen kova veronalennus heille, jos 2 400 euroa kuukaudessa tienaa suomalainen saa vuodessa 90 euroa enemmän käteen? Ja jos samaan aikaan hänellä onkin tämä edellä edustaja Furuholmin mainitsema työsuhtepyräetu, niin hänelle ei jääkään sitten käteen juurikaan enempää, puhumattakaan siitä, jos hän kuuluisi ammattijärjestöön tai liittoon ja maksaisi jäsenmaksua tai hän tekisi etätöitä ja saisi työhuonevähennyksen tänä päivänä, niin kuin saa vielä tänä verovuonna — hänhän joutuisi miinuksen puolelle.

No, entä sitten, jos mennään pikkuisen suurempiin tuloihin? Otetaan opettaja, jolla on vähän ikälisiä, 4 000 euroa kuukaudessa: hän saa maksimissaan 100 euroa vuodessa enemmän käteen. Ja taas, jos hänellä olisi edes joitakin näitä vähennykseen oikeuttavia menoja, niin taas hänkin joutuisi menemään miinukselle. Entä 6 000 euroa kuukaudessa tienaa asiantuntija — aika hyvä palkka jo? No, hallituksen esityksessä se on nolatilanne. Hän ei joka tapauksessa tule saamaan mitään etua, mutta jos tienaat 12 000 euroa, niin heti

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

saat 2 850 euroa, tai jos mennään sitten jo huippujohtajiin, 20 000, niin saat 8 500 euroa vuodessa. Tämän takia keskusta esitti tämän lausumaehdotuksen.

Ja mikä on keskustan malli? Meidän tuloveromalli lähtee siitä, että kaikilla niillä henkilöillä, keskituloisilla suomalaisilla palkansaajilla, joilla se käteen jäävä lisäys menee kulutukseen eli niillä, jotka tienaa 2 400:sta sinne 6 000 euroon kuukaudessa, jäisi ainakin 500 euroa enemmän rahaa käteen. Tämmöisen me tulemme vaihtoehtobudjetissa esittelemään.

Arvoisa puhemies! Lausumaehdotus 2: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee ja antaa eduskunnalle tarvittavat esitykset kotitalousvähennyksen palauttamiseksi vuonna 2024 voimassa olleen lainsäädännön mukaiseksi sekä kaksinkertaistaa samalla yksinasuvien ja yksinhuoltajien vähennysoikeuden enimmäismäärät.”

Samalla esitän lausuman 3: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee ja antaa eduskunnalle tarvittavat esitykset palkansaajan veroluonteisten maksujen keventämiseksi sosiaaliturvareformista, jossa ansiosidonnaisille päivärahoille asetetaan katto.” Tämä on aika radikaali esitys, jota tulemme avaamaan sitten meidän vaihtoehtobudjettimme keskustelussa. Tämä laskisi marginaaliveroa keskituloista ylöspäin. Jäisi käteen enemmän, ja jokainen voisi päättää, hankkiiko itselleen vakuutusperusteisesti vaikka paremman sosiaaliturvan.

Ja lausumaehdotus 4, joka sisältyy myös meidän vastalauseeseen, jonka tässä esitän, on, että ”eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee ja antaa eduskunnalle tarvittavat esitykset alimman eläkeiän täyttäneiden työtulojen verotuksen tuntuvaksi keventämiseksi työelämässä jatkamisen kannusteeksi ja samalla keventää myös eläkkeellä jo olevien verotusta työtulojen osalta”. Tästäkin tulemme yksityiskohtaiset esitykset antamaan ja kannustamaan niitä suomalaisia, joilla on työkykyä ja virtaa jatkaa töissä, jatkamaan vähän pidempään. Meillä on monia hyvinvointialueita, joissa kymmenen vuoden sisällä neljäsosa, joissakin jopa kolmasosa, työntekijöistä tulee eläköitymään. Vaikka nyt on kova työttömyys, meillä on kohta edessä työvoimapula tietyillä aloilla, ja sen takia nyt pitää toimia.

Arvoisa puhemies! Voisin tästä tuloverotuksen oikeudenmukaisuudesta puhua pidempäänkin, mutta sattuneesta syystä nyt päätän tämän puheenvuoron. Tähän loppuun vain totean, että kun täällä kokoomuksen Heinonen sanoi siitä, kun Ruotsissa tehtiin uudistus, jossa marginaaliveroja laskettiin, niin kun me nyt katsomme vertailua Ruotsiin, niin missä tuloluokissa se ero on suurin. Onko se niissä, jotka tienaa 150 000 euroa vuodessa? On sielläkin eroa. Ruotsissa on 3,5 prosenttiyksikköä alhaisempi verotus. Mutta jos tienaatkin 55 000 eli noin 4 500 euroa kuukaudessa, ero Ruotsiin on 6,6 prosenttiyksikköä, ja tälle erolle tämä hallitus ei tee mitään. Painopiste on nyt väärä. Siksi esitämme paremman [Puhemies koputtaa] vaihtoehdon, joka tulee ensi viikolla olemaan salissa käsittelyssä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Lindén poissa. — Edustaja Viitanen.

17.08 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa puheenvuorossani esittelin SDP:n kaksi lausumaa. Toinen koski kotitalousvähennyksen ulottamista asunto-osakeyhtiöihin, kerros- ja rivitaloihin, ja toinen listaamattomien yhtiöiden

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

osinkoverohuojennuksen korjaamista. Mutta nyt kävikin ilmi, puhemies, valitettavasti, että teknisten syiden johdosta meidän vastalauseessamme näitä lausumia ei olekaan kirjattuna johtuen siitä, että nämä pykälät eivät ole auki tässä kyseisessä lakiesityksessä, jolloin olemme joutuneetkin peruuttamaan nämä lausumat matkan varrella teknisistä syistä. Se ei, puhemies, poista sitä, ettemmekö kannattaisi näitä asioita, mutta haluan nyt tähän pöytäkirjaan todeta, että nämä esittämäni lausumat eivät meidän vastalauseessa ole. Jatketaan työtä näiden asioiden puolesta sitten muiden pykälien osalla. — Kiitos, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

17.09 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Nämä kysymykset on kuitenkin tässä vastalauseessa kerrottu, mutta näitä lausumia ei ole. Siinä mielessä ne ovat siellä mukana.

Arvoisa rouva puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron ihan sitä varten, että tämä ammattiyhdistysjäsenmaksujen verovähennyksen poistaminen on tässä täysin väärä signaali. Niin kuin täällä on monia esimerkkejä tuotu, että jos meidän verotus kevenee nyt noin kympin kuukaudessa, niin nyt kun tämä ammattiyhdistysjäsenmaksun verovähennysoikeus poistetaan, niin se on plus miinus nolla ja jopa menee miinukselle, kun katsotaan työhuonevähennystä tai sitten tätä polkupyöräetua, mistä tässä aikaisemmin on puhuttu. Se keskituloisten veronkevennys muuttuikin veronmaksuksi näitten toimenpiteitten johdosta.

Nimenomaan tämä työmarkkinajärjestöjen ja ammattiyhdistysliikkeen jäsenmaksun verovähennysoikeus perustuu siihen, että se on tulonhankkimiskulu. He ovat luovuttaneet neuvotteluvoimavarojen järjestölle, jonka jäseniä he ovat ja joka neuvottelee palkoista ja työehdoista, ja sitä kautta he tekevät sitä kollektiivisesti ja saavat sillä tavalla turvattua sitä toimeentuloa. Tämä on tehty puolin ja toisin. Myös työnantajapuoli on järjestäytynyt, ja näin ollen näiden kuului molemmilla puolilla olla vähennysoikeuksiin liittyviä asioita.

Siinä mielessä tämä päätös, että niistä luovutaan, on täysin väärä. Näyttääkin, että sillä haetaan jotain muuta kuin itse asiassa tätä verokuviota, eli sillä heikennetään palkansaajapuolen neuvotteluasemaa. Näillä kuitenkin on jonkinmoinen vaikutus siihenkin, kuinka ihmiset järjestäytyvät näihin organisaatioihin, ja siinä mielessä heikennetään sitä neuvottelutilannetta ja taas pitkässä juoksussa heikennetään työolosuhteita ja palkkasopimuksia, koska ne riippuvat siitä, kuinka laajasti palkansaajat ovat järjestäytyneet. Se neuvotteluvoima on suoraan siitä kiinni. Tässä viedään väärään suuntaan palkkakehitystä pitkässä juoksussa. Siinä mielessä tämä jäsenmaksujen vähennysoikeus meidän vaihtoehtobudjetissa tullaan palauttamaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

17.12 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Lohen tekemiä erinomaisia ja hyvin perusteltuja esityksiä.

Joitain huomioita vielä tähän kohtaan lisäksi:

Keskustan mielestä kokemusta tulee arvostaa työelämässä, ja sen takia haluamme kannustaa sitä, että työuria olisi mahdollista pidentää siellä niiden loppupäässä heillä, joilla on kykyä ja haluja siihen. Tämä tarkoittaa sitä, että alimman eläkeiän saavuttaneille keskusta antaisi 20 prosenttia työtuloista kokonaan verovapaaksi, jos henkilö jatkaa

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

eläkkeelle siirtymisen sijaan työelämässä. Muutos keventäisi merkittävästi verotusta alimman eläkeiän ylittäneille, jotka jatkavat työskentelyä. Näin luotaisiin kokeneille työntekijöille porkkanaa jatkaa työelämässä. Muutos kannustaisi jäämään eläkkeelle myöhemmin ja lisäisi näin työpanoksen määrää. Lisäksi keskusta keventäisi eläkkeellä jo olevien verotusta, jos he tekevät vielä työtä. Tällöin viisi prosenttia työtuloista olisi kokonaan verovapaita.

Arvoisa puhemies! Keskustan mielestä myös nuorille tulisi palauttaa ensiasunnon verovapaus, ja varainsiirtoveroa olisi muutettava. Keskusta esittää kumottavaksi hallituksen veronalennusta varainsiirtoveroon. Samalla on palautettava nuorten ensiasunnon ostajien verovapaus. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

17.13 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä tuloverojen kokonaisuudessa ensi vuoden osalta ehkä eniten on juuri käyty keskustelua siitä, kenelle nämä veronalennukset kohdistuvat ja minkälainen vaikutus niillä on sitten veronmaksajien kukkarossa. Ymmärrän oikein hyvin, että hallituspuolueiden edustajat eivät halua tätä asiakokonaisuutta kovinkaan aktiivisesti avata, koska kun tämä avataan, niin huomataan, että eihän tässä keisarilla ole oikeasti vaatteita.

Se, mistä olen erityisen huolissani tällä hetkellä... Kun eilenkin vaikkapa tutustuimme Euroopan komission uuteen ennusteeseen Suomen julkisen talouden osalta, niin siinä ehkä häkellyttävin uutinen oli se, kuinka heikkoa Suomen talouskasvu on muihin niin euromaihin kuin EU-maihin nähden. Keskeisin syyhän tämän heikon talouskasvun takana tässä komissionkin ennusteessa on itse asiassa kuluttajien luottamuspulla. Nyt kun tässä tuloverokokonaisuudessa miltei 1,7 miljardilla eurolla kevennetään ansiotuloveroja, niin moni jää varmaan kysymään, pystytäänkö näillä veronalennuksilla parantamaan sitten tätä kuluttajien luottamusta. Varmasti pystyttäisiin, mikäli ne kohdentuisivat tosiasiallisesti hyödyntämään myös laajaa keskiluokkaa, mutta kun näin ei käy, ja tähän on itse asiassa tämän tuloveropaketin se keskeinen ongelma, jonka me sosiaalidemokraatit haluaisimme muuttaa. Tällä esityksellä tosiasiasa käy niin, että esimerkiksi henkilön, joka tienaa noin 2 000 euroa kuukaudessa, verorasitus itse asiassa kaikkien muutosten jälkeen tulee kasvamaan ensi vuonna. Henkilö, joka tienaa 4 000 euroa: jos vaikkapa kuuluu vielä ammattiliittoon, hänenkin verorasituksensa itse asiassa kiristyy ensi vuonna. Ja henkilö, joka tienaa niinkin paljon kuin 6 000 euroa kuukaudessa: hänenkään verotuksensa ei kevene yhtään. Jään kyllä kysymään, että tällaiset muutokset tuskin tätä kuluttajien luottamusta parantavat. Sen sijaan mikäli puhutaan sitten henkilöistä, joiden tulot alkavat yli 9 000 eurosta ylöspäin, he kyllä tästä veronalennuskokonaisuudesta hyötyvät erittäin isosti.

Siksipä nyt sosiaalidemokraattien viesti tuloverotuksen uudistamisen osalta on koko ajan ollut se, että nyt veronkevennyksissä on oltava tavallisten suomalaisten vuoro, koska se on se keskeinen keino, jolla me pystymme kuluttajien luottamusta vahvistamaan ja sitä kautta saamaan kulutuskysynnän liikkeelle ja sillä saamaan sitten meidän talouskasvunkin pyörät pyörimään. Siksipä tämä esitys, jota täällä on jo laajasti läpikäyty, on parempi vaihtoehto tälle hallituksen esitykselle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

17.16 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kallio tuossa toi esille, että pitäisi työuria jatkaa veronkevennyksillä tai veroporkkanoilla. Minä tein tässä pienen laskelman, joka kertoo siitä, että meidän nykyjärjestelmässä on aika hyvät kannusteet, kun työskentelee alimman eläkeiän yli — sitähan hän tarkoitti varmaankin tässä näin. Jos on 2 000 euron eläke, niin jokaista työskentelykuukautta kohti, mitä tekee sen yli, tulee 0,4 prosenttia eläkkeeseen korotusta. Jos työskentelee vuoden, niin eläke nousee 96 euroa. Ja sitten tietenkin siitä vuoden työskentelystä tulee myöskin eläkekertymää, eli jos olisi vaikka 3 000:n palkka, niin sieltä tulisi 45 euroa. Eli vuoden työskentelyllä hän saisi 141 euroa enempi kuukaudessa eläkettä. Ja jos ajatellaan, että hän sitten olisi 20 vuotta eläkkeellä, niin tästä 240 kuukaudesta kertaa tämä 141 tulee 33 840. Siitä menee tietenkin vero, ja verotuksen jälkeen siitä jää käteen 22 800.

Nyt voi kysyä, kuinka iso veroporkkana tässä pitäisi ollakaan, että pystyy tämän ratkaisun korvaamaan. Tämä on todella iso porkkana eläkejärjestelmässä, ja minusta kaikki eivät tiedä, että meidän työeläkejärjestelmään on tällainen kannuste pystytty rakentamaan. Se on todella iso kannuste. Sellaista veroporkkanaa ei oikeastaan pysty tekemään, että pystyisi tämän korvaamaan, koska kun katsotaan verotuksen tasoa siinä työskentelyssä, niin se ei tule korvaamaan tätä.

Minä suosittelen, että käydään näitä vaihtoehtoja lävitse, kun ruvetaan miettimään tätä eläkkeellä työskentelyä. Tämä on loistava porkkana siihen, ja tämä vain pitäisi saada julkisuuteen enempi näkyviin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

17.19 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Meitä moititaan, kun me räplätään kännykkää, mutta hain sieltä erään... Mutta ennen kuin edustaja Lylyn hyvään puheenvuoroon pari huomiota, edustaja Furuholm puhui täällä tästä työsuuhdepolkupyörästä, ja itse siitä viime viikolla jo puhuin. Luen tästä erään ystäväni kommentin aiheesta: ”Hauskaa on ollut ajella tällä työsuuhdepolkupyörällä! Mutta kalliiksi tuli. Nyt kun työsuuhde päättyy, niin joudun irtisanomaan pyörän leasingsopimuksen 28 kuukautta ennen sopimuskauden loppua. Sen lisäksi, että palkastani on otettu joka kuukausi 100 euroa brutto pois, pakotettu palautus kesken kauden maksaa 300 euroa plus nouto 60 euroa. Kaksi vuotta vanhan pyörän lunastus olisi kustantanut reilut 2 700 euroa. Lystiä on ollut, mutta arvokkaita ovat ajamani kilometrit. Sopimusta tehdessäni oletin, että voin pitää työsuhteen ja myös pyörän koko sopimuksen viisivuotisen keston. Toisin kävi.” No, täällä on käyty tämä asia jo moneen kertaan läpi.

Tosiaan edustaja Lyly toi hyvin esille asian, hän tuntee varmaan paljon paremmin tämän eläkeläisten verotuksen, ehkä henkilökohtaisestikin. On myös lähipiirissä kokemusta tästä. Tässä on tietysti erilaisia tilanteita, minkä tasoinen se eläke on, puhutaanko mistä suuruusluokasta, jolloinka veroprosentti voi eläkeläisen verokortilla mennä sitten jopa yli 50:n. Tässä käsittääkseni on niin, että jos työskentelee ja saa lisää sitä eläkettä, niin sen saa vasta sitten, kun täyttää 70 vuotta. Mutta tämä on iso ja monipuolinen koko... [Lauri Lylyn välihuuto] — No, ei kannata nyt mennä yksityiskohtiin, koska tapauksia on niin monenlaisia. — Mutta suunta on sama, elikkä ihmisiä pitää kannustaa töihin. Itse tulen semmoiselta alueelta, missä melkein 50 prosenttia väestöstä taitaa olla jonkinlaisella eläkkeellä, jolloinka ilman heidän työpanostaan meillä ei ole oikeastaan mahdollisuuksia selvitä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia.— Edustaja Valkonen.

17.21 **Ville Valkonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Suomi on verotuksen suurvalta, ja se on aika kyseenalainen kunnia. Täällä erityisesti työn verotus on sekä kansainvälisesti että historiallisesti aivan pohjattoman kireää ollut aina, ja nyt vihdoinkin tämä tilanne kohtuullistuu. Vouti Suomessa tällä hetkellä ottaa jopa 60 prosenttia lisäeurosta, ihmisen oman työn hedelmistä, ja tämä on kohtuutonta. Tämä on myöskin vakava kannustinongelma, ja tällä hallituksen esityksellä ensi vuoden alusta tilanne muuttuu paljon paremmaksi. Suomen pitää olla sellainen maa, jossa kannattaa tehdä töitä, kannattaa ahkeroida, kannattaa opiskella, kannattaa pyrkiä eteenpäin urallaan. Ainoastaan sillä tavalla, että jokainen suomalainen saa pitää oman työn hedelmistä entistä suuremman osan, me pystytään kansakuntanakin menestymään. Meneillään on työnteon kunnianpalautus.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Keskustelu on nyt päättynyt.

Edustaja Viitanen on peruuttanut esittämänsä lausumaehdotukset. Edustaja Lyly ei ole peruuttanut kannatustaan edustaja Viitasen lausumaehdotuksiin liittyen. Lausumaehdotukset raukeavat.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 132/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 14/2025 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Siellä ensimmäisenä on edustaja Räsänen, Joona.

Keskustelu

17.23 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Tässä esityksessähän ollaan nyt muuttamassa nestemäisten polttoaineiden valmisteveroa ensi vuoden osalta ja myös sitten vuoden 27 osalta. Tämähän tarkoittaa sitä, että nyt sinne polttoaineveroon tehdään ensi vuoden osalta veronalennus, jonka mittaluokka on noin 45 miljoonaa euroa, ja sitten hieman suurempi alennus siellä vuoden 27 tasolla.

Varmaan moni on sitä mieltä, että kun myös liikkumisenkin kustannukset ovat kasvaneet, niin on tuiki tarpeellista, että pystymme kuitenkin tukemaan ihmisiä henkilöautonkin käytössä, jos vaikkapa pitää liikkua työn perässä tai muutoin, asuu sellaisessa paikassa, että henkilöautoa välttämättä tarvitsee, mutta tilanteessa, jossa meillä valtiontalous näyttää aika lailla pysyvästi olevan yli kymmenen miljardia euroa alijäämäinen, on syytä kysyä, onko tämä polttoaineverossa tehtävä alennus, joka siellä yksittäisen kuluttajan kukkarossa ei juurikaan näy, todella paras tapa nyt tukea ihmisiä liikkumaan paikasta A paikkaan B.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Arvoisa puhemies! Kun tuossa edellisessä kokonaisuudessa käytiin läpi tätä tuloverokokonaisuutta, niin juuri tästä syystä sosiaalidemokraatit esittivät, että mieluummin siellä tuloverotuksen puolella oltaisiin nykyistä työmatkavähennystä kasvatettu, jolloin nimenomaisesti oltaisiin pystytty helpottamaan ihmisten liikkumista työn perässä. Tämä varsinkin tukisi henkilöitä, joilla on ne kaikista pisimmät työmatkat ja jotka joutuvat sitten työmatkoihin käyttämään myös henkilöautoa. Meistä olisi perustellumpaa, että tämä ihmisten tukeminen toteutettaisiin tällä tavalla, koska se paitsi olisi valtiontalouden näkökulmasta järkevämpää sillä myös saataisiin itse asiassa suurempi vaikutus nimenomaan sinne ihmisten lompakkoihin.

Siksimä, arvoisa puhemies, esitän nyt tässä vastalauseemme mukaisen ehdotuksen, että tämä lakiehdotus hylätään ja ei toteutettaisi näitä polttoaineverossa tehtäviä alennuksia tässä valtiontalouden tilanteessa vaan ennemminkin tuettaisiin ihmisiä kasvattamalla työmatkavähennystä nykyisestä, jolloin nimenomaan tuki kohdistuisi sitten siihen, että ihmiset pystyisivät esimerkiksi ottamaan työtä vastaan pidemmänkin matkan päästä. Tällä itse asiassa olisi koko julkisen talouden näkökulmasta huomattavasti positiivisempi vaikutus, ja tätä kautta myös sitten tämä polttoaineveron ohjausvaikutus säilyisi huomattavasti parempana, mikä toivon mukaan totta kai johtaa sitten siihenkin, että sitäkin kautta päästöt vähenevät.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

17.26 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Käytän hyväkseni tämän tilanteen tähän teemaan liittyen ja vähän sivuten toisesta näkökulmasta.

VTT:n ja Vaasan yliopiston toteuttamassa tutkimushankkeessa Maaseudun energia- ja liikenneköyhyys ilmiöinä selvitettiin, kuinka hinnannousut sähköenergiassa, polttoaineissa ja muissa elämisen kustannuksissa ovat heijastuneet maaseudun kotitalouksiin ja yrityksiin. Maaseutualueille tyypillistä on omakotitaloasuminen, kiinteistöjen arvonalasku ja vuokra-asuntojen puute sekä yksityisautoilu, pitkät etäisyydet ja joukkoliikenteen puute. Erityisesti tämä korostuu itäisessä Suomessa mutta koskettaa maantieteellisesti suurta osaa Suomea.

Tutkimuksessa tehdyn kyselyn perusteella hieman yli puolessa kotitalouksista oli jouduttu tarkentamaan kulutustottumuksia ja vajaalla viidesosalla kotitalouksista oli uusia tai pahenevia taloudellisia ongelmia. Energiaan ja liikenteeseen liittyvät toiminnot myös digitalisoituvat nopeasti, mikä lisää vaatimuksia digilaitteiden omistamiseen ja niiden käyttöosaamiseen sekä toimiviin yhteyksiin. Tutkimuksen mukaan kaikkien näiden osalta on nähtävissä pahenevia ongelmia maaseutualueilla eri puolilla Suomea väestön ikääntyessä muuta maata nopeammin ja erityisesti mobiiliverkkojen toimintojen heikennyttyä operaattorien ajettua 3G-verkon alas.

Arvoisa puhemies! Tutkimuksen tulosten perusteella on laadittu seitsemän toimenpidesuosituksen energia- ja liikenneköyhyyden vähentämiseksi maaseutualueilla. Lähtökohtana on ollut, että tarvitaan suomalaiset maaseutualueet tunnistavat energia- ja liikenneköyhyyksien määritelmät ja mittarit. Toimintasuositukset ovat tämän tutkimuksen perusteella: oleellisten palveluiden saavutettavuus turvattava kaikille, maaseudun liikkumismahdollisuuksia ylläpidettävä ja kehitettävä, maaseudun infrastruktuuria parannettava sekä yksityisteiden säädöksiä ja tukiperusteita uudistettava, luotava mekanismeja energiakriiseihin varautumiseen, korjausrakentamisen tukien kohdistamista

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

uudistettava, matalan kynnyksen apua ja neuvontapalveluita lisättävä sekä verkkopalveluiden käytön edellytyksiä parannettava ja tietosuojajahaasteet ratkaistava. Kaikki asioita, joiden kanssa tässä koko eduskuntakauden on saanut sekä joutunut olemaan tekemisissä.

Teinkin näiden pohjalta kirjallisen kysymyksen hallitukselle ja vastuuministeri Essayahille. Vastaus ei ikävä kyllä antanut juurikaan mitään konkreettista, mutta siinä lueteltiin erilaisia selvityksiä ja ohjelmia, joita hallinto valmistelee ja pyörittää rattaissaan. Jäämme odottamaan, mihin näiden rattaiden pyöriminen johtaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

17.29 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Vielä tänään keskustelemme hallituksen esityksestä, jolla alennetaan nestemäisten polttoaineiden hiilidioksidiveroa. Kyseessä on konkreettinen toimi, jolla pyritään vahvistamaan kotitalouksien ostovoimaa ja helpottamaan liikkumisen kustannuksia ennen kaikkea siellä, missä liikkuminen ei ole valinta vaan välttämättömyys.

Me pohjoisen pitkien välimatkojen maakunnissa tiedämme, että kilometrit eivät ole vain numeroita kartalla vaan osa ihmisten arkea. Ne ovat koulumatkoja, työmatkoja ja elintärkeitä kuljetuksia, jotka pitävät yhteiskunnan pyörät pyörimässä.

Arvoisa puhemies! Polttoaineveron lasku on myös huoltovarmuuden teko. Toimiva logistiikka, kuljetusketjujen sujuvuus ja kohtuulliset liikkumiskustannukset ovat Suomen elinkeinoelämän ehto. Kehomme tarvitsee polttoainetta toimiakseen. Meillä ihmisillä kyse on terveellisestä ruuasta, mutta elintarvike-elämässä ne ovat laajempia kokonaisuuksia. Tämä on tärkeä muutos etenkin teollisuudessa, joka nojaa pohjoisen satamiin ja tehtaiden yhteyksiin. Kun energia ja liikkuminen ovat kohtuuhintaisia, turvaamme myös kriisiaikojen kestävykymme.

Tämä esitys tukee sekä yksilöllistä arjen turvaa että kansallista huoltovarmuutta. Siten esityksellä on oma roolinsa osana kokonaisturvallisuuttamme.

Arvoisa puhemies! Pohjoisen ihmisten elinvoima perustuu mahdollisuuteen asua ja työskennellä siellä, missä luonto, työ ja perhe yhdistyvät. Liikkumisen kustannusten hillintä on siten investointi paitsi talouteen myös oikeudenmukaisuuteen. Mielestäni juuri tämä on vastuullista talouspolitiikkaa, joka huomioi kansalaisten arjen ja maan kokonaisedun.

Myös valiokunnassa on nähty tämän esityksen kokonaisvaikutus, ja hyvä niin. Kiitos teille esityksen huolellisesta käsittelystä. Tästä on hyvä jatkaa eteenpäin huoltovarmuutemme vahvistamisen kanssa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö poissa. — Edustaja Koskela.

17.32 Jari Koskela ps: Arvoisa puhemies! Esityksessä liikennepolttoaineiden hiilidioksidiveron laskentaperusteena olevaa hiilidioksiditonnin arvoa alennetaan kahdessa vaiheessa 62 eurosta 51,3 euroon. Se tarkoittaa bensiinin veron alentamista keskimäärin noin 2,7 sentillä litralta ja dieselin noin 2,4 sentillä litralta, kun molemmat vaiheet ovat voimassa. Valtion tulot laskevat tämän takia vajaat sata miljoonaa euroa

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

vuoden 27 tasolla, mutta sama raha jää suomalaisten kotitalouksien ja yritysten käyttöön. Se ei siis katoa mihinkään.

Arvoisa puhemies! On tärkeää nähdä tämä esitys osana laajaa kokonaisuutta, jolla hallitus on keventänyt suomalaisten autoilijoitten kustannuksia. Hallitus on jo aiemmin alentanut polttoaineveroja noin 170 miljoonalla eurolla. Jakeluvelvoitteen nousu-uraa on loivennettu edellisen hallituksen kalliista linjasta. Ajoneuvoveroa on kevennetty 50 miljoonalla eurolla erityisesti vanhemman autokannan osalta. Ammattidieselistä on sovittu, jotta kuljetusala kestää tulevat hinnannousupaineet.

Arvoisa puhemies! Tämä on ennen kaikkea oikeudenmukaisuuskysymys. Suomi on pitkien välimatkojen maa. Monella paikkakunnalla auto ei ole valinta vaan välttämättömyys. Kaupungissa voi useimmiten valita kävelyn, pyörän tai joukkoliikenteen — maaseudulla ei voi. On reilua, että se ainoa vaihtoehto eli auto ei ole kohtuuttoman kallis. Mitä enemmän joutuu ajamaan, sitä enemmän näistä veronkevennyksistä hyötyy. Tämä on nimenomaan maakuntien ihmisten ja koko Suomen elinvoiman puolella olemista.

Sosiaalidemokraatit esittävät vaihtoehdoksi työmatkavähennyksen laajentamista, kuten olemme kuulleet. Se kuulostaa paperilla nätiltä, mutta käytännössä se auttaa vain niitä, joilla on riittävästi tuloja ja verotettavaa. Työmatkavähennys näkyy viiveellä veronpalautuksena — polttoaineveron alennus näkyy hinnassa heti. Lisäksi polttoaineen hinta koskee kaikkia, niin työttömiä, eläkeläisiä, osa-aikaisia, kotihoidon tuella olevia kuin pienyrittäjiäkin.

Arvoisa puhemies! Paljon on puhuttu myös ilmastotavoitteista. Totuus on se, että autoilijaa kurittamalla ei tätä maata hiilineutraaliksi tehdä. Liikenteessä on jo nyt hiilidioksidikomponentin vero ja jakeluvelvoite, ja vuonna 28 päälle tulee EU:n tieliikenteen päästökauppa, joka nostaa hintoja lisää. Yhdessä nämä muodostavat jo erittäin vahvan ohjauksen.

Lopuksi on hyvä muistaa, että kun ihmisten ostovoima vahvistuu ja yritysten kuljetuskustannukset laskevat, se tukee työllisyyttä ja kasvua. Se näkyy lopulta myös julkisen talouden tuloissa. Korkea polttoainevero on käytännössä rangaistus siitä, että käy töissä ja asuu kauempana palveluista. Me perussuomalaiset emme tällaista ajattelua hyväksy.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on askel kohti kohtuullisempaa, reilumpaa ja myös alueellisesti tasa-arvoisempaa verotusta. Siksi kannatan lämpimästi valtiovarainvaliokunnan mietintöä ja hallituksen esityksen hyväksymistä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm.

17.36 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Tätä keskustelua polttoaineverotuksen alennuksesta ja sen hyödyistä on käyty nyt pitkin tätä hallituskautta. Eräs perustehan on ollut nimenomaan tämä pienituloisten autoilijoiden tukeminen, kun taloudellinen tilanne on haastava. Olin hyvilläni siitä, että edustaja Kallio mainitsi puheessaan sanan ”liikenneköyhyys”. Tähän käsitteeseen tämän keskustelun pitäisi liittyä vahvemmin.

Toistan nyt vielä sen, että kun polttoaineen hintaa lasketaan muutaman sentin ja niin, että se kohdistetaan kaikille autoilijoille, silloin siitä hyötyy myös hyvätuloinen helsinkiläinen autoilija, jolla olisi käytettävissä joukkoliikenne sun muut, joten tavallaan tämä sadan miljoonan euron panostus, joka tässä tehdään, on hyvin tehoton.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Samaan aikaan, kun hallitus on tehnyt leikkauksia esimerkiksi joukkoliikenteeseen, mikä tarkoittaa sitä, että paine lipun hintojen nostamiseen ja palvelutason laadun laskemiseen on kunnissa kova, niin tämä itsessään osaltaan vahvistaa liikenneköyhyiden kasvua, koska on ihan todistettua, että monet pienituloiset ovat ahkeria joukkoliikenteen käyttäjiä.

Tässä isossa kuvassa, miten edustaja Koskelakin tuossa edellä mainosti, että tämä on ikään kuin sosiaalipolitiikkaa, muutaman sentin bensa-ale tosissaan ei ole kummoista sosiaalipolitiikkaa, kun sitä vaikka suhteutetaan näihin miljardiluokan sosiaaliturvaleikkauksiin, jotka ihmisten ostovoimaa ja mahdollisuuksia liikkumiseen heikentävät. Olisi hyvä ehkä pistää näitä mittakaavoihin. Ymmärrän tietenkin vaalilupaukset, ja niistä pyritään täällä pitämään kiinni, etenkin kun hallituksessa ollaan.

Vielä tähän asiaan liittyen: Kun on nyt puhuttu vuoden päivät ammattidieselistä, niin tällainen samanlainen mekanismi mielestäni tarvittaisiin siihen, että tuettaisiin niitä pienituloisia autoilijoita, jotka esimerkiksi työmatkaansa autoa välttämättä tarvitsevat, jotka asuvat alueilla, joilla joukkoliikenteen taso ei ole kummoinen. Tämöinen hiiliosinkopalautusmalli me tarvittaisiin Suomeen, jolloin sitten kohdistettaisiin se taloudellinen tuki sinne, minne se pitää kohdistaa. Nythän tämä johtaa vain siihen, että tehdään tällainen laaja polttoaineveron alennus, joka itsessään sitten tehottomasti toimii.

Polttoaineerotukseen liittyy myös vahvasti tämä hallituksen heikko ilmastopolitiikka, mutta kun valitettavasti aikani loppuu, niin siitä sitten joku toinen kerta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

17.40 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Räsänen perusteli tätä vastalauseetta 1 hyvin. Korostamme edelleen, että se työmatkakulun vähentäminen, työmatkavähennyksen suhteuttaminen, on se oikeampi tie. Me menemme työn perässä pidemmälle, ja tässä mielessä sillä kohdennetaan näitä meidän niukkoja verovaroja oikeammin, ja tässä mielessä se linjaus on oikea. Kannatan edustaja Räsänen tekemää vastalauseen 1 mukaista hylkäysehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen poissa. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

17.40 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa rouva puhemies! Toisessa käsittelyssä on hallituksen esitys, jolla alennetaan polttoaineverotusta eli bensa- ja dieselin veroa. Hallitus helpottaa tavallisen suomalaisen autoilevan ihmisen elämää, ja se on oikein.

Polttoaineveron alennus on helpotus niille, joille auto on välttämättömyys. Suomessa auto ei ole mikään luksustuote. Monille suomalaisille auto on ainoa keino päästä töihin, harrastuksiin, viedä lapset kouluun, hoitaa muut arjen asiat.

Arvoisa puhemies! On reilua, että hallitus huolehtii koko Suomesta. Tällä esityksellä bensiinin ja dieselin veroa lasketaan kahdessa vaiheessa. Jokainen sentti bensapumpulla merkitsee, kun kilometrejä tulee kymmeniä päivittäin. Siksi esimerkiksi sosiaalidemokraattien esiin nostama kilometriperusteinen veromalli olisi pitkien välimatkojen Suomessa todella huono. Se kurittaisi ennen kaikkea pohjoisen alueen ihmisiä.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus tekee kuitenkin juuri sitä politiikkaa, jota perussuomalaiset ovat vaatineet, eli autoilijamyönteistä politiikkaa. Tähän eivät ole aiemmat hallitukset kyenneet. Esimerkiksi polttoaineveroa on korotettu vuosina 2012, 2014, 2015, 2017 ja vuonna 2020.

Tämä hallitus sen sijaan jo aiemmin on keventänyt polttoaineveroa 170 miljoonalla eurolla, madaltanut jakeluvuorituksen korotusta, keventänyt ajoneuvoveroa ja valmistelee ammattidieseliä, joka tulee voimaan vuonna 2027. Suomalaisen työn ja liikkumisen kustannuksia ei enää kasvateta ilmastopolitiikan nimissä.

Arvoisa puhemies! Kun yritysten ja perheiden liikkumisen kustannuksia saadaan alas, paranee myös kilpailukyky, työllisyys ja koko talouden vire. Nostan vielä loppuun, että etenkin maatalouden kannattavuustilanne huomioden veronalennus tulee todellakin tarpeeseen. Kuten olen monesti aiemminkin korostanut, niin sanon nytkin: meidän tulee huolehtia siitä, että maamme huoltovarmuus ja ruokaturva ovat turvattuja. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén.

17.43 Bella Forsgrén vihr: Arvoisa rouva puhemies! Liikenteen päästöjen vähentäminen on Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamisen kannalta välttämätöntä. Orpon hallituksen päätöksillä liikenteen päästötavoitteet karkaavat yhä kauemmaksi. Orpon hallitus on höllentänyt jakeluvuorituksen tasoa, kasvattanut sähköautojen verotusta, korottanut joukkoliikenteen verotusta sekä leikannut joukkoliikenteen tukia, leikannut myös kävelyn ja pyöräilyn edistämisestä sekä jo aiemmin laskenut fossiilisten tuontipolttoaineiden verotusta. Tämä on erittäin huono ja huolestuttava suunta.

Nyt esitetty nestemäisten polttoaineiden valmisteveron lisäkevennys on jälleen uusi askel väärään suuntaan. Energiaverotus on tehokkaimpia ja keskeisimpiä päästövähennyskeinoja liikennesektorilla. Esityksen mukainen veronalennus ei ole siis linjassa Suomen päästövähennystavoitteiden kanssa, sillä se tulee toteutuessaan kasvattamaan polttoaineiden kulutusta ja lisäämään tieliikenteen päästöjä. Samalla se lisää Suomen riippuvuutta epävakasta ja epädemokraattisista fossiilisten polttoaineiden tuottajavaltioista, ja tällaisessa maailmanajassa tämä on omasta mielestäni myös huoltovarmuuden näkökulmasta todella huono suunta.

Veralennus on perusteeton myös julkisen talouden näkökulmasta. Suomen talouteen kohdistuu tulevana vuosina merkittäviä sopeutuspaineita. Edelliset hallitukset ovat tehneet polttoaineiden valmisteveroon nimelliskorotuksia verotuksen reaalisen tason heikentämisen ehkäisemiseksi. Orpon hallituksen päästöt vesittävät liikennesektorin keskeisimpiä päästöjä ja vähentävät ohjausmekanismien toimintaa.

Ehkä vielä tällaisesta epäloogisuudesta kertoo hallituksen osalta se, että alkoholiverotuksen yhteydessä on päätetty valmisteveron sitoutumisesta indeksiin, jotta verotuksen reaalitaso ei jatkuvasti heikentyisi ja jotta toistuvista indeksikorotuksista päästäisiin. Samaa periaatetta tulisi soveltaa myös muihin valmisteveroihin. Hallituksen tulisikin nyt ryhtyä toimimaan energiaverojen sitomiseksi indeksiin.

Näistä perustelluista syistä ehdotan vastalauseen 2 mukaisesti, että lakiesitys hylätään ja että vastalauseeseen sisältyvä lausumaehdotus hyväksytään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi poissa. — Edustaja Valkonen.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

17.45 Ville Valkonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Veropolitiikan iso tavoite pitää olla siirtää painopistettä työn verotuksesta pois kohti kulutuksen ja haittojen verotusta. On kuitenkin paikallaan laskea mitä tahansa verolajia silloin, kun sille on mahdollisuus ja se helpottaa ihmisten arkea, parantaa heidän ostovoimaansa. Onneksi Orpon hallitus on kyennyt tekemään myöskin joitain tämänkaltaisia veromuutoksia.

Liikkuminen on arjelle aivan välttämätöntä, se on työssäkäynnille välttämätöntä, se on sille, että ihmiset pystyvät erityisesti haja-asutusalueilla elämään täysipainoista elämää. Näin ollen on erittäin hienoa, että jonkun verran pystytään arjen kustannuksia helpottamaan tällä veromuutoksella.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen.

17.46 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Tästä hallituksen esityksestä en kyllä löydä paljon järkeä. Tämä esitys heikentää valtion tulopohjaa ja lisää julkisen talouden velkaantumista. Se heikentää myös verotuksen päästöohjausta ja vie Suomen kauemmas meidän liikenteen päästövähennystavoitteista. Mikäli me emme liikennesektorin päästövähennystavoitteita saavuta, joudumme kompensoimaan puuttuvat päästövähennykset muilta sektoreilta, ja se voi maksaa paljon.

Se ei myöskään juurikaan näy kansalaisten kukkarossa, tämä bensaveron alennus, sillä veroalen vaikutus pumppuhintoihin on hyvin vaatimaton, pari senttiä, mikäli veroale edes menee pumppuhintoihin — sehän saattaa mennä myös katteisiin. Tästä syystä vasemmistoliitto ei kannata hallituksen esitystä, vaan bensaveron alennuksen sijaan me tukisimme työmatkaliikkumista parantamalla työmatkavähennyksen ehtoja. Bensaveron alennuksen sijaan liikennepolttoaineiden verotus tulisi myös indeksoida, jottei se jäisi jatkuvasti kustannuskehityksestä jälkeen.

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla kannatan edustaja Forsgrénin tekemää esitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm.

17.48 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Kun aika loppui viimeksi kesken, niin nostan nyt vielä tämän ilmastopuolen tosissaan tässä esiin.

Orpon hallitushan on höllentänyt jakeluvuoroitetta, korottanut sähköautoilun verotusta, korottanut joukkoliikenteen verotusta ja leikannut sen tukia, leikannut kävelyn ja pyöräilyn edistämistä ja jo aiemmin laskenut fossiilisten polttoaineiden verotusta kuten tässä nyt. Tietenkin ymmärrän tämän ajattelutavan, jonka edustaja Valkonenkin tässä nosti, että ihmisten arki on edullisempaa, kun polttoaine ehkä laskee sen muutaman sentin, mutta palaan nyt vielä siihen, että silloin olisi ehkä kannattavampaa kehittää mekanismeja, jotka oikeasti kohdistuisivat sinne, missä se bensa-ale on välttämätön, ei niin, että lasketaan ehkä 2,7 senttiä kaikille, jolloin se kohdistuu myös suurituloisille, jotka asuvat esimerkiksi joukkoliikenteen ääressä.

Näistä ilmastokysymyksistä vielä, että vaikka tämä viesti näillä poliittisilla toimilla on kohdistettu tietenkin hallituspuolueiden äänestäjien suuntaan, niin faktahan on se, että joku tämän ilmastotyön joutuu tekemään ja joku siitä maksaa, jos se jätetään tekemättä. Eli ei tämä hallituksen liikennepoliittikka missään nimessä ilmaston näkökulmasta ole ollut kestävä, kun liikenteen päästökehitys on monen vuoden jälkeen saatu pysäytettyä ja

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

vähän jopa nousemaan. Eli tässä on yksi kysymys, mitä tuleva hallitus joutuu, ikävä kyllä, myös ratkomaan näiden muutosten jäljiltä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista.

17.49 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Todellakin tämä on aivan typerä esitys monellakin tapaa. Me tiedämme tietysti, että tänä aikana, kun meidän pitäisi päästä fossiilisista eroon, se, että hallitus nyt vähentää fossiilisten verotusta, on aivan vääränlainen ohjauskeino. Se menee aivan väärään suuntaan. No, toiseksi me tiedetään, niin kuin tässä edellä tuli hyvin esille, että ilmastopolitiikassa kaiken kaikkiaan on tehty semmoisia ratkaisuja liikennepolitiikan osalta, jotka vievät väärään suuntaan. Tämä sekoitevelvoite on yksi, sen hidastaminen, ja itse asiassa se on meidän talouden kannalta myös sitä kautta huono päätös, että meillä on täällä Neste, joka on kyennyt näitä vaihtoehtoja tuottamaan, ja heidän bisnekseltään putoaa pohjaa pois.

Tätä on perusteltu sillä, että tämä säästää arjen kustannuksia. On aivan totta, että valtaosassa Suomea oman auton käyttö on välttämätöntä, mutta olisikin paljon fiksumpaa miettiä, miten kohdennetaan se tuki ja helpotus autoilun kustannusten osalta sitten näille ihmisille, joille se auto todella on välttämätön. Nythän todellisuudessa tämä alennus menee ennen kaikkea hyvätuloisten kukkaroon, koska he ajavat kaikkein eniten. Tästähän on tehty myös selvityksiä, miten nämä jakautuvat. Tämä ei ollenkaan samalla tavalla auta niitä ihmisiä, joille sitä apua tulisi antaa, ja samanaikaisesti, kun me verotuloja tätä kautta vähennetään, meillä ei ole mahdollista tukea juuri niitä ihmisiä, joita tulisi.

Samanaikaisesti tietysti hallitus on myös nostanut työmatkan omavastuuosuutta, ja se olisi tehokkaampi keino, jos halutaan auttaa ihmisiä arjessa ja kohtuullistaa työmatkailun kustannuksia. Siinä mielessä monella tapaa tällä esityksellä mennään aivan väärään suuntaan, ja tämä on myös taloudellisesti erittäin epätehokas keino.

Ja kuten tuossa edustaja Furuholm edellä totesi, niin ei me päästä pakoon niitä meidän ilmastovelvoitteita, me ei päästä pakoon sitä, että meidän täytyy irrottautua fossiilisista. Tämä vie meitä täysin väärään suuntaan, ja se tulee paljon kalliimmaksi, mitä kauemmin me hidastelemme. Siinä mielessä on erityisen typerä tämä esitys, koska siellä liikenteen puolella meillä olisi myös niitä mahdollisuuksia päästövähennyksiin ja varmistaa, että liikenteen päästöjen vähenevä käyrä jatkuisi, tukemalla biokaasuautoilua, varmistamalla hyvä joukkoliikenne ja sitten auttamalla niitä ihmisiä, jotka sitä apua tarvitsevat sen osalta, jos polttoainekustannukset ovat liian korkeat.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 117/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 16/2025 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Siellä on ensimmäinen puheenvuoro edustaja Rasinkankaalla. Olkaa hyvä.

Keskustelu

17.53 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Toisessa käsittelyssä on hallituksen esitys sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta ja valiokunnan mietintö aiheesta. Esityksen mukaan tiettyjen sosiaali- ja terveydenhuollon käyttämättä ja peruuttamatta jätettyjen palveluiden enimmäismaksua korotetaan. Eli käyntimaksut eivät suurene, vaan kyseessä on nimenomaan se, että jos et peru sovittua käyntiä, maksat siitä kohtuullisen korvauksen. Palvelun käyttäjä voi omalla käytöksellään vaikuttaa käyttämättä jätetyn palvelumaksun syntymiseen.

Samalla kun tämän lain myötä saadaan vähennettyä palveluiden vajaakäyttöä, saadaan potilaita nopeammin hoitoon ja jonoja sujuvasti purettua. Kyse ei tosiaan ole pienestä asiasta. Hyvinvointialueilta vuoden 2025 alussa saatujen tietojen perusteella koko maan tasolla käyttämättä ja peruuttamatta jää keskimäärin noin kaksi prosenttia kaikista käynneistä. Esimerkiksi vuonna 2023 pelkästään perusterveydenhuollon avohoidon käyntejä oli yhteensä lähes 30 miljoonaa, kun mukaan luetaan läsnä- ja etäasioinnit. Tästä kaksi prosenttia olisi lähes 600 000 käyttämättä jätettyä aikaa. Lääkärikäyntejä taas oli vuonna 2023 reilu kuusi miljoonaa, eli tästä kaksi prosenttia tarkoittaisi 124 000:ta hukkaan heitettyä lääkärin vastaanottoaikaa. Nämä käynnit olisi voinut käyttää joku muu — joku muu, joka olisi tarvinnut aikaa enemmän kuin se, joka jätti aikansa käyttämättä.

Arvoisa puhemies! Lakimuutos koskee kaikkia terveydenhuollon palveluihin varattuja vastaanottoaikoja, mukaan lukien etävastaanottoajat. Pidän kuitenkin hyvin tärkeänä, että laki tunnistaa myös hyväksyttävät syyt perumattomille käynneille. Hallitus ei siis rankaise ihmisiä sairastamisesta, kuten asian ensimmäisessä käsittelyssä täällä salissa väitettiin. Hyvinvointialue ei voi periä maksua käyttämättä ja peruuttamatta jätetyistä palveluista esimerkiksi äkillisen sairastumisen tai tapaturman sattuessa, muussa äkillisessä kriisitilanteessa, kuten läheisen menetyksessä, pitkäkestoisen sairauden tai vamman pahenemisvaiheessa, vammaisen henkilön kuljetuspalvelun myöhästymisessä tai hänen käytössään olevan apuvälineen rikkoutumisessa. Tämä on oikeus ja kohtuus.

Arvoisa puhemies! Kannatan hallituksen esitystä, joka tulee ohjausvaikutuksen ansiosta nopeuttamaan hoitojonojen purkamista. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

17.56 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Teen heti alussa tässä hylkäysesityksen, jonka perustelut löytyvät mietintöön sisältyvästä vastalauseesta. Muutama perustelu tälle hylkäykselle:

Me kannatamme sitä, että meillä on tällaiset, kutsutaan niitä nyt sakkomaksuiksi, mutta me emme hyväksy näin suurta korotusta. Tämä on 30 prosentin korotus, eli 56,7 eurosta 73,7 euroon. Me tiedämme varsin hyvin, että on huolimattomuutta, ja silloin tuntuu hyvinkin perustellulta, että tällainen sakkomaksu laitetaan sitten henkilölle, mutta on myös paljon sellaista, että henkilöiden elämäntilanteessa voi olla jotain erityistä, on tapahtunut nopeita muutoksia heidän tilanteessaan, ja on käynyt ilmi, että ei ole kaikilla hyvinvointialueilla ja aiemmissa sairaanhoitopiireissä tai kunnissa ollut kovinkaan

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

joustavia mahdollisuuksia saada helposti sitä tietoa perille sinne, että esimerkiksi ei pääse seuraavana päivänä, tai perjantai-iltapäivällä sitä tietoa perille, että ei pääse maanantaina. Sen takia tähän mietintöön sisältyykin melko tarkka tällainen ohjeistuksen tyyppinen teksti siitä, että ministeriö ohjeistaisi hyvinvointialueita siitä, mitkä ovat nämä hyväksyttävät syyt, joissa ei kuitenkaan sitten voitaisi näitä sakkomaksuja laittaa, ja tätä vielä vahvistettiin siellä valiokunnan kokouksessa.

Mutta se suurin epäkohta, mikä tähän koko lakiin sisältyy, joka itse asiassa on sellainen sisäinen ristiriita, joka näyttää kumoavan itsessään koko tämän lain: Tässähän lähdetään siitä, että korottamalla näitä sakkomaksuja voidaan saada puolentoista miljoonan euron säästö hyvinvointialueilta, ja se raha sitten imetään pois sieltä hyvinvointialueilta jälleen kerran siinä suhteessa, mitkä hyvinvointialueiden budjetit ovat.

Eli silloinhan tämä koko ajatus lähtee siitä, että ei tämä sakkomaksun korotus suinkaan johtaisi siihen, että ihmiset tulisivat enemmän sinne vastaanotoille, vaan entisessä määrin jäisivät tulematta ja sitten hyvinvointialueet saavat sitä kautta, suurempien sakkomaksujen kautta enemmän rahaa itselleen, jonka valtio sitten ulosmittaa. Jos todella tavoiteltaisiin sitä, että 30 prosentin maksun korotuksella vähenisi vaikkapa puoleen näiden peruuttamatta jääneiden ja ilmoittamatta jääneiden käyntien eli tyhjiä aikojen osuus, niin silloinhan tämä näkyisi aivan toisella tavalla. Eli tällä lailla oikeasti haetaan vain säästöjä hyvinvointialueilta jälleen kerran.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen.

17.59 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Heti alkuun totean, että kannatan edustaja Lindénin tekemää hylkäsesitystä. Sitten perusteluihin:

Sotepalveluiden käyttämättä jääviä vastaanottoaikoja tulee pyrkiä vähentämään. Se on ihan selvä asia, se on nimittäin resurssien hukkakäyttöä ja tyhjäkäyntiä. Kuitenkaan hallituksen esitys käyttämättömän ajan maksun korotuksesta 73 euroon ja 70 senttiin ei ole kohtuullinen. Maksukorotusten arvioidaan kohdistuvan erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin, tämä kävi lakiesityksen kuulemisissa selvästi ilmi. Maksujen huomattava korotus voi johtaa näiden ihmisten päätymiseen yhä enemmän palveluiden ulkopuolelle, mikä ei ole yhteiskunnan eikä näiden yksilöiden etu.

Maksukorotusten sijaan tehokkaampi ja reilumpi keino vähentää peruuttamattomia aikoja olisi erilaisten parhaiden käytäntöjen käyttöönotto ja levittäminen, esimerkiksi erilaisten muistutus- ja peruutussysteemien kehittäminen entistä helpommaksi ja automaattisemmaksi ja myös erilaisten peruutus- ja muistutusväylien mahdollistaminen asiakkaille.

Arvoisa puhemies! Kummallinen puoli tässä esityksessä on se, että tämän esityksen perusteella hallitus vähentää jälleen hyvinvointialueiden rahoitusta tilanteessa, jossa rahoituksen riittävyys suhteessa tarpeisiin on ennestään riittämättömällä tasolla.

Näillä perusteilla kyllä näen, että esitys on syytä hylätä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén.

18.01 Bella Forsgrén vihr: Arvoisa rouva puhemies! Itse ajattelen, että tämän lakiesityksen keskeisin ongelma liittyy siihen, että meillä on paljon heikossa asemassa olevia ihmisiä, joilla elämänhallinnallisista syistä jäävät ne peruutukset tekemättä. Laajasti

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

asiantuntijat kertoivat omissa lausunnoissaan, että tämä hallituksen esitys tulee vain vaikeuttamaan tämänkaltaisten ihmisten tilannetta taloudellisesti entisestään.

Itse asiassa eduskunnan oikeusasiamies arvioi omassa lausunnossaan, että näiden henkilöiden menettely vastaanottoaikojen käyttämättä jättämisen osalta yleensä ei ole tahallista tai johdu välinpitämättömyydestä. Ryhmään kuuluu myös pienituloisia lapsiperheitä. Maksujen huomattava korottaminen voi jopa johtaa muutenkin vaikeassa asemassa olevien ihmisten, joiden palvelutarpeet eivät tälläkään hetkellä välttämättä täyty, jäämiseen yhä enemmän palveluiden ulkopuolelle.

Elikkä olisin toivonut hallitukselta enemmän inhimillisempää otetta, ja tästä syystä vihreät ovat mukana tässä esityksen hylkäämisessä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

18.02 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Palaan vielä tähän samaan asiaan, jonka jo ensimmäisessä puheenvuorossani totesin, mutta nyt suoralla sitaatilla täältä hallituksen esityksen sivulta 8. Täällä lukee näin: ”Käyttämättä ja peruuttamatta jätetyn palvelun maksun korottaminen 30 prosentilla 56,70 eurosta 73,70 euroon kasvattaisi hyvinvointialueiden asiakasmaksukertymää arviolaskelmien perusteella noin 1,5 miljoonalla eurolla. Maksutulojen kasvua vastaavasti esitys vähentäisi hyvinvointialueiden valtionrahoitusta vuodesta 2026 lähtien 1,5 miljoonalla eurolla.” Tässä tämä asia, jonka toki jo ensimmäisessä puheenvuorossa sanoin.

Tämähän käytännössä toteutetaan niin, että tämä otetaan sieltä hyvinvointialueiden yleiskatteellisesta rahoituksesta. Olen itse käyttänyt tällaista yksinkertaista laskelmakaaviota, että kun suurin hyvinvointialue, Helsinki, on yleensä tuollainen 12 prosenttia koko tästä valtion rahoituksesta, niin Helsinki menettäisi 12 prosenttia tuosta 1,5 miljoonasta eli tuollaisen 180 000 euroa. Pirkanmaan hyvinvointialue menettäisi noin 150 000 euroa, Varsinais-Suomen hyvinvointialue menettäisi 140 000 euroa ja niin edelleen, koska tämä leikkaus sieltä tehdään tällä tavalla mekaanisesti. Mutta, jälleen kerran: Tässähän sisäinen logiikka heittää ihan häränpyllyä. Jos tällä maksujen korotuksella saataisiin aikaiseksi se, mitä yleensä tällaisilla sakoilla tavoitellaan, että ihmiset toimisivat järkevämmin, käyttäytyisivät paremmin, eli eivät jättäisi ilmoittamatta näitä tulematta jäämisiään, niin silloinhan tämä maksujen tuotto vähenisi. Nyt hallitus lähtee siis siitä, että näin ei tapahdu, ja sen takia tämä maksujen kertymä kokonaisuudessaan kasvaa ja se imuroidaan sitten pois sieltä hyvinvointialueilta.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 90/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 20/2025 vp

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Sieltä edustaja Sarkkinen aloittaa. Olkaa hyvä.

Keskustelu

18.04 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva vastaanottoraha on toimeentulotuen tavoin perustuslain 19 §:n 1 momentin mukaista ihmisarvoisen elämän turvaa toteuttava viimesijainen etuus. Vastaanottorahan taso on jo ennen indeksijäädytyksiä sekä tällä esityksellä jatkettavia tasoleikkauksia jäänyt jälkeen toimeentulotuesta. Yksin asuvan vastaanottoraha on 300 euroa kuukaudessa, ja mikäli henkilö saa ateriat vastaanottokeskuksessa, on vastaanottoraha 88 euroa kuukaudessa.

Arvoisa puhemies! Kuten muihinkin etuuksiin liittyviin leikkauksiin, tämäkään tasoleikkaus ei edes lopulta ole välttämättä säästö. Aiempien vastaanottorahan leikkausten jälkeen harkinnanvaraisen täydentävän vastaanottorahan hakeminen ja myöntäminen on lisääntynyt selvästi. Kun viimesijaista etuutta lasketaan niin matalalle tasolle, että merkittävä enemmistö etuudensaajista joutuu turvautumaan byrokraattisesti raskaaseen ja tutkitusti henkilön toimijuutta rajaavaan harkinnanvaraiseen ja mahdollisesti tavaramuotoiseen apuun, on viivan alle jäänyt säästö lähinnä kosmetiikkaa. Jäljelle jää vain niiden ryhmien oikeuksien polkeminen, joiden mahdollisuudet vaikuttaa omaan tilanteeseensa ja toimeentuloonsa ovat jo lähtökohtaisesti kaikkein heikoimmat.

Hallituksen politiikan vuoksi viimesijaiset etuudet, kuten esityksen mukainen vastaanottorahan taso, eivät riitä edes elämän ylläpidon kannalta välttämättömiin kuluihin, kuten riittävään ravintoon. Esitys on siis kestävä ja sosiaalipoliittisesti eettisesti.

Edellä olevalla perusteella ehdotan, että lakiehdotus hylätään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto.

18.06 Pinja Perholehto sd: Arvoisa rouva puhemies! Vastaanottorahan perusosaa, käyttörahaa ja täydentävää vastaanottorahaa koskeva vastaanottolain väliaikainen muutos tuli voimaan jo viime vuoden elokuussa. SDP esitti jo silloin hylkyä, koska leikkausta pidettiin erityisesti indeksijäädytyksen vuoksi kohtuuttomana ja siksi, että moni asiantuntija katsoi, ettei vaikutuksia oltu arvioitu riittävästi. Ja miten sitten kävi? Kävi niin, että ensinnä valtava osa vaikutuksista osui erityisesti Venäjän hyökkäyssotaa paenneisiin ukrainalaisiin. He muodostivat tammikuussa 24 noin 79 prosenttia vastaanottojärjestelmän asiakkaista. Sen lisäksi, kuten edustaja Sarkkinen totesi, leikkaukset ovat myös lisänneet kustannuksia ja ennen muuta kuormittaneet järjestelmää sekä aiheuttaneet inhimillisesti erittäin vaikeita tilanteita.

Nyt tällä väliaikaisella lailla pyritään puolen vuoden ajalla noin 1,6 miljoonan euron säästöihin, jotka sisältyvät myös tarkistettuun kehykseen 25—27. Kuten todettu, vastaanottorahan leikkaukset ovat kuitenkin lisänneet täydentävän vastaanottorahan kustannuksia, sillä perusosan pienentäminen on johtanut tämän täydentävän tuen tarpeen kasvuun. Samaan aikaan moni lausunnonantaja, esimerkiksi Helsingin kaupunki, on pitänyt säästötavoitetta yhä perin epävarmana. Näin ollen vaikuttaa siltä, ettei hallituksen

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

esityksellä tosiasiaa tulla saavuttamaan säästöjä hallituksen tavoittelemassa laajuudessa eikä sillä vähennetä vastaanottojärjestelmän niin sanottua houkuttelevuutta.

Tätä taustaa vasten hallituksen esitystä on erittäin vaikea, oikeastaan mahdotonta pitää sosiaalisesti kestäväenä tai muutoinkaan kannatettavana, joten esitän vastalauseemme mukaisesti, että lakiehdotus hylätään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

18.08 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Perholehto hyvin kuvasi tätä taustaa, ja kannatan hänen hylkäysehdotustaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm.

18.08 **Timo Furuholm vas:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Sarkkisen puheenvuoron sisältöä sen enempää toistamatta on todettava, että hallituksen sosiaalipolitiikka yhdistettynä avoimen vihamieliseen maahanmuuttopolitiikkaan edustaa kyllä sellaista Suomea, jota minä tai muu vasemmisto emme omaksemme tunnista. Kansainvälistä suojelua hakevat, tilapäistä suojelua saavat, eli pääsääntöisesti ukrainalaiset pakolaiset sekä ihmiskaupan uhrit, ovat ihmisryhmiä, joita hallituksen mukaan Suomen ei tarvitse kohdella hyvin. Näiden ihmisryhmien kohdalla hallitukselle on hyväksyttävää, ettei viimesijainen etuus välttämättä riitä ihmisarvoisen elämän välttämättömiin kuluihin. Näiden ihmisryhmien kohdalla hallitus unohtaa sen, minkä arvojen pohjalle Suomi on tässä matkan varrella rakennettu.

Arvoisa rouva puhemies! Vastaanottorahan leikkaukset aiheuttavat jo valmiiksi vaikeassa tilanteessa oleville ihmisille turhaa kärsimystä sekä järjestelmää kuormittavaa byrokraattista taakkaa, kun viimesijainen etuus ei riitä edes perustarpeisiin. Tälle ihmisarvoa loukkaavalle politiikalle olisi laitettava loppu. Toki pahoin pelkään, että ennen suunnanmuutosta tulemme näkemään vielä liikaa ja lisää inhimillistä kärsimystä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

18.10 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu, vastaanottoraha on tarkoitettu turvaamaan ihmisarvoista elämää, ja se on luonteeltaan viimesijainen etuus. Vihreät aikanaan vastusti sitä, että tätä vastaanottorahaa leikataan, emmekä nyt todellakaan tue myöskään tätä jatkoa, mitä nyt esitetään.

Tässä on hyvin käyty jo läpi sitä, että on käynyt juuri niin kuin silloin arveltiin, eli kun tätä vastaanottorahaa leikataan, niin silloin joudutaan turvautumaan toiseen tukeen, jolloin se on aiheuttanut vain lisää vaivaa ja byrokratiaa. Mutta ennen kaikkea kyse on siitä, miten me ihmisiä tässä maassa kohdellaan, eikä ole oikein, että leikataan toimeentulotukea, viimesijaista sellaista, turvaavia etuuksia niin alhaiselle tasolle, että ne eivät riitä elämän ylläpidon kannalta välttämättömiin kuluihin.

Eli näillä perusteilla ja sillä, miten täällä hyvin edustaja Sarkkinen omassa puheenvuorossaan jo tätä tilannetta kuvasi, kannatan hänen tekemäänsä esitystä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Digi- ja väestötietovirastosta annetun lain 3 §:n ja hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 5 ja 25 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 76/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 21/2025 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Siellä edustaja Sarkkinen, olkaapa hyvä.

Keskustelu

18.11 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Vanhusasiavaltuutettu arvioi, että Suomessa on kokonaan vailla digitaitoja noin 300 000 iäkästä ihmistä ja vähintään yhtä monen digitaidot eivät riitä itsenäiseen asiointiin turvallisesti. Monille pelkästään yhteystietojen löytäminen eri viranomaisten neuvontaan voi olla vaikeaa. Asiointivaikeudet eivät kuitenkaan kosketa vain ikäihmisiä, vaan myös esimerkiksi monia vammaisia tai muita työikäisiä ihmisiä eri syistä.

Kuten edustaja Kontulan allekirjoittamassa vastalauseessa todetaan, Kansalaisneuvonnan lakkauttamisen myötä yleistä neuvontaa ja ohjausta koskevia kansalaisten kysymyksiä ohjautuu todennäköisesti enenevissä määrin muiden julkisten tahojen hoidettavaksi. Neuvonta hajautuu aiempaa enemmän eri tahoille, ja toisaalta lakkauttamisella tavoiteltavien vähäisten säästöjen toteutuminen on epävarmaa. Hallitus on leikannut ja leikkaamassa paljon myös järjestöiltä, joilla on myös ollut osaltaan tärkeä rooli esimerkiksi ikäihmisille ja vammaisille tarjottavassa tuessa ja neuvonnassa.

Esityksessä ehdotetaan Digi- ja väestötietovirastosta annetun lain 3 §:n muuttamista poistamalla sen 2 momentista viraston tehtävä kansalaisneuvonnan hoitajana. Kansalaisten palvelujen painopisteen siirtyessä yhä vahvemmin digimaailmaan on helposti tavoitettavalle neuvonnalle lakkauttamisen sijaan kuitenkin aiempaa suurempi tarve. Näistä syistä ehdotan, että 1. lakiehdotus hylätään ja että 2. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

18.13 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Jokaisen suomalaisen on voitava luottaa siihen, että viranomaisten puoleen voi kääntyä asiassa kuin asiassa. Siksi on tärkeää, että järjestelmä on oikeudenmukainen, selkeä ja vastuullisesti hoidettu. On jokaisen viranomaisen velvollisuus ohjata kansalainen oikean viranomaisen tai palvelun luokse.

Tässä hallituksen esityksessä tehdään lainsäädäntömuutoksia Digi- ja väestötietovirastosta annettuun lakiin sekä hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annettuun lakiin. Saimme tarkastella esitystä kattavasti hallintovaliokunnassa, joka käsittelynsä myötä puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana. Muutosten tavoitteena on selkeyttää viranomaisten velvollisuuksia ja

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

samalla vahvistaa julkisen talouden vastuullista hoitoa järjestelemällä toimintoja uudelleen. Tätä työtä on tehtävä juuri nyt sekä ihmisten että yhteiskunnan vuoksi. Terve talous on yhteiskuntamme perusta, jota ilman talomme huojuu holtittomasti.

Arvoisa puhemies! Yksi esityksen keskeisistä tavoitteista on selkeyttää viranomaisten yleistä ohjausvelvollisuutta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että viranomaisasioinnissa oman asian kanssa ei tarvitse jäädä yksin. Viranomaisilla on jatkossa aiempaa selkeämpi velvollisuus neuvoa kansalaista kokonaisvaltaisesti. Tämä on askel kohti asiakaslähtöisempiä yhteiskunnan palveluja, ja samalla se pitää huolta niukoista resursseistamme. Se on oikein, ja se on oikeudenmukaista. Samalla esityksellä ohjataan neuvonnan resursseja kohdennetummin. Jatkossa keskityttäisiin laaja-alaisen kansalaisneuvonnan sijaan enemmän sähköisten asiointipalvelujen käyttäjätukeen sekä hallinnon yhteisten tukipalvelujen, kuten Suomi.fi-palvelujen, neuvontaan. Tällainen tuki on yhteiskunnassamme tarpeellinen teknologian kehittyessä.

Tämä esitys ei ole pelkästään tekninen uudistus, se on myös osa vastuullista taloudenpitoa. Jokainen euro, joka liikkuu julkisessa järjestelmässä, on olennainen. Lakiesitys myös ehdottaa muutettavaksi tukipalvelujen maksusääntelyä. Tukipalvelut eivät suinkaan olisi maksullisia kaikille, mutta palvelusta voitaisiin veloittaa käyttäjäorganisaatiolta markkinahinta. Meillä on velvollisuus huolehtia julkisesta taloudesta, ja sitä työtä tämä hallitus on sitoutunut tekemään.

Arvoisa puhemies! Vastuullinen talous on turvallisen yhteiskunnan kivijalka. Jos emme huolehdi julkisen talouden kantokyvystä, emme voi myöskään pitää huolta siitä, että turvaa olisi tarjolla tulevaisuudessa. Tämä esitys tuo järjestelmään selkeyttä, vaikuttavuutta ja resurssiviisautta, siis juuri niitä asioita, joita kansalaiset meiltä odottavat. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm.

18.17 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Totean jo tässä vaiheessa, että kannatan edustaja Sarkkisen esitystä.

Käsittelyssä on taas esitys, joka vaikeuttaa heikommassa asemassa olevien asemaa entisestään. Samanaikaisesti kun Kansalaisneuvonta halutaan ajaa alas, on hallitus esittänyt, että jatkossa viranomaisviestintä olisi lähtökohtaisesti sähköistä. Kyseinen lakiesitys on jo eduskunnan käsittelyssä, ja muutoksen olisi tarkoitus tulla voimaan jo tammikuussa 2026. Kuten mietintöön tehty vastalause toteaa, kyseinen muutos tulee todennäköisesti lisäämään neuvonnan tarvetta, ja on nurinkurista, että samaan aikaan yleinen neuvontapalvelu ollaan lakkauttamassa. Ikäihmisten, vammaisten ja muiden digitaidoissaan tukea tarvitsevien oikeudet olisi taattava myös tulevaisuudessa, kun maailma sähköistyy. Julkisella vallalla on hoidettava vastuunsa. Kansalaisneuvonnan alasajo ei sitä tee.

Isommassa kuvassa, kun nyt tämä digisiirtymä on tässä kovassa vauhdissa ja puhutaan tekoälystä, varmaan yksi tapa, jolla me kansalaisia ja asiakkaita haluamme kohdella, on se, ettei digivastaisuus kasva. Tällä nyt viitataan siihen, että kun vaikka sitten sotessa tehdään joitain uudistuksia, niin me emme voi toimia sillä tavalla, kuten hallitus on jo vähän toiminut, että jostain leikataan ja sitten todetaan, että siihen tilalle tule digiä tai tekoälyä. Tämä on itsessään sellainen toimintatapa, joka tulee todennäköisesti kasvattamaan huonoa asennetta tätä digitalisaatiota kohtaan, joka kuitenkin on tässä väistämätön ja joka

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

parhaimmillaan, kuten tekoäly, tuo valtavia hyötyjä siihen, minkälaista palvelua ihmiset voivat tulevaisuudessa saada. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

18.19 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä tosiaan lakkautettaisiin Digi- ja väestötietoviraston tehtäviin kuuluvan Kansalaisneuvonnan yleinen neuvontapalvelu, joka on ollut käytännössä yksi puhelinnumero, johon kansalainen voi soittaa, kun ei tiedä, mistä tarvitsemaansa palvelua saisi. Tässä numerossa sitten on käytännössä etsitty kansalaisille oikea viranomainen, jossa asioida.

Kuten tässä hallintovaliokunnan mietinnössä todetaan, tämä numero ei ole korvannut jokaisen viranomaisen velvollisuutta auttaa ihminen oikeaan paikkaan, jos hän sattuu soittamaan väärään numeroon. Valiokunnan saamissa asiantuntijalausunnoissa kannettiin huolta siitä, että tämä lakkauttaminen voi vaikuttaa erityisesti heikommassa asemassa olevien, kuten vammaisten ja iäkkäiden henkilöiden, mahdollisuuksiin löytää oikea viranomainen. Tämän huolen jaan, mutta ajattelen, että ensisijaisen tärkeää tässä kohtaa, kun ollaan palveluita digitalisoimassa ja siihen suuntaan ollaan menossa, on varmistaa se, että jokaisella viranomaisella on tosiaan hallintolainkin mukaan velvollisuus neuvoa ja opastaa kansalaisia ja että se viestintä toimii ja että siellä myös on ne riittävät resurssit.

Vihreät jakavat huolen siitä, että nyt kun palveluita siirretään vahvemmin digitaalisiin palveluihin, on tosiaan tärkeää turvata niin niiden järjestöjen resurssit, joiden tiedetään tekevän sitä matalan kynnyksen neuvontatyötä paljonkin, kuin myös kuntien ja viranomaisten resurssit tehdä myös sitä puhelimitse ja läsnä tapahtuvaa neuvontaa niille ihmisille, jotka eivät digipalveluihin syystä tai toisesta pysty siirtymään. Meillä on hallintovaliokunnassa käsittelyssä kaksikin eri esitystä liittyen Suomi.fi-pisteisiin. Näissä osaltaan myös tätä digitaalisiin palveluihin siirtymistä käsitellään, ja on todella tärkeää huomioida nämä huolet, jotka tässäkin ovat nousseet esiin. Tämä on aika pieni osa tätä valtavaa uudistusta, jota ollaan tekemässä.

Jotta me voidaan varmistua siitä, ettei Kansalaisneuvonta-palvelun lakkauttaminen aiheuta kohtuuttomia ongelmia, tai että jos niitä jostain syystä tulisi, niihin voidaan sitten puuttua tässä tilanteessa, kun tosiaan isommin ollaan viranomaispalveluita nyt uudistamassa, teen seuraavan lausumaehdotuksen: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa Kansalaisneuvonnan yleisen neuvontapalvelun lakkauttamisen vaikutuksia kansalaisten, erityisesti vammaisten ja digitaidottomien henkilöiden kuten ikääntyneiden, viranomaisasiointiin ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin viranomaisneuvonnan saavutettavuuden varmistamiseksi.”

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

18.22 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Aluksi totean, että kannatan edustaja Elon esitystä, ja totean myös omasta puolestani, että nyt kun tätä Kansalaisneuvonta-palvelua ollaan lakkauttamassa, on äärimmäisen tärkeää seurata niitä vaikutuksia. On joka tapauksessa muutenkin todella tärkeää, että yhteiskunnassa huolehditaan niistäkin ihmisistä, joilla digitaidot ja -välineet eivät välttämättä ole samalla tasolla kuin keskivertosuomalaisella, on sitten kysymys vammaisista tai ikäihmisistä tai muuten

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

heikommassa asemassa olevista. On yhteinen velvollisuus löytää keinoja, joilla heitä voidaan tukea, ja siksi tämä lausumaesitys on erittäin tärkeä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Forsgren poissa. — Edustaja Lindén.

18.23 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Pyysin vielä tähän lopuksi puheenvuoron sen takia, että olen tässä salissa kuullut varmasti kymmeniä kertoja edustajien hyviä puheenvuoroja siitä, että meillä on tuo mainittu puoli miljoonaa asukasta, kenties vielä suurempikin määrä, joilla on ainakin jonkinasteista tai todella merkittävääkin kyvyttömyyttä tässä digitaalisessa maailmassa hoitaa asioita. Näitä puheenvuoroja ovat käyttäneet niin hallituspuolueiden edustajat kuin opposition edustajat, esimerkiksi edustaja Pauli Kiuru on muutaman kerran käyttänyt tällaisen hyvän puheenvuoron. Olen vain ryhtynyt tässä miettimään, että mitäs me sitten teemme tälle asialle. Kaikki tuntuvat olevan samaa mieltä siitä, että meillä on ongelma, mutta sillehän pitäisi tehdä jotain.

No, yksi konkreettinen ehdotus olisi se, että meillä pitäisi olla digitaalisten palveluiden rinnalla konkreettisia vanhantyyppisiä palveluja, eli yksinkertaisesti puhelinsoittoon perustuvia tai fyysisiä toimipisteitä, joihin voi mennä pyytämään, että asiat siellä sitten yhdessä selvitetään. Parhaimmillaanhan sellainen piste voisi toimia esimerkiksi niin, että siinä vaikkapa samalla neuvotaan, mitenkä digitaalista laitteistoa käytetään ja opastetaan siinä. Mutta pitäisikö tästä sitten taas säätää jollakin lailla? Mehän täällä eduskunnassa ajattelempa tietysti, että laki on aina ratkaisu. Laki ja budjetti, ne ovat meidän kovat työkalut. Eli minusta itsestäni vähän tuntuu, varsinkin kun tulin tuolta palvelujärjestelmän piiristä tänne, että me ehkä vähän liiankin pitkälle aina haemme ratkaisua siitä, että tehdäänkö tästä laki tai muutetaan jotain lakia.

Nyt alkaa todella tuntua siltä, että tässä on vain niin sanottua hyvää tahtoa, kun ihan oikeasti pitäisi varmaan säätää laki, jonka mukaan jokaisessa kunnassa tai vielä tarkemmin määriteltynä tietyillä tärkeillä palveluiden sektoreilla tulee olla se korvaava tai rinnakkainen järjestelmä näille digitaalisille palveluille. Tässähän nyt ihan konkreettisesti on kysymys siitä, että ollaan sellaisesta luopumassa ja siirtymässä kokonaan sinne digitaalisen järjestelmän puolelle. Eli kansanedustajana sanon, että nyt puheiden tilalle myös tekoja.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030 annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 138/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 15/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 138/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonimistä suoritettavasta verosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 136/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 17/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 136/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 119/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 21/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 21/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Lyly.

Keskustelu

18.26 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on entisestä elämästä tuttu asia. Tämä Työllisyysrahaston vakuutusmaksun suuruus määräytyy työttömyyden perusteella käytännössä suoraan, ja nyt kun meillä on korkea työttömyys, niin tämä vakuutusmaksu tässä nousee. Tässä kävi pari vuotta sitten niin, että työttömyysvakuutusmaksua laskettiin voimakkaasti alaspäin johtuen siitä syystä, että Työllisyysrahaston puskuri oli täynnä, ja sitten toinen syy oli se, että työttömyysturvaa on leikattu hyvin voimakkaasti, joten myöskään niitä vakuutusmaksuja ei ole tarvinnut kerätä siinä määrin, kun tämä on ansiosidonnaisen työttömyysturvan rahoitukseen kuuluva vakuutusmaksu. Tässä mielessä tämä vakuutusmaksun nousu nyt noin 0,3 prosenttiyksiköllä ylöspäin niin palkansaajapuolella kuin työnantajapuolella on ihan perusteltua, kun katsotaan tätä työttömyyden tasoa tällä hetkellä.

Arvoisa rouva puhemies! Se, minkä takia pyysin tämän puheenvuoron, liittyy tähän puskurin suuruuteen. Kun meillä on Työllisyysrahastossa puskuri, jonka arvioitiin olevan noin 1 296 miljoonaa euroa, niin tämä puskuri on sellainen asia, jonka pitäisi meillä olla suurempi kuin se tänä päivänä on. Nimenomaan sen idea on taustalla se, että silloin kun on hyvä aika, niin vakuutusmaksulla voidaan kerätä sitä puskuria vähän korkeammaksi, ja sitten kun tulee tällainen korkea työttömyys ja suhdanne on huonompi, niin sitä ei tarvitsisi nostaa. Sillä kyllä pystyttäisiin sitä vakuutusmaksun nousutarvetta leikkaamaan pois, ja sillä tavalla silloin, kun on huono talouden tilanne muutenkin, ei vakuutusmaksuun tarvitsisi sitä nousua tehdä. Jos se olisi suurempi, niin me pystyttäisiin tällainen pitempi suhdanne hoitamaan sillä puskurilla paremmin kuin tänä päivänä. Sen takia tämän puskurin pitäisi olla suurempi, ja toivottavasti jatkossa pystytään tekemään se. Se on

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

ylöspäin ja alaspäin, siellä on kumpaankin suuntaan oleva puskuri, eli velkaa voidaan ottaa enempi ja taas vastaavasti voidaan kerätä enempi plussan puolelle.

Tämä puskuri aikoinaan on tullut sen takia, että silloin kun on menty yhteiseen rahaan, niin tähän työttömyysturvaan liitettiin tällainen puskuri, ja sitten eläkejärjestelmässä on oma puskurinsa. Tämä liittyy siihen, että kun rahan arvo pysyi samana, niin näillä on pystytty sitten näitä tarpeita hoitamaan. Siinä mielessä toivon mukaan jatkossa päästään siihen, että tätä puskuria voidaan kasvattaa ja saada siitä toimivampi kuin tänä päivänä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

18.30 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Laajennan keskustelua tästä esimerkkitapauksesta vielä hieman laajemmaksi. Olen havainnut, että erityisesti tässä kuluvan vuoden aikana meillä on ollut useita lakiesityksiä — ja tänäänkin itse asiassa asialistalla on muutamia sellaisia — joissa kysymys on valtion budjetin ja sosiaaliturvarahastojen välisistä suhteista. Sosiaalivakuutushan perustuu vakuutusperiaatteeseen, eli vakuutetut maksavat vuosittain tiettyä rahaa, joka sitten kerätään sinne rahastoihin, ja sieltä voidaan niitä etuuksia edelleen maksaa. Se vakuutetun käsite vaihtelee eri sosiaaliturvalajeissa. Esimerkiksi sairaanhoitovakuutuksessa sitä vakuutusmaksua peritään palkansaajilta, eläkeläisiltä ja yrittäjiltä, ja sitten työtulovakuutuksessa, jolla esimerkiksi sairauspäivärahoja korvataan, myös työnantajilla on merkittävä maksurooli. Nyt on käynyt selvästi ilmi, että liikuttelemalla rahoja eri suuntiin näiden sosiaaliturvarahastojen, jotka siis kerätään vakuutuksen kautta, ja sitten valtion budjetin, jossa sitten taas tulolähteenä ovat useimmiten erimuotoiset verotulot, välillä saadaan tietyllä tavalla tällaista tasapainotusta aikaiseksi, jota ihan aiheesta kutsutaan välillä kikkailuksi.

Mainitsen tässä nyt tietysti esimerkkinä tämän niin sanotun pikavipin sieltä Valtion Eläkerahastosta. No sitten työttömyysturvan leikkausten seurauksena tehtiin niin sanottu kanavointiratkaisu vuosi sitten, jolloin otettiin valtion budjetin hyödyksi kokonaan se leikkaushyöty, vaikka käytännössä työttömyysturvaa olivat rahoittaneet myös vakuutetut ja sitten valtion budjetin kautta veronmaksajat. No, sitten sairausvakuutuksessa tapahtui samalla tavalla. Aikaisemmin kaksi kolmasosaa sairausvakuutuksesta rahoitettiin valtion budjetin kautta ja yksi kolmasosa kerättiin vakuutetuilta. Nyt se on fifty-fifty eli puolet ja puolet, tarkasti ottaen muistaakseni 51,7 prosenttia ja sitten vastaavasti hieman alle 51 prosenttia.

Nyt olen kutsunut itse minikanavoinniksi sellaista lakiesitystä, jota parhaillaan käsitellään esimerkiksi apteekkitalouden osalta. Siinä jälleen ehdollisen korvattavuuden tietyt rahoitukset otetaan kokonaan valtion budjetin hyödyksi ja vastaavasti sitten joudutaan korottamaan sitä vakuutetuilta kerättyä osuutta. Täällä tulevat myöhemmin tänään vielä käsittelyyn nämä matkakorvaukset, ja tämä on sellainen asia, joka minun mielestäni pitäisi eduskunnassa käsitellä vaikkapa valtiovarainvaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan yhteisessä tapaamisessa. Meillä on 11 miljardia kaiken kaikkiaan eläkkeisiin menevää rahaa tuolla valtion budjetissa, mutta monessa eri kohdassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

18.33 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on sillä tavalla mielenkiintoinen tämä työttömyysturvan rahoitus, kun tässä vakuutusmaksujen kautta ansiosidonnainen turva maksetaan työttömyysturvan vakuutusmaksuilla, työttömyysvakuutusmaksuilla, eli sen peruspäivärahan 37,21 yläpuolella oleva vakuutus hoidetaan vakuutusmaksuilla. Nyt tässä tapahtuu vähän niin — mihin Lindénkin viittasi — että kun meillä on ansiosidonnainen turva ja nyt siirretään peruspäiväraha ja työmarkkinatuki samaksi yleisturvaksi, niin yleisturvan rahoituksesta osa tullaan nyt keräämään työttömyysvakuutusmaksujen kautta. Tämä on tavallaan ihan uusi avaus, kun mennään sellaiselle alueelle, jonka rahoitus aikaisemmin on hoidettu valtion ja Kelan kautta, ja nyt vakuutetut eli palkansaajat ja sitten työnantajat vakuutusmaksuilla maksavat myös osan yleisturvasta. Tämä on semmoinen asia, jota ei ole näissä esityksissä paljon pohdittu, kun täällä on tätä käsitelty. Kysymyksiä on heitetty tästä, mutta onko tämä jonkun uuden polun avaus? Se minua ainakin tässä huolestuttaa.

Arvoisa rouva puhemies! Toinen asia, joka tässä on: Kun tämä puskuri nyt ensi vuoden lopussa olisi tämän arvion mukaan 480 miljoonan luokkaa, niin sen puskurin pitäisi olla siellä 1 300 miljoonan euron luokkaa, kun se on täynnä. Tämä on sitä julkisen talouden toimivuutta, että me näillä sosiaalirahastoilla puskuroidaan niitä asioita: hyvänä aikana vähän laitetaan sivuun ja huonona aikana voidaan sitten käyttää. Tämä on sen julkisen hallinnon hyvä puoli, että näin meidän pitäisi tehdä vastasyklisiä talouspolitiikkaa myöskin julkisen hallinnon toiminnassa, kun vakuutusmaksuilla voi näitäkin asioita säädellä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

18.35 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kuka sen hännän nostaisi, ellei kissa itse? Uskallan näinkin räväkästi sanoa tässä, että avasimme äsken edustaja Lylyn kanssa keskustelunaiheen siitä, että kyllä eduskunnassa pitäisi käydä tällaista finanssipoliittista keskustelua juuri tästä, mikä on siellä sosiaalivakuutuksessa olevien vakuutettujen maksuosuus ja mikä on sitten valtion budjetin osuus, ja nyt näitä asioita käsitellään täällä yksittäisinä lakeina pala kerrallaan.

Muistuttaisin, että kun me puhumme siitä hyvin tärkeästä asiasta, mikä on veroaste Suomessa, niin veroastehan on kaikkien maksamiemme verojen ja sosiaaliturvan maksujen yhteissumma suhteutettuna bruttokansantuotteeseen. Näin ollen, jos me vaikkapa 50 miljoonaa tai 500 miljoonaa siirrämme sieltä valtion budjetin puolelta eli verorahoituksen puolelta, sinne sosiaaliturvan puolelle niin, että vakuutetut maksavat sen, niin siinä käytännössä se ei vaikuta siihen veroasteeseen, koska molemmilla puolilla tapahtuva rahan keräys veronmaksajilta ja vakuutetuilta lasketaan yhteen siellä bruttoveroasteessa. Tämä on nyt erittäin tärkeä asia, josta pitää keskustella, kun tehdään tällaisia suuria taloudellisia siirtoja täällä valtiontaloudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen.

18.36 **Ville Valkonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun huomaa, että meillä on aikaa ennen seuraavaan asiakohtaan, jota esittelee edustaja Satonen, joka vielä on saapuvilla, niin olisin kysynyt edustaja Lindéniltä, kun viittasitte tähän merkittävään,

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

periaatteelliseenkin keskusteluun julkisen talouden rahavirroista, mitä tarkalleen tarkoittitte ja mihin suuntaan asiaa kehittäisitte.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Lindén

18.37 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Erittäin hyvä kysymys. Otan konkreettisen esimerkin nyt esimerkiksi aika pienessä asiassa kokonaisuuden kannalta, mutta se sopii esimerkiksi apteekkitalouden säästöissä. 90 miljoonaa euroa on sellainen rahasumma, — tänään muuten kuulin tuossa juuri Kelan valtuutettujen kokouksessa, että se on oikeasti yli 100 miljoonaa, mutta siinä hallituksen esityksessä on laskettu 90 miljoonaa — joka on ehdollisen korvattavuuden summa, joka vuosittain palautuu lääketeollisuudelta valtiolle tietyissä lääkeryhmissä, jotka ovat uusia, kalliita lääkkeitä, jotka ovat vähän niin kuin kokeiluluonteisessa käytössä. Ja kun se on aikaisemmin palautunut, niin se on palautunut sillä jakosuhteella, että se, kuinka paljon valtion budjetin kautta maksamme sairausvakuutuksesta — eli nykyisin se on noin puolet, ja sitten toinen puoli tulee sieltä sairausvakuutuksen puolelta — on palautunut molemmille puolille. Nyt sitä muutetaan niin, että valtio ottaa sen kokonaan, ja se käytännössä tarkoittaa sitä, että sitä vakuutettujen maksamaa sairaanhoitomaksua joudutaan nostamaan prosentuaalisesti hyvin vähän, 0,03 prosenttia, mutta se kerryttää sitten kuitenkin sieltä sen summan, joka nyt sitten toisaalta imetään säästönä sinne valtiontalouden puolelle.

Se, kumpi tässä olisi oikeudenmukaisempi ratkaisu, on asia, mikä pitäisi selvittää. Valtion puolella meillä on progressiivinen vero, mutta se on tietysti vain osa ansiotuloverotusta. Sitten meillä on siellä arvonlisävero ja meillä on muita veroja, niin kuin tiedämme, jotka eivät ole progressiivisia. Meillä on yhteisövero, meillä on pääomaverot siellä. Eli väitän, että näiden kohtaantuminen maksajille, jotka ovat fyysisesti käytännössä samoja ihmisiä, — välillä kutsumme heitä vakuutetuiksi ja välillä kutsumme heitä veronmaksajiksi — on kuitenkin sellainen, että tämä pitäisi selvittää. Eli minusta tämän keskustelunavauksen idea on selvittää näitä tulonjakovaikutuksia. En ottaisi vielä tässä kovin voimakasta kantaa siihen, kumpi on se, mitä pitäisi kasvattaa. Nyt näkyy tällä hetkellä kasvatettavan tätä sosiaaliturvarahastojen osuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

18.39 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kysymys on siitä, että kun vakuutusmaksuilla kerätään näitä erilaisia sosiaaliturvaan liittyviä asioita, niin kuinka hyvin se vakuutusmaksuluonne säilyy siinä, kuinka ne etuudet kohtaavat sitä, kuinka vakuutuksilla hoidetaan näitä asioita. Tietenkin se on se kysymys, että mennään eri rajojen ylitse.

Toisaalta jossakin yhteydessä voidaan sanoa, että hyvinvointiyhteiskunta on kokonaisuudessaan tavallisille ihmisille se vakuutus, koska voidaan sanoa, että se on paras henkivakuutus täällä Suomessa, kun on tällaiset palvelut, mitä meilläkin nyt on, tavallaan sillä veronmaksulla, mitä me tehdään. Mutta siinäkin on toisenlainen veronkantosysteemi, ja tämä on vakuutusmaksu, joka tulee tietyn prosentin osalta palkasta, ja se on kaikille samankokoinen. Tässä mielessä näitä asioita kannattaa pohtia, ja mielestäni näitä pitäisi käydä läpi.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Sitten on vielä mielenkiintoista nähdä se, että kun katsotaan verotusta, niin kun täällä katsotaan eri palkansaaajien, eläkeläisten ja työttömien verotusta, niin palkansaaajilla nämä vakuutusmaksut ovat siellä veroluonteisina asioina näkyvissä, ja sen takia palkansaaajan verotus on keveämpi kuin eläkeläisten verotus, puhumattakaan sitten työttömien verotuksesta. Tämä on kokonaisuus, jota meidän pitää tässä yhdessä miettiä. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 119/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuurojen ja viittomakielisten totuus- ja sovintoprosessin toteuttamisesta vuosina 2026–2028

Hallituksen esitys HE 82/2025 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 7/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelua. — Edustaja Satonen poissa. — Edustaja Lyly, olkaapa hyvä.

Keskustelu

18.41 **Lauri Lyly sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Juuri vähän aiemmin sovittiin Satosen kanssa, että minä esittelen tämän näin ja käytän sitten myöhemmin puheenvuoron, kun Satonen on estynyt tällä hetkellä, olisi vasta vähän ajan päästä päässyt tänne. Käytän sitten varsinaisen puheenvuoron myöhemmin.

Arvoisa rouva puhemies! Valiokunta on käsitellyt tätä asiaa ja ollut hyvin yksituumainen. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi määräaikainen laki kuurojen ja viittomakielisten totuus- ja sovintoprosessin toteuttamisesta. Laissa säädettäisiin kuurojen ja viittomakielisten totuus- ja sovintoprosessin sihteeristöstä ja sen tehtävistä, tietojen keräämisestä ja käsittelystä, sihteeristön tiedonsaantioikeuksista, rekisterinpitäjyydestä, arkistoinnista ja toiminnan päättymisestä.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi määräaikainen laki kuurojen ja viittomakielisten totuus- ja sovintoprosessin toteuttamisesta. Totuus- ja sovintoprosessi on Suomen valtion ja kuurojen ja viittomakielisten yhteisön yhteinen prosessi. Totuus- ja sovintoprosessissa tehtävän työn tavoitteena on dokumentoida kuuroihin ja viittomakielisiin kohdistuneet oikeudenloukkaukset ja syrjintä, toiseksi lisätä tietoisuutta teemasta ja tehdä ehdotuksia, joilla luodaan pohjaa sovinnolle Suomen valtion ja yhteisöiden välillä.

Ehdotetun sääntelyn tarkoitus on luoda toimivat puitteet prosessin toteuttamiselle. Ehdotetussa laissa säädetään tietojen keräämisestä, käsittelystä ja arkistoinnista ja sihteeristön asemasta ja tehtävistä. Ehdotetussa laissa on huomioitu saamelaisten totuus- ja sovintokomissiosta saadut kokemukset.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kannattaa esitystä ja puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä teknisin muutoksin.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää tärkeänä prosessin molempia osia: oikeudenloukkausten ja syrjinnän selvittämistä sekä tietoisuuden lisäämistä ja ehdotusten tekemistä. Erityisesti ensimmäisen osalta valiokunta painottaa henkilötietojen käsittelyä luottamusta lisäävällä tavalla. On tärkeää, että prosessiin osallistuvat henkilöt saavat riittävästi tietoa siitä, miten ja missä muodossa heidän antamansa tieto säilytetään, kuka siihen pääsee käsiksi ja mihin tarkoitukseen sitä voidaan tulevaisuudessa käyttää. Valiokunta pitää tärkeänä, että aineistoon sisältyvät videotallenteet anonymisoidaan arkistointivaiheessa mahdollisimman pitkälle.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan asiantuntijakuulemisessa lakiehdotus on saanut kiitosta sekä sisällöltään että sen valmistelusta, johon kuurojen ja viittomakielisten yhteisö on saanut osallistua alusta lähtien. Valmistelussa on huomioitu suomalaisten kuurojen ja viittomakielisten neljä eri kieltä: suomalainen viittomakieli, suomenruotsalainen viittomakieli, suomi ja ruotsi. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää totuus- ja sovintoprosessin tarkoituksen toteuttamisen kannalta olennaisena, että kielellisestä yhdenvertaisuudesta huolehditaan prosessissa myös jatkossa.

Valiokunta esittää pienin muutoksin lakiehdotuksen hyväksymistä yksimielisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harakka.

18.45 Timo Harakka sd: Arvoisa rouva puhemies! Koko viittomakielisen yhteisön puolesta ja eduskunnan viittomakielten verkoston puheenjohtajana esitän kiitokset työ- ja tasa-arvovaliokunnalle yksimielisestä ja myötämielisestä mietinnöstä. Totuus- ja sovintoprosessi pantiin liikkeelle Rinteen hallituksen ohjelmassa 2019. Viime hallituskaudella luotiin tietopohjaa ja perustaa tälle työlle, joka nyt on saanut virallisen muodon, sihteeristön ja säännökset.

Musta luku sivistysvaltio Suomen historiassa, kuuroihin kohdistuneet pakkotoimet ja syrjintä, alkoi tulla täyteen päivänvaloon vasta 2018 — kiitos aktivisti Maija Koiviston työn. Eduskunnan viittomakielten verkosto käynnisti dialogin Kuurojen Liiton kanssa, ja nyt se etenee kohti hyvitystä ja sovitusta, joiden muoto on, kuten aitoon prosessiin kuuluu, vielä avoin. Osana viime kauden valmistelutyötä julkaistiin uraauurtava teos Viitotut muistot, jossa yhteiskunnan julmuus ja välinpitämättömyys vähemmistöjä kohtaan tulevat esiin kaikessa alastomuudessaan. Suosittelen tätä kansallisen muistin kannalta aivan keskeistä teosta jokaisen edustajan lukulistalle.

Arvoisa puhemies! Jos kesän 23 rasismikeskustelusta haluaa yhden hyvän asian muistaa, niin siitä seuranneessa yhdenvertaisuustiedonannon prosessissa korjattiin Orpon hallitusohjelman laiminlyönti, ja tämä kuurojen ja viittomakielisten totuus- ja sovintoprosessi palasi ohjelmaan ja sille myös rahoitus. Ja kun nyt olemme tässä pisteessä, tämä prosessi virallistuu. Laki on määräaikainen, mutta kyllä meidän on syytä jo nyt sitoutua mahdollisesti tarvittavaan lisäaikaan. Koska ratkaisu on todellakin avoin, on yhteiskunnallisesti tärkeää käsitellä kysymys huolellisesti ja osallistavasti, tavalla, joka aidosti tuottaa hyvityksen ja sovituksen tunteen yhteisössä, jota vastaan on rikottu. Sille prosessille kannattaa antaa se aika, jonka se vaatii.

Ylipäätään tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tavoitteet ovat tärkeitä yhteiskunnassa, mutta samalla on huomioitava, että niillähän ei ole koskaan päätepistettä. Kuurojen ja

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

viittomakielisten yhdenvertaisen kansalaisuuden osalta työtä on tämän prosessin lisäksi vielä paljon. Erityisen tärkeää tällä hetkellä on, että saimme laaja-alaisen pyöreän pöydän keskustelun tuloksena sopimuksen, että sosiaali- ja terveysministeriö käynnistää selvityksen tulkkauspalvelulainsäädännön kehittämisestä. Viittomakielisessä yhteisössä on laajasti tarpeita ja toiveita tulkkauksen ja sen käytänteiden parantamiseksi, jopa merkittäväksi parantamiseksi. Eduskunnan viittomakielten verkosto korostaa tämän selvityksen tärkeyttä ja mahdollisimman laajaa osallistavuutta.

[Viittomakielellä: Tämä on hyvä ja tärkeä päätös. Onnittelen kaikkia!]

Onnittelen Kuurojen Liiton puheenjohtaja Salla Fagerströmiä, hänen edeltäjänsä Jaana Aaltosta sekä toiminnanjohtaja Markku Jokista. Olemme saaneet myös ohjausryhmän puheenjohtajaksi yhden Suomen johtavista hallintojuristeista, oikeusministeriön entisen kansliapäällikön Tiina Astolan, ja samalla kun toivotan hänen työnsä menestystä ja siunausta, uskon, että prosessi on hyvissä käsissä. — [Viittomakielellä: Kiitos.]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

18.49 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on ollut miellyttävä prosessi tuolla työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa, jossa on ollut aika tiukkojakin asioita tässä viimeisen kahden ja puolen vuoden aikana. Tämä oli erittäin hyvä käsittely sillä tavalla, että valiokunta oli hyvin yksituumainen.

Se, mikä tässä oli mielenkiintoista, oli, että kaikki nämä asiantuntijatahot, jotka siellä olivat kuultavana — heillä oli tulkkeja siellä mukana ja näin poispäin — antoivat erityisen paljon kiitosta siitä, että he ovat saaneet osallistua tämän sisällön rakentamiseen. Se on ollut tässä se tärkein asia, joka on tuonut tässä erittäin paljon hyvää lainvalmistelua, ja sisällöllisesti tämä laki on myös erittäin hyvin tehty.

Edustaja Harakkaa on kiittäminen tämän prosessin aloittamisesta ja yleensä tämän koko totuus- ja sovintoprosessin käynnistämisestä. Hän on ollut aloitteellinen tämän asian osalta, ja siitä hänelle erityisen suuri kiitos. Myöskin nämä yhteisöt ovat siitä häntä huomioineet ja toivat sen hyvin esille myöskin tuolla, kun on keskustelua käyty tämän asian ympärillä.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä on myöskin aika lailla hyvä malli, kun joudutaan katsomaan joitain muita vähän samantyyppisiä asioita. Tässä on luotu nyt tällainen totuus- ja sovintoprosessi, miten erityisryhmien osalta näitä voidaan hyvin tehdä. Tämä kuuluu meidän tällaisen yhdenvertaisuutta korostavan yhteiskunnan menettelytapoihin, ja siinä mielessä tämä oli helppo tuolla valiokunnassa yksimielisesti hyväksyä. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 82/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Kansaneläkelaitoksesta annetun lain, valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 81/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 19/2025 vp

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelua. Edustaja Lindén.

Keskustelu

18.51 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä asia, joka liittyy Kelan hallintoon, on meillä nyt kakkoskäsittelyssä. En näe tarpeelliseksi käydä sen laajemmin tietenkään tätä lakia läpi, koska se on käynyt täällä jo lähetekeskustelussa ykköskäsittelyssä, mutta nostan erään ajankohtaisen asian tässä esille. Se liittyy siihen, että Valtiontalouden tarkastusvirasto saa tämän lain myötä nyt oikeuden tarkastaa myös Kansaneläkelaitoksen toimintaa ja taloutta.

Meillä oli tänään istunnon alkuvaiheessa tämä finanssipoliittinen asia esillä, ja siihenkin liittyi Valtiontalouden tarkastusviraston eli VTV:n rooli, mutta hieman toiseen suuntaan. Eli siellä ollaan vähentämässä VTV:n roolia finanssipolitiikan valvonnassa ja siirtämässä sitä enemmän tänne valtiontalouden arviointineuvoston suuntaan. Mutta nostaisin tässä esille, että tämä Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV on erittäin merkittävä ja laadukas yksikkö, joka meillä on. Me olemme täällä saaneet sen raportteja esimerkiksi juuri finanssipolitiikasta, ja silloinhan tarkastusvaliokunta tekee niistä mietinnön ja me voimme täysistunnossa käydä niistä keskustelua.

Nyt tässä käsiteltävänä olevassa laissa tapahtuu mielestäni minusta oikeansuuntainen liikehdintä eli VTV:n valtuus saada tarkastaa myös Kelan eli 17 miljardin sosiaaliturvalaitoksemme taloutta ja toimintaa. Tämä on erittäin hyvä asia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

18.53 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kansaneläkelaitos eli Kela on yksi suomalaisen hyvinvointivaltion kulmakivistä. Sen kautta kulkevat tuet, palvelut ja ratkaisut vaikuttavat suoraan miljoonien suomalaisten arkeen. Siksi on tärkeää, että Kela toimii tehokkaasti, selkeästi ja luotettavasti myös muuttuvassa toimintaympäristössä. Nyt käsittelyssä oleva lakiesitys pohjautuu parlamentaarisen työryhmän työhön, ja se sisältää useita konkreettisia uudistuksia, joiden tarkoituksena on selkeyttää Kelan toimintaa, parantaa tietosuojaa ja sujuvoittaa asiakaspalvelua.

Kannatan lämpimästi esitystä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 81/2025 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain 4 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 114/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 20/2025 vp

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.54 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Koska omasta mielestäni en halua käyttää mitään turhia puheenvuoroja täällä täysistunnossa, vaikka tänään aika monesta asiasta olen puheenvuoron yleensä käyttänyt, niin käytän tästä puheenvuoron siksi, että siinä ykköskäsittelyssä tämä asia, jonka nyt otan esille, ei saanut mielestäni riittävää huomiota.

No, mikäkö se asia oli? Tässä ovat käsittelyssä nyt nämä Kelan taksikorvausten tai muidenkin matkakorvausten enimmäismäärät. Niistä tehdään vuosittaisen lain sijasta pysyvä laki, ja sitten asetuksella vuosittain voidaan nämä eri taksat vahvistaa.

Kun tätä käsiteltiin sosiaali- ja terveystalokunnassa, kysyin Kelan edustajalta, että olisi mielenkiintoista saada tarkempia tietoja matkakustannusten jakautumisesta ja matkakustannusten kehityksestä viime aikoina ja mitenkä eri maan osissa tämä on tapahtunut. Me saimme Kelalta aivan erinomaisen selvityksen, ja se kirjoitti valiokunnassa todella perusteellisen keskustelun, jossa kävi ilmi, että asia ei ollut ollenkaan tuttu edes tässä tapauksessa kaikkein asiantuntevimmalle valiokunnalle.

Mainitsen seuraavan luvun: Kelan viimeisimmässä tilastovuosikirjassa, joka kertoo vuoden 23 tilastoista — uusintahan odotetaan ihan kohta ilmestyväksi, ja silloin meillä olisi viime vuoden eli vuoden 24 tilastot käytössä — on kerrottu, että silloin Kela maksoi matkakorvauksia kaiken kaikkiaan 309 miljoonaa euroa. Nyt tässä keltaisessa kirjassa, valtion budjetissa ensi vuodelle, on arvioitu, että matkakorvausten määrä on 388 miljoonaa euroa — kasvua siis 79 miljoonaa euroa, joka prosentuaalisesti tarkoittaa siitä vertailuluvusta, 309:stä, yli 25:tä prosenttia.

Jos meillä mikä tahansa muu alue sosiaali- ja terveydenhuollossa kasvaisi tällaisella prosentilla, me kävisimme siitä isoin kirjaimin keskustelua, mutta tämä on jäänyt vähän niin kuin sinne harmaalle vyöhykkeelle. Siihen on varmaan muutama selitys olemassa, mutta yksi, joka nyt on minusta hyvin tärkeä, on se, että kun meillä on tämä monikanavaisuus, eli meillä on erikseen Kelan rahat ja meillä on erikseen hyvinvointialueiden rahat, niin nyt hyvinvointialueet ovat tehneet, valitettavasti, sellaisia keskittämispäätöksiä, jotka ovat johtaneet siihen, että matkakorvaukset lisääntyvät, mutta ne eivät näy sitten siellä hyvinvointialueiden budjetissa, ja sen takia niitä on ollut helppo tehdä. Niinpä ne ovat näkyneet nyt sitten näin roimina korotuksina siellä Kelan matkakorvausten puolella.

Oli myös erittäin mielenkiintoista vertailla eri alueita, ja koska tämän paikalta pidettävän puheenvuoron aika on loppumassa, niin totean, että erityisesti Helsinki oli mielenkiintoinen, jossa ambulanssien käyttö oli poikkeuksellisen suurta.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 114/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialue- ja maakuntajakolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 91/2025 vp
Toimenpidealoite TPA 21/2025 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 22/2025 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 20. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 91/2025 vp sisältyvät 1.—4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteen hylkäämisestä. Asian käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 4 §:n ja liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 95/2025 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 16/2025 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 95/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n poliittisen mainonnan avoimuutta ja kohdentamista koskevaa asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 57/2025 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 12/2025 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 22. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin perjantaina 14.11.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Jatketaan keskustelua. — Edustaja Kiuru, Pauli, poissa. — Edustaja Hänninen, paikalla, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.59 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Tämän hallituksen esityksen ytimessä on demokraattisen yhteiskunnan vahvistaminen, poliittisen mainonnan avoimuus ja sen läpinäkyvyyden parantaminen. Tämä esitys selkeyttää EU:ssa tehtyä poliittisen mainonnan sääntelyä ja varmistaa, että kansalaiset voivat tietää, kuka poliittisen viestin taustalla on, ja mihin tavoitteisiin viestintä pyrkii.

Läpinäkyvyys on keskeinen keino torjua ulkopuolista vaikuttamista ja suojella demokratian luotettavuutta. Kannatan lämpimästi esitystä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 57/2025 vp sisältyvät 1.—7. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 50/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 22/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 19.11.2025 pidettävään täysistuntoon.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain ja alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta sekä virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta annetun lain kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 123/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 18/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 19.11.2025 pidettävään täysistuntoon.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin annetun lain 2 §:n ja ortodoksisesta kirkosta annetun lain 119 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 101/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 23/2025 vp

Pöytäkirja PTK 111/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 19.11.2025 pidettävään täysistuntoon.

26. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 19.11.2025 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.13.

Pöytäkirjan vakuudeksi: